

Izvješće o provedbi zakona iz mjerodavnosti Središnjeg izbornog povjerenstva BiH u 2022. godini

IZVJEŠĆE
O PROVEDBI ZAKONA
IZ MJERODAVNOSTI
SREDIŠNJEGA IZBORNOG
POVJERENSTVA BiH
U 2022. GODINI

Sarajevo, 2023. godine

© Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine 2023.

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine dozvoljava reproduciranje ovoga materijala uz navođenje vlasnika autorskih prava i u neizmijenjenom sadržaju. Zahtjevi u svezi s autorskim pravima se mogu poslati Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine putem e-pošte kontakt@izbori.ba ili na adresu Danijela Ozme 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine

Danijela Ozme br. 7, 71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

Tel. +387 (0) 33 251 300

Faks: +387 (0) 33 251 329

E-pošta: kontakt@izbori.ba

Mrežna stranica: www.izbori.ba

Twitter: @IZBORI_BA

Instagram: [izbori_ba](https://www.instagram.com/izbori_ba)

<https://www.youtube.com/c/IZBORIBIH>

Facebook: Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine

Izrazi pisani u jednom rodu odnose se bez diskriminacije na oba spola.

SADRŽAJ

UVOD	11
SAŽETAK	13
O SREDIŠNJEM IZBORNOM POVJERENSTVU BOSNE I HERCEGOVINE	23
I. DIO - PROVEDBA IZBORNOGA ZAKONA BIH	25
1. Priprema i provedba izbora	25
1.1. Izborne aktivnosti	25
1.1.1. Izmjene i dopune Izbornoga zakona BiH	25
1.1.2. Aktivnosti u svezi s izborom predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva BiH i člana Središnjega izbornog povjerenstva BiH	26
1.2. Normativna djelatnost	26
1.3. Ostali akti Središnjega izbornog povjerenstva BiH	26
1.4. Vođenje Središnjega biračkog popisa	28
1.5. Koordinacija rada općinskih/gradskih izbornih povjerenstava (OIP/GIP) i centara za birački popis	39
1.6. Ovjera političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine	47
1.7. Informiranje birača, edukativna i motivacijska kampanja	51
1.8. Sigurnosna gledišta Općih izbora 2022. godine	56
1.9. Rad Glavnoga centra za brojanje	61
1.10. Promatrači izbornoga procesa	78
1.11. Analiza imenovanja biračkih odbora	81
1.12. Dan održavanja Općih izbora 2. 10. 2022. godine	85
1.13. Biračka mjesta i odziv birača	86
1.14. Nevažeći glasački listići	87
1.15. Izvješće supervizora Središnjega izbornog povjerenstva BiH	91
1.16. Potvrđeni rezultati Općih izbora 2022. godine	94
1.17. Implementacija izbornih rezultata	95
1.18. Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća	97
1.19. Aktivnosti na pripremi izbora za tijela lokalne uprave i samouprave	99
1.20. Dostavljanje obrazaca Izjava o imovinskom stanju	99
1.21. Povrat pristojbe za ovjeru sudjelovanja na Općim izborima 2022. godine	101
1.22. Provedba posrednih izbora	101
2. Zaštita izbornoga prava	106
3. Ostale aktivnosti	122
3.1. Problemi u pripremi i organizaciji Općih izbora 2022. godine uzrokovani kašnjenjem u usvajanju proračuna za provedbu Općih izbora 2022. godine	122

3.2. Financijske aktivnosti	125
3.3. Proračun Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2022. godinu	125
3.4. Logističko-operativne aktivnosti i personalne aktivnosti	130
4. Informatičko-tehnička podrška radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH	140
5. Zaključna razmatranja.....	145
II. DIO. – PROVEDBA ZAKONA O FINANCIRANJU POLITIČKIH STRANAKA.....	147
1. Godišnje izvješće o pregledanom stanju financijskoga poslovanja političkih stranaka.....	147
1.1. Uvod	147
1.2. Pravni okvir za financiranje političkih stranaka	148
1.3. Pravni okvir za financijsko izvješćivanje političkih stranaka	150
2. Aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u razdoblju izvješća	153
2.1. Prijem financijskih izvješća političkih stranaka	153
2.1.1. Izvori financiranja političkih stranaka	154
2.1.2. Financiranje političkih stranaka iz proračuna	165
2.2. Revizija i kontrola financijskih izvješća	169
2.2.1. Nalazi revizije.....	172
2.2.2. Prijem i kontrola postizbornih financijskih izvješća Opći izbori 2022. godine.....	175
2.3. Sankcioniranje političkih stranaka	182
2.4. Prijave Središnjega izbornog povjerenstva BiH mjerodavnom tužiteljstvu i drugim tijelima mjerodavnim za provedbu zakona.....	183
2.5. Osnivanje i upis političkih stranaka u sudski registar, prestanak rada političkih stranaka i brisanje iz sudskoga registra	184
2.6. Ostale aktivnosti	187
3. Zaključna razmatranja.....	190
PRILOZI	193
III. DIO - PROVEDBA ZAKONA O VIJEĆU MINISTARA BiH	211
1. Provjera kandidata za Vijeće ministara BiH	211
2. Provjera kandidata za pozicije ravnatelja i zamjenika ravnatelja Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.....	212
3. Zaključna razmatranja.....	212
IV. DIO – AKTIVNOSTI CENTRA ZA EDUKACIJU SIP-A BiH	213
1. Aktivnosti Centra za edukaciju	213
1.1. Promoviranje inicijative za obilježavanje Svjetskog dana izbora	214
1.2. Obuke izborne administracije	219

1.3. Ostale aktivnosti	224
1.4. Postizborna konferencija “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”, Sarajevo, 15. – 16. lipnja 2023. godine.....	232
2. Zaključna razmatranja.....	235
V. DIO -MEĐUNARODNA SURADNJA, SEMINARI I EDUKACIJE.....	237
1. Sudjelovanje u promatračkim misijama, međunarodnim konferencijama i seminarima	237
2. Suradnja s Vijećem Europe	239
3. Suradnja s Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS BiH) i OESS/ODIHR	240
4. Suradnja s Međunarodnom fondacijom za izborne sustave (IFES)	242
5. Suradnja sa Svjetskim udrugom izbornih tijela (Association of World Election Bodies, A-WEB)	244
6. Testni projekt podrške EU Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.....	244
7. Suradnja s WEM-International.....	245
8. Ostale aktivnosti	246
9. Obuka i stručno usavršavanje uposlenih.....	250
10. Zaključna razmatranja.....	251
VI. DIO - JAVNOST RADA SREDIŠNJEGA IZBORNOG POVJERENSTVA BIH	253
1. Javnost rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH u 2022. godini	253
2. Zaključna razmatranja.....	255
VII. DIO – PREPORUKE	257
PRILOG 1 – POPIS NORMATIVNIH AKATA DONESENIH U 2022. GODINI.....	259
PRILOG 2 – POPIS MATERIJALNIH PROPISA KOJE SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BIH PRIMJENJUJE U PROVEDBI SVOJIH MJERODAVNOSTI.....	265

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1. Birači upisani u Središnji birački popis po kategorijama na dan 18. 8. 2022. godine</i>	<i>29</i>
<i>Tablica 2. Broj podnesenih prijava putem aplikacije e-Izbori</i>	<i>31</i>
<i>Tablica 3. Pregled upisanih birača za glasovanje izvan BiH u DKP-u BiH</i>	<i>35</i>
<i>Tablica 4. Pregled prijavljenih, ovjerenih i odbijenih političkih stranaka i neovisnih kandidata za Opće izbore 2022. godine</i>	<i>49</i>
<i>Tablica 5. Pregled kandidata prema spolu</i>	<i>50</i>
<i>Tablica 6. Pregled kandidacijskih listi i broja kandidata za kompenzacijske mandate prema tijelima vlasti.....</i>	<i>51</i>
<i>Tablica 7. Pregled održanih obuka u inozemstvu</i>	<i>55</i>
<i>Tablica 8. Pregled prijavljenih događaja/incidenata</i>	<i>61</i>
<i>Tablica 9. Pregled primljenih glasačkih paketa u Glavnom centru za brojanje.....</i>	<i>63</i>
<i>Tablica 10. Pregled verifikacije i obrade izbornoga materijala u Glavnom centru za brojanje.....</i>	<i>63</i>
<i>Tablica 11. Pregled pošiljki putem pošte koje ne ispunjavaju uvjete.....</i>	<i>64</i>
<i>Tablica 12. Pregled verificiranih kompleta kombinacija glasačkih listića upućenih na brojanje u Glavnom centru za brojanje.....</i>	<i>64</i>
<i>Tablica 13. Broj biračkih mjesta na kojima su vršena ponovna brojanja prema razinama vlasti</i>	<i>66</i>
<i>Tablica 14. Pregled kontrolnog brojanja glasačkih listića s redovitim biračkih mjesta u Glavnom centru za brojanje – razina 600.....</i>	<i>66</i>
<i>Tablica 15. Pregled strukture neuporabljenih glasačkih listića.....</i>	<i>68</i>
<i>Tablica 16. Pregled biračkih mjesta na kojima nije izvršena kontrola neuporabljenih glasačkih listića za razinu 600</i>	<i>69</i>
<i>Tablica 17. Pregled strukture nevažećih glasačkih listića za razinu 600</i>	<i>71</i>
<i>Tablica 18. Biračka mjesta na kojima je evidentiran odziv birača preko 70% - razina 600.....</i>	<i>71</i>
<i>Tablica 19. Falsificirani glasački listići – razina 600.....</i>	<i>75</i>
<i>Tablica 20. Pregled nedostajućih obrazaca Brojnog stanja (BS) i ZARBO</i>	<i>76</i>
<i>Tablica 21. Ukupni broj uporabe PDL obrasca za razinu 600.....</i>	<i>77</i>
<i>Tablica 22. Pregled uporabe PDL obrazaca.....</i>	<i>77</i>
<i>Tablica 23. Pregled akreditiranih promatrača od strane SIP-a BiH.....</i>	<i>79</i>
<i>Tablica 24. Odziv birača na Općim izborima 2022. godine prema spolu</i>	<i>87</i>
<i>Tablica 25. Pregled važećih i nevažećih glasačkih listića prema razinama vlasti – Opći izbori 2022.</i>	<i>88</i>
<i>Tablica 26. Usporedni pregled nevažećih glasačkih listića prema izbornim utrkama – Opći izbori 2014. – 2022. godina</i>	<i>90</i>
<i>Tablica 27. Izabrani dužnosnici prema razinama vlasti</i>	<i>94</i>
<i>Tablica 28. Pregled broja odbijenih mandata nakon Općih izbora 2022. godine</i>	<i>95</i>
<i>Tablica 29. Pregled broja prestanaka mandata po razinama vlasti</i>	<i>96</i>
<i>Tablica 30. Pregled broja prestanaka mandata po razlogu.....</i>	<i>97</i>

<i>Tablica 31. Pregled broja upisanih birača za prijevremene izbore.....</i>	<i>98</i>
<i>Tablica 32. Pregled ovjerenih kandidacijskih listi i kandidata za Vijeće naroda Republike Srpske</i>	<i>102</i>
<i>Tablica 33. Pregled ovjerenih kandidacijskih listi i kandidata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.....</i>	<i>102</i>
<i>Tablica 34. Struktura naloga tijekom 2022. godine.....</i>	<i>128</i>
<i>Tablica 35. Uposleni na određeno vrijeme</i>	<i>138</i>
<i>Tablica 36. Pregled izvora financiranja političkih stranaka u 2021. godini.....</i>	<i>154</i>
<i>Tablica 37. Struktura izvora financiranja političkih stranaka u 2021. godini (prema podacima koje su stranke iskazale u godišnjim financijskim izvješćima)</i>	<i>164</i>
<i>Tablica 38. Proračunska izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini</i>	<i>165</i>
<i>Tablica 39. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna političkim strankama po razinama vlasti u razdoblju 2004. – 2021. godine.....</i>	<i>167</i>
<i>Tablica 40. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna 2021. godine političkim subjektima po razinama vlasti (državna razina, entitetske razine i Brčko distrikt BiH)</i>	<i>168</i>
<i>Tablica 41. Političke stranke kojima je izrečena administrativna mjera, kojom im je uskraćeno pravo kandidiranja na Općim izborima 2022. godine</i>	<i>170</i>
<i>Tablica 42. Političke stranke koje nisu podnijele financijsko izvješće za 2020. godinu, te su na prijedlog Središnjega izbornog povjerenstva BiH brisane iz sudskog registra.....</i>	<i>170</i>
<i>Tablica 43. Struktura troškova izborne kampanje</i>	<i>178</i>
<i>Tablica 44. Troškovi izborne kampanje u razdoblju od 2006. do 2022. godine</i>	<i>179</i>
<i>Tablica 45. Izvori financiranja političkih stranaka</i>	<i>180</i>
<i>Tablica 46. Pregled prijava mjerodavnim tijelima.....</i>	<i>183</i>
<i>Tablica 47. Političke stranke čije je brisanje odbio Osnovni sud u Banjoj Luci</i>	<i>186</i>
<i>Tablica 48. Obuke po regionalnim centrima i podatci o polaznicima obuka “Trening trenera izbornih povjerenstava”.....</i>	<i>221</i>
<i>Tablica 49. Pregled obuka – Određivanje biračkog mjesta i kaznena i prekršajna odgovornost ...</i>	<i>221</i>
<i>Tablica 50. Pregled obuka „Procedure rada na dan izbora i način izvješćivanje Središnjega izbornog povjerenstva BiH“.....</i>	<i>222</i>

POPIS GRAFIKONA

<i>Grafikon 1. Nevažeći - neoznačeni glasački listići prema razinama vlasti (%).....</i>	<i>89</i>
<i>Grafikon 2. Nevažeći glasački listići po ostalim kriterijima prema razinama vlasti (%).....</i>	<i>89</i>
<i>Grafikon 3. Prikaz strukture izvora financiranja političkih stranaka u 2021. godini</i>	<i>154</i>
<i>Grafikon 4. Prikaz dugovanja političkih stranaka na dan 31. 12. 2021. godine</i>	<i>155</i>
<i>Grafikon 5. Prikaz strukture proračunskih izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini</i>	<i>165</i>

<i>Grafikon 6. Trend prihoda koje su političke stranke ostvarile iz proračuna u razdoblju 2004. do 2021. godine</i>	166
<i>Grafikon 7. Prikaz podnesenih financijskih izvješća političkih stranaka</i>	176
<i>Grafikon 8. Prikaz podnesenih financijskih izvješća neovisnih kandidata</i>	177
<i>Grafikon 9. Prikaz strukture troškova izborne kampanje političkih stranaka</i>	178
<i>Grafikon 10. Prikaz troškova izborne kampanje u razdoblju 2006. – 2022. godine</i>	179
<i>Grafikon 11. Trend troškova izborne kampanje u razdoblju 2006. – 2022. godine</i>	180
<i>Grafikon 12. Prikaz izvora financiranja političkih stranaka</i>	181
<i>Grafikon 13. Odnos prihoda i dugova političkih stranaka</i>	181

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Portal e-Izbori</i>	31
<i>Slika 2. Publikacija „Izvještaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“</i>	41
<i>Slika 3. Publikacija “Izvještaj glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori 2022“</i>	43
<i>Slika 4. Video uputa za popunjavanje elektroničkog obrasca za prijavu za glasovanje izvan BiH...</i>	52
<i>Slika 5. Zoom edukacija o načinu elektroničkog podnošenja prijave birača za glasovanje izvan BiH putem portala „e-Izbori“</i>	53
<i>Slika 6. Video materijali za obuku</i>	54
<i>Slika 7. Publikacija „Izvještaj o radu Glavnog centra za brojanje –Opći izbori 2022. godine“</i>	78
<i>Slika 8. Publikacija “Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine</i>	85
<i>Slika 9. Publikacija “Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori”</i>	91
<i>Slika 10. Publikacija “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa –Opći izbori u BiH 2022. godine“</i>	121
<i>Slika 11. Log esa antispam</i>	141
<i>Slika 12. Nova internetska stranica www.izbori.ba</i>	142
<i>Slika 13. Broj pregleda mrežne stranice SIP-a BiH u 2022. godini</i>	142
<i>Slika 14. Ilustracije</i>	145
<i>Slika 15. Obuka kontrolora izbornih rezultata</i>	224
<i>Slika 16. Portal “e-Izbori”</i>	225
<i>Slika 17. Edukacija osoba odgovornih za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje financijskih izvješća i koje su ovlaštene za kontaktiranje sa SIP-om BiH</i>	226
<i>Slika 18. Mobilna aplikacija „eBiračkiOdbor“</i>	227
<i>Slika 19. Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022.</i>	227
<i>Slika 20. Praktikum za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmijenjeno i dopunjeno izdanje)</i>	228
<i>Slika 21. Priručnik za izborne promatrače – Opći izbori 2022.</i>	228

<i>Slika 22. Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata</i>	<i>229</i>
<i>Slika 23. Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje</i>	<i>229</i>
<i>Slika 24. Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH.....</i>	<i>230</i>
<i>Slika 25. Vodič za političke stranke o financiranju i financijskom izvješćivanju.....</i>	<i>230</i>

UVOD

1. Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Središnje izborno povjerenstvo BiH) mjerodavno je za provedbu Aneksa III. Daytonskoga mirovnog sporazuma, Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine,¹ Zakona o financiranju političkih stranaka² te sudjelovanje u provedbi Izbornoga zakona Republike Srpske,³ Izbornoga zakona Brčko distrikta BiH,⁴ Zakona o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji BiH,⁵ Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine⁶ te Ustava Bosne i Hercegovine (Aneks 4. Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini), Ustava Federacije BiH i Ustava Republike Srpske u dijelu koji se odnosi na izbore.
2. Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, članak 2.9 stavak (1) točka 16, utvrđeno je da Središnje izborno povjerenstvo BiH podnosi godišnje izvješće Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini, provedbi Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborni zakon BiH) i inicira izmjene toga zakona, dok je Zakonom o financiranju političkih stranaka, članak 17., propisano da je Središnje izborno povjerenstvo BiH obvezno svake godine Parlamentarnoj skupštini BiH podnijeti izvješće o pregledanom stanju financijskog poslovanja političkih stranaka.
3. Osim navedenih zakona, u mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH je i provedba dijela Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, kojim je Središnje izborno povjerenstvo BiH mjerodavno ocjenjivati, na temelju dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije ispunjava li kandidat za predsjedatelja, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH uvjete za imenovanje. Također, Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, članak 13,⁷ Središnje izborno povjerenstvo BiH vrši provjeru kandidata za ravnatelja i zamjenika ravnatelja Agencije.
4. Ovo izvješće obuhvaća najznačajnije aktivnosti koje se odnose na provedbu zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. godine. U razdoblju izvješća na 105 održanih sjednica Središnjega izbornog povjerenstva BiH i veliki broj kolegija na kojima su razmatrani materijali sa sjednice i usuglašavane druge odluke važne za rad Središnjega izbornog povjerenstva BiH, raspravljalo se i odlučivalo o nizu pitanja i zadataka koji su se odnosili na: pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine, provedbu posrednih izbora za zakonodavna tijela vlasti, provedbu aktivnosti na pripremi izbora za tijela lokalne uprave i samouprave, praćenje rada i stanja popunjenosti izbornih povjerenstava, edukacije izborne administracije, nadogradnje i testiranja Jedinog izbornog informacijskog sustava (JIIS BiH), redovite aktivnosti na vođenju evidencije

¹ "Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 52/22 i 67/22

² "Službeni glasnik BiH", br. 95/12 i 41/16

³ "Službeni glasnik RS", br. 34/02, 35/03, 24/04, 19/05, 24/12 i 109/12, 45/18 i 18/20

⁴ "Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 17/08, 43/08 i 49/18

⁵ "Službene novine FBiH", broj 19/08

⁶ "Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 i 24/08

⁷ "Službeni glasnik BiH", br. 103/09 i 58/13

Središnjega biračkog popisa i izjava o imovinskom stanju, odlučivanje po zahtjevima i žalbama političkih subjekata; razmatranje postizbornih financijskih izvješća i financijskih izvješća političkih stranaka; utvrđivanje prestanka mandata izabranih dužnosnika i dodjelu mandata sljedećim kvalificiranim kandidatima s listi političkih subjekata; plan i program edukacije izborne administracije (općinskih/ gradskih izbornih povjerenstava i osoblja uposlenog u centrima za birački popis); provedbu tenderskih i drugih postupaka za nabavku i potpisivanje ugovora s izabranim ponuđačima i tako dalje.

5. Izvješće o provedbi zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u 2022. godini podijeljeno je na sedam dijelova koji čine jednu cjelinu.
6. Od prvog do trećeg dijela izlaže se materijal koji se odnosi na dosljednu primjenu zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
7. Četvrti dio izvješća odnosi se na Centar za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstva BiH i plan i programa edukacije članova tijela za provedbu izbora.
8. Peti dio izvješća odnosi se na međunarodnu suradnju, seminare i edukacije koje Središnje izorno povjerenstvo BiH redovito održava, nastojeći kroz razmjenu iskustava s izbornim povjerenstvima drugih zemalja raditi na unaprjeđenju svoga rada.
9. Šesti se dio odnosi na javnost rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH kao neovisnog tijela koje treba transparentno i na nepristran način provesti sve zakone iz svoje mjerodavnosti.
10. U sedmom dijelu ponuđene su preporuke čiju realizaciju Središnje izorno povjerenstvo BiH nastoji potaknuti kod značajnih institucija BiH kako bi budući rad u provedbi izbornog procesa bio što kvalitetniji.
11. Središnje izorno povjerenstvo BiH je na svojoj 55. sjednici, održanoj 3. 8. 2023. godine, razmotrilo i utvrdilo tekst ovoga izvješća koje se podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

SAŽETAK

12. Središte aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u 2022. godini bilo je na provedbi Općih izbora 2022. godine i dosljednoj primjeni svih zakona iz njegove mjerodavnosti, kao i pravovremenom izvješćivanju.
13. Središnje izorno povjerenstvo BiH je na 17. sjednici, održanoj 4. 5. 2022. godine, donijelo Odluku o raspisivanju i održavanju Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine i Naputak o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine koji će se održati u nedjelju 2. listopada 2022. godine. Opći izbori su raspisani za: Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine; Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnu skupštinu Republike Srpske, predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske i 10 kantonalnih skupština u Federaciji Bosne i Hercegovine.
14. U 2022. godini Odlukama Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu Izborni zakon BiH je tri puta izmijenjen i dopunjen. Prva izmjena i dopuna Izbornoga zakona BiH se odnosila na trajno rješavanje pitanja financiranja izbora u situaciji kada je na snazi privremeno financiranje institucija Bosne i Hercegovine. Druga izmjena i dopuna Izbornoga zakona BiH od 27. 7. 2022. godine odnosila se na jačanje integriteta izbornoga procesa i poboljšanja upravljanja izbornim procesom na transparentan način. Ovim izmjenama i dopunama Središnjem izbornom povjerenstvu BiH dana su sredstva za učinkovito sankcioniranje u slučajevima kršenja izbornih pravila kao i za rješavanje slučajeva izborne prevare. Odredbama članka 6.7 Izbornoga zakona BiH proširene su ovlasti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u pogledu izborne administracije, uključujući i centre za prebrojavanje te je Središnje izorno povjerenstvo BiH dobilo ovlasti da izornoj administraciji izdaje naloge za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i izricanje sankcija. Trećom izmjenom i dopunom Izbornoga zakona BiH izmijenjeno je poglavlje 9A Izbornoga zakona BiH, vezano za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, kao i članaka 10.10, 10.12, 10.13 i 10.16 Izbornoga zakona BiH. Broj zastupnika u Domu naroda Federacije BiH povećan je na 80, a iz kantonalnih skupština se bira po 23 zastupnika iz bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda i 11 zastupnika iz reda Ostalih.
15. Najozbiljniji izazov s kojim smo se suočili bio je neblagovremeno osiguranje proračuna za pripremu i provedbu izbora. Prema Izbornom zakonu BiH odluka o raspisivanju i održavanju izbora mora se donijeti najkasnije 150 dana prije dana održavanja izbora osim ako odredbama Poglavlja 14 ovoga Zakona nije drugačije određeno, a sredstva za provedbu izbora moraju biti osigurana u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke o raspisivanju i održavanju izbora. Središnje izorno povjerenstvo BiH uložilo je ogroman napor da se osiguraju financijska sredstva za održavanje izbora iako to nije obveza ove neovisne institucije. Svi zahtjevi i obrazloženja koja su upućivana značajnim institucijama Bosne i Hercegovine nisu rezultirala blagovremenim i dovoljnim sredstvima za organizaciju i provedbu svih izbornih operacija sve dok u lipnju 2022. godine Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu nije donio Odluku o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine. Ovim odlukama je

automatski i kontinuirano riješeno pitanje financiranja svih sljedećih izbora u Bosni i Hercegovini u situaciji kada je na snazi privremeno financiranje.

16. Neke od novina u izbornom procesu 2022. godine uključivale su: elektronički sustav prijavljivanja birača za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala „e-Izbori“. Portal e-Izbori, također, sadrži i elektroničku aplikaciju za podnošenje kandidacijskih listi (e-Kandidati) i aplikaciju za podnošenje zahtjeva za akreditiranje promatrača izbornoga procesa (e-Promatrači). Pozitivni učinci digitalizacije ovoga segmenta izbornoga procesa su evidentni, smanjen je broj višestrukih prijava, lažnih prijava u ime drugih osoba, više prijava s jedne adrese itd., a što je bio i jedan od ciljeva uspostave portala e-Izbori. Nadalje, uz podršku Vlade Velike Britanije izrađeno je 6.090 sigurnosnih ekoloških pečata, za svako biračko mjesto. Sigurnosnim pečatom utvrđivala se autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkog listića. Svim članovima biračkih odbora i svim zainteresiranim osobama dostupna je bila i mobilna aplikacija „e-Birački Odbor“ iz Google Play store (trgovine) u kojoj su obrađene sve radnje koje birački odbor treba provesti „Dan uoči izbora“ i radnje na „Dan izbora“. Razvijen je i Viber bot „Izbori u BiH 2022.“ za mlade birače koji mogu na toj platformi postaviti pitanje i saznati odgovore vezano za izborni proces.

Zahvaljujući donatorskoj podršci izrađeno je i publicirano ukupno 11 video spotova namijenjenih tijelima za provedbu izbora, biračima i promatračima; tiskano je šest priručnika za rad izborne administracije, izbornih promatrača i za političke subjekte. Pripremljeno je 14 podcasta „Opći izbori 2022“. Na dan izbora po prvi put bio je aktivan TV kanal Središnjega izbornog povjerenstva BiH „Opći izbori 2022.“ putem kojeg su emitirane sve aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Svi mediji su imali odobrenje za uporabu svih sadržaja objavljenih na ovom TV kanalu koji je pozicioniran na mrežnoj stranici i YouTube kanalu Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Nadalje, podzakonskim aktima su precizirane odredbe koje se odnose na pomoć druge osobe. Glasačka kabina/paravan je okrenuta prema biračkom odboru i promatračima kako bi se spriječila mogućnost fotografiranja ili zamjene glasačkih listića. Birački materijal je noć prije izbora bio zaključan i osiguran od strane policije na biračkom mjestu do otvaranja biračkoga mjesta, javnost je imala na uvid popis članova biračkoga odbora s naznakom političkoga subjekta koji ih je nominirao.

17. Ukupan broj birača na Izvodu iz Središnjega biračkog popisa na dan 18. 8. 2022. godine je bio 3.368.666 birača, od čega je 3.277.490 birača upisano za glasovanje na redovitim biračkim mjestima; 15.086 birača sa statusom raseljene osobe koja glasuje osobno u općini prebivališta iz 1991. godine; 6.124 birača sa statusom raseljene osobe koja glasuje u odsustvu; 63.264 birača koji glasuju putem pošte i 6.702 birača koji glasuju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH.
18. Za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine ovjereno je 145 političkih subjekata (90 političkih stranaka, 17 neovisnih kandidata i 38 koalicija). Međutim, na glasačkom listiću se našlo ukupno 127 političkih subjekata (72 političke stranke, 38 koalicija i 17 neovisnih kandidata) jer se 8 stranaka pojavilo na izborima samo u okviru koalicije, a 10 političkih stranaka nije imalo ovjerene kandidacijske liste.

Ovjereno je i na glasačkim listićima nalazila su se imena ukupno 7.258 kandidata (3.058 žena ili 42% i 4.200 muškaraca ili 58%).

19. Za Opće izbore 2022. godine određena su 5.903 biračka mjesta (5.418 redovitih, 7 za glasovanje u odsustvu/za glasovanje osobno, 21 biračko mjesto u diplomatsko-konzularnih predstavništvima BiH u inozemstvu i 105 za glasovanje nepotvrđenim glasačkim listiće te 352 mobilna tima).
20. Za Opće izbore 2022. godine sva izborna povjerenstva su bila popunjena i brojala su ukupno 571 člana, od čega je bilo 294 (51,49%) muškarca i 277 (48,51%) žena, čime je ispoštovan članak 2.14 stavak (1) Izbornoga zakona BiH.
21. Izborni proces na dan izbora 2. listopada 2022. godine nadgledali su: 2 supervizora Središnjega izbornog povjerenstvo BiH, jedan glavni supervizor, 13 regionalnih i 86 lokalnih supervizora koji su imenovani od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
22. Budući da na redovitom biračkom mjestu 007B051 "Hozići" na dan izbora 2. listopada 2022. godine izbore nije bilo moguće održati sukladno odredbama Izbornoga zakona BiH i Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini, Središnje izbornog povjerenstvo BiH je 3. 10. 2022. godine na 56. sjednici donijelo Odluku o odgađanju i raspisivanju izbora za biračko mjesto 007B051 "Hozići". Odgođeni izbori održani su u nedjelju 9. listopada 2022. godine.
23. Zbog neizvršavanja zakonskih obveza biračkih odbora sa skoro 16% redovitih biračkih mjesta, Središnje izbornog povjerenstvo BiH bilo je spriječeno javnosti u Bosni i Hercegovini u roku od 24 sata nakon zatvaranja biračkih mjesta predstaviti izborne rezultate sa skoro 1.000 redovitih biračkih mjesta za određena tijela vlasti za koja su izbori provedeni. Zbog njihovog nerada veliki je teret pao na općinska/gradska izborna povjerenstva u BiH. Sukladno članku 5.27 Izbornoga zakona BiH nakon što od biračkih odbora dobije svu dokumentaciju i materijale za izbore, općinsko izbornog povjerenstvo utvrđuje sjedinjene zbrojne rezultate glasovanja provedenoga na teritoriju te općine za tijela na svim razinama vlasti za koje su provedeni izbori i o tome sastavlja zapisnik, koji se podnosi Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u roku od 24 sata nakon zatvaranja biračkih mjesta. Pravilnikom o provedbi izbora propisano je ukoliko općinsko/gradsko izbornog povjerenstvo nije u mogućnosti pravilno utvrditi rezultate za pojedina biračka mjesta i razinu vlasti, podnosi zahtjev Središnjem izbornom povjerenstvu BiH za otvaranje vreća i brojanje glasova. Ali je rok da se i ta aktivnost okonča trećeg dana od izbora do 19 sati. I taj rok nije ispoštovan jer je bilo i previše biračkih mjesta za koje nije bilo moguće utvrditi izborne rezultate.
24. Iako je Središnje izbornog povjerenstvo BiH poseban značaj dalo edukaciji članova tijela za provedbu izbora, posebno biračkih odbora i pripremlilo tiskani i video materijal za njihovu obuku, birački odbori su pogrešno pakirali izborni materijal, pogrešno popunjavali obrasce u kojima npr. kandidat ima više glasova od njegove političke stranke, ili ukupan broj važećih glasačkih listića nije isti kao ukupan broj važećih glasova koje su ukupno osvojili politički subjekti i druge matematičke nelogičnosti.
25. Na Općim izborima održanim 2. 10. 2022. godine glasovalo je 1.729.215 birača, od čega je 859.912 (49,73%) žena i 869.303 (50,27%) muškaraca.
26. U području sigurnosti izbornoga procesa Središnje izbornog povjerenstvo BiH je pravovremeno obavijestilo sva značajna ministarstva unutarnjih poslova i sigurnosne agencije da je raspisalo Opće izbore 2022. godine, nakon čega je Ministarstvo sigurnosti BiH donijelo Odluku o imenovanju Radne skupine za praćenje realizacije zadataka iz

mjerodavnosti institucija i policijskih agencija u Bosni i Hercegovini vezanih za provedbu Općih izbora u BiH 2022. godine, a ravnatelj Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH donio je Odluku o formiranju Operativnog stožera akcije „Opći izbori 2022.“ Do 24:00 sata na dan održavanja izbora, Operativni stožer akcije „Opći izbori 2022.“ sa sjedištem u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH zaprimio je ukupno 61 prijavu o incidentima koji se mogu dovesti u svezu s narušavanjem glasovanja na biračkim mjestima, i to: 31 u Federaciji BiH, 25 u Republici Srpskoj i 5 u Brčko distriktu BiH. Od ukupno prijavljenih incidenata 16 je kvalificirano kao narušavanje javnog reda i mira, 7 kao kaznena djela koja se dovode u svezu s narušavanjem izbornoga procesa, a ostalo su incidenti koji još uvijek nisu pravno kvalificirani.

Nadalje, javni medijski napadi na instituciju, fizičke prijetnje članovima Središnjega izbornog povjerenstva BiH, dezinformacije i maliciozne vijesti koje su imale za cilj zbunjivanje javnosti, diskreditaciju institucije i članova Središnjega izbornog povjerenstva BiH predstavljale su dodatni element pritiska na službene osobe u obavljanju službene dužnosti.

27. Središnje izbornog povjerenstvo BiH akreditiralo je 3.720 promatrača: 2.648 promatrača ispred 11 udruga građana, 938 međunarodnih promatrača iz 44 organizacije i 134 promatrača ispred 22 politička subjekta.
28. Za nadgledanje rada Glavnog centra za brojanje akreditirano je 1.055 promatrača (136 promatrača političkih subjekata, 40 promatrača udruga građana i 879 promatrača međunarodnih organizacija i institucija). Glavni centar za brojanje nije primio niti jedan prigovor na svoj rad.
29. U Glavnom centru za brojanje prebrojano je ukupno 60.975 glasačkih paketa sljedećih kategorija: 41.338 glasačkih paketa birača koji su glasovali putem pošte, 4.377 glasačkih paketa birača koji su glasovali u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH, 2.163 glasačka paketa birača koji su glasovali u odsutnosti, 761 glasački paket birača koji su glasovali nepotvrđenim glasačkim listićem i 12.336 glasačkih paketa birača koji su glasovali putem mobilnog tima.
30. U Glavnom centru za brojanje vršeno je ponovno brojanje glasačkih listića za 2.608 biračkih mjesta po različitim razinama vlasti. Do utvrđivanja rezultata izbora, a na temelju sedam (7) naredbi Središnjega izbornog povjerenstva BiH izvršeno je kontrolno brojanje i pravilno utvrđivanje rezultata izbora na 2.458 biračkih mjesta, a nakon utvrđivanja rezultata izbora, na temelju šest (6) naredbi Središnjega izbornog povjerenstva BiH izvršeno je ponovno brojanje na 150 biračkih mjesta.
31. Prilikom ponovnog kontrolnog brojanja na 2.239 redovitih biračkih mjesta, po naredbi Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razinu 600 – predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske u Glavnom centru za brojanje pronađeno je 35 falsificiranih glasačkih listića na dva biračka mjesta u općini Bratunac i jednom biračkom mjestu u općini Šekovići, a na jednom biračkom mjestu u općini Srebrenica na svim glasačkim listićima za jednog kandidata utvrđeno je nepostojanje sigurnosnog elementa, potpis člana biračkoga odbora zaduženoga za izdavanje glasačkih listića, zbog čega su ovi glasački listići proglašeni nevažećim. Središnje izbornog povjerenstvo BiH dostavilo je prijavu Tužiteljstvu BiH protiv N.N. osobe zbog sumnje da je učinjeno kazneno djelo koje se odnosi na izborni proces na biračkim mjestima u ovim općinama.

32. Ukupan broj obrađenih glasačkih listića za Opće izbore 2022. godine iznosi 6.914.784 od čega je važećih 6.429.415 glasačkih listića ili 93%, a nevažećih glasačkih listića je 485.369 ili 7%. Nevažećih neoznačenih (praznih) glasačkih listića bilo je 264.782 ili 3,8%, a nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima je bilo 220.587 ili 3,2%. Prema razinama vlasti najveći ukupni postotak nevažećih glasačkih listića evidentiran je za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH (8,38%), zatim slijede Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH (7,58%); Predsjedništvo BiH (6,65%), skupštine kantona (6,59%); predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (5,75%), a najmanji postotak je evidentiran za izbornu utrku za Narodnu skupštinu Republike Srpske (5,52%).
33. Dana 2. 11. 2022. godine na 80. sjednici Središnje izbornog povjerenstva BiH donijelo je Odluku o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine.
34. Ukupno je izabrano 518 dužnosnika, od čega 142 žene (27,41%) i 376 muškaraca (72,59%). U Predsjedništvo BiH izabrana je jedna žena i dva muškaraca. U Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH izabrana su 42 zastupnika od čega 7 žena (16,67%) i 35 muškaraca (83,33%). U Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH izabrano je 98 zastupnika od čega 27 žena (27,55%) i 71 muškarac (72,45%). Na pozicije predsjednik i dva potpredsjednika RS izabrana su tri muškarca. U Narodnu skupštinu RS izabrana su 83 zastupnika od čega 16 žena (19,28%) i 67 muškaraca (80,72%). U kantonalne skupštine izabrano je 289 zastupnika od čega 91 žena (31,49%) i 198 muškaraca (68,51%).
35. Prema starosnoj strukturi većina izabranih dužnosnika je starija od 30 godina. Od ukupno 37 izabranih dužnosnika koji su mlađi od 30 godina starosti 15 je žena. Ukupno 481 dužnosnik ima više od 30 godina, od čega je 127 žena i 354 muškarca.
36. U razdoblju izbornih aktivnosti sudionici izbornoga procesa podnosili su prigovore i žalbe koji se odnose na: odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o davanju/nedavanju suglasnosti na imenovanje članova izbornoga povjerenstva; odluke o ovjeri ili odbijanju ovjere prijave političkih subjekata, odluku o utvrđivanju prava uporabe naziva političke stranke u izborne svrhe; odluke o ovjeri ili odbijanju ovjere kandidacijskih listi; odluke o odbijanju upisa u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine; povrede članka 16.14 stavak (3) Izbornoga zakona BiH; povrede izbornoga prava u razdoblju izborne kampanje političkih subjekata, kršenje izborne šutnje, povrede biračkoga prava na dan izbora, odluke o zlouporabi javnih sredstava i resursa; odluke o kršenju članka 7.3 stavak (2) Izbornoga zakona BiH – Lažno predstavljanje; odluke u svezi s kršenjem članka 7.3 stavak (1) točka 7) Izbornoga zakona BiH – Govor mržnje; kršenje izborne šutnje; povrede biračkoga prava na dan izbora; žalbe na prvostupanjske odluke izbornih povjerenstava; zahtjeve izbornih povjerenstava za otvaranje vreća s glasačkim materijalom, zahtjev za ocjenu zakonitosti i žalba na Naredbu o ponovnom kontrolnom brojanju za razinu predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske; odluke u svezi sa zahtjevima za ponovno brojanje glasačkih listića; žalbe na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine; zahtjevi za poništenje i ponavljanje izbora; postupci potvrđivanja rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine; odluke u svezi dodjele i prestanka mandata; povrede članka 15.8 stavci (1) i (2) Izbornoga zakona BiH itd.
37. U svim fazama izbornoga procesa ukupno su izjavljene 483 žalbe Apelacijskom odjelu Suda Bosne i Hercegovine. Na kraju razdoblja izvješća Sud BiH je 454 žalbi (93,9%)

odbio ili odbacio, 17 žalbi (3,6%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 4 žalbe je (0,8%) djelomično uvažio, dok je 8 žalbi (1,7%) ostalo neriješeno. Žalbe koje su riješene početkom 2023. godine odbijene su kao neutemeljene, iz čega se vidi visok postotak potvrđenih odluka Središnjega izbornog povjerenstva BiH od strane Apelacijskog odjela Suda BiH.

U fazi izbornoga procesa, koji se odnosio na provedbu Općih izbora 2022. godine, od raspisivanja izbora do okončanja posrednih izbora, ukupno su izjavljene 424 žalbe Apelacijskom odjelu Suda BiH, od kojih je Sud BiH 406 žalbi (95,8%) odbio ili odbacio, 16 žalbi (3,8%) uvažio je i vratio na ponovni postupak, a 2 žalbe (0,4%) djelomično je uvažio, iz čega se vidi visok postotak potvrđenih odluka Središnjega izbornog povjerenstva BiH od strane Apelacijskog odjela Suda BiH. Nekoliko žalbi, koje je Apelacijski odjel Suda BiH uvažio, odnose se na predmetno područje lažno predstavljanje i uporabu javnih sredstava i resursa koje su uvedene izmjenama i dopunama Izbornoga zakona BiH donesenim od strane Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu u srpnju 2022. godine i tek sada uspostavlja se nova praksa u izbornom sustavu.

Na Rješenja Suda Bosne i Hercegovine uložene su četiri (4) Apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

38. Tijekom 2022. godine u evidenciji Središnjega izbornog povjerenstva BiH registrirano je 8 prijava protiv Središnjega izbornog povjerenstva BiH, bilo da su podnesene protiv Središnjega izbornog povjerenstva BiH, bilo protiv pojedinih članova ili su podnesene protiv N. N. osoba zbog izbornih nepravilnosti, a tužiteljstvo je tražilo informacije, izjašnjenja i dokaze od Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Po svim podnesenim prijavama, dostavljena je tražena dokumentacija i informacije koje su zatražene. U trenutku pisanja ovoga izvješća nisu zaprimljene povratne informacije o statusu podnesenih prijava.
39. Nakon konstituiranja zakonodavnih i predsjedničkih tijela izabranih neposredno 2. 10. 2022. godine, sukladno ustavnim i zakonskim rokovima organiziran je i realiziran izborni proces posrednih izbora za sljedeća tijela: Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Vijeće naroda Republike Srpske i predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine što je ukupno 126 posredno izabranih nositelja mandata.
40. Sukladno Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH" broj 42/22) Središnjem izbornom povjerenstvu BiH odobren je ukupan proračun u iznosu od 15.777.000,00 KM, od čega za neposrednu potrošnju iznos od 3.249.000,00 KM, a za održavanje Općih izbora 2022. godine iznos od 12.528.000,00 KM.
Ukupan korigirani proračun Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje 1. 1. - 31. 12. 2022. godine, s prenesenim neuporabljenim sredstvima iz 2021. godine na višegodišnjem kapitalnom ulaganju, kao i domaćim transferima uplaćenim u 2022. godini, te troškovima iz tekuće rezerve proračuna institucija Bosne i Hercegovine za 2022. godinu sukladno odlukama Vijeća ministara BiH iznosi ukupno 16.087.219,68 KM.
41. Ukupni troškovi Općih izbora 2022. godine su iznosili 11.093.759,00 KM s programa posebnih namjena, dok su neke od aktivnosti na pripremi izbora 2022. godine financirane iz privremenoga financiranja i donacija. Od navedenoga iznosa najveći dio

odnosi se na isplatu naknada članovima biračkih odbora 4.312.973,11 KM u neto iznosu, odnosno 6.024.904,36 KM u bruto iznosu, uključujući poreze i doprinose na neto naknade.

42. Na ime povrata pristojbe za Opće izbore 2022. godine, u razdoblju izvješća, političkim subjektima vraćeno je ukupno 1.459.000 KM, od čega 1.441.000 KM političkim strankama i 18.000 KM neovisnim kandidatima.
43. U Izvješću o obavljenoj financijskoj reviziji Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu revizori Ureda za reviziju institucija BiH utvrdili su da „financijska izvješća povjerenstva prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, financijsko stanje imovine, obveza i izvora sredstava na 31. 12. 2022. godine i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, sukladno prihvaćenom okviru financijskog izvješćivanja“. Nadalje, navodi se da “aktivnosti, financijske transakcije i informacije Povjerenstva za 2022. godinu sukladne su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriterij za danu reviziju.”⁸
44. Središnje izborni povjerenstvo BiH izvršilo je prijem godišnjih financijskih izvješća za 2021. godinu, koja su podnijele 144 političke stranke, što čini 79,56% od ukupno 181 političke stranke s evidencije Središnjega izbornog povjerenstva BiH. U zakonom propisanom roku financijsko izvješće podnijelo je 127 političkih stranaka, dok je 17 političkih stranaka izvješće podnijelo nakon urgencije i pokrenutoga postupka od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
45. Godišnje financijsko izvješće za 2021. godinu, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH nije podnijelo 37 političkih stranaka, što čini 20,44% od ukupnoga broja političkih stranaka s evidencije Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
46. Političke stranke u 2021. godini financirale su se iz sljedećih izvora: članarina u postotku od 6,65%, priloga fizičkih osoba u postotku 7,70%, priloga pravnih osoba u postotku 0,29%, prihoda od imovine političkih stranaka u postotku 2,22%, prihoda od darova i usluga što ih stranka nije imala obvezu platiti u postotku 1,03%, prihoda iz proračuna u postotku 79,91% i ostalih prihoda u postotku 2,20% od ukupno ostvarenih prihoda,
47. Središnjem izbornom povjerenstvu BiH postizborno financijsko izvješće podnijele su 84 političke stranke ili 93,33% od ukupnoga broja političkih stranaka koje su sudjelovale na izborima. Financijsko izvješće nije podnijelo 6 političkih stranaka ili 6,67%. U roku, propisanom Izbornim zakonom BiH, izvješće je podnijelo 80% političkih stranaka, dok je 13,33% političkih stranaka izvješće podnijelo sa zakašnjenjem od tri do 18 dana.
48. Od ukupno 17 neovisnih kandidata, koji su sudjelovali na izborima, postizborno financijsko izvješće podnijelo je 16 kandidata, dok izvješće nije podnio jedan kandidat.
49. Političke stranke, koje su Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijele postizborno financijsko izvješće, iskazale su troškove izborne kampanje u iznosu od 11,422,813.91 KM. Od 16 neovisnih kandidata, koji su podnijeli postizborno financijsko izvješće, samo dva kandidata su iskazala troškove izborne kampanje u ukupnom iznosu od 1,902.80 KM.

⁸ Izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu, str. 2 i 4.

50. Sukladno članku 17. Zakona o financiranju političkih stranaka, Parlamentarnoj skupštini BiH podneseno je Izvješće o pregledanom stanju financijskoga poslovanja političkih stranaka u 2020. godini, broj: 03-07-6-153-2/23 od 9. 2. 2023. godine, koji se dijeli kao skupštinski tiskani materijal. U izvješću su navedeni izvori financiranja, navedeni nalazi revizije i prezentirana kršenja odredaba Zakona o financiranju političkih stranaka, od strane svake stranke pojedinačno.
51. Izborni proces u Bosni i Hercegovini nadgledala je Izborna promatračka Misija OESS/ODIHR koja je u Završnom izvješću ocijenila da je *“Središnje izbornog povjerenstvo (SIP) provelo izbore učinkovito, transparentno i u zakonskim rokovima, usprkos kašnjenjima uzrokovanim kasnom isplatom potrebnih sredstava i velikim nedostatkom ljudskih resursa. Povjerenstva na višim razinama, posebno SIP, uživala su povjerenje većine zainteresiranih strana... Pozitivno je to da je SIP uspostavio novu internetsku platformu za podnošenja prijave za glasovanje izvan BiH, koja je pojednostavila taj proces i smanjila mogućnost za lažnu registraciju i ljudsku pogrešku. SIP je održavao redovite sjednice koje su bile otvorene za javnost i prenošene putem interneta, doprinoseći tako transparentnosti. Većina odluka donesena je jednoglasno i na vrijeme objavljena na mrežnoj stranici SIP-a, osim onih koje se odnose na rješavanje prigovora i žalbi. SIP je postupio na kolegijalan način i informirao javnost o svojim aktivnostima.”*⁹
52. U cilju povećanja transparentnosti rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH i informiranja javnosti o poduzetim aktivnostima prilikom organizacije i provedbe Općih izbora 2022. godine pripremljena je edicija „Izbornog prava u praksi – Opći izbori 2022. godine“ koja obuhvaća sljedeće publikacije: „Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022.“ – direktni izbori, „Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022.“, „Izvještaj Glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori 2022. godine“, „Izvještaj o radu Glavnog centra za brojanje – Opći izbori 2022. godine“, „Izvještaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u BiH – Opći izbori 2022. godine“ i „Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine“. Ova edicija će svim zainteresiranim stranama omogućiti da se potpuno, pravilno i objektivno informiraju o radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH, te donesu vlastite zaključke o izbornom procesu u BiH na temelju činjenica i konkretnih pokazatelja. Sve publikacije dostupne su na mrežnoj stranici www.izbori.ba.
53. U razdoblju izvješća Središnje izbornog povjerenstvo BiH pripremiло je i usvojilo sljedeće dokumente: Izvješće o provedbi zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine u 2021. godini, Program rada Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, Program obuke uposlenika Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine u 2023. godini, Završno izvješće o napretku u provedbi preporuka iz Revidiranog Plana integriteta Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine (prosinac 2017. – prosinac 2021.), Akcijski plan Središnjega izbornog povjerenstva BiH za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije (2020. – 2024.) za 2022. godinu čiji sastavni dio je i Akcijski plan Središnjega izbornog povjerenstva BiH za borbu protiv korupcije tijekom trajanja pandemije COVID-19.
54. Na zahtjev Agencije za ravnopravnost spolova BiH (ARS BiH) pripremljen je prilog Središnjega izbornog povjerenstva BiH za Izvješće o provedbi Gender akcijskog plana BiH razdoblje siječanj – prosinac 2021. godine i prilog Središnjega izbornog

⁹ Završno izvješće Izborne promatračke misije ODIHR, Opći izbori, 2. listopada 2022. godine, str. 2 i 10.

povjerenstva BiH za Završno izvješće o provedbi Gender akcijskoga plana Bosne i Hercegovine u razdoblju studeni 2018. – prosinac 2022. godine.

55. Na zahtjev Direkcije za europske integracija (DEI) pripremljen je prilog Središnjega izbornog povjerenstva za pripremu Priloga institucija u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu za potrebe Paketa proširenja za 2022. godinu razdoblje izvješća od 15. 6. 2021. godine do 17. 3. 2022. godine i dopuna Priloga za razdoblje od 17. 3. 2022. do 5. 5. 2022. godine.
56. U razdoblju izvješća Središnje izorno povjerenstvo BiH donijelo je 43 odluke, od toga 18 odluka kojim je utvrđeno da osoba neće biti upisana u Središnji birački popis dok se nalazi na izdržavanju kazne zatvora i 25 odluka kojim je utvrđeno da se osoba upisuje u Središnji birački popis, a čije ime je prethodno brisano iz popisa, sukladno odredbi članka 1.7 Izbornoga zakona BiH, zbog isteka izdržavanja kazne zatvora izrečene zbog povreda humanitarnoga prava.
57. Tijekom 2022. godine u 14 gradova i općina u Bosni i Hercegovini održani su izbori za tijela lokalne uprave i samouprave (Bosanski Petrovac, Bosansko Grahovo, Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Bratunac, Istočno Novo Sarajevo, Gradiška, Krupa na Uni, Novi Grad Sarajevo, Petrovo, Srbac, Stari Grad Sarajevo i Trnovo (RS)).
58. U 2022. godini Središnjem izbornom povjerenstvu BiH dostavljeno je ukupno 2.605 rješenja o ispisu i promjenama u rješenjima o državljanstvu BiH, te su vršene provjere podataka o istim u Središnjem biračkom popisu i 602 rješenja vezana za poslovnu sposobnost te su nakon dostave obrađena u evidenciji Središnjega biračkog popisa.
59. Središnje izorno povjerenstvo je 7. 12. 2022. godine donijelo odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća. Prijevremeni izbori održani su 5. veljače 2023. godine. Dana, 24. veljače 2023. godine donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika te načelnika Općine Bratunac i Vogošća.
60. Aktivnosti iz djelokruga rada Centra za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstva BiH su obuhvatile brojne događaje od kojih izdvajamo: promociju inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora, redovite obuke izborne administracije sukladno Planu i programu edukacije tijela za provedbu izbora za 2022. godinu, organizaciju postizborne konferencije „Opći izbori 2022. – izazovi i naučene lekcije“, posjete studenata.
61. U pogledu međunarodne suradnje predstavnici Središnjega izbornog povjerenstva BiH su u 2022. godini sudjelovali na različitim događajima od kojih izdvajamo: 3 izborne promatračke misije, sudjelovanje u radu Izvršnoga odbora i Generalne skupštine Svjetske udruge izbornih tijela (A-WEB) kao i brojne konferencije i seminare.
62. Dana, 27. travnja 2022. godine u Sarajevu potpisan je Memorandum o suradnji između Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Misije Organizacije za europsku sigurnost i suradnju u Bosni i Hercegovini (OESS BiH), čije je zaključivanje odobrilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odlukom od 31. 3. 2022. godine.
63. U razdoblju izvješća realizirane su aktivnosti koje su financijski podržali ili implementirali Izaslanstvo Europske unije u BiH, OESS/ODIHR, Misija OESS u BiH,

Međunarodna fondacija za izborne sustave (IFES), Vijeće Europe, Ambasada Švicarske, Ambasada Republike Turske, Ambasada Velike Britanije, UN Populacijski fond (UNFPA BiH).

64. U razdoblju izvješća održano je 15 konferencija za novinare, objavljeno je 340 priopćenja za javnost, a pisani mediji su objavili više od 2.000 članaka o radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Putem YouTube kanala realizirano je 105 prijenosa uživo sa sjednica Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
65. U okviru projekta, koji je Središnje izorno povjerenstvo BiH realiziralo uz podršku Udruga izbornih dužnosnika u BiH i ambasade Švicarske u BiH u razdoblju od svibnja do studenoga 2022. godine, objavljeno je 14 podcasta “Opći izbori 2022. godine”.
66. Središnje izorno povjerenstvo BiH ulaže kontinuirane napore da unaprijedi izborni proces, a kroz preporuke upućene Parlamentarnoj skupštini BiH ukazuje na potrebu rješavanja ključnih problema koji se, prije svega, odnose na pravovremene izmjene i dopune svih zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

O SREDIŠNJEM IZBORNOM POVJERENSTVU BOSNE I HERCEGOVINE

Vizija

Pružanje podrške demokratskim procesima u Bosni i Hercegovini i razvoju društva bez korupcije.

Misija

Središnje izborno povjerenstvo BiH provodi izborni proces, obavlja financijsku kontrolu političkih stranaka i ocjenjuje ispunjavaju li kandidati uvjete za imenovanje predsjedatelja, ministara i zamjenika ministara u Vijeću ministara BiH, kao i kandidata za ravnatelja i zamjenika ravnatelja u Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i tako doprinosi jačanju demokratskih procesa u Bosni i Hercegovini.

Naše vrijednosti

Vladavina zakona, neovisnost i nepristranost,
transparentnost i javnost rada, odgovornost,
profesionalni integritet

Naši ciljevi

Zadržati status neovisne institucije koja doprinosi demokratizaciji društva u Bosni i Hercegovini; doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta Bosne i Hercegovine; jačanje pluralističke demokracije, ljudskih prava i sloboda i vladavina zakona; osiguranje točnosti biračkih popisa i identifikacije birača; povećanje svjesnosti birača; razvoj ljudskih resursa kroz ciljanu edukaciju; uporabu suvremenih informacijskih tehnologija; unaprjeđenje suradnje sa svim ključnim sudionicima; razvoj učinkovitih mehanizama za monitoring i evaluaciju.

I. DIO - PROVEDBA IZBORNOGA ZAKONA BIH

1. Priprema i provedba izbora

1.1. Izborne aktivnosti

1.1.1. Izmjene i dopune Izbornoga zakona BiH

67. U 2022. godini Izborni zakon BiH izmijenjen je i dopunjen tri puta odlukama Visokoga predstavnika za Bosnu i Hercegovinu.
68. Prva izmjena i dopuna Izbornoga zakona BiH dogodila u lipnju 2022. godine. Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu Christian Schmidt je 7. lipnja 2022. godine, donio Odluku o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 02/22 od 7. 6. 2022. godine, Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama dopunama Izbornoga zakona BiH, broj 03/22 od 7. 6. 2022. godine i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, broj 04/22 od 7. 6. 2022.godine. Na taj način sustavno je riješeno pitanje financiranja izbora u Bosni i Hercegovini u situaciji kada je na snazi privremeno financiranje.¹⁰
69. Druga izmjena i dopuna Izbornoga zakona BiH dogodila se u srpnju 2022. godine. Odlukom Visokog predstavnika u BiH donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Izbornoga zakona BiH,¹¹ a izmjenama i dopunama Zakona dane su definicije za: elektroničke medije, *online* medije, tiskane medije, društvene mreže, govor mržnje i zlouporabu javnih sredstava i resursa, a izmijenjene su i dopunjene odredbe koje se odnose na zlouporabu zakonskoga prava na sudjelovanje u radu biračkoga odbora fiktivnim predstavljanjem, zlouporabu javnih sredstava i govora mržnje. Izmijenjene su i dopunjene odredbe o sankcijama koje može izreći Središnje izborno povjerenstvo BiH iz članaka 6.7, 19.8 i 19.9 Izbornoga zakona BiH.
70. Treća izmjena i dopuna Izbornoga zakona BiH dogodila se na dan održavanja Općih izbora 2. listopada 2022. godine, nakon zatvaranja biračkih mjesta. Odlukom Visokoga predstavnika donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Izbornoga zakona BiH kojim je izmijenjeno poglavlje 9A Izbornoga zakona BiH, vezano za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, kao i članaka 10.10, 10.12, 10.13 i 10.16 Izbornoga zakona BiH. Broj zastupnika u Domu naroda Federacije BiH povećan je na 80, a iz kantonalnih skupština se bira po 23 zastupnika iz bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda i 11 zastupnika iz reda Ostalih.¹²

¹⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj 38 od 10. 6. 2022. godine

¹¹ „Službeni glasnik BiH“, broj 51/22

¹² „Službeni glasnik BiH“, broj 67/22

1.1.2. Aktivnosti u svezi s izborom predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva BiH i člana Središnjega izbornog povjerenstva BiH

71. U 2022. godini su pokrenute aktivnosti na izboru novoga člana Središnjega izbornog povjerenstva BiH s obzirom na činjenicu da je Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 28. sjednici, održanoj 27. travnja 2016. godine, donio Odluku o imenovanju Irene Hadžiabdić za člana Središnjega izbornog povjerenstva BiH iz reda Ostalih¹³ te mandat imenovanoj članici Središnjega izbornog povjerenstva BiH iz reda Ostalih ističe dana 17. svibnja 2023. godine.

1.2. Normativna djelatnost

72. Priprema i usvajanje normativnih akata, kao kontinuirani zadatak Središnjega izbornog povjerenstva BiH, ogleda se u izradi podzakonskih akata donesenih na temelju zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Proaktivnim djelovanjem i uz konzultacije i pribavljanje stručnih mišljenja OESS/ODIHR-a Središnje izbornog povjerenstvo BiH nastojalo je unaprijediti podzakonske akte uvažavajući preporuke promatračkih misija OESS/ODIHR-a za unaprjeđenje izbornoga procesa.
73. Popis normativnih akata usvojenih u razdoblju izvješća se nalazi u Prilogu 1 ovoga izvješća.

1.3. Ostali akti Središnjega izbornog povjerenstva BiH

74. Izvješće o provedbi zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine u 2021. godini usvojeno je Zaključkom kojim se utvrđuje tekst izvješća na 15. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, održanoj 21. 4. 2022. godine, i isti je dostavljen u Parlamentarnu skupštinu BiH dana 28. 6. 2022. godine. Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH je dana, 27. 7. 2022. godine na svojoj 31. sjednici usvojio predmetno izvješće, a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je aktom, broj 02-50-6-15-25/22 od 30. 8. 2022., obavijestio Središnje izbornog povjerenstvo BiH da nije usvojio Izvješće o provedbi zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine u 2021. godini.
75. Izvješće o provedbi Lokalnih izbora 2020. godine usvojeno je, u drugom krugu glasovanja, na 28. sjednici Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH koja je održana 27. travnja 2022. godine.¹⁴
76. Izvješće o provedbi zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u 2020. godini usvojeno je u drugom krugu glasovanja na 28. sjednici Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH koja je održana 27. travnja 2022. godine.¹⁵

¹³ „Službeni glasnik BiH“, broj 36/16

¹⁴ Akt Zastupničkoga doma PS BiH broj 01.02-50-18-1706/21 od 27. 4. 2022. godine

¹⁵ Akt Zastupničkoga doma PS BiH broj 01-50-1-15-28/22 od 27. 4. 2022. godine

77. Završno Izvješće o napretku u provedbi preporuka iz Revidiranog Plana integriteta Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine (prosinac 2017. – prosinac 2021.) usvojeno je na prvoj (1.) sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH održanoj 13. siječnja 2022. godine¹⁶ i isto je dostavljeno u Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK).¹⁷
78. Akcijski plan Središnjega izbornog povjerenstva BiH za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije (2020. – 2024.) za 2022. godinu čiji sastavni dio je i Akcijski plan Središnjega izbornog povjerenstva BiH za borbu protiv korupcije tijekom trajanja pandemije COVID-19 usvojen je na 1. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, održanoj 13. siječnja 2022. godine.¹⁸ Agencija za borbu protiv korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije dala je pozitivno mišljenje na predloženi dokument.¹⁹ Nakon usvajanja predmetni dokument dostavljen je u APIK.²⁰
79. Na zahtjev Agencije za ravnopravnost spolova BiH (ARS BiH) pripremljen je prilog Središnjega izbornog povjerenstva BiH za Izvješće o provedbi Gender akcijskog plana BiH razdoblje siječanj – prosinac 2021. godine²¹ i Prilog za Završno izvješće o provedbi Gender akcijskog plana BiH za razdoblje studeni 2018. – prosinac 2022. godine.²²
80. Na zahtjev Direkcije za europske integracija (DEI) pripremljen je prilog Središnjega izbornog povjerenstva za pripremu Priloga institucija u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu za potrebe Paketa proširenja za 2022. godinu razdoblje izvješća od 15. 6. 2021. godine do 17. 3. 2022. godine i dostavljen u DEI.²³ Dana 5. 5. 2022. godine dostavljena je dopuna Priloga za razdoblje od 17. 3. 2022. do 5. 5. 2022. godine.²⁴
81. Program rada Središnjega izbornog povjerenstva za 2023. godinu²⁵ pripremljen je na temelju Srednjoročnoga plana rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje 2023. – 2025. godine²⁶ i sukladno propisanoj metodologiji.²⁷ Fokus aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u 2023. godini je na 3 programske aktivnosti: 1) Priprema za provedbu izbornoga procesa i implementacija rezultata izbora; 2) Kontrola i revizija financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja i 3) Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces.

Za realizaciju programskih aktivnosti planiran je ukupni proračun u iznosu od 21.692.000 KM, od čega je 17.900.000 KM bilo planirano za projektne aktivnosti

¹⁶ Akt broj 04-07-10-1160-15/17

¹⁷ Akt broj 04-07-10-1160-16/179

¹⁸ Akt broj: 04-07-10-1058-8 /21

¹⁹ Akt broj 06-07-4-489-2/21 od 13. 12. 2021. godine

²⁰ Akt broj 04-07-10-1058-8 /21

²¹ Akt broj 04-2-50-4 71-3/22 od 8. 2. 2022. godine

²² Akt broj 04-2-50-4 71-5/22 od 22. 12. 2022. godine

²³ Akt CIK BiH broj 04-2-50-4- 242-2 /22

²⁴ Akt CIK BiH broj 04-2-50-4- 242-6 /22

²⁵ Akt broj 04-2-07-10 -1392 -3/22

²⁶ Akt broj 07-1-02-1859-8/22

²⁷ Naputak o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvješća o radu u institucijama BiH (Sl. glasnik BiH“ br. 45/15); Naputak o izmjeni naputka o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvješća o radu u institucijama Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik BiH br. 64/18 i 7/19)

„Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces“ (100 tisuća KM planirano je za troškove vezane za provedbu pilot projekta – prijevoz, smještaj, dnevnice i honorari osobama koje će sudjelovati u realizaciji istog, kojeg Središnje izborno povjerenstvo BiH planira realizirati u 2023. godine u 10 općina/gradova na 165 biračkih mjesta, a 17.800.000 KM je bilo planirano za nabavku opreme za uvođenje digitalnih tehnologija u izborni proces).

Dopisom, broj 05-02-2-5975-2/22 od 9. 9. 2022. godine, Ministarstvo financija i trezora BiH obavijestilo je Središnje izborno povjerenstvo BiH da ne može podržati Program rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2023. godinu uz obrazloženje “da je za ukupno projektirane aktivnosti planirano 21.692.000 KM od čega se 17.900.000 KM odnosi na projektnu aktivnost uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini, koja u okviru nacrta programa rada za 2023. godinu nije elaborirana i obrazložena.” Također, skrenuta je pažnja da o naprednim tehnologijama za 2023. godinu odlučuje Parlamentarna skupština BiH te da još uvijek ne postoji pravni temelj u smislu usvojenih izmjena i dopuna Izbornoga zakona u BiH, kao i da Fiskalno vijeće Bosne i Hercegovine još uvijek nije utvrdilo Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2023. – 2025. godine te da nije poznato kojim iznosom za financiranje raspoložu institucije Bosne i Hercegovine.

Također, dopisom od 10. 10. 2022. godine Ministarstvo financija i trezora BiH je obavijestilo Središnje izborno povjerenstvo BiH da imajući u vidu prethodno dostavljeno mišljenje na nacrt Programa rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2023. godinu potrebno je dostaviti korigiran Srednjoročni plan rada SIP-a BiH (2023. – 2025.) sukladno navedenom mišljenju.

Nakon što je po zahtjevu Ministarstva financija i trezora BiH korigiran Srednjoročni plan rada SIP-a BiH (2023. – 2025.) i na isti dana suglasnost²⁸ korigirani Program rada Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2023. godinu je usvojen na 11. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, održanoj dana 2. 2. 2023. godine i isti je dostavljen u Ministarstvo financija i trezora BiH.²⁹

82. Pripremljen je Program obuke uposlenika Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine u 2023. godini³⁰ na koji je Središnje izborno povjerenstvo BiH³¹ zaključkom dalo suglasnost na 4. sjednici, održanoj 12. 1. 2023. godine i isti je dostavljen je Agenciji za državnu službu BiH.³²

1.4. Vođenje Središnjega biračkog popisa

83. Postupak vođenja Središnjega biračkog popisa i upisa birača u isti propisan je poglavljem 3. Izbornoga zakona BiH – Birački popis, Pravilnikom o uporabi i izradi izvoda iz Središnjega biračkog popisa³³ i Napatkom o postupku slanja, primanja, obrade, arhiviranja i zaštite elektroničkih prijava i dokumenata državljana Bosne i

²⁸ Dopis MFT BiH, broj 13-02-2-3765-24/22 od 28. 12. 2022. godine

²⁹ Akt broj 04-2-07-10 -1392-4/22 od 2. 2. 2023. godine

³⁰ Akt broj 04-2-50-4-34-1/22

³¹ Akt broj 04-2-50-4-34-2/22

³² Akt broj 04-2-50-4-34-3/22

³³ “Službeni glasnik BiH”, broj 27/22

Hercegovine za glasovanje izvan BiH elektroničkim putem.³⁴ Središnji birački popis je evidencija o državljanima BiH koji imaju biračko pravo sukladno Izbornom zakonu BiH i formira se, vodi i koristi za potrebe organizacije i provedbe izbora sukladno zakonu, za provedbu referenduma, za provedbu opoziva izabranoga dužnosnika i izbore tijela lokalne samouprave sukladno zakonu.

84. Odlukom o zaključivanju Središnjega biračkog popisa sa stanjem na dan 3. 5. 2022. godine u 24:00 sata, odnosno na dan prije raspisivanja Općih izbora 2022. godine (sukladno članku 4.2 Izbornoga zakona BiH) utvrđeno je da je ukupan broj birača u Bosni i Hercegovini upisanih u Središnji birački popis **3.371.487** te je pojedinačno utvrđen i broj birača po izbornim jedinicama za tijela vlasti za koje se provode izbori. U ukupan broj nije uključeno i 14.377 birača iz Brčko distrikta BiH koji nemaju određenu entitetsku biračku opciju, a koju su mogli odrediti do 19. 7. 2022. godine kako bi bili evidentirani u izvodima iz Središnjega biračkog popisa za predstojeće izbore.
85. Nadalje, Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Središnjega biračkog popisa za Opće izbore 2022. godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu, na temelju članka 3.6 stavak (2) točka e) od 25. 8. 2022. godine, zaključen je Središnji birački popis koji će se rabiti za Opće izbore 2022. godine sa stanjem na dan 18. 8. 2022. godine u 24:00 sata, te je utvrđen ukupan broj birača upisanih u izvode iz Središnjega biračkog popisa **3.368.666**, kao i pojedinačan broj birača prema izbornim jedinicama za tijela vlasti za koje se provode izbori, a ista je objavljena i na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
86. Pregled broja birača upisanih u Središnji birački popis po kategorijama na dan 18. 8. 2022. godine u 24:00 sata je sljedeći: 3.277.490 birača koji glasuju na redovitom biračkom mjestu; 15.086 birača sa statusom raseljenih osoba koje glasuju osobno u općini prebivališta iz 1991. godine; 6.124 birača sa statusom raseljenih osoba koje glasuju u odsustvu; 63.264 birača koji glasuju putem pošte i 6.702 birača koji glasuju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH. Navedeni podatci uporabljeni su za izradu izvoda iz Središnjega biračkog popisa po biračkim mjestima, a koji su se rabili na dan održavanja Općih izbora 2. listopada 2022. godine.

Tablica 1. Birači upisani u Središnji birački popis po kategorijama na dan 18. 8. 2022. godine

R/B	Kategorija	Broj birača
1.	Birači koji svoje biračko pravo ostvaruju na redovitim biračkim mjestima (redoviti birači)	3.277.490
2.	Birači koji glasuju osobno u općini prebivališta iz 1991. godine	15.086
3.	Birači koji glasuju u odsustvu iz općine u kojoj imaju boravište	6.124
4.	Birači registrirani za glasovanje putem pošte	63.264
5.	Birači koji glasuju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inozemstvu (DKP BiH)	6.702
7.	UKUPNO	3.368.666

³⁴ Ibid.

1.4.1. Upis birača u Središnji birački popis koji svoje biračko pravo ostvaruju na redovitim biračkim mjestima (redoviti birači)

87. Upis birača koji glasuju na redovitom biračkom mjestu vrši se sustavom „pasivne registracije“, odnosno sve osobe, kojima se izda važeća osobna iskaznica države BiH, automatski su upisane u Središnji birački popis. Na temelju odredbi članka 3.5 Izbornoga zakona BiH, mjerodavno tijelo koje vodi registar građana dostavlja podatke za ažuriranje Središnjega biračkog popisa sukladno Zakonu o središnjoj evidenciji i razmjeni podataka.
88. Za potrebe preuzimanja podataka u okviru projekta „Pasivna registracija birača u BiH“ razvijen je aplikativni dio softvera, čija je osnovna svrha olakšati postupak prijenosa podataka, određivanje biračkih mjesta i izradu izvoda iz konačnoga biračkog popisa.
89. Potrebno je naglasiti da se stanje Središnjega biračkog popisa i broj birača, te svi ostali neophodni podatci, utvrđuju na temelju podataka koji se, sukladno Jedinствenoj metodologiji i programu obrade i vođenja evidencija Središnjega biračkog popisa, odnosno aktom kojim je utvrđena suradnja Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, preuzimaju svakog prvog ponedjeljka u mjesecu ili ovisno o potrebi.
90. Za potrebe provedbe Općih izbora 2022. godine izvršeno je ažuriranje podataka Središnjega biračkog popisa u četiri (4) termina (koji su na temelju Izbornoga zakona BiH utvrđeni Pravilnikom), kako slijedi:

Prvi presjek izvršen je na dan prije raspisivanja izbora, 3. 5. 2022. godine, sa stanjem u 24,00 sata i uporabljen je za izradu Privremenih izvoda iz Središnjega biračkog popisa i provjeru prebivališta kandidata sukladno članku 4.2 stavak (1) točka 1. Izbornoga zakona BiH;

Drugi presjek izvršen je na dan 19. 7. 2022. godine i uporabljen je u svrhu određivanja biračkih mjesta i pravljenja specifikacija za tiskanje glasačkih listića (75 dana prije dana održavanja izbora);

Treći presjek izvršen je na dan 18. 8. 2022. godine i uporabljen je za izradu Izvoda iz konačnog biračkog popisa koji je distribuiran na biračka mjesta (45 dana prije dana izbora);

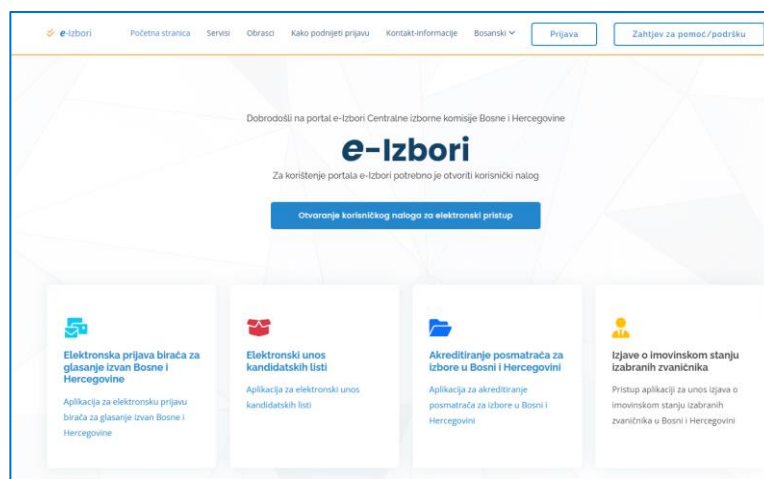
Četvrti presjek izvršen je na dan 2. 10. 2022. godine, odnosno na dan izbora, s ciljem utvrđivanja biračkoga prava glasača koji su glasovali nepotvrđenim glasačkim listićima.

1.4.2. Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inozemstvu u Središnji birački popis

91. Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inozemstvu u Središnji birački popis, odnosno u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan

BiH vrši se sustavom aktivne registracije i isti je za Opće izbore 2022. godine počeo s danom raspisivanja izbora i trajao je do 19. 7. 2022. godine.

92. Središnje izborno povjerenstvo BiH je za Opće izbore 2022. godine razvilo online portal **e-Izbori**, čija je jedna od funkcionalnosti novi aplikativni sustav za prijavu birača za glasovanje izvan BiH. Servis omogućuje podnošenje zahtjeva za pristup, popunjavanje svih neophodnih podataka i slanje zahtjeva za upis birača u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH elektroničkim putem Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, a bio je dostupan za podnošenje prijave na službenoj mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH od dana raspisivanja izbora do isteka krajnjeg roka za podnošenje prijave. Nova platforma koja omogućuje *online* uporabu servisa Središnjega izbornog povjerenstva BiH razvijena je u suradnji s međunarodnim partnerima, a omogućuje unaprijeđenje izbornoga procesa, lakši proces registracije i uporabu modernih tehnologija, unaprijeđenje komunikacije s biračima i sprječavanje zlouporaba izbornoga procesa. Portal, odnosno aplikativni sustav za podnošenje prijave birača izvan BiH, sadrži informativni sadržaj za birače, te pored detaljne tehničke upute, i redosljed koraka i uputa biraču prilikom svakog koraka, a koji omogućuju pojedinačnu prijavu birača za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine putem pošte ili u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine.

Slika 1. Portal e-Izbori

93. Do 19. 7. 2022. godine, odnosno do krajnjeg roka za podnošenje prijave, portalu **e-Izbori** pristupilo je i nalog otvorilo ukupno 90.790 korisnika. Od ovog broja, unos i dostavljanje dokumenata završilo je 80.621 birača i isti su obrađeni, te po obradi obaviješteni u slučaju nedostataka u prijavi.

Tablica 2. Broj podnesenih prijava putem aplikacije e-Izbori

R/br.	Status prijave	Broj
1.	Unos podataka nije završen i nije prosljeđena prijava	10.169
2.	Obrađena prijava	80.621
	Ukupno	90.790

94. Za sve birače koji nisu završili unos prijave i prosljedili istu putem portala e-Izbori dana 12. 7. 2022. godine dostavljena je obavijest e-poštom da dovrše unos podataka i slanje prijave najkasnije do 19. 7. 2022. godine kako bi ista bila obrađena. Nakon navedenoga procesa utvrđeno je da ukupno 10.169 birača nije završilo unos prijave i prosljedilo istu putem portala e-Izbori.
95. Od broja 80.621 obrađenih prijava, uvjete za upis u Središnji birački popis za glasovanje izvan BiH ispunilo je 69.872 birača, dok je 10.749 birača imalo nedostatak u prijavi i nisu ispunili uvjete.
96. Tijekom obrade prijava vršene su sljedeće provjere: je li priložen važeći i cjelovit dokaz o identitetu, je li priložen važeći i cjelovit dokaz o točnoj adresi boravka izvan BiH, je li dostavljen obrazac prijave, je li potpisan i je li identičan priloženom potpisu na identifikacijskom dokumentu. Provjere je vršio obrađivač predmeta.
97. Po okončanju obrade prijava, izvršena je još jedna kontrolna provjera svih prijava koje ne zadovoljavaju uvjete.
98. Na temelju navedenoga, Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 4. 8. 2022. godine donijelo Odluku o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine kojom je utvrđeno da će se na izvodu iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine naći ukupno 69.872 birača.
99. Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 4. 8. 2022. godine donijelo i Odluku kojom se odbija upis u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine za 10.749 podnositelja prijave, jer nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 3.15 stavci (1), (2) i (3) Izbornoga zakona BiH. Sastavni dio naprijed navedene odluke je popis odbijenih birača, koja je objavljena na mrežnoj stranici i smatra se da je objavom dostavljena podnositeljima prijave, u smislu eventualnog podnošenja žalbe.
100. Nadalje, putem portala e-Izbori podneseni su i zahtjevi za upis u Središnji birački popis. U ovom segmentu procesa putem portala pristupilo je 7.345 osoba. Od ovoga broja 867 su bili dupli unosi, a 4.183 osobe nisu završile unos odnosno nisu završili podnošenje prijave niti nakon obavijesti o potrebi dopune podneska. Ukupno je obrađeno 2.295 zahtjeva, od čega je uvjete za upis u Središnji birački popis ispunilo 1.309 birača, a uvjete nije ispunilo 986 osoba.
101. Tijekom obrade prijava vršene su sljedeće provjere: je li dostavljen važeći i cjelovit dokaz o identitetu, je li dostavljen dokaz o državljanstvu BiH, je li dostavljen dokaz o prebivalištu BiH, odnosno na temelju dostavljenih podataka vršena je provjera popisa stanovništva 1991. godine te je li dostavljen i potpisan obrazac zahtjeva prijave za upis izbjegle osobe u Središnji birački popis (ZPU).
102. Nadalje, tijekom obrade prijava uočeno je da se znatan dio zahtjeva ne odnosi na upis u Središnji birački popis, odnosno da je u pitanju greška podnositelja prilikom unosa osobnih podataka, a koji je već upisan u Središnji birački popis. O istom su podnositelji obaviješteni putem e-pošte.

103. Na temelju navedenoga, Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 4. 8. 2022. godine donijelo Odluku o upisu u Središnji birački popis i izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine kojom je upisano ukupno 1.309 izbjeglih osoba. Nadalje, Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 4. 8. 2022. godine donijelo i Odluku kojom je odbijeno ukupno 986 podnositelja prijava, jer nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 3.15 stavci (1), (2) i (3) Izbornoga zakona BiH. Sastavni dio naprijed navedene odluke je popis odbijenih podnositelja prijava.
104. Po isteku roka za žalbe na naprijed navedene odluke, postupanjem po zaprimljenim žalbama, te naknadnom provjerom i ažuriranjem podataka s bazom podataka Središnjega biračkog popisa dostavljenoj iz IDDEEA-e, Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Središnjega biračkog popisa za Opće izbore 2022. godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu od 25. 8. 2022. godine, zaključen je Središnji birački popis koji će se rabiti za Opće izbore 2022. godine sa stanjem na dan 18. 8. 2018. godine u 24:00 sata. Konačan broj birača koji su upisani za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH bio je 6.702, a 63.264 birača upisano je za glasovanje putem pošte.

Učinci uvođenja portala e-Izbori

105. Po pitanju primjene aplikacije za elektroničko podnošenje prijava za upis u izvod iz Središnjega biračkog popisa u okviru portala e-Izbori koja je prvi put uporabljena za Opće izbore 2022. godine, može se utvrditi kako je ista ispunila očekivanja u procesu digitalizacije izbornih aktivnosti.
106. Prednosti navedene aplikacije su višestruke, kako za proces podnošenja prijava od strane birača, tako i za proces obrade istih od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Navedenom aplikacijom ubrzan je način obrade prijave, poboljšano je izvješćivanje i praćenje procesa, olakšan je način komunikacije birač – Središnje izborno povjerenstvo BiH, te je pretraga i arhiviranje predmeta digitalizirano. Primjenom su uočeni i određeni nedostaci, odnosno potreba za tiskanjem i potpisivanjem prijavnoga obrasca te učitavanje/prijenos (*upload*) istoga ponovno nakon potpisivanja; potrebno je određeno informatičko predznanje za uporabu aplikacije; provjera potpisa u prijavnom obrascu još uvijek je ovisna o subjektivnoj procjeni operatera; aplikacija nije prilagođena za mobilne telefone. U sljedećem razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na doradi navedenoga softvera.
107. Putem sustava Cloud Computing Services – Amazon Web Services (AWS) za automatsko slanje e-pošte i obavještanje tijekom procesa prijave i obrade prijava, odnosno do 3. 8. 2022. godine upućeno je 272.348 poruka e-pošte.

Info linija za upis u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH

108. U procesu prijave za upis u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH uspostavljene su dežurne info linije u svrhu pomoći i pružanja neophodnih informacija biračima izvan BiH kao i u zemlji. U razdoblju od 4. 5. do 4. 8. 2022. godine zaprimljena su ukupno 2.552 telefonska poziva, odgovoreno je na 8.508 poruka e-pošte; primljeno je 1.525 prijava putem telefaks aparata od kojih je 104

zahtjeva za upis u Središnji birački popis; 164 su već obrađene putem portala e-Izbori, te 28 zahtjeva dostavljenih nakon isteka roka 19. 7. 2022. godine.

1.4.3. Zloupotreba biračkoga prava

109. U razdoblju obrade pristiglih prijava putem aplikacije e-Izbori za Opće izbore 2022. godine, uočeno je da su u nekim slučajevima kao dokaz o točnoj adresi izvan BiH dostavljena uvjerenja koja bi svojim sadržajem i pojedinim elementima na ispravi mogla upućivati na eventualnu zlouporabu (potpis službene osobe, tekst, otisak pečata i sl.). Najveći broj navedenih uvjerenja se odnosi na prijave za glasovanje izvan BiH za glasovanje u Republici Srbiji i Republici Hrvatskoj. Podnositelji navedenih prijava su obaviješteni putem e-pošte da njihova prijava ne ispunjava uvjete, odnosno da njihov dokaz o boravištu u inozemstvu nije ispravan, te im je ostavljen rok da isprave nedostatke u prijavi. Prijava o navedenom i dokumentacija je dostavljena mjerodavnom tužiteljstvu.

1.4.4. Upis birača u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inozemstvu

110. Na temelju članka 1.5 Izbornoga zakona BiH kojim je propisano da državljani BiH koji privremeno žive u inozemstvu imaju pravo glasovati osobno dolaskom na odgovarajuće biračko mjesto u BiH ili u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH u inozemstvu ili poštom, Središnje izborno povjerenstvo BiH je na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova BiH na sjednici 4. 5. 2022. godine donijelo Odluku o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u kojima se planira organiziranje glasovanja za Opće izbore 2022. godine. Birači u predviđenim državama su se prilikom prijave za glasovanje izvan BiH mogli izjasniti o načinu glasovanja, osobno na biračkom mjestu za glasovanje u DKP-u BiH ili poštom.

111. Podzakonskim aktima Središnjega izbornog povjerenstva BiH predviđeno je određivanje biračkog mjesta za osobno glasovanje u DKP-u BiH ako je za glasovanje na istom prijavljeno najmanje 50 birača, odnosno, izuzetno, i ukoliko za to postoje opravdani razlozi, Središnje izborno povjerenstvo BiH može donijeti odluku o glasovanju u DKP-u BiH i s manjim brojem prijavljenih birača, pri čemu će se cijeliti financijsko gledište i tehničke mogućnosti neophodne za određivanje biračkoga mjesta u svakom DKP-u BiH.

112. Po okončanju procesa prijave birača za glasovanje izvan BiH, kao i nakon završene procedure provjere ispunjavanja organizacijsko-tehničkih uvjeta za organiziranje glasovanja na biračkom mjestu u DKP-u BiH, Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 8. 8. i 25. 8. 2022. godine donijelo Odluku o određivanju biračkih mjesta za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine.³⁵ Sukladno navedenom, na Općim izborima 2022. godine, za državljane Bosne i Hercegovine, koji privremeno žive u inozemstvu i imaju biračko pravo, organizirano je glasovanje u sljedećim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine:

³⁵ Akt broj 05-1-02-2-1361-1/22 od 08.08.2022. godine i 05-1-02-2-1361-3/22 od 25.08.2022. godine

Tablica 3. Pregled upisanih birača za glasovanje izvan BiH u DKP-u BiH

R.br.	Naziv zemlje	Naziv DKP BiH	Ukupan broj birača
1.	Savezna Republika Njemačka	Ambasada BiH u Berlinu	304
2.		Generalni konzulat BiH u Stuttgartu	327
3.		Generalni konzulat BiH u München	1011
4.		Generalni konzulat BiH u Frankfurtu	485
5.	Republika Austrija	Ambasada BiH u Beču	571
6.		Počasni konzulat u Grazu	298
7.		Počasni konzulat u Salzburgu	43
8.	Sjedinjene Američke Države	Generalni konzulat BiH u Chicagu	205
9.		Ambasada BiH u Washingtonu	45
10.	Kraljevina Švedska	Ambasada BiH u Stockholmu	787
11.	Kraljevina Belgija	Ambasada BiH u Bruxellesu za Belgiju i Luksemburg	656
12.	Švicarska Konfederacija	Ambasada BiH u Bernu	529
13.	Kraljevina Norveška	Ambasada BiH u Oslu	350
14.	Kraljevina Danska	Ambasada BiH u Kopenhagenu	317
15.	Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske	Ambasada BiH u Londonu za Veliku Britaniju i Irsku	80
16.	Kraljevina Nizozemska	Ambasada BiH u Haagu	297
17.	Država Katar	Ambasada BiH u Dohi	52
18.	Republika Srbija	Ambasada BiH u Beogradu	101
19.	Republika Slovenija	Ambasada BiH u Ljubljani	102
20.	Republika Hrvatska	Ambasada BiH u Zagrebu	41
21.	Češka Republika	Ambasada BiH u Pragu za Češku i Slovačku	101
	UKUPNO		6.702

113. Svim biračima koji su se izjasnili za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH, a isto nije provedeno, prema odredbama Izbornoga zakona BiH glasački materijal blagovremeno je dostavljen na adrese koje su građani naveli u svojim prijavama, kako bi im bilo omogućeno glasovanje putem pošte i kako bi time ostvarili svoje biračko pravo.

1.4.5. Ažuriranje podataka Središnjega biračkog popisa za raseljene osobe

114. Sukladno članku 1.1 stavak (1) točka 9. Izbornoga zakona BiH pod raseljenim osobama se podrazumijevaju državljani BiH čiji je status raseljene osobe utvrdilo mjerodavno tijelo uprave za pitanja raseljenih osoba sukladno zakonu. Državljanin BiH koji ima biračko pravo i koji ima status raseljene osobe upisuje se u Središnji birački popis za osnovnu izbornu jedinicu na temelju izražene biračke opcije

sukladno odredbama članka 20.8 Izbornoga zakona BiH. Raseljene osobe, koje imaju biračko pravo, imale su mogućnost da se popunjavanjem obrasca PBO-1 do 19. 7. 2022. godine izjasne žele li glasovati osobno u općini prebivališta iz 1991. godine ili u odsustvu u općini u kojoj imaju boravište.

115. Način određivanja ili promjene biračke opcije definiran je člankom 3.9 stavak (4) Izbornoga zakona BiH, te člankom 4. Pravilnika o uporabi i izradi Središnjega biračkog popisa. Sukladno navedenom, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, na zahtjev Središnjega izbornog povjerenstva BiH, dostavlja podatke o promjenama u evidencijama raseljenih osoba, uključujući i ispravke nepotpunih podataka (slovne greške u imenu ili prezimenu, greške u jedinstvenom matičnom broju (JMB) i slično, u elektroničkoj formi i ispisu, kvartalno u neizbornoj godini, a u izbornoj godini jednom mjesečno do roka određenog u stavku (3) ovoga članka za promjenu biračke opcije raseljene osobe.
116. Središnje izborni povjerenstvo BiH uputilo je zahtjev Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH 25. 1. 2022. godine, za dostavu podataka o raseljenim osobama. S obzirom da na isti nije odgovoreno, Središnje izborni povjerenstvo BiH je 17. 3. 2022. godine, uputilo urgenciju za dostavu podataka. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je 4. 4. 2022. godine, dostavilo CD s podacima za 91.223 osobe, i to: 32.003 osobe iz Federacije BiH, 59.155 osoba iz Republike Srpske i 65 osoba iz Brčko distrikta BiH. Analizom dostavljenih podataka, utvrđeno je da su podatci za 15.883 osobe nepotpuni (jedinstveni matični brojevi osoba neispravni, što se ogleda u njihovoj nepotpunosti, te činjenici da određen broj JMB sadrži samo nule, neki su pogrešno uneseni, dok za određen broj osoba JMB nije uopće unesen).
117. U svezi s navedenim, Središnje izborni povjerenstvo BiH je 29. 4. 2022. godine uputilo zahtjev za provjeru i dopunu dostavljenih podataka za 15.883 osobe. S obzirom da na zahtjev nije odgovoreno, Središnje izborni povjerenstvo BiH je 6. 7. 2022. godine uputilo ponovni zahtjev za provjeru i dopunu podataka, u kojem je pored ostalog zatražena i provjera prethodno dostavljenih podataka za općinu Ilijaš u kojoj je 2020. godine bilo 596 raseljenih osoba, a u 2022. godini nisu dostavljeni podatci, kao i u općini Ilidža u kojoj je 2020. godine broj raseljenih osoba bio 676, dok je u 2022. godini navedeni broj 1.272 osoba. Nadalje, provjerom prethodno dostavljenih podataka utvrđeno je da za 23 općine/grada nisu dostavljeni podatci za raseljene osobe, te je zatražena dostava podatka o raseljenim osobama za iste ili ako u navedenim općinama nema raseljenih osoba, da nas obavijeste o istom.
118. Na zahtjev je odgovoreno 12. 7. 2022. godine, ali je dostavljen samo CD s podacima za 65 osoba iz Brčko distrikta BiH koji su nepotpuni i ranije već dostavljeni. U obrazloženju je navedeno da će ostale podatke dostaviti po dobivanju podataka od strane mjerodavnih entitetskih tijela.
119. U razdoblju provedbe izbornih aktivnosti za promjenu biračke opcije raseljenih osoba, pored redovite asistencije i pružanja tehničke pomoći, treba naglasiti i sljedeće:
 - a) S obzirom na neažurirane podatke dostavljene od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, bili smo primorani otklanjati nedostatke na način da su

podatci za osobe koje se u Središnjem biračkom popisu vode kao redoviti birači, a priložili su dokaz o statusu raseljene osobe, dostavljani IDDEEA-i sa zahtjevom za promjenu statusa s “redoviti birač” na “raseljena osoba”, kako bi njihov zahtjev mogao unijeti i obraditi kroz aplikaciju za Pasivnu registraciju birača. Sukladno navedenom, promijenjen je status s “redoviti birač” na “raseljena osoba” za ukupno 182 osobe u tri općine/grada (po jedna osoba u Živinicama i Goraždu, te 180 osoba u Mostaru).

- b) Nakon unosa i obrade zahtjeva za promjenu biračke opcije, određeni broj osoba se našao među biračima bez određenoga biračkog mjesta, odnosno biračima bez pridruženoga biračkog mjesta. S obzirom da ovakve birače redovitom procedurom dodjele birača na odgovarajuće biračko mjesto nije moguće pridružiti biračkom mjestu, podatci su usklađeni u suradnji s IDDEEA-om. Ukupno su se 94 osobe, kojima je promijenjena biračka opcija, našle među “nepridruženim” biračima. Radi se o tehničkom problemu koji u sljedećem razdoblju treba riješiti u suradnji s IDDEEA-om.

Na zahtjev mjerodavnoga koordinatora od 18. 7. 2022. godine, podatci o broju primljenih, obrađenih i neobrađenih zahtjeva za promjenu biračke opcije raseljenih osoba, dostavljeni su iz 140 osnovnih izbornih jedinica. Iz tri osnovne izborne jedinice, ni nakon telefonskog poziva, nije dostavljena tražena informacija, i to: Grude, Rudo i Neum. Uvidom u dostavljene podatke, utvrđeno je da su primljena 292 zahtjeva za promjenu biračke opcije raseljenih osoba, u 36 osnovnih izbornih jedinica. Obradeno je 290 i neobrađeno dva zahtjeva – neobrađeni zahtjevi su zbog greške u aplikaciji za Pasivnu registraciju birača. U općinama/gradovima donesene su odluke o promjeni naziva naseljenih mjesta ili ulica nakon čega su MUP-ovi poništavali stare nazive. Tako se u aplikaciji za Pasivnu registraciju birača u poljima „naseljeno mjesto“ ili „ulica“, pojedinim biračima pojavljuje poruka „nema podataka“. Za te se birače ne može izvršiti promjena biračke opcije jer prilikom unosa zahtjeva aplikacija prijavljuje grešku i obavještava da je „pogrešna šifra mjesta“.

Uz veliko angažiranje uposlenika centara za birački popis i tehničku podršku IDDEEA-e, a uz koordinaciju mjerodavnoga koordinatora za rad s centrima za birački popis, ova aktivnost je uspješno provedena.

1.4.6. Ažuriranje podataka o umrlim osobama

120. Člankom 2.9 stavak (1) točka 4. Izbornoga zakona BiH propisano je da je Središnje izborno povjerenstvo BiH odgovorno za točnost, ažurnost i ukupni integritet Središnjega biračkog popisa za teritorij Bosne i Hercegovine. Odgovornosti i obveze mjerodavnih tijela u vođenju službenih evidencija na temelju kojih se vodi i ažurira Središnji birački popis utvrđene su člankom 3.5 Izbornoga zakona BiH. Nadalje, člankom 3.6 stavak (2) Izbornoga zakona BiH propisano je da Središnje izborno povjerenstvo BiH u vođenju Središnjega biračkog popisa obavještava mjerodavna tijela o uočenim nedostacima i poduzima odgovarajuće mjere i radnje radi otklanjanja nepravilnosti i uspostavljanja točnosti i ažurnosti Središnjega biračkog popisa. Od provedbe Lokalnih izbora 2016. godine, sukladno navedenom, Središnje izborno povjerenstvo BiH kontinuirano dostavlja obavijesti mjerodavnim tijelima, između ostalog, svim načelnicima i gradonačelnicima u BiH, Javnom

registru Brčko distrikta BiH, svim matičnim uredima i centrima za birački popis, putem izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica u BiH, kojim ih podsjeća na obvezu kontinuiranog poduzimanja mjera iz svoje mjerodavnosti u cilju ažurnosti evidencija Središnjega biračkog popisa, kako bi se imena umrlih osoba brisala iz evidencije Središnjega biračkog popisa.

121. Procedura ažuriranja podataka o umrlim osobama i uklanjanje iz evidencije Središnjega biračkog popisa vrši se po službenoj dužnosti, prijavom činjenice smrti u matičnom uredu i službenom dostavom podataka prema mjerodavnim tijelima. Navedeni podatci se redovito ažuriraju u stanju Središnjega biračkog popisa, a Središnje izborno povjerenstvo BiH mjesečno dobiva presjek Središnjega biračkog popisa od IDDEEA-e sa svim ažuriranim podacima.
122. Također, Središnje izborno povjerenstvo BiH je člankom 23. Pravilnika o uporabi i izradi izvoda iz Središnjega biračkog popisa propisalo da će Središnje izborno povjerenstvo BiH za sve birače za koje centar za birački popis u suradnji s mjerodavnim matičnim uredom utvrdi da se njihova imena nalaze na zaključenom izvodu iz Središnjega biračkog popisa, a provjerama je utvrđeno da se radi o umrloj osobi, za koju je mjerodavni matični ured izdao izvod iz Matične knjige (MK) umrlih, u rubrici za potpis glasača iz članka 15. stavak (1) točka g) ovoga Pravilnika staviti oznaku „*“.
123. U razdoblju od 2016. godine je na temelju podsjećanja i obavijesti Središnjega izbornog povjerenstva BiH i angažmanom izbornih povjerenstava i centara za birački popis, u suradnji s matičnim uredima svih općina, izvršeno označavanje umrlih osoba u evidenciji Središnjega biračkog popisa (osobe koje su umrle i za koje je matični ured izdao izvod iz Matične knjige umrlih, ali se najčešće zbog neslaganja podataka u matičnom uredu i službenim evidencijama policijske uprave ne mogu službeno ukloniti iz evidencije; ove osobe označene su u rubrici za potpis birača na zaključenim izvodima iz Središnjega biračkog popisa oznakom “*”). Od 8.892 osobe koje su tijekom ovog kontinuiranog procesa označene, aktivnostima svih mjerodavnih tijela najveći dio osoba je uklonjen iz evidencije Središnjega biračkog popisa, a na izvodima za Opće izbore 2022. evidentirano je 776 osoba s ovom oznakom (za Lokalne izbore 2020. godine broj označenih osoba je bio 578).

1.4.7. Redovite aktivnosti na vođenju Središnjega biračkog popisa

124. U okviru redovitih aktivnosti tijekom 2022. godine vršena je dostava presjeka Središnjega biračkog popisa od strane Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA). Odjel za informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) vršio je generiranje biračkoga popisa dostavljenih podataka kao i dostavu izvješća i statističkih podataka o broju upisanih birača u Središnji birački popis.
125. Na temelju pravosnažnih sudskih rješenja o oduzimanju, odnosno vraćanju poslovne sposobnosti, vršeno je redovito ažuriranje predmetnih podataka u relevantnoj bazi podataka. U 2022. godini Središnjem izbornom povjerenstvu BiH su dostavljena ukupno 602 rješenja vezana za poslovnu sposobnost, te su podatci obrađeni. Provjerom u našim evidencijama utvrđeno je da Osnovni sudovi iz

Republike Srpske (Banja Luka, Derventa, Doboj, Gradiška, Mrkonjić Grad, Modriča, Prnjavor, Sokolac, Srebrenica, Trebinje, Višegrad, Vlasenica i Zvornik) i općinski sudovi iz Federacije BiH (Sarajevo, Zenica, Visoko, Velika Kladuša, Široki Brijeg, Lukavac, Livno, Konjic, Kiseljak, Kakanj i Gradačac) ne dostavljaju blagovremeno pravosnažna sudska rješenja o oduzimanju/vraćanju poslovne sposobnosti. O istom je obaviješteno i Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, nakon čega su svi sudovi dostavili pravosnažna rješenja osim Osnovnog suda u Sarajevu koji i pored urgencija, nije dostavio nijedno pravosnažno rješenje od 15. 6. 2016. godine što predstavlja problem u pogledu ažuriranja Središnjega biračkog popisa.

126. Redovite aktivnosti obuhvaćaju i evidentiranje podataka na temelju rješenja o ispisu iz državljanstva BiH koji se redovito dostavljaju od strane Ministarstva civilnih poslova BiH, Sektor za državljanstva, potom izdavanje Uvjerenja osobama da se nalaze upisani u Središnji birački popis, te usmena i pisana korespondencija sa strankama. U 2022. godini dostavljeno je ukupno 2.605 rješenja o ispisu i promjenama u rješenjima o državljanstvu BiH, te su provjereni podatci o istim u Središnjem biračkom popisu.
127. Sukladno mjerodavnostima o vođenju Središnjega biračkog popisa, a u svezi s odredbom članka 1.7 Izbornoga zakona BiH, Središnje izborno povjerenstvo BiH je na temelju podataka dostavljenih od mjerodavnih tijela o osobama koje se nalaze na izdržavanju kazne zatvora ili su izdržali kaznu zatvora zbog ozbiljnih povreda humanitarnoga prava koju je izrekao Sud Bosne i Hercegovine, sud Republike Srpske ili sud Federacije Bosne i Hercegovine i sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ili koje se nisu povinovale naredbi da se pojave pred Sudom Bosne i Hercegovine, sudom Republike Srpske ili sudom Federacije Bosne i Hercegovine i sudom Brčko distrikta BiH u razdoblju izvješća, donijelo ukupno 43 odluke, od toga 18 odluka kojim je utvrđeno da osoba neće biti upisana u Središnji birački popis dok se nalazi na izdržavanju kazne zatvora i 25 odluka kojim je utvrđeno da se osoba upisuje u Središnji birački popis, a čije ime je prethodno brisano iz popisa, sukladno odredbi članka 1.7 Izbornoga zakona BiH, zbog isteka izdržavanja kazne zatvora izrečene zbog povreda humanitarnoga prava.
128. U okviru redovitih aktivnosti izdana su ukupno tri (3) uvjerenja, po osobnom zahtjevu, o stanju upisa u Središnji birački popis u svrhu reguliranja socijalno-statusnih pitanja.

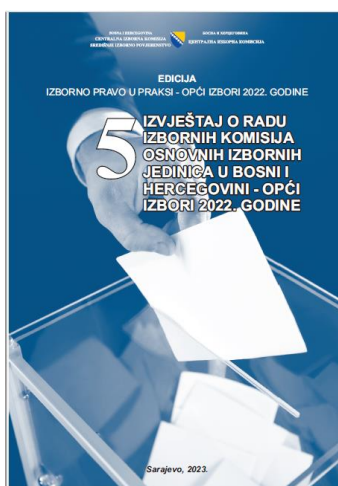
1.5. Koordinacija rada općinskih/gradskih izbornih povjerenstava (OIP/GIP) i centara za birački popis

129. Poslovi koordinacije rada s izbornim povjerenstvima odnose se na vođenje evidencije članova izbornih povjerenstava; sudjelovanje u programima edukacije i obuke članova izbornih povjerenstava; informiranje članova izbornih povjerenstava o svim značajnim informacijama i odlukama Središnjega izbornog povjerenstva BiH; održavanje stalne komunikacije s izbornim povjerenstvima u svojoj zoni odgovornosti; sudjelovanje u kontroli postupka imenovanja članova biračkih odbora i mobilnih timova; davanje tehničkih uputa osoblju koje radi u centrima za birački

popis; poslovi kontrole dostavljenih izbornih rezultata u Glavnom centru za brojanje; sudjelovanje u kontroli izrade i distribucije izvoda iz Središnjega biračkog popisa; poslovi praćenja primljenoga izbornog materijala.

130. Redovita aktivnost po pitanju koordinacije rada izbornih povjerenstava predstavlja i vođenje evidencije članova općinskih/gradskih izbornih povjerenstava koje, sukladno odredbama Poglavlja 2 Izbornoga zakona BiH i Naputku o utvrđivanju kvalifikacija, broja i imenovanju članova izbornoga povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini, imenuju skupštine općina/općinska vijeća. Navedena aktivnost uključuje praćenje rokova trajanja mandata članova općinskih/gradskih izbornih povjerenstava, prikupljanje dokumentacije i pripremu materijala za davanje suglasnosti na imenovanje i razrješenje članova općinskih/gradskih izbornih povjerenstava koju, sukladno članku 2.12 Izbornoga zakona BiH, daje Središnje izorno povjerenstvo BiH.
131. U svezi s navedenim, u 2022. godini pripremljeno je ukupno 131 imenovanje (19 predsjednika, 65 članova, 9 zamjenskih predsjednika i 38 zamjenskih članova) za sjednice Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Kolegije Središnjega izbornog povjerenstva BiH i to:
 - razrješenje i imenovanje članova izbornih povjerenstava (izvješća i prijedlozi rješenja) u predmetima 42 izborna povjerenstva,
 - informacije, izvješća i analize koje se odnose na stanje popunjenosti izbornih povjerenstava, osiguranje finansijskih sredstava za Opće izbore 2022. godine, analizu izvješća o radu izbornih povjerenstava u 2021. godini, analizu o načinu imenovanja predsjednika i članova biračkih odbora, kao i njihovih zamjenika, za Opće izbore 2022. godine, te o razlozima odustajanja istih iz članstva biračkih odbora neposredno pred izborni dan, kao i načinu popunjavanju biračkih odbora, odluku o broju članova izbornoga povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini i dr.
132. U postupku razrješenja i imenovanja redovito je praćen istek mandata članovima izbornog povjerenstva i upućeno je desetak urgencija za razrješenje članova općinskih izbornih povjerenstava kojima je istekao mandat i zamjenskih članova i urgencija za imenovanje nedostajućih članova izbornih povjerenstava.
133. Središnjem izbornom povjerenstvu BiH dostavljeno je 16 informacija o stanju popunjenosti izbornih povjerenstava, s konkretnim prijedlozima kako bi se razrješenja i imenovanja vršila učinkovito, jer je uslijedilo donošenje Odluke o raspisivanju i održavanju Općih izbora 2022. godine.
134. Nadalje, vršena su ažuriranja podataka o imenovanim i razriješenim članovima izbornih povjerenstava putem aplikacije „Evidencija članova izbornih povjerenstava“, kao i kontakt podataka imenovanih članova.
135. Pripremljeno je izvješće o imenovanju biračkih odbora s posebnim osvrtom na odustajanje imenovanih članova biračkih odbora, kao i ostalim referentnim analizama po pitanju imenovanja biračkih odbora, kao i godišnje izvješće o radu izbornih povjerenstava.

136. U okviru edicije „Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine“ pripremljena je i objavljena publikacija „Izveštaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“ koja je dostupna u elektroničkom formatu na mrežnoj stranici www.izbori.ba³⁶ Publikacija sadrži informacije i potrebne statističke podatke o izborima koje su dostavila izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u BiH i odnose se na provedbu njihovih aktivnosti utvrđenih člankom 2.13. Izbornoga zakona BiH i podzakonskim aktima koje donosi Središnje izorno povjerenstvo BiH.

Slika 2. Publikacija „Izveštaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“

137. Sukladno Odluci o broju članova izbornoga povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini³⁷ i Odluci, broj: 05-1-02-2-661-8/21 od 14. 4. 2022. godine, sva izborna povjerenstva broje ukupno 571 člana.
138. Na dan 22. 9. 2022. godine imenovan je 571 član izbornih povjerenstava i sva izborna povjerenstva su bila popunjena članovima i zamjenskim članovima od čega je 143 predsjednika OIP-a/GIP-a i 428 članova OIP-a/GIP-a. Prema spolnoj strukturi od ukupno 571 člana OIP-a/GIP-a, 294 (51,49%) su bili muškarci i 277 (48,51%) žene, čime je ispoštovan članak 2.14 stavak (1) Izbornoga zakona BiH.

Koordinacija rada i korespondencija s izbornim povjerenstvima

139. Poslovi koordinacije rada s izbornim povjerenstvima podrazumijevaju stalnu komunikaciju putem telefona i putem e-pošte s izbornim povjerenstvima u cilju davanja pojašnjenja o primjeni podzakonskih akata kao i dostave podataka i informacija o svim tehničkim pitanjima tijekom izbornoga procesa (naredbe Središnjega izbornog povjerenstva BiH, provedbeni akti, operativni dokumenti kao što su Planovi za dostavu i povrat izbornoga materijala i drugo); zaprimanje izvješća

³⁶ Petrović, V., Laković, M. (2023) „Izveštaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“, Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH <https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

³⁷ „Službeni glasnik BiH“, br. 17/18, 56/19, 21/20, 1/22, 8/22 i 16/22

o radu izbornih povjerenstava i drugih relevantnih podataka važnih za tekuće aktivnosti. Također, obavljala se usmena i pisana korespondencija s predstavnicima političkih subjekata o primjeni podzakonskih akata kojim se regulira tehnički dio izbornoga procesa.

140. Izvršena je priprema i dostava dokumentacije izbornim povjerenstvima koja je neophodna za postupak dodjele pozicija političkih subjekata u biračkim odborima (lista političkih subjekata koji imaju pravo sudjelovanja u dodjeli pozicija za sve potrebne kombinacije za dodjelu). Pripremljeni su materijali za ručnu dodjelu birača biračkom mjestu po zahtjevu izbornih povjerenstava.

Testiranje aplikacija

141. Izvršeno je testiranje JIIS aplikacije „Unos i obrada izbornih rezultata“ u okviru postupaka „testni dryrun“ i „dryrun“ koji se odlikuju kao završna priprema ove aplikacije za uporabu na dan izbora od strane izbornih povjerenstava i osoblja Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Također, vršeno je predlaganje rješenja za izradu/nadogradnju aplikacije Konsolidacija Središnjega biračkog popisa kao i njeno kasnije testiranje i uporaba.

Dan izbora

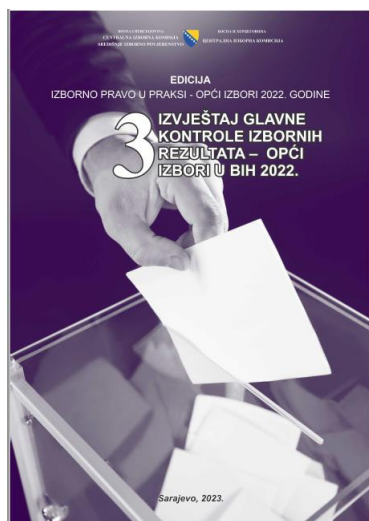
142. Na dan izbora koordinatori za rad s izbornim povjerenstvima odgovarali su na brojna pitanja izbornih povjerenstava, političkih subjekata i građana postavljenih putem telefona ili putem e-pošte. Također su bili angažirani kao supervizori Središnjega izbornog povjerenstva BiH u realizaciji projekta nadgledanja rada izbornih povjerenstava, a koji je proveden sukladno Instrukciji o primjeni članka 2.9 stavak (1) točka 1. Izbornoga zakona BiH kojom je uređen postupak koordiniranja i nadgledanja Općih izbora u BiH, koji su održani 2. 10. 2022. godine, od strane supervizora akreditiranih i ovlaštenih od Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Kontrola izbornih rezultata

143. Koordinator za rad s izbornim povjerenstvima su kao kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Središnjega izbornog povjerenstva BiH svoje aktivnosti započeli održavanjem testnih izbora (dryrun) 26. i 27. 9. 2022. godine, prilikom čega je obavljeno završno i sveobuhvatno testiranje Aplikacije za unos i obradu izbornih rezultata, a u čemu je sudjelovalo osoblje i kontrolori izbornih rezultata osnovne izborne jedinice u BiH.
144. Nakon održavanja Općih izbora 2022. godine, kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Središnjega izbornog povjerenstva BiH radili su na otklanjanju validacijskih grešaka koje su se očitovale u unosu rezultata glasovanja u Aplikaciju za unos i obradu izbornih rezultata te ispravnom utvrđivanju testova točnosti, a koje su propustili riješiti, odnosno utvrditi kontrolori izbornih rezultata osnovne izborne jedinice u BiH. Nadalje, vršili su unos rezultata glasovanja za izborna povjerenstva koja nisu imala pristup internetu, a samim tim i Aplikaciji za unos i obradu izbornih

rezultata. Također, putem telefona i putem elektroničke pošte, pružali su stručnu i tehničku podršku kontrolorima izbornih rezultata osnovne izborne jedinice u BiH.

145. Nakon ponovnih brojanja u Glavnom centru za brojanje kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Središnjega izbornog povjerenstva BiH vršili su korekciju rezultata glasovanja putem Aplikacije za unos i obradu izbornih rezultata, sukladno novim utvrđenim rezultatima, kao i rješavanjem validacijskih grešaka koje su se tom prilikom pojavljivale.
146. Kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Središnjega izbornog povjerenstva BiH svoje su aktivnosti obavljali kako u sjedištu Središnjega izbornog povjerenstva BiH tako i na daljinu pristupajući Aplikaciji za unos i obradu izbornih rezultata, čime je osigurana potpuna ažurnost u obavljanju potrebnih aktivnosti, a u suradnji s glavnim kontrolorom za unos i obradu izbornih rezultata Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
147. Kako bi svim zainteresiranim osobama i široj javnosti učinili dostupnim točne informacije o aktivnostima, Središnje izborno povjerenstvo BiH je u okviru Edicije “Izborno pravo u praksi – Opći izbori 2022.” pripremio publikaciju “Izvještaj Glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori u BiH 2022.” koja je dostupna u elektroničkoj formi na mrežnoj stranici www.izbori.ba.³⁸

Slika 3. Publikacija “Izvještaj glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori u BiH 2022.”

Koordinacija rada centara za birački popis

Analiza stanja u centrima za birački popis

148. Odredbama članka 3.8 Izbornoga zakona BiH i Poglavlja 3. Pravilnika o uporabi i izradi izvoda iz Središnjega biračkog popisa³⁹ propisana je obveza mjerodavnoga

³⁸ Kapor, V., Laković, M., Petrović, V., Vičević, M., Trifković, T. (2023.) *Izvještaj glavne kontrole izbornih rezultata Opći izbori 2022.* Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH.

<https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

³⁹ “Službeni glasnik BiH”, broj 27/22

općinskog tijela da uspostavi Centar za birački popis na način da donosi akt o uspostavljanju Centra za birački popis u kojem utvrđuje: njegovu unutarnju organizaciju i sistematizaciju, način rukovođenja, ovlasti, odgovornost za rad Centra za birački popis i njegovih uposlenih i ostala pitanja važna za rad ovoga Centra.

Središnje izborno povjerenstvo BiH je još 2018. godine zatražilo od svih načelnika/gradonačelnika u BiH dostavljanje akta o uspostavljanju Centra za birački popis. Do trenutka pisanja ovoga izvješća, traženi akt nije dostavljen iz 43 osnovne izborne jedinice (OIJ) u BiH: Bileća, Bosanski Petrovac, Bratunac, Bugojno, Bužim, Čelić, Dobretići, Donji Žabar, Fojnica, Gacko, Gornji Vakuf – Uskoplje, Bijeljina, Doboj, Zenica, Grude, Ilijaš, Istočna Ilidža, Istočni Mostar, Istočno Novo Sarajevo, Kotor Varoš, Kupres (RS), Laktaši, Ljubuški, Lukavac, Neum, Novi Grad, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo, Osmaci, Pelagićevo, Sanski Most, Srebrenik, Stari Grad Sarajevo, Stolac, Teočak, Tomislavgrad, Trnovo FBiH, Vareš, Velika Kladaša, Vitez, Vlasenica i Živinice.

Aktom od 15. 3. 2023. godine još jednom je zatraženo od naprijed navedenih OIJ dostavljanje akta o uspostavljanju Centra.

149. Odredbama članka 3.8. stavak (5) Izbornoga zakona BiH i članka 6. Pravilnika o uporabi i izradi izvoda iz Središnjega biračkog popisa propisano je da Centar za birački popis treba biti dostupan biračima i vidno označen, te opremljen, pored ostaloga, i jednim računalom koji će se rabiti za potrebe centra, telefonskom linijom s izravnim izlazom, internetskom konekcijom i aplikacijom za vođenje Središnjega biračkog popisa.

Prema raspoloživim informacijama po pitanju prostora, u 122 OIJ Centar za birački popis ima primjeren prostor, dok u 22 OIJ Centar nema primjeren prostor (Krupa na Uni, Donji Žabar, Drvar, Jezero, Teslić, Osmaci, Travnik, Olovo, Livno, Vitez, Fojnica, Novi Grad Sarajevo, Nevesinje, Foča (FBiH), Novo Goražde, Ljubuški, Čitluk, Stolac, Ljubinje, Ravno i Mostar).

Po pitanju opreme, u 107 OIJ Centar za birački popis raspolaže primjerenom opremom, dok u 36 OIJ Centar nema primjerenu opremu ili je ista zastarjela (Bihać, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Donji Žabar, Bosanski Petrovac, Stanari, Ugljevik, Drvar, Ribnik, Kotor Varoš, Bosansko Grahovo, Travnik, Šekovići, Livno, Kupres, Kupres (RS), Gornji Vakuf – Uskoplje, Novi Travnik, Vitez, Busovača, Fojnica, Kreševo, Novi Grad Sarajevo, Foča (FBiH), Novo Goražde, Čajniče, Rudo, Ljubuški, Stolac, Berkovići, Bileća, Ravno, Trebinje, Usora, Mostar i Brčko distrikt BiH).

150. Odredbama članka 3.8. stavak (2) Izbornoga zakona BiH propisano je da mjerodavno općinsko tijelo obučava osoblje Centra za birački popis, u suradnji s OIP-om/GIP-om.
151. Prema podacima iz ožujka 2023. godine u 143 OIJ u BiH angažirano je 212 osoba za rad u centru za birački popis, od čega je u 82 OIJ radno mjesto Centra sistematizirano (angažirano 118 osoba) i 61 OIJ posao Centra za birački popis obavljaju osobe angažiranje rješenjem, ugovorom, odlukom, volonterski, na određeno vrijeme i sl. (angažirane 94 osobe - Bosanska Krupa, Bužim, Krupa na

Uni, Novi Grad, Kozarska Dubica, Odžak, Vukosavlje, Domaljevac – Šamac, Modriča, Gradačac, Pelagićevo, Petrovac, Čelinac, Doboje, Petrovo, Drvar, Istočni Drvar, Mrkonjić Grad, Jezero, Zavidovići, Kalesija, Glamoč, Travnik, Šekovići, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Livno, Kupres, Kupres (RS), Bugojno, Gornji Vakuf – Uskoplje, Vitez, Busovača, Ilijaš, Han Pijesak, Tomislavgrad, Jablanica, Konjic, Novi Grad Sarajevo, Istočni Stari Grad, Pale, Višegrad, Posušje, Grude, Široki Brijeg, Istočni Mostar, Gacko, Foča (FBiH), Rudo, Čitluk, Čapljina, Neum, Stolac, Berkovići, Ljubinje, Bileća, Ravno, Usora, Kostajnica i Mostar).

U nekim slučajevima poslove Centra za birački popis obavljaju članovi OIP-a, npr. u OIJ Kupres (RS) i Ravno.

152. Jedan od izazova je što vrlo često dolazi do promjene uposlenika Centra za birački popis, o čemu Središnje izborno povjerenstvo BiH ne bude obaviješteno sve dok ne počnu izborne aktivnosti ili se uposlenici Centra za birački popis pozovu na obuku.
153. Središnje izborno povjerenstvo BiH je aktom, od 15. 3. 2023. godine, zatražilo od OIP-a/GIP-a izvršavanje kontrole rada Centra za birački popis te da o tome obavijeste Središnje izborno povjerenstvo BiH do 22. 3. 2023. godine na dostavljenom obrascu.
154. Navedena odredba Izbornoga zakona BiH o obukama osoblja Centra za birački popis u velikom broju slučajeva se ne provodi na terenu. Obuku Središnjega izbornog povjerenstva BiH organizira i provodi mjerodavni koordinator i istom je obuhvaćen praktični rad na aplikacijama koje se koriste u radu Centra. Na navedenu obuku novi uposlenici dolaze potpuno nepripremljeni u smislu poznavanja propisa, procedura i sl.

U cilju što kvalitetnije obuke 2022. godine, koordinatorica za rad s centrima za birački popis pripremila je kratki vodič za polaznike obuke, koji je odobren od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Svim polaznicima obuke vodič je dostavljen uz poziv za obuku i uručen u tvrdom presliku na samoj obuci.

Obuku u organizaciji Središnjega izbornog povjerenstva BiH nije prošlo 20 uposlenika Centra za birački popis iz 17 OIJ, i to: Bijeljina, Stanari, Gračanica, Srebrenik, Tuzla, Jajce, Jezero, Osmaci, Vareš, Šekovići, Livno, Kupres, Bugojno, Fojnica, Han Pijesak, Istočni Stari Grad i Mostar.

Aktivnosti s Centrima za birački popis u 2022. godini

155. Tijekom 2022. godine poslovi koordinacije centara za birački popis odnosili su se na praćenje rada i ažuriranje podataka vezanih za centre (evidencija o dostavljenim tjednim izvješćima, evidencija uposlenika, stanje u Centrima, itd.). vršena je stalna komunikacija putem telefona i putem e-pošte s centrima (provjera veza, dostavljanje popisa nepridruženih osoba, dostava podataka i informacija, itd.).
156. Nadalje, vršena je analiza, praćenje i pružanje tehničke pomoći uposlenicima Centra prilikom izvršavanja propisanih mjerodavnosti, odnosno rada na aplikacijama:

- Pružanje tehničke pomoći uposlenicima centra za birački popis prilikom provjere dodjela u aplikaciji za **Pasivnu registraciju birača**, pridruživanje nepridruženih birača odgovarajućem biračkom mjestu, potrebnoj proceduri za prijavu/odjavu korisnika aplikacija, mogućnosti promjene zaporke za e-poštu, način provjere i evidencije umrlih osoba i postupanje uposlenika centra za birački popis, analiza biračkih mjesta, dostava na teren uputa za postupanje po pitanju prekobrojnih biračkih mjesta i nepridruženih birača, pomoć prilikom uređivanja biračkih mjesta u Aplikaciji za Pasivnu registraciju birača (poništenje ranije dodjele, otvaranje novih biračkih mjesta, pridruživanje ulica i kućnih brojeva na odgovarajuće biračka mjesta, analiza kućnih brojeva u cilju ravnomjerne dodjele birača biračkom mjestu) itd.;
- Prilikom procesa određivanja biračkih mjesta vršena je analiza biračkih mjesta (nelogične dodjele, prekobrojna biračka mjesta, analiza kućnih brojeva na prekobrojnim biračkim mjestima, itd.). O izvršenoj analizi obaviješteni su uposlenici Centra i članovi mjerodavnoga izbornog povjerenstva, pružana je tehnička pomoć prilikom ravnomjerne dodjele biračkih mjesta, otvaranja novih biračkih mjesta itd. Po okončanju ovih aktivnosti vršeno je prikupljanje podataka o lokacijama biračkih mjesta.

157. **Ažuriranje podataka:** vršena je odjava/prijava uposlenika centra za birački popis – u razdoblju izvješća prijavljeno je 63, a odjavljena su 64 korisnika aplikacije za Pasivnu registraciju birača u Osnovnoj izbornoj jedinici (OIJ) u BiH; promjena zaporke za pristup e-pošti OIP-a u jednoj osnovnoj izbornoj jedinici.

158. U razdoblju izvješća primljeno je 2.814 tjednih izvješća centara za birački popis iz OIJ u BiH; razmijenjeno oko 10.000 poruka e-pošte i 1.200 telefonskih razgovora.
Sastanci s općinskim/gradskim izbornim povjerenstvima (OIP/GIP)

159. Dana 8. 3. 2022. godine dr. Suad Arnautović, tadašnji član Središnjega izbornog povjerenstva BiH, boravio je u radnoj posjeti Izbornom povjerenstvu Brčko distrikta BiH. Teme razgovora bile su prijedlozi i sugestije za izmjene i dopune podzakonskih propisa iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH za Opće izbore 2022. godine imajući u vidu da birači Brčko distrikta BiH na općim izborima svoje biračko pravo ostvaruju sukladno entitetskom državljanstvu. Razgovarano je i o javnom oglasu za popunu kandidata za rezervne liste za popunu biračkih odbora kao i o organizaciji pilot projekta podržanog od Izaslanstva Europske unije u BiH, a koji se odnosi na identifikaciju i autentifikaciju birača uporabom biometrijskih podataka i biometrijskog čitača otiska prsta. Tijekom sastanka u Brčko distriktu BiH razmatrane su i mogućnosti brzog transfera izbornih rezultata s biračkog mjesta do Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Radna posjeta Izbornom povjerenstvu Brčko distrikta BiH

160. Članovi Središnjega izbornog povjerenstva BiH dr. Irena Hadžiabdić, Vanja Bjelica-Prutina i Jovan Kalaba su dana 10. 8. 2022. godine u Banjoj Luci održali radni sastanak s članovima Gradskog izbornog povjerenstva Banja Luka i predstavnicima Gradske uprave Grada Banja Luke. Povod sastanka u Banjoj Luci je bilo blagovremeno rješavanje eventualnih problema u radu Gradskog izbornog povjerenstva Banja Luka i potrebna podrška od tijela vlasti Grada Banja Luka.

Radni sastanak s članovima GIP-a Banja Luka i predstavnicima Gradske uprave Grada Banja Luka

1.6. Ovjera političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine

161. Sukladno Poglavlju 4. Ovjera i kandidiranje za izbore i članku 2.9 Izbornoga zakona BiH, Središnje izborna povjerenstvo BiH ovjerava političke subjekte za sudjelovanje na svim razinama neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini, te potvrđuje i ovjerava kandidacijske liste.

1.6.1. Ovjera političkih subjekata i kandidacijskih listi

162. Sukladno članku 2.9 i Poglavlju 4. Izbornoga zakona BiH – Ovjera i kandidiranje za izbore, Središnje izborno povjerenstvo BiH ovjerava političke subjekte za sudjelovanje na svim razinama neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini, te potvrđuje i ovjerava kandidacijske liste.
163. Na temelju navedenoga zakonskog okvira proces ovjere političkih subjekata i kandidacijskih listi odvijao se u tri (3) međusobno uvjetovane vremenske aktivnosti.

1.6.1.1. Ovjera prijava političkih stranaka i neovisnih kandidata

164. Obrascе za prijavu za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine preuzele su ukupno 92 političke stranke i 27 neovisnih kandidata.
165. Sukladno odredbama Poglavlja 4. Izbornoga zakona BiH, Pravilniku o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine i članku 2. stavak (1) točka 2. Naputka o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine koji će se održati u nedjelju 2. listopada 2022. godine, rok za podnošenje prijave političkih stranaka i neovisnih kandidata za sudjelovanje na izborima istekao je 20. svibnja 2022. godine u 16.00 sati.
166. Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnesena je ukupno 91 prijava političkih stranaka⁴⁰ i 18 prijave neovisnih kandidata⁴¹ za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine.

⁴⁰ Predmet provjere podnesenih prijave političkih stranaka: Je li politička stranka registrirana kod mjerodavnoga tijela sukladno članku 4.3 Izbornog zakona BiH; Je li potpisana izjava predsjednika političke stranke hoće li se politička stranka u svojim aktivnostima pridržavati Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i Ustava Bosne i Hercegovine sukladno članku 1.6 1.13. Izbornoga zakona BiH; Jesu li priloženi potpisi podrške birača sukladno članku 4.4 Izbornog zakona BiH; Je li dostavljeno Financijsko izvješće koje obuhvaća razdoblje tri (3) mjeseca prije podnošenja prijave sukladno članku 15.1 Izbornog zakona BiH; Je li dostavljen dokaz o uplaćenom novčanom iznosu pristojbe za ovjeru sukladno članku 4. stavak (1) Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine; Je li dostavljena ovjerena izjava da nema neizmirenih obveza na temelju pravosnažnih i izvršnih odluka o izrečenim novčanim kaznama koje je izreklo Središnje izborno povjerenstvo BiH, osim u slučaju da se plaćanje kazne vrši u ratama, sukladno Odluci Središnjega izbornog povjerenstva BiH i je li dostavljen broj računa za financiranje izborne kampanje.

⁴¹ Predmet provjere podnesenih prijave neovisnih kandidata: Jesu li priloženi potpisi podrške birača sukladno članku 4.4 Izbornog zakona BiH; Izjava propisana člankom 1.6 i 1.13 Izbornog zakona BiH; Dokaz o uplaćenom novčanom iznosu pristojbe za ovjeru sukladno članku 4.16 Izbornog zakona BiH; Financijsko izvješće koje obuhvaća razdoblje od tri (3) mjeseca prije podnošenja prijave, sukladno članku 15.1 Izbornog zakona BiH; Kandidacijska lista i ovjerena izjava o prihvatanju kandidature (članak 4.19 stavak (4) Izbornog zakona BiH). Ovjerena izjava da nema neizmirenih obveza na temelju pravosnažnih i izvršnih odluka o izrečenim novčanim kaznama koje je izreklo Središnje izborno povjerenstvo BiH, osim u slučaju da se plaćanje kazne vrši u ratama, sukladno Odluci Središnjega izbornog povjerenstva BiH i broj računa za financiranje izborne kampanje.

Tablica 4. Pregled prijavljenih, ovjerenih i odbijenih političkih stranaka i neovisnih kandidata za Opće izbore 2022. godine

R/B	Politički subjekti	Prijavljeno	Ovjereni	Odbijeno	Odbijeni politički subjekti
1.	Političke stranke	91	90	1	Bosanska narodna stranka B.N.S.-V.N.D. - Politička stranka nije postupila po obavijesti i odluci Središnjega izbornog povjerenstva BiH, odnosno, nije dostavila dovoljan broj valjanih potpisa podrške i novi naziv koji će rabiti u izborne svrhe.
2.	Neovisni kandidati	18	17	1	Mahir Žiško – nije dostavljen dovoljan broj potpisa podrške utvrđen u članku 4.4 stavak (5) Izbornoga zakona BiH.

1.6.1.2. Ovjera prijava koalicija i listi neovisnih kandidata

167. Sukladno članku 4.12 Izbornoga zakona BiH, do isteka utvrđenog roka za podnošenje prijave za ovjeru koalicija, podneseno je ukupno 38 prijava za ovjeru koalicija. Prijava za ovjeru listi neovisnih kandidata nije bilo. Ovjereni su svih 38 koalicija za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine, nakon što je postupajući po obavijesti Središnjega izbornog povjerenstva BiH 6 koalicija otklonilo nedostatke i nepravilnosti u prijavama.⁴²

1.6.1.3. Ovjera i potvrđivanje kandidacijskih listi i kandidata za sudjelovanje na izborima

168. Sukladno odredbama članka 4.21 Izbornoga zakona BiH i članka 2. stavak (2) Naputka o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti, rok za podnošenje kandidacijskih listi političkih stranaka i koalicija istekao je 4. srpnja 2022. godine. Do isteka utvrđenog roka, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH ukupno 110 političkih subjekata podnijelo je kandidacijske liste za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine i to ukupno 828 kandidacijskih listi s ukupno 7.291 kandidatom.

169. Od ukupno 78 kandidacijskih listi koje su imale nedostatke ili nepravilnosti, 71 kandidacijska lista u potpunosti je ispunila uvjete za ovjeru nakon otklanjanja

⁴² Predmet provjere prijava za ovjeru koalicija: Jesu li sve političke stranke članice koalicije ovjerene za tijela vlasti za koje je koalicija podnijela prijavu za ovjeru; Je li naziv koalicije identičan nazivu neke od ovjerenih političkih stranaka, ili je toliko sličan da može zbuniti birače ili ga dovesti u zabludu; Je li predsjednik svake političke stranke potpisao obrazac suglasnosti za članstvo u koaliciji i je li podnesen akt o određivanju ovlaštenog predstavnika koalicije potpisan od strane predsjednika svih političkih stranaka članica koalicije i jesu li dostavljeni podatci o sjedištu koalicije.

nedostataka i nepravilnosti na listama, jedna (1) kandidacijska lista djelomično je ispunila uvjete za ovjeru, a 6 kandidacijskih listi nije ispunilo uvjete za ovjeru.⁴³

170. Od ukupnoga broja podnesenih kandidacijskih listi i kandidata političkih stranaka i koalicija, Središnje izborno povjerenstvo BiH za Opće izbore 2022. godine ovjerilo je ukupno 822 kandidacijske liste s ukupno 7.258 kandidata, kako slijedi:

Tablica 5. Pregled kandidata prema spolu

Tijelo vlasti	Muškarci	Muškarci %	Žene	Žene %	Ukupno
Predsjedništvo Bosne i Hercegovine	8	80.00%	2	20.00%	10
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine	455	60.50%	297	39.49%	752
Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske	29	93.54%	2	6.45%	31
Narodna skupština Republike Srpske	817	57.17%	612	42.82%	1.429
Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	697	56.66%	533	43.33%	1.230
Skupštine kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine	2.194	57.64%	1.612	42.35%	3.806
Ukupno:	4.200	57.86%	3.058	42.13%	7.258

1.6.2. Kandidacijske liste za dodjelu kompenzacijskih mandata

171. Sukladno odredbama članka 4.24 stavak (1) Izbornoga zakona BiH i Naputka o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine, do isteka predviđenoga roka, 48 ovjerenih političkih stranaka/koalicija – podnijele su Središnjem izbornom povjerenstvu BiH 73 kandidacijske liste za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2022. godine s ukupno 880 kandidata.
172. U postupku provjera podnesenih kandidacijskih listi utvrđeno je da 69 kandidacijskih listi ispunjava uvjete za ovjeru, dok 4 kandidacijske liste ne

⁴³ Predmet provjere kandidacijskih listi i kandidata: Je li broj kandidata na kandidacijskoj listi sukladan članku 4.19 stavak (2) Izbornog zakona BiH; Je li kandidacijska lista sačinjena sukladno članku 4.19 stavak (3) Izbornog zakona BiH, koji se odnosi na zastupljenost spolova; Je li kandidat upisan u Središnji birački popis kao birač u općini unutar izborne jedinice za određenu razinu vlasti, najkasnije do dana raspisivanja izbora; Nalazi li se ime nekog od kandidata na dvije kandidacijske liste, ili da li se ime nekoga od neovisnih kandidata pojavljuje i na kandidacijskoj listi političke stranke ili koalicije; Jesu li podnesene ovjerene izjave o prihvaćanju kandidature od svih predloženih kandidata i izjave kandidata da nemaju smetnji za kandidiranje propisane člancima 1.6, 1.7, 1.7a, 1.8 i 1.10 stavak (1) točka 5. Izbornog zakona BiH.

ispunjavaju uvjete za ovjeru zbog narušene spolne strukture, odnosno rasporeda kandidata manje zastupljenog spola na kandidacijskim listama.⁴⁴

173. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, sukladno članku 2.9 stavak (1) točka 6. Izbornoga zakona BiH, ovjerilo navedene 4 kandidacijske liste političkih subjekata do broja do kojeg su ispunjeni uvjeti za ovjeru, a ostatak kandidacijske liste odbilo zbog narušene spolne strukture, jer nisu ispunjeni uvjeti iz članka 4.24. stavak (2) Izbornoga zakona BiH.
174. Pregled kandidacijskih listi i broja kandidata za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2022. godine po tijelima vlasti je dan u sljedećoj tablici.

Tablica 6. Pregled kandidacijskih listi i broja kandidata za kompenzacijske mandate prema tijelima vlasti

Tijelo vlasti	Broj podnesenih kandidacijskih listi	Broj kandidata na listama
Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	21	242
Narodna skupština Republike Srpske	22	414
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije BiH	19	137
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske	11	87

1.7. Informiranje birača, edukativna i motivacijska kampanja

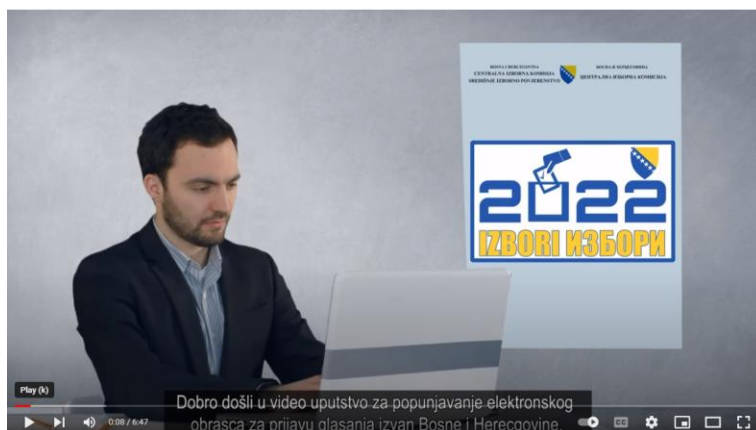
175. Zbog pravovremene informiranosti birača i svih sudionika u izbornom procesu, mrežna stranica Središnjega izbornog povjerenstva BiH kontinuirano je i pravovremeno ažurirana. Sve informacije značajne za izborni proces, odluke, priopćenja, statistike, podzakonski akti i normativi, edukativno-informativni materijal na taj način bili su na raspolaganju javnosti.
176. Središnje izborno povjerenstvo BiH je na svojoj mrežnoj stranici www.izbori.ba kreiralo zasebnu stranicu namijenjenu Općim izborima 2022 godine u BiH. Na glavnom izborniku na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH postavljena je poveznica Opći izbori 2022. koja korisniku olakšava pronalaženje svih informacija značajnih za Opće izbore 2022. godine. Značajne informacije su također objavljivane i na službenom Twitter računu (@IZBORI_BA) i Instagram računu (izbori_ba) te Facebook računu.

⁴⁴ Predmet provjere kandidacijskih listi i kandidata: Jesu li na kandidacijskoj listi imena kandidata koji se već nalaze na ovjerenim redovitim kandidacijskim listama koje je podnijela politička stranka ili koalicija za jednu ili više višečlanih izbornih jedinica, sukladno članku 4.24 stavak (2) Izbornog zakona BiH; Jesu li na kandidacijskoj listi zastupljena imena pripadnika oba spola, sukladno članku 4.24 stavak (2) Izbornog zakona BiH; Jesu li kandidacijske liste političkih stranaka potpisali predsjednici političkih stranaka, odnosno ovlaštene osobe koalicije.

177. Izbornim zakonom BiH propisano je da Središnje izborno povjerenstvo BiH objavljuje u službenim glasilima i sredstvima javnog informiranja u BiH i izvan nje informacije za birače, te ostale informacije neophodne za provedbu ovoga zakona.
178. Sukladno svojoj zakonskoj obvezi, Središnje izborno povjerenstvo BiH kontinuirano objavljuje informacije od važnosti za birače, te informira javnost o svom radu i nastojanju za unaprjeđenje rada institucije i izborne prakse u BiH. Aktivnosti vezane za informativnu kampanju Središnjega izbornog povjerenstva BiH osobito su intenzivirane u izornoj godini i mogu se podijeliti na tri segmenta: a) informativna kampanja; b) edukativna kampanja i c) motivacijska kampanja.

1.7.1. Informativna i edukativna kampanja

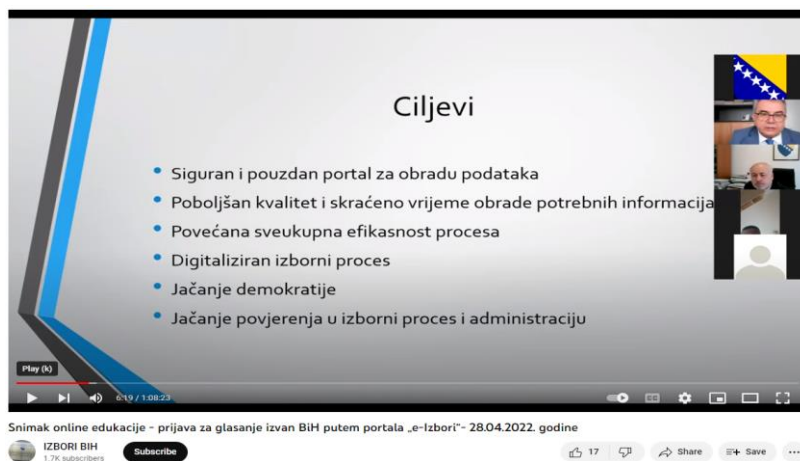
179. Informativna i edukativna kampanja odnose se na informiranje birača o upisu birača u Središnji birački popis, a namijenjena je prije svega biračima koji imaju status raseljene osobe i biračima koji žive izvan BiH. Središnje izborno povjerenstvo BiH je za Opće izbore 2022. godine izradilo TV-telop koji se emitirao na svim javnim i privatnim TV medijima. Birači su pozvani da se prijave do 19. 7. 2022. godine, odnosno do krajnjeg roka za prijavu birača koji glasuju izvan BiH ili su raseljene osobe ukoliko žele promijeniti svoju biračku opciju.
180. Nadalje, u cilju olakšanja uporabe aplikacije za prijavu birača izvan BiH e-Izbori, Središnje izborno povjerenstvo BiH izradilo je video uputu za pristupanje i prijavu u aplikaciji e-Izbori, koja je dostavljena svim javnim TV emiterima na objavu, a dostupna je i na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, kao i snimak *online* edukacije za birače izvan BiH. Također, održani su Zoom sastanci s udrugama građana koji žive izvan BiH te uposlenicima DKP-a BiH.

Slika 4. Video uputa za popunjavanje elektroničkog obrasca za prijavu za glasanje izvan BiH

181. Dana 28. 4. 2022. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH je putem Zoom platforme održalo edukaciju o načinu elektroničkog podnošenja prijave birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala „e-Izbori“. Zabilježeno je 216 pojedinačnih prijava za praćenje edukacije. Središnje izborno povjerenstvo BiH je putem obavijesti pozvalo udruge građana Bosne i Hercegovine u inozemstvu, osoblje diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u inozemstvu, političke stranke i pojedince, medije i sve druge zainteresirane sudionike izbornoga procesa,

koji se žele upoznati s načinom podnošenja prijave za glasovanje birača izvan BiH putem portala „e-Izbori“ da se prijave za edukaciju. Elektronički način prijavljivanja birača za glasovanje izvan BiH je bio u primjeni od dana raspisivanja Općih izbora 2022. godine.

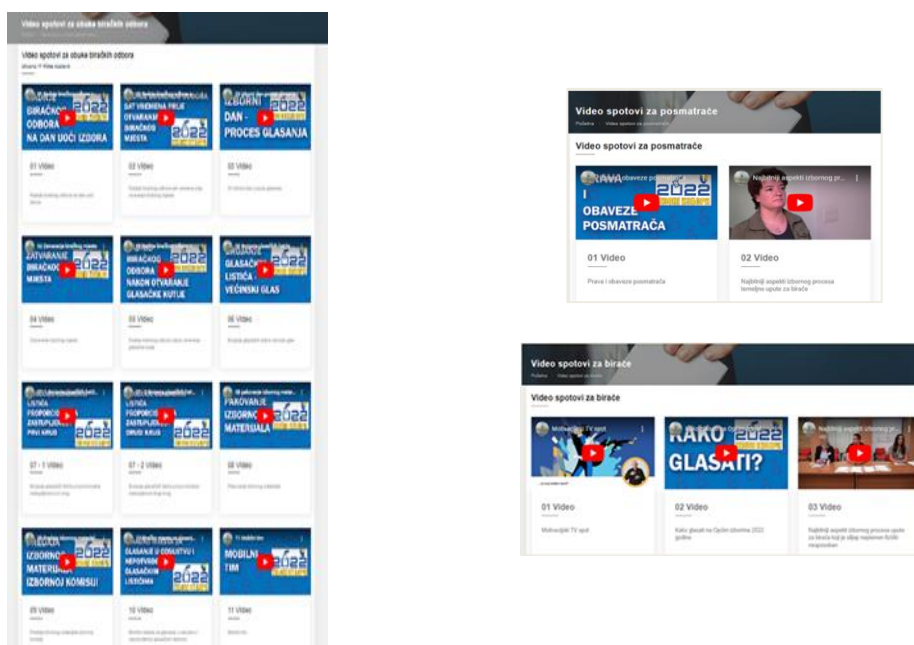

Slika 5. Zoom edukacija o načinu elektroničkog podnošenja prijave birača za glasovanje izvan BiH putem portala „e-Izbori“

Edukativna kampanja “Kako glasovati”

182. Edukativna kampanja „Kako glasovati“ počela je 10. 9. 2022. godine i provodila se u formi TV spotova i radio jinglova, koji se emitiraju na svim javnim i većini privatnih medija. Također, ova kampanja provodi se putem objave ispisanih oglasa i promotivnih letaka u dnevnim novinama s detaljnim uputama kako ispravno popuniti glasački listić; tiskaju se i plakati za objavu na biračkim mjestima „Kako glasovati“ i „Zlouporaba biračkoga prava“. Cilj je upoznati birače s tijelima vlasti za koje se provode izbori u Bosni i Hercegovini, te o ispravnom načinu popunjavanja glasačkih listića.
183. Sve kampanje Središnjega izbornog povjerenstva BiH realiziraju se i kroz elektroničke (TV i radio) medije, te tiskane medije. Važno je naglasiti da je zakonom utvrđena obveza za javne elektroničke medije, da su dužni besplatno i u potpunosti objavljivati priopćenja i informacije Središnjega izbornog povjerenstva BiH kako bi birači bili informirani o svim aspektima izbornoga procesa. Svi materijali (TV spotovi, radio jinglovi, poster) pripremaju su na jezicima u službenoj uporabi u BiH. Također, u svim video spotovima su zasebno snimljene i ugrađene identične informacije, razumljive osobama s oštećenim sluhom. TV spotovi se emitiraju putem YouTube kanala, Instagrama, Twittera, kao i na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
184. Nadalje, SIP BiH je u suradnji s Misijom OESS-a u BiH i Vijećem Europe pripremio video materijale: obuke za rad biračkih odbora (11 video materijala, rabi se za obuku članova biračkih odbora); promatrači na biračkom mjestu (video materijal namijenjen promatračima, kao podsjetnik na njihova prava i obveze tijekom promatranja izbornoga procesa); najvažnije gledište izbornoga procesa – upute za

birača koji je slijep, nepismen, fizički nesposoban; motivirajuće TV spotove za mlade, žene, osobe starije životne dobi i osobe s invaliditetom.

Slika 6. Video materijali za obuku

185. Kampanja, koju Središnje izborno povjerenstvo BiH provodi, prije svega je usmjerena na osiguravanje svih potrebnih informacije za birače i podsjećanja na rokove za izvršenje pojedinih aktivnosti, a kako bi ostvarili svoje biračko pravo.

Edukativna kampanja – birači izvan BiH

186. Središnje izborno povjerenstvo BiH u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova BiH uspostavilo je radnu skupinu za organizacijsko–tehničke pripreme za realizaciju izbornoga procesa u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH. Navedena radna skupina je svoje aktivnosti provodila u smislu edukacije birača kao i edukacije biračkih odbora.
187. Na temelju Odluke o realizaciji edukacije i informiranju birača izvan Bosne i Hercegovine Središnje izborno povjerenstvo BiH organiziralo je i provelo edukaciju i informiranje birača izvan BiH za Opće izbore 2022. godine u državama u kojim se nalazi značajan broj državljana BiH, odnosno izbjeglica i osoba koje privremeno borave izvan BiH.
188. U lipnju i srpnju 2022. godine šest timova je posjetilo diplomatsko-konzularna predstavništava BiH u Europi: Ambassade BiH u Ljubljani, Bernu, Pragu, Berlinu, Strassbourgu, Oslu, Stockholmu, Kopenhagenu, Londonu, Beču, Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Generalni konzulat BiH u Stuttgartu, Frankfurtu, Münchenu, Grazu, Milanu, Malmöu i Zürichu te Počasni konzulat BiH u Grazu.

189. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, sukladno Izbornom zakonu BiH, ove posjete organiziralo u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova BiH. Osim edukacije birača izvan BiH cilj navedenih aktivnosti je bio i provjera uvjeta za otvaranje biračkih mjesta u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, pogotovo imajući u vidu činjenicu da se za ove izbore povećao interes za glasovanje u DKP-ima.
190. Tijekom posjeta izaslanstva Središnjega izbornog povjerenstva BiH birači izvan BiH upoznati su s rokom i procedurama za registraciju birača iz inozemstva, za glasovanje poštom ili u DKP-ima BiH. Po okončanju procesa prijave birača za glasovanje izvan BiH, kao i nakon završene procedure provjere ispunjavanja organizacijsko-tehničkih uvjeta za organiziranje glasovanja na biračkom mjestu u DKP-u BiH, Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 8. 8. 2022. godine donijelo Odluku o određivanju biračkih mjesta za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine⁴⁵, a 25. 8. 2022. godine Odluku o izmjeni Odluke o određivanju biračkih mjesta za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine.⁴⁶ Sukladno navedenom, na Općim izborima 2022. godine, za državljane Bosne i Hercegovine koji privremeno žive u inozemstvu i imaju biračko pravo, organizirano je glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH za koje su se stekli propisani uvjeti.

Tablica 7. Pregled održanih obuka u inozemstvu

Država	DKP BiH / Grad
Slovenija	Ambasada BiH u Ljubljani
Švicarska	Ambasada BiH u Bernu; Zurich
Češka	Ambasada BiH u Pragu
Njemačka	Ambasada BiH u Berlinu; Generalni konzulati BiH u Stuttgartu; Frankfurtu i Münchenu
Francuska	Ambasada BiH u Strassbourgu
Norveška	Ambasada BiH u Oslu
Švedska	Ambasada BiH u Stockholmu; Malmö
Danska	Ambasada BiH u Kopenhagenu
Velika Britanija	Ambasada BiH u Londonu; Birmingham
Srbija	Ambasada BiH u Beogradu
Hrvatska	Ambasada BiH u Zagrebu
Slovenija	Ambasada BiH u Ljubljani
Austrija	Ambasada BiH u Beču; Počasni konzulat BiH u Grazu
Italija	Generalni konzulat BiH u Milanu

⁴⁵ „Službeni glasnik BiH“, broj 55/22

⁴⁶ „Službeni glasnik BiH“, broj 59/22

Posjet izaslanstva SIP-a BiH ambasadama i DKP-ima BiH u inozemstvu

Edukacija članova biračkih odbora za glasovanje u DKP-ima BiH

191. Nakon što je Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo Odluku o određivanju biračkih mjesta za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine sukladno Pravilniku o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora⁴⁷ (u daljnjem tekstu: Pravilnik), Ministarstvo vanjskih poslova BiH dostavilo je Središnjem izbornom povjerenstvu BiH prijedlog za članove biračkih odbora i njihove zamjenike u DKP-ima BiH, vodeći računa da predloženi kandidati ispunjavaju propisane uvjete.
192. Nadalje, sukladno članku 19. Pravilnika, Središnje izborno povjerenstvo BiH organiziralo je obuku predsjednika i članova biračkih odbora u DKP-ima BiH, kao i njihovih zamjenika, o načinu glasovanja i brojanju kuverti s glasačkim listićima. Obuka članova biračkih odbora u DKP-ima BiH provedena je u razdoblju od 22. 9. 2022. godine do 27. 9. 2022. godine.
193. Nakon provedene obuke Središnje izborno povjerenstvo BiH izvršilo je provjeru znanja i uspješnim predsjednicima i članovima biračkih odbora i njihovim zamjenicima u DKP-ima BiH dodijelilo certifikate (162 člana/zamjenika člana biračkog odbora iz 21 DKP-a BiH). Nadalje, sukladno članku 27. Pravilnika o provedbi izbora u BiH, Središnje izborno povjerenstvo BiH izvršilo je primopredaju osjetljivoga izbornog materijala Ministarstvu vanjskih poslova BiH, dana 16. 9. 2022. godine u 10:00 sati za daljnju distribuciju prema DKP-ima BiH, kao i dio neosjetljivog materijala.

1.8. Sigurnosna gledišta Općih izbora 2022. godine

194. Dana 14. 4. 2022. godine, Središnje izborno povjerenstvo BiH je u sklopu pripremnih aktivnosti za provedbu Općih izbora u BiH, održalo sastanak s predstavnicima Ministarstva sigurnosti BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosne agencije BiH, Ministarstva unutarnjih poslova BiH, Federalnog ministarstva unutarnjih poslova BiH i Policije Brčko distrikta BiH na kome su predstavnici upoznati s

⁴⁷ Akt broj 05-1-02-2-619-1/22 od 04.05.2022. godine

nadnevkom provedbe izbora, te je dogovoreno da, sukladno svojim mjerodavnostima, Ministarstvo sigurnosti BiH formira Radnu skupinu za sigurnost Općih izbora u BiH 2022. godine. Također je dogovoreno da agencije za provedbu zakona u Bosni i Hercegovini obave poslove osiguranja: sjedišta Središnjega izbornog povjerenstva BiH u razdoblju od 4. 5. do 31. 12. 2022. godine, skladišta Središnjega izbornog povjerenstva BiH u razdoblju od srpnja do 31. 12. 2022. godine, Glavnog centra za brojanje u razdoblju 1. 9. – 30. 11. 2022. godine, distribucije izbornoga materijala, i objekata u osnovnim izbornim jedinicama (općinama, gradovima) gdje će se nalaziti biračka mjesta i u kojima će se čuvati birački materijal.

195. Sukladno članku 2.1 stavak (3) Izbornoga zakona BiH, koji propisuje da su “sva tijela vlasti na svim razinama i službenici u Bosni i Hercegovini i diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH obvezni pomagati tijelima mjerodavnim za provedbu izbora”, Odlukom ministra Ministarstva sigurnosti BiH od 24. 5. 2022. godine imenovana je Radna skupina za praćenje realizacije zadataka iz mjerodavnosti institucija i policijskih agencija u Bosni i Hercegovini vezanih za provedbu Općih izbora u BiH 2022. godine⁴⁸ (u daljnjem tekstu Radna skupina). Radna skupina sačinjena je od predstavnika Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH (DKPT BiH), Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Granične policije BiH, Obavještajno sigurnosne agencije BiH, Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srpske, Federalnog ministarstva unutarnjih poslova i Policije Brčko distrikta BiH. Odlukom ministra Ministarstva sigurnosti BiH od 16. 6. 2022. godine Radna skupina za praćenje realizacije zadataka iz mjerodavnosti institucija i policijskih agencija u Bosni i Hercegovini vezanih za provedbu Općih izbora u BiH 2022. godine dopunjena je još jednim članom, predstavnikom Ministarstva unutarnjih poslova Kantona Sarajevo.⁴⁹
196. Na sastancima radne skupine bili su nazočni i predstavnici EUFOR snaga Europske unije u Bosni i Hercegovini.
197. Radna skupina za praćenje realizacije zadataka u provedbi Općih izbora u BiH 2022. godine bila je zadužena pratiti i analizirati stanje sigurnosti na području BiH, sugerirati neophodne smjernice za postupanje agencija za provedbu zakona u BiH, poduzimati blagovremene poslove koordinacije putem agencija za provedbu zakona, te ostvariti kontinuiranu suradnju sa stožerima akcije za sigurnost Općih izbora u BiH uspostavljenih od strane entitetskih/kantonalnih ministarstava unutarnjih poslova i Policije Brčko distrikta BiH, a u cilju postizanja maksimalnog stupnja sigurnosnih uvjeta za neometano održavanje izbornoga procesa u BiH 2022. godine.
198. Nadalje, sukladno članku 2.1 stavak (3) Izbornoga zakona BiH, a na inicijativu Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Radne skupine za praćenje realizacije zadataka u provedbi Općih izbora u BiH 2022. godine, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Ministarstva sigurnosti BiH je dana 10. 8. 2022. godine donijela

⁴⁸ Odluka broj: 12-01-04-7-2558-13/22 od 24.05.2022. godine

⁴⁹ Odluka broj: 12-01-04-7-2558-19/22 od 16. 6. 2022. godine

Odluku o formiranju operativnog stožera akcije „Opći izbori 2022.“ (u daljnjem tekstu Operativni stožer akcije).⁵⁰

199. Operativni stožer akcije je bio zadužen za osiguranje realizacije svih zadataka i zakonitost izvršavanja svih poslova koji se odnose na sigurnost cjelokupnoga izbornog ciklusa, što je između ostalog podrazumijevalo koordinaciju aktivnosti osiguranja cjelovitoga izbornog procesa, prikupljanja i analize informacija koje ukazuju na ugrožavanje sigurnosti izbornoga procesa, osiguranje prijevoza osjetljivoga glasačkog materijala, koordinaciju aktivnosti svih policijskih agencija na osiguranju cjelovitoga izbornog procesa do proglašenja konačnih rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, osiguranja sjedišta Središnjega izbornog povjerenstva BiH, fizičko osiguranje objekata i osoba, osiguranje skladišta i Glavnog centra za brojanje, poduzimanje svih potrebnih radnji na održavanju javnog reda i mira i drugih poslova za kojima se ukaže potreba. Dana 25. 8. 2022. godine usvojen je Okvirni plan osiguranja izbornoga procesa za Opće izbore 2022. godine.
200. Dana, 17. 6. 2022. godine Središnje izorno povjerenstvo BiH informiralo je Direkciju za koordinaciju policijskih tijela BiH o četiri poruke prijjetni kako je zgrada minirana, s molbom utvrđivanja načina organizacije neometanog rada ove institucije ubuduće. Lažne dojave su dostavljene Središnjem izbornom povjerenstvu BiH putem e-pošte s nepoznate adrese, a imale su za cilj onemogućavanje i otežavanje realizacije utvrđenih izbornih aktivnosti, odnosno ugrožavanje priprema izbornoga procesa u cjelini. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH je poduzela mjere iz svoje mjerodavnosti kako bi Središnje izorno povjerenstvo BiH moglo neometano nastaviti sa svojim radom. Policijski službenici Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH su od 4. 5. 2022. do 31. 12. 2022. godine osiguravali zgradu Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
201. Nadalje, izvršen je hakerski napad i na Informacijsko-dokumentacijski centar (INDOC) koji je razvijen u okviru UNDP projekta „Žene na izborima u BiH“ koji se financirao iz sredstava švedske SIDA-e zbog čega je ova mrežna stranica nedostupna.
202. Dana 21. 9. 2022. godine rukovoditelj Operativnog stožera akcije je putem e-pošte informirao Središnje izorno povjerenstvo BiH kako ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona, Srednjobosanskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona i Zapadnohercegovačkog kantona ne mogu realizirati osiguranje glasačkih listića na biračkim mjestima noć prije izbora zbog manjka broja policijskih službenika. U cilju očuvanja integriteta izbornoga procesa, Središnje izorno povjerenstvo BiH tražilo je da se omogući jednoobrazno postupanje na svim biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini, te da se osigura birački materijal u noći

⁵⁰Operativni stožer akcije „Opći izbori 2022.“ su činili predstavnici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela; Obavještajno-sigurnosne agencije BiH; Granične policije BiH; Državne agencije za istrage i zaštitu; Federalne uprave policije; Policije Brčko distrikta BiH i kantonalnih ministarstava unutarnjih poslova. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srpske nije imenovalo predstavnika u Operativnom stožeru akcije „Opći izbori 2022“. Svu suradnju ostvarilo je preko predstavnika Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srpske u Radnoj skupini za praćenje realizaciju zadataka iz mjerodavnosti institucija i policijskih tijela u Bosni i Hercegovini u provedbu Općih izbora 2022. godine.

prije otvaranja biračkih mjesta, odnosno da se osigura zaštita izbornoga prava provedbom niza sigurnosnih mjera.⁵¹

203. Na dan održavanja izbora 2. 10. 2022. godine, do 24,00 sata Operativni stožer akcije je od strane policijskih tijela u Bosni i Hercegovini zaprimio ukupno 61 prijavu o incidentima koji se mogu dovesti u vezu s narušavanjem glasovanja na biračkim mjestima, i to: 31 u Federaciji BiH, 25 u Republici Srpskoj i 5 u Brčko distriktu BiH.
204. Od ukupno 61 prijavljenog incidenta, 16 je kvalificirano kao narušavanje javnog reda i mira, 7 kao kaznena djela koja se dovode u vezu s narušavanjem izbornog procesa, a 38 su ostali incidenti koji još uvijek nisu pravno kvalificirani. Iako je broj prijavljenih incidenata za 52% manji u odnosu na broj incidenata registriranih za Lokalne izbore 2020. godine,⁵² u 2022. godini su politički predstavnici pokušali ukazati na nepravilnost provedbe izbornoga procesa.
205. Napadi na predsjednika i članove Središnjega izbornog povjerenstva BiH su započeli u javnom prostoru odmah nakon provedbe Općih izbora 2022. u Bosni i Hercegovini, odnosno nakon donošenja Naredbe Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća s glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, sjedini i utvrdi rezultate izbora sa svih 2.239 redovitih biračkih mjesta u Republici Srpskoj uključujući i biračka mjesta u Brčko distriktu BiH s opcijom glasovanja za Republiku Srpsku, za razinu predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske od 10. 10. 2022. godine i Naredbe o ispravci Naredbe od 10. 10. 2022. godine (od 11. 10. 2022. godine). Spomenuti napadi na Središnje izorno povjerenstvo BiH odnosili su se na javne prijetnje predsjedniku i članovima Središnjega izbornog povjerenstva BiH, koji su cijelo vrijeme kao službene osobe postupali po službenoj dužnosti i u okviru mjerodavnosti propisanih Izbornim zakonom BiH, a u cilju zastrašivanja radi sprječavanja službene osobe za obavljanje službene dužnosti.
206. Nadalje, povodom navedene naredbe Glavnom centru za brojanje, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH bila je izložena verbalnom napadu na konferenciji za medije održanoj 10. 10. 2022. godine od strane tadašnjega člana Predsjedništva BiH i kandidata za Predsjednika Republike Srpske. U svezi s tim Središnje izorno povjerenstvo BiH se dana 11. 10. 2022. godine obratilo Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine za procjenu ugroženosti članice, eventualne kaznene odgovornosti, odnosno na eventualno postupanje iz njihove mjerodavnosti. Također je upućen zahtjev za razmatranje i eventualno postupanje ka Povjerenstvu za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH i Agenciji za ravnopravnost spolova BiH. Članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH je dana 12. 10. 2022. godine dobila 24-satnu policijsku zaštitu, odnosno policijsku pratnju.
207. Nadalje, dana 13.10.2022. godine Središnje izorno povjerenstvo BiH zaprimilo je putem e-pošte otvoreno pismo gradonačelnika Doboja upućeno predsjedniku Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a naslovljeno svim medijima u Bosni i

⁵¹ Članak 16. stavak (4) Pravilnika o provedbi izbora

⁵² *Izvešće o provedbi Lokalnih izbora 2020. godine*, Središnje izorno povjerenstvo BiH, str. 54.

Hercegovini. U tom pismu su otvoreno iznesene neistine i prijetnje, odnosno zastrašivanja predsjednika za obavljanje poslova po službenoj dužnosti, a u cilju onemogućavanja zakonitoga rada predsjednika i Središnjega izbornog povjerenstva BiH kao institucije. S tim u svezi Središnje izbornog povjerenstvo BiH se dana 13. 10. 2022. godine obratilo Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH radi izvršenja sigurnosnih procjena ugroženosti predsjednika, kao i ostalih članova, ugroženosti rada ove institucije kao i Glavnoga centra za brojanje, s prijedlogom mjera za postupanje. Središnje izbornog povjerenstvo BiH nikada nije dobilo rezultate sigurnosne procjene, kao ni prijedloge mjera za postupanje. Zahtjev za mjerodavno postupanje, odnosno prijava protiv gore imenovanoga je istog dana dostavljena i Tužiteljstvu BiH kao i Državnoj agenciji za istrage i zaštitu.

208. Dalje, Središnje izbornog povjerenstvo BiH je na 73. sjednici, održanoj 27. 10. 2022. godine, usvojilo izvješća Glavnoga centra za brojanje i kontrolora za prijevoz, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i ostaloga izbornog materijala, a u svezi s postupanjem po Naredbi Središnjega izbornog povjerenstva BiH od 10. 10. 2022. godine koja se odnosila na ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića sa svih redovitih biračkih mjesta za razinu predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske. Istog dana, Središnje izbornog povjerenstvo BiH donijelo je Dopunsku Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine⁵³ kojom su utvrđeni rezultati izbora za predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske. Prema utvrđenim rezultatima za predsjednika Republike Srpske izabran je Milorad Dodik, a za potpredsjednike Ćamil Duraković i Davor Pranjić, što je izazvalo brojne napade na predsjednika i članove Središnjega izbornog povjerenstva BiH. S tim u svezi, dana 31. 10. 2022. godine upućen je zahtjev prema Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH za poduzimanje aktivnosti za izradu sigurnosne procjene i eventualne ugroženosti predsjednika i članova Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Središnje izbornog povjerenstvo BiH nikada nije dobilo povratnu informaciju.
209. Usvajanjem izvješća Glavnoga centra za brojanje i kontrolora za prijevoz, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i ostaloga izbornog materijala (po gore navedenoj Naredbi od 10. 10. 2022. godine), te usvajanjem Dopunske Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, čime su utvrđeni rezultati izbora za predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske, započeli su još veći napadi u javnom prostoru na predsjednika i članove Središnjega izbornog povjerenstva BiH, kao i samu instituciju od strane medija na teritoriju cijele Bosne i Hercegovine. Dinamična javna komunikacija dovela je do podizanja tenzija u društvu u cjelini, te podupiranju neprijateljskog raspoloženja prema predsjedniku i članovima Središnjega izbornog povjerenstva BiH, čime se dodatno stvarao negativan i neprijateljski ambijent. S tim u svezi, a imajući u vidu nepredvidljivost medijskog utjecaja na cjelokupnu situaciju u društvu te budući razvoj situacije, Središnje izbornog povjerenstvo BiH je dana, 1. 11. 2022. godine tražilo od Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH izradu sigurnosne procjene i stupnja ugroženosti predsjednika i članova Središnjega izbornog povjerenstva BiH, s prijedlogom mjera za postupanje. Središnje izbornog povjerenstvo BiH nikada nije dobilo povratni odgovor.

⁵³ Odluka broj 05-1-07-1-2317-22/22 od 27. 10. 2022. godine

Tablica 8. Pregled prijavljenih događaja/incidenata

	Ukupan broj prijavljenih incidenata/događaja	Narušavanje javnog reda i mira	Kazneno djelo	Ostali incidenti/Događaji
Federacija Bosne i Hercegovine	31	11	3	17
Republika Srpska	25	5	4	16
Brčko distrikt BiH	5	/	/	5
UKUPNO	61	16	7	38

210. U Završnom izvješću OESS/ODHIR promatračke misije navodi se da je “dan izbora protekao uglavnom mirno, uz nekoliko incidenata koji su narušavali proces glasovanja na biračkim mjestima i oko njih.”⁵⁴
211. Usprkos brojnim iskušenjima i pritiscima, može se zaključiti da je Središnje izborno povjerenstvo BiH uspješno provelo Opće izbore 2022. godine, te u zakonskom roku potvrdilo i objavilo konačne izborne rezultate.

1.9. Rad Glavnoga centra za brojanje

212. Središnje izborno povjerenstvo BiH na 36. sjednici, održanoj 28. 7. 2022. godine, donijelo je Odluku o uspostavi Glavnoga centra za brojanje i imenovanju ravnatelja i zamjenika ravnatelja Glavnoga centra za brojanje za provedbu Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine.⁵⁵
213. Člankom 3. navedene Odluke utvrđeni su poslovi Glavnoga centra za brojanje:
- a) prijem i kontrola biračkoga materijala birača koji glasuju putem pošte, s biračkih mjesta za glasovanje u odsustvu, nepotvrđenih-kuvertiranih glasačkih listića, mobilnoga tima i posebnoga mobilnog tima,
 - b) verifikacija prava glasa birača iz točke a) ovoga članka,
 - c) brojanje i unos glasova iz točke a) ovoga članka,
 - d) ponovno brojanje po odluci Središnjega izbornog povjerenstva BiH i
 - e) drugi poslovi utvrđeni podzakonskim aktima Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
214. Pravilnikom o organizaciji rada i utvrđivanja rezultata glasovanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine (u daljnjem tekstu: Pravilnik o radu GCB), utvrđene su mjerodavnosti Glavnoga centra, za brojanje. Člankom 3. navedenoga Pravilnika propisano je da Glavni centar za brojanje vrši prijem, pripremu, verifikaciju i prebrojavanje sljedećih kategorija glasačkih paketa: brojanje

⁵⁴ Završno izvješće Izborne promatračke misije ODIHR, Opći izbori, 2. listopada 2022. godine. 2. veljače 2023 str. 24

⁵⁵ Akt broj 05-1-07-1-1291-1/22

glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasovanja nepotvrđenih-kuvertiranih glasačkih listića, glasačkih listića za glasovanje u odsustvu, glasačkih listića za glasovanje putem mobilnoga tima, glasačkih listića za glasovanje poštom, glasačkih listića za glasovanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH i glasačkih listića za glasovanje putem posebnoga mobilnog tima, ponovno brojanje po nalogu Središnjega izbornog povjerenstva BiH i postupanje po odlukama/zaključcima Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

215. Organizacija rada Glavnoga centra za brojanje odvijala se u tri (3) smjene tijekom svih dana u tjednu u razdoblju od 30. 9. 2022. godine, kao dan početka rada Glavnoga centra za brojanje do 16. 11. 2022. godine, do kada je Glavni centar za brojanje bio smješten u prostorijama sportskoga centra Zetra. Nakon toga, uprava Glavnoga centra za brojanje je svoje aktivnosti nastavila u sjedištu Središnjega izbornog povjerenstva BiH u cilju realizacije završnih administrativnih poslova. Glavni centar za brojanje svoje aktivnosti završio je dana 30. 11. 2022. godine.
216. Tijekom cijeloga razdoblja u kome je vršena dostava izbornoga materijala posebna oprema za kontradiverzijsku zaštitu i osoblje Federalnog ministarstva unutarnjih poslova (FMUP) zaduženo za rad na ovoj opremi bili su postavljeni na ulazu u Centar za brojanje i vršili su stalnu kontrolu kretanja uposlenih, posjetitelja i cjelokupnoga materijala i opreme, koja izlazi i ulazi u Centar za brojanje.
217. Dizajnirano je i uporabljeno više različitih vrsta kontrolnih obrazaca za praćenje kretanja glasačkoga materijala i kontrolu kvalitete procesa verifikacije i brojanja putem kojih su se mogli dobiti i podatci o izvršiteljima, nadnevku i vremenu realizacije određenih aktivnosti, čime su stvoreni preduvjeti da se sve tehničke greške blagovremeno uoče i otklone.
218. Uz navedene obrasce uporabljen je i poseban računalni program koji je omogućavao praćenje rada Glavnoga centra za brojanje i koji je uključivao sve važnije parametre i podatke koji su važni za pojedine faze rada. Osim toga, pripremljene su upute i instrukcije za rad koji su služili istovremeno i kao materijal za obuku uposlenoga osoblja i kao informativni sadržaj koji je prezentiran svim posjetiteljima, predstavnicima medija i promatračima političkih subjekata koji su pratili proces brojanja glasova i rad Centra za brojanje.

Prijem i kontrola izbornoga materijala

219. Proces prijema i postupanja s izbornim materijalom u Glavnom centru za brojanje odvijao se sukladno člancima 7., 8. i 9. Pravilnika o radu GCB, odnosno, izborni materijal se nalazio u osiguranoj prostoriji do trenutka početka obrade.
220. U razdoblju od 30. 9. do 22. 10. 2022. godine, u Glavni centar za brojanje primljena su 61.633 glasačka paketa.

Tablica 9. Pregled primljenih glasačkih paketa u Glavnom centru za brojanje

R/B	Kategorija glasačkih paketa	Broj vreća/paketa	Broj glasačkih paketa
1.	Nepotvrđeni-kuvertirani glasački paketi	143	1.181
2.	Glasački paketi za glasovanje u odsustvu	116	2.163
3.	Glasački paketi za glasovanje putem mobilnog tima	352	12.336
4.	Glasački paketi za glasovanje poštom	137	41.576
5.	Glasački paketi za glasovanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH	21	4.377
	UKUPNO		61.633

221. Pored primljenoga materijala za brojanje od strane skladišta SIP-a BiH preuzet je i evidentiran izborni materijal s biračkih mjesta koji se odnosi na: Izvode iz Središnjega biračkog popisa, Zapisnike o radu biračkih odbora (ZARBO) i Pomoćni obrasci.

Verifikacija i obrada izbornoga materijala

222. Postupajući sukladno odredbama Poglavlja III. Procedure i način brojanja glasova u Glavnom centru za brojanje, Odjeljak A. Prijem, priprema i verifikacija materijala Pravilnika o radu GCB, Glavni centar za brojanje u postupak ispunjavanja uvjeta biračkih paketa, a prema proceduri u člancima 10., 11., i 12. Pravilnika o radu GCB vršio je provjere ispunjavanja uvjeta pristiglih biračkih paketa za upućivanje u sljedeću fazu rada u Glavnom centru za brojanje.

Tablica 10. Pregled verifikacije i obrade izbornoga materijala u Glavnom centru za brojanje

R/B	Vrsta	Verificirano	Odbijeno u verifikaciji	Napomena
1.	DKP	4.377	0	
2.	Mobilni tim	12.336	0	
3.	Nepotvrđeni	761	420	Nisu birači iz kategorije nepotvrđenih.
4.	Odsustvo	2.163	0	
5.	Pošta	41.338	238	Glasovali nepotvrđenim glasačkim listićima.
	UKUPNO	60.975	658	

223. Svi glasački paketi, koji su bili u fazi Pripreme za verifikaciju prema nalogu Uprave GCB, dana 20. 10. 2022. godine ponovno su pregledani kako bi se eventualne greške u obradi otklonile.

224. Nakon izvršenih radnji u Glavnom centru za brojanje utvrđeno je da sljedeći broj biračkih paketa ne ispunjava uvjete za upućivanje u sljedeću fazu:

Tablica 11. Pregled pošiljki putem pošte koje ne ispunjavaju uvjete

R/B	Razlog zbog kojeg nije brojano ⁵⁶	Broj pošiljki
1.	Nije dostavljen dokaz o identitetu	965
2.	Nevažeći dokaz o identitetu	282
3.	Nedostaje instrukcijsko pismo	249
4.	Bez potpisa na instrukcijskom pismu	114
5.	Bez otiska pečata pošte ili markice	386
6.	Samo sigurnosna kuverta	1.977
7.	Bez sigurnosne kuverte	88
8.	Pošta iz Bosne i Hercegovine	211
9.	Glasački materijal izvan sigurnosne kuverte	62
10.	Prazni papiri u kuverti	25
11.	Neodgovarajući dokaz o identitetu	3
12.	Različit potpis	4
13.	Više kompleta	169
14.	Zakašnjela pošta	27
	UKUPNO	4.562
	NEURUČENA POŠTA	3.656
	Ukupno prije verifikacije i neuručena	8.218

Brojanje glasačkih listića i unos glasova

225. Glavni centar za brojanje postupajući sukladno odredbama Pravilnika o radu GCB, tijekom rada prebrojao je prema kategoriji glasača ukupno 60.978 glasačkih paketa.⁵⁷

Tablica 12. Pregled verificiranih kompleta/kombinacija glasačkih listića upućenih na brojanje u Glavnom centru za brojanje

Kombinacija	Pošta Prebrojano	Odsustvo Prebrojano	Mobilni Prebrojano	Nepotvrđeni Prebrojano	DKP Prebrojano	Ukupno Prebrojano
K01	5151	21	356	52	577	6157
K02	583	0	179	26	12	800
K03	701	1	274	8	88	1072
K04	1683	7	621	1	240	2552
K05	2051	5	367	11	253	2687
K06	1846	17	530	13	330	2736

⁵⁶ Sukladno članku 30. Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine, Glavni centar za brojanje je dana 22. 10. dostavio izvješće o navedenom, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH o aktivnostima GCB za utvrđivanje rezultata o razlozima zbog čega određeni listići nisu brojani na daljnje postupanje.

⁵⁷ Glasački paket u pravilu sadrži četiri (4) glasačka listića osim kombinacije K24 iz Brčko distrika BiH za FBiH koja sadrži tri (3) glasačka listića.

Kombinacija	Pošta Prebrojano	Odsustvo Prebrojano	Mobilni Prebrojano	Nepotvrđeni Prebrojano	DKP Prebrojano	Ukupno Prebrojano
K07	510	7	340	1	77	935
K08	268	8	206	2	25	509
K09	4021	40	1234	63	207	5565
K10	2283	80	955	17	251	3586
K11	172	1	295	1	12	481
K12	2282	4	812	8	383	3489
K13	2168	9	709	21	493	3400
K14	1796	25	415	56	62	2354
K15	3346	9	340	33	284	4012
K16	1208	2	317	12	127	1666
K17	2519	24	1239	41	211	4034
K18	1513	11	566	23	87	2200
K19	1123	17	265	27	83	1515
K20	1895	26	502	26	108	2557
K21	2722	1412	377	228	313	5052
K22	187	40	571	14	35	847
K23	766	397	821	72	55	2111
K24	547	0	45	5	64	661
	41.341	2.163	12.336	761	4.377	60.978

Ponovna brojanja po naredbi Središnjega izbornog povjerenstva BiH

226. Do utvrđivanja rezultata izbora Glavni centar za brojanje je na temelju sedam (7) naredbi Središnjega izbornog povjerenstva BiH izvršio kontrolno brojanje i pravilno utvrđivanje rezultata izbora na 2.458 biračkih mjesta (uključujući 2.239 BM – razina 600), a nakon utvrđivanja rezultata izbora, na temelju šest (6) naredbi vršeno je ponovno brojanje na 150 biračkih mjesta (*uključujući i otvaranje svih vreća za 23 biračka mjesta u cilju pronalaska Izvoda iz SBP*) što ukupno čini 2.608 prebrojanih biračkih mjesta za određene razine.⁵⁸

⁵⁸ Naredba broj: 05-1-07-11-2195-1/22 od 10. 10. 2022. 2.239 BM (Predsjednik i potpredsjednici RS-a biračka mjesta i Ispravka naredbe 11. 10. 2022. godine); Naredba broj: 05-1-07-11-2195-3/22 od 11. 10. 2022. – 45 biračkih mjesta; Naredba: 05-1-07-11-2195-4/22 od 13. 10. 2022. godine – 6 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-6/22 od 17. 10. 2022. – 123 biračka mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-8/22 od 19. 10. 2022. – 15 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-10/22 od 20. 10. 2022. – 22 biračka mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-11/22 od 22. 10. 2022. – 8 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-14/22 od 25. 10. 2022. – 8 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-17/22 od 26. 10. 2022. – 65 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-18/22 od 26. 10. 2022. – 27 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-19/22 od 26. 10. 2022. jedno biračko mjesto; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-25/22 od 27. 10. 2022. – 23 biračka mjesta – otvaranje svih vreća; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-28/22 od 28. 10. 2022. – 26 biračkih mjesta;

Tablica 13. Broj biračkih mjesta na kojima su vršena ponovna brojanja prema razinama vlasti

R/B	Razina	Broj biračkih mjesta
1.	Predsjedništvo BiH	25
2.	Parlamentarna skupština BiH	67
3.	Parlament FBiH	67
4.	Narodna skupština RS	30
5.	Predsjednik/potpredsjednici RS	2.239
6.	Skupštine kantona	157
7.	Otvaranje svih vreća	23
	UKUPNO	2.608

Ponovno kontrolno brojanje za razinu 600 – Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

227. Na temelju Naredbe Središnjega izbornog povjerenstva BiH, broj: 05-1-07-11-2195-1/22 od 10. 10. 2022. godine, Glavni centar za brojanje izvršio je ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića s redovitih biračkih mjesta za razinu 600 – Predsjednik i potpredsjednici RS-a.
228. Aktivnosti kontrolnoga broja su obuhvatile: kontrolno brojanje glasačkih listića s redovitih biračkih mjesta; kontrolno brojanje neuporabljenih listića s redovitih biračkih mjesta i utvrđivanje strukture nevažećih glasačkih listića s redovitih biračkih mjesta.
229. Na temelju naredbe, broj: 05-1-07-11-2195/22 od 10. 10. 2022. godine, ponovno kontrolno brojanje vršeno je samo za **redovita biračka mjesta**, stoga podatci u sljedećoj tablici ne uključuju glasačke listiće birača koji su glasovali u odsutnosti, osobno, putem mobilnih timova, potvrđenih i birača koji su glasovali izvan Bosne i Hercegovine.

Tablica 14. Pregled kontrolnoga brojanja glasačkih listića s redovitih biračkih mjesta u Glavnom centru za brojanje – razina 600

Šifra	Naziv OIJ	Broj birača na redovitim biračkim mjestima	Važeći glasački listići	Ukupno nevažeći glasački listići	Nevažeći prazni glasački listići	Nevažeći gl. listići po drugim kriterijima
006	KRUPA NA UNI	1688	684	76	53	23
007	NOVI GRAD	25498	12091	832	440	392
008	KOZARSKA DUBICA	22690	10377	646	438	208
009	PRIJEDOR	82297	33034	2092	726	1366
010	GRADIŠKA	53921	24146	1573	993	580
011	LAKTAŠI	32807	19111	1030	612	418
012	SRBAC	17403	9679	476	337	139
013	PRNJAVOR	39207	15267	1043	627	416
014	DERVENTA	32214	11780	966	618	348
016	BROD	17933	6278	434	234	200

Šifra	Naziv OIJ	Broj birača na redovitim biračkim mjestima	Važeći glasački listići	Ukupno nevažeći glasački listići	Nevažeći prazni glasački listići	Nevažeći gl. listići po drugim kriterijima
018	VUKOSAVLJE	4281	1450	145	97	48
021	ŠAMAC	15693	6517	522	335	187
023	DONJI ŽABAR	1725	931	62	45	17
024	MODRIČA	27096	11574	873	531	342
026	PELAGIČEVO	4432	1804	99	48	51
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	29317	13853	1048	687	361
029	BIJELJINA	108603	53126	3066	1580	1486
031	PETROVAC	1178	598	42	37	5
033	OŠTRA LUKA	4189	1395	130	92	38
034	BANJA LUKA	189075	105458	4863	2462	2401
035	ČELINAC	15418	8731	506	336	170
038	DOBOJ	61983	32369	2350	1243	1107
040	STANARI	7641	3591	357	145	212
045	PETROVO	6343	2890	341	226	115
054	LOPARE	11583	6164	343	213	130
056	UGLJEVIK	13890	8551	373	153	220
058	ISTOČNI DRVAR	193	118	13	10	3
061	RIBNIK	6068	3115	308	211	97
064	MRKONJIĆ GRAD	17236	8548	739	539	200
066	JEZERO	1082	524	53	40	13
068	KNEŽEVO	9038	5063	337	207	130
070	KOTOR VAROŠ	20854	9081	706	361	345
074	TESLIĆ	43037	17578	1406	775	631
081	OSMACI	3628	1580	143	93	50
083	ZVORNIK	51866	28273	1589	597	992
088	ŠIPOVO	10453	5398	372	273	99
101	ŠEKOVIĆI	7002	4002	306	205	101
103	VLASENICA	9265	5090	302	169	133
104	BRATUNAC	17155	8609	578	305	273
105	SREBRENICA	11576	4818	421	187	234
108	KUPRES (RS)	315	155	21	17	4
121	SOKOLAC	10332	6849	351	181	170
123	HAN PIJESAK	3123	1974	94	46	48
132	ISTOČNA ILIDŽA	13302	9063	427	225	202
138	ISTOČNI STARI GRAD	1070	758	58	2	56
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	11144	7127	428	240	188
142	TRNOVO	1162	819	24	12	12
144	PALE	19716	11901	868	528	340
146	ROGATICA	8753	5676	271	156	115
147	VIŠEGRAD	10152	5571	324	191	133
158	ISTOČNI MOSTAR	150	99	2	0	2
161	NEVESINJE	11289	6609	351	213	138
163	KALINOVIK	1661	1210	38	27	11
164	GACKO	8026	5491	147	93	54
166	FOČA	16441	9312	497	274	223
168	NOVO GORAŽDE	1595	798	65	42	23

Šifra	Naziv OIJ	Broj birača na redovitim biračkim mjestima	Važeći glasački listići	Ukupno nevažeći glasački listići	Nevažeći prazni glasački listići	Nevažeći gl. listići po drugim kriterijima
169	ČAJNIČE	3858	2150	168	128	40
170	RUDO	7711	3073	289	155	134
177	BERKOVIĆI	1619	1036	44	31	13
179	LJUBINJE	3127	1866	114	75	39
180	BILEĆA	9922	6291	378	267	111
182	TREBINJE	30189	17276	942	634	308
184	KOSTAJNICA	4863	2196	194	116	78
185	MILIĆI	7990	4252	366	243	123
UKUPNO		1.224.068	614.798	38.022	21.176	16.846

Kontrolno brojanje neuporabljenih listića – razina 600

230. Do utvrđivanja rezultata izbora Glavni centar za brojanje obradio je 2.175 vreća s neuporabljenim materijalom za razinu 600, te je u vrećama prebrojano neuporabljenih glasačkih listića:

Tablica 15. Pregled strukture neuporabljenih glasačkih listića

Šifra	Naziv OIJ	Broj neuporabljenih listića
006	KRUPA NA UNI	939
007	NOVI GRAD	12271
008	KOZARSKA DUBICA	11604
009	PRIJEDOR	47893
010	GRADIŠKA	28585
011	LAKTAŠI	12798
012	SRBAC	7374
013	PRNJAVOR	23143
014	DERVENTA	17241
016	BROD	8733
018	VUKOSAVLJE	2366
021	ŠAMAC	8977
023	DONJI ŽABAR	770
024	MODRIČA	14873
026	PELAGIĆEVO	2664
029	BIJELJINA	53812
031	PETROVAC	550
033	OŠTRA LUKA	2606
034	BANJA LUKA	74716
035	ČELINAC	6211
038	DOBOJ	27614
040	STANARI	3456
045	PETROVO	2941
054	LOPARE	5440
056	UGLJEVIK	4643
058	ISTOČNI DRVAR	79

061	RIBNIK	2744
064	MRKONJIĆ GRAD	8115
066	JEZERO	523
068	KNEŽEVO	3830
070	KOTOR VAROŠ	11033
074	TESLIĆ	22606
081	OSMACI	1975
083	ZVORNIK	21914
088	ŠIPOVO	4848
101	ŠEKOVIĆI	2816
103	VLASENICA	4163
104	BRATUNAC	7999
105	SREBRENICA	6500
108	KUPRES (RS)	139
121	SOKOLAC	3307
123	HAN PIJESAK	1126
132	ISTOČNA ILIDŽA	4078
138	ISTOČNI STARI GRAD	283
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	3729
142	TRNOVO	397
144	PALE	7181
146	ROGATICA	3071
147	VIŠEGRAD	4529
158	ISTOČNI MOSTAR	59
161	NEVESINJE	4500
163	KALINOVIK	541
164	GACKO	2521
166	FOČA	5950
168	NOVO GORAŽDE	441
169	ČAJNIČE	1640
170	RUDO	3504
177	BERKOVIĆI	590
179	LJUBINJE	1229
180	BILEĆA	3509
182	TREBINJE	11719
184	KOSTAJNICA	2539
185	MILIĆI	3458
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	14382
	UKUPNO	565.787

Tablica 16. Pregled biračkih mjesta na kojima nije izvršena kontrola neuporabljenih glasačkih listića za razinu 600

Neuporabljeni glasački listići 600			
Šifra	Naziv općine	Kod biračkog mjesta	Komentar
007	NOVI GRAD	007B003	Pogrešan tip listića (500)
008	KOZARSKA DUBICA	008B028	
009	PRIJEDOR	009B033	Nedostaje komentar

009	PRIJEDOR	009B110	Nedostaje komentar
011	LAKTAŠI	011B011	Nedostaje komentar
013	PRNJAVOR	013B041	Pogrešan tip listića (700)
014	DERVENTA	014B028	Nedostaje komentar
016	BROD	016B005	Nije dostavljena prozirna vreća
016	BROD	016B011	Nije dostavljena prozirna vreća
018	VUKOSAVLJE	018B007	Nije dostavljena prozirna vreća
024	MODRIČA	024B025	Nedostaje komentar
034	BANJA LUKA	034B012	Pogrešan tip listića (300)
034	BANJA LUKA	034B030	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B035	Pogrešan tip listića (500)
034	BANJA LUKA	034B070	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B076	Pogrešan tip listića (500)
034	BANJA LUKA	034B129	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B134	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B177	Pogrešan tip listića (700)
034	BANJA LUKA	034B181	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B205	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B209	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B216	Pogrešan tip listića (700)
034	BANJA LUKA	034B221	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B232	Pogrešan tip listića (500)
034	BANJA LUKA	034B244	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B247	Nije dostavljena prozirna vreća
034	BANJA LUKA	034B255	Nije dostavljena prozirna vreća
035	ČELINAC	035B014	Nije dostavljena prozirna vreća
038	DOBOJ	038B019	Pogrešan tip listića (700)
040	STANARI	040B011A	Nedostaje komentar
045	PETROVO	045B007	Nije dostavljena prozirna vreća
056	UGLJEVIK	056B010	Nije dostavljena prozirna vreća
056	UGLJEVIK	056B030	Nedostaje komentar
064	MRKONJIĆ GRAD	064B003	Pogrešan tip listića (500)
068	KNEŽEVO	068B017	Nije dostavljena prozirna vreća
070	KOTOR VAROŠ	070B010B	Nije dostavljena prozirna vreća
074	TESLIĆ	074B012	Nedostaje komentar
074	TESLIĆ	074B024	Nije dostavljena prozirna vreća
074	TESLIĆ	074B040	Nije dostavljena prozirna vreća
074	TESLIĆ	074B042	Nedostaje komentar
074	TESLIĆ	074B046	Nije dostavljena prozirna vreća
083	ZVORNIK	083B039A	Pogrešan tip listića (700 i 500)
083	ZVORNIK	083B039B	Pogrešan tip listića (500)
083	ZVORNIK	083B049	Pogrešan tip listića (500)
104	BRATUNAC	104B022	Nedostaje komentar
108	KUPRES (RS)	108B001	Nedostaje komentar
144	PALE	144B011	Nije dostavljena prozirna vreća
161	NEVESINJE	161B015	Pogrešan tip listića (700)
166	FOČA	166B021	U prozirnoj vreći tally obrasci
166	FOČA	166B024	Pogrešan tip listića (700 i 500)
166	FOČA	166B030B	Nije dostavljena prozirna vreća
168	NOVO GORAŽDE	168B004	Pogrešan tip listića (500)
169	ČAJNIČE	169B011	Pogrešan tip listića (700)
170	RUDO	170B006	Pogrešan tip listića (500)
170	RUDO	170B012	
170	RUDO	170B017	Nije dostavljena prozirna vreća
182	TREBINJE	182B006	Pogrešan tip listića (300)
182	TREBINJE	182B010	Nije dostavljena prozirna vreća
182	TREBINJE	182B038	Nije dostavljena prozirna vreća
184	KOSTAJNICA	184B010	Nije dostavljena prozirna vreća

200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	200C051R	Nedostaje komentar
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	200C057R	Nije dostavljena prozirna vreća
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	200C059R	Nedostaje komentar

Struktura nevažećih glasačkih listića – razina 600

231. Analizom nevažećih glasačkih listića utvrđeno je da su u vrećama koje su obrađene pronađena **38.022** nevažeća glasačka listića.

Tablica 17. Pregled strukture nevažećih glasačkih listića za razinu 600

UKUPNO	Nevažeći neoznačeni (prazni) gl. listići	Nevažeći gl. listići prekriženi s porukom	Nevažeći gl. listići s dva ili više kandidata	Ostali nevažeći gl. listići
38.022	21.176	4.632	9.380	2.834

Tablica 18. Biračka mjesta na kojima je evidentiran odziv birača preko 70% - razina 600

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
138	ISTOČNI STARI GRAD	138B004	95.45%
083	ZVORNIK	083B074	91.73%
180	BILEĆA	180B011	88.54%
121	SOKOLAC	121B014	87.62%
083	ZVORNIK	083B068	86.69%
161	NEVESINJE	161B029	86.67%
038	DOBOJ	038B068	86.58%
083	ZVORNIK	083B049	85.65%
083	ZVORNIK	083B054	85.65%
056	UGLJEVIK	056B015	84.73%
083	ZVORNIK	083B072	84.26%
179	LJUBINJE	179B006	84.21%
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	200C039R	84.00%
164	GACKO	164B014	83.93%
083	ZVORNIK	083B071	83.30%
083	ZVORNIK	083B053	82.75%
083	ZVORNIK	083B070	81.93%
009	PRIJEDOR	009B031	81.67%
138	ISTOČNI STARI GRAD	138B001	81.22%
184	KOSTAJNICA	184B002	80.93%
056	UGLJEVIK	056B024	80.00%
038	DOBOJ	038B067	80.00%
164	GACKO	164B017	80.00%
083	ZVORNIK	083B028	79.88%
163	KALINOVIK	163B012	79.69%

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B017	79.03%
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	200C065R	79.01%
038	DOBOJ	038B077	78.64%
056	UGLJEVIK	056B013	78.46%
012	SRBAC	012B026	78.33%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B016	78.25%
101	ŠEKOVIĆI	101B010	77.99%
163	KALINOVIK	163B003	77.84%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B011	77.81%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B020	77.71%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B013	77.12%
164	GACKO	164B019	77.11%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B024	76.94%
029	BIJELJINA	029B093	76.92%
009	PRIJEDOR	009B059	76.80%
054	LOPARE	054B002	76.77%
011	LAKTAŠI	011B010	76.70%
009	PRIJEDOR	009B037	76.66%
144	PALE	144B036	76.49%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B004	76.45%
103	VLASENICA	103B014	76.43%
083	ZVORNIK	083B047	76.23%
163	KALINOVIK	163B002	76.19%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B023	76.12%
164	GACKO	164B004	75.98%
163	KALINOVIK	163B001	75.94%
179	LJUBINJE	179B014	75.93%
163	KALINOVIK	163B010	75.93%
121	SOKOLAC	121B010	75.91%
083	ZVORNIK	083B025	75.79%
054	LOPARE	054B009	75.68%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B022	75.63%
038	DOBOJ	038B071	75.61%
164	GACKO	164B018	75.53%
103	VLASENICA	103B018	75.48%
180	BILEĆA	180B016	75.25%
180	BILEĆA	180B025	75.21%
179	LJUBINJE	179B009	75.00%
142	TRNOVO	142B002	75.00%
180	BILEĆA	180B014	74.64%
146	ROGATICA	146B022	74.60%
138	ISTOČNI STARI GRAD	138B002	74.30%
180	BILEĆA	180B024	74.07%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B021	74.04%
038	DOBOJ	038B080	74.04%
144	PALE	144B031	73.90%
146	ROGATICA	146B024	73.82%

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
161	NEVESINJE	161B028	73.82%
121	SOKOLAC	121B022	73.73%
121	SOKOLAC	121B020	73.64%
010	GRADIŠKA	010B030	73.56%
038	DOBOJ	038B049	73.56%
121	SOKOLAC	121B019	73.44%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B007	73.21%
142	TRNOVO	142B001	73.15%
056	UGLJEVIK	056B026	73.14%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B012	73.14%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B004	72.97%
083	ZVORNIK	083B050	72.87%
011	LAKTAŠI	011B015	72.87%
142	TRNOVO	142B003	72.83%
164	GACKO	164B006	72.71%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B003	72.63%
146	ROGATICA	146B020	72.56%
121	SOKOLAC	121B004	72.52%
029	BIJELJINA	029B058	72.41%
101	ŠKOVIĆI	101B016	72.39%
146	ROGATICA	146B015	72.33%
146	ROGATICA	146B009	72.22%
083	ZVORNIK	083B060	72.16%
038	DOBOJ	038B055	72.09%
068	KNEŽEVO	068B012	72.02%
070	KOTOR VAROŠ	070B010A	71.93%
182	TREBINJE	182B038	71.76%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B015	71.70%
164	GACKO	164B009	71.67%
056	UGLJEVIK	056B007	71.65%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B008	71.64%
180	BILEĆA	180B008	71.60%
163	KALINOVIK	163B004	71.43%
180	BILEĆA	180B023	71.41%
121	SOKOLAC	121B007	71.39%
034	BANJA LUKA	034B244	71.34%
034	BANJA LUKA	034B174	71.28%
146	ROGATICA	146B023	71.26%
144	PALE	144B034	71.20%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B001	71.12%
121	SOKOLAC	121B011	71.10%
029	BIJELJINA	029B083	71.01%
182	TREBINJE	182B010	70.99%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B011	70.94%
034	BANJA LUKA	034B006	70.94%
038	DOBOJ	038B040B	70.92%
164	GACKO	164B005	70.87%

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
121	SOKOLAC	121B003	70.87%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B002	70.84%
146	ROGATICA	146B016	70.78%
083	ZVORNIK	083B034	70.76%
121	SOKOLAC	121B009	70.69%
029	BIJELJINA	029B149	70.59%
038	DOBOJ	038B085	70.54%
056	UGLJEVIK	056B010	70.45%
163	KALINOVIK	163B008	70.45%
083	ZVORNIK	083B069	70.41%
007	NOVI GRAD	007B038	70.33%
169	ČAJNIČE	169B008	70.30%
182	TREBINJE	182B026B	70.21%
061	RIBNIK	061B015	70.21%
164	GACKO	164B008	70.19%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B006	70.19%
123	HAN PIJESAK	123B004	70.15%
056	UGLJEVIK	056B002	70.14%
144	PALE	144B014A	70.09%
144	PALE	144B030	70.08%
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	200C096R	70.05%

Promatrači rada Glavnoga centra za brojanje

232. Za praćenje rada Glavnoga centra za brojanje Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditiralo je ukupno 1.055 promatrača, 136 promatrača političkih subjekata, 40 promatrača udruga građana i 879 promatrača međunarodnih organizacija i institucija.
233. Za rad s promatračima u GCB-u u svakoj radnoj smjeni bili su zaduženi administrativni radnici za rad s promatračima koji su evidentirali sva pitanja i eventualne nejasnoće u svezi s radnim procesom i informirali Upravu GCB-a.
234. Ovlaštene osobe u Centru za brojanje upoznale su akreditirane promatrače s procedurama koje su provođene u Centru za brojanje, počevši od prijema izbornoga materijala, pripreme za početak brojanja glasova, unosa podataka o rezultatima glasovanja i postupcima arhiviranja izbornoga materijala. Voditelji timova za brojanje po završenom postupku brojanja glasova određene kategorije, umnažali su rezultate izvršenih aktivnosti i pripremali pisana izvješća po završetku radne smjene u Centru za brojanje, putem kojih su promatračima rada GCB prezentirane informacije o realiziranim aktivnostima.
235. Posebni postupci upoznavanja promatrača s radnim procesom u Centru za brojanje primjenjivani su u procesu ponovnog brojanja glasova po odlukama SIP-a BiH, gdje im je omogućen neposredan uvid u svaki glasački listić. Opća je ocjena, u pogledu promatranja rada GCB-a dana od strane promatrača političkih stranaka i drugih akreditiranih promatrača da je ovaj proces obilježila dobra razina suradnje,

neposredna komunikacija i otklanjanje svih nejasnoća tijekom samoga rada. Svi promatrači – generalno uzevši, imali su pozitivan odnos prema izvršenju obveza i nisu zabilježeni slučajevi ometanja procesa rada GCB-a nepropisnim zahtjevima promatrača, niti su promatrači imali primjedbe na rad osoblja angažiranog u GCB-u kao ni na procedure koje su u radu Centra rabljene.

236. Uz financijsku podršku Ambasade Republike Turske po prvi put je tiskan i Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje na jezicima u službenoj uporabi u BiH i na engleskom jeziku (vidjeti dio “Edukativni materijali”).

Prigovori

237. Člankom 35. Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasovanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine propisano je da akreditirani promatrači i političke stranke imaju pravo podnijeti prigovor Glavnom centru za brojanje na obrascu propisanom Napatkom o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim povjerenstvima⁵⁹ te da odluku o prigovorima donosi Središnje izborno povjerenstvo BiH.
238. Glavni centar za brojanje za vrijeme svoga rada nije primio niti jedan prigovor na svoj rad.

Kaznene prijave

239. Dana, 24. 10. 2022. godine prilikom kontrolnoga brojanja za razinu 600 među važećim glasačkim listićima pronađeni su falsificirani glasački listići i to:

Tablica 19. Falsificirani glasački listići – razina 600

R/B	OIJ	Biračko mjesto	Broj falsificiranih gl. listića
1	Bratunac	104B025	16
2	Bratunac	104B028	10
3	Šekovići	101B008	9

240. Na biračkom mjestu 105B019 Srebrenica na svim glasačkim listićima za jednog kandidata utvrđeno je nepostojanje sigurnosnoga elementa, potpis člana biračkoga odbora zaduženog za izdavanje glasačkih listića, zbog čega su ovi glasački listići proglašeni nevažećim.
241. Središnje izborno povjerenstvo BiH je aktom, broj: 05-1-07-5-2322-1/22 od 24. 10. 2022. godine, dostavilo prijavu Tužiteljstvu BiH protiv N.N. osobe zbog sumnje da je učinjeno kazneno djelo koje se odnosi na izborni proces na biračkim mjestima u općinama Bratunac, Šekovići i Srebrenica.

⁵⁹ Broj 05-1-02-2-624-1/22 od 4. 5. 2022. godine

242. Tužiteljstvo BiH je uz asistenciju Državne agencije za istrage i zaštitu, dana 25. 11. 2022. godine izvršilo uviđaj u prostorijama Glavnoga centra za brojanje i izuzelo dokumentaciju za osnovnu izbornu jedinicu Bratunac.

Ostale aktivnosti u Glavnom centru za brojanje

243. Pored redovitih aktivnosti utvrđenih Pravilnikom o radu Glavnoga centra za brojanje osoblje u Glavnom centru za brojanje radilo je na sljedećim poslovima: unos podataka o ostvarenom biračkom pravu redovitih birača za potrebe izrade statistika iz članka 2.9 stavak (1) točka 4.a Izbornoga zakona BiH; kontrolu uporabe obrazaca “Pomoć druge osobe” (PDO) i skeniranje i umnažanje Zapisnika o radu biračkoga odbora.

Unošenje podataka o ostvarenom biračkom pravu birača koji glasuju na redovitom biračkom mjestu

244. Za potrebe izrade statističkih evidencija razvrstanih prema spolu i starosti utvrđenih člankom 2.9 točka 4.a Izbornoga zakona BiH u Glavnom centru za brojanje izvršen je pregled i evidentiranje osoba koje su ostvarile biračko pravo prema dostupnim Izvodima iz Središnjega biračkog popisa.
245. Na 140 biračkih mjesta zabilježen je odziv preko 70% za razinu 600 – predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske.
246. Pregledom dostavljenih vreća i izbornoga materijala nisu pronađena četiri (4) OBRASCA BS – Brojnog stanja i ZARBO – Zapisnika o radu biračkoga odbora.

Tablica 20. Pregled nedostajući obrazaca Brojnog stanja (BS) i ZARBO

R/B	OIJ	Biračko mjesto	Napomena
1	LAKTAŠI	011B023B	Nedostaju obrazac BS i ZARBO
2	BANJA LUKA	034B186	Nedostaju obrazac BS i ZARBO
3	SREBRENİK	049A021	Nedostaju obrazac BS i ZARBO
4	NOVI TRAVNIK	111A008	Nedostaju obrazac BS i ZARBO

Kontrola uporabe PDO – Pomoć druge osobe obrazac – razina 600 – predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

247. Glavni centar za brojanje prema nalogu Središnjega izbornog povjerenstva izvršio je i kontrolu u kojem opsegu se rabio obrazac PDO – Pomoć druge osobe za biračka mjesta na kojem se glasovalo za predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.

248. Kontrolom je utvrđeno da je prema podacima navedenim u ZARBO – Zapisniku o radu biračkoga odbora evidentirana uporaba obrasca za 2.239 biračkih mjesta od strane 9.443 birača.

Tablica 21. Ukupni broj uporabe PDO obrasca za razinu 600

	Broj osoba koje su glasovale	Broj birača koji su rabili PDO obrazac
Razina 600 ⁶⁰	1.259.322	9.443 ili 0,74 %

249. Najveći broj uporabe PDO – obrasca prema postotnom udjelu u broju izašlih birača više od 1% zabilježen je u sljedećim općinama/gradovima.

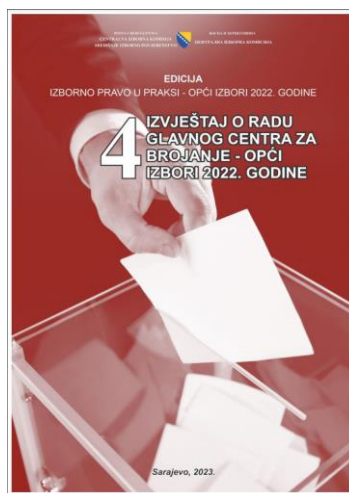
Tablica 22. Pregled uporabe PDO obrazaca

Šifra	Naziv OIJ	PDO (Broj popunjenih potvrda)	% od broja izašlih birača
108	KUPRES (RS)	24	7,62
068	KNEŽEVO	564	6,25
163	KALINOVIK	70	4,21
040	STANARI	290	3,80
168	NOVO GORAŽDE	49	3,09
101	ŠKOVIĆI	197	2,81
088	ŠIPOVO	284	2,72
142	TRNOVO	30	2,59
123	HAN PIJESAK	67	2,15
061	RIBNIK	117	1,93
018	VUKOSAVLJE	69	1,63
012	SRBAC	259	1,49
081	OSMACI	53	1,46
105	SREBRENICA	165	1,43
064	MRKONJIĆ GRAD	244	1,42
074	TESLIĆ	569	1,33
132	ISTOČNA ILIDŽA	177	1,33
146	ROGATICA	107	1,23
016	BROD	198	1,22
104	BRATUNAC	208	1,22
066	JEZERO	13	1,20
070	KOTOR VAROŠ	238	1,19
103	VLASENICA	109	1,18
008	KOZARSKA DUBICA	253	1,12
164	GACKO	83	1,04

250. U okviru edicije „Izborna pravo u praksi – Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine“ koja je pokrenuta u cilju potpunog informiranja javnosti o poduzetim aktivnostima prilikom organizacije i provedbe Općih izbora 2022. godine pripremljena je i objavljena publikacija „Izvyještaj o radu Glavnog centra za brojanje - Opći izbori 2022. godine“ koja sadrži informacije o načinu uspostave Glavnog centra za brojanje, pripremnim aktivnostima, sigurnosnim gledištima, prijemu i kontroli materijala, brojanju i unosu glasova, ponovnim i kontrolnim brojanjima, kaznenim prijavama, transparentnosti rada, zapažanjima Centra, te svim

⁶⁰ Podatci samo za razinu 600 – Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

drugim poslovima i zadacima iz mjerodavnosti centra. Publikacija je dostupna u elektroničkom izdanju na mrežnoj stranici www.izbori.ba.⁶¹

Slika 7. Publikacija „Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje – Opći izbori 2022. godine”

1.10. Promatrači izbornoga procesa

251. Sukladno člancima 17.3, 17.4 i 17.5 stavak (2) Izbornoga zakona BiH i Naputku o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih promatrača u Bosni i Hercegovini,⁶² Središnje izborno povjerenstvo BiH mjerodavno je za akreditiranje izbornih promatrača političkih subjekata koji će promatrati rad Središnjega izbornog povjerenstva BiH i rad Glavnoga centra za brojanje, međunarodnih promatrača i promatrača udruga građana.
252. Sukladno odredbama članka 3., 7. i 9. Naputka o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih promatrača u Bosni i Hercegovini⁶³, za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju 2. listopada 2022. godine, rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje međunarodnih promatrača istekao je 1. listopada 2022. godine, a rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje udruga i političkih subjekata istekao je 17. rujna 2022. godine u 16.00 sati.
253. Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnesena su ukupno 22 zahtjeva za akreditiranje političkih subjekata za promatranje rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Glavnoga centra za brojanje, 11 zahtjeva za akreditiranje udruga i 44 zahtjeva za akreditiranje međunarodnih organizacija.⁶⁴ Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditiralo je ukupno 3.720 promatrača.

⁶¹ Mišković, G., Kos, E., Agić, A., Simović, B. (2023.), *Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje*, Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/izvjestaj_gcb_opci_izbori_2022.pdf

⁶² "Službeni glasnik BiH", broj 27/22

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ **Predmet provjere predloženih međunarodnih promatrača:** Je li dostavljena sva potrebna dokumentacija i podatci za predložene međunarodne promatrače; Je li dostavljen akt koji je potpisala ovlaštena osoba u kojem se navode razlozi zbog kojih je organizacija zainteresirana za promatranje izbornog procesa u BiH?

Tablica 23. Pregled akreditiranih promatrača od strane SIP-a BiH

Promatrači udruga		Međunarodni promatrači		Promatrači političkih subjekata	
Broj akreditiranih udruga	Broj akreditiranih promatrača ispred udruga	Broj akreditiranih međunarodnih organizacija	Broj akreditiranih promatrača ispred međunarodnih organizacija	Broj akreditiranih političkih subjekata	Broj akreditiranih promatrača političkih subjekata
11	2.648	44	938	22	134
Ukupno akreditiranih promatrača					3.720

Seminar za promatrače

254. Seminar za promatrače održan je dana, 30. 9. 2022. godine u Velikoj dvorani Parlamentarne skupštine BiH. Svi međunarodni promatrači akreditirani za promatranje Općih izbora u Bosni i Hercegovini u 2022. godini pozvani su na sudjelovanje na seminaru. Seminaru je nazočilo oko 100 predstavnika različitih međunarodnih organizacija i ambasada u Bosni i Hercegovini, između ostaloga: Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe, Međunarodna fondacija za izborne sustave (IFES), Parlamentarna skupština Mediterana, Silba initiative for dialogue and democracy, predstavnici Državnog izbornog ureda Mađarske, Vrhovnog izbornog vijeća Republike Turske, Izbornog povjerenstva Crne Gore, Republičkog izbornog povjerenstva Srbije i Centra za obuku iz Gruzije, predstavnici Ambasada Republike Hrvatske, Kraljevine Španjolske, Republike Turske te mnogi drugi.

Seminar za izborne promatrače, Sarajevo, 30. 9. 2022. godine

Predmet provjere predloženih promatrača političkih subjekata i udruga: Je li dostavljena sva potrebna dokumentacija i podatci propisani Naputkom o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih promatrača u Bosni i Hercegovini; Je li kandidat na predstojećim izborima; Je li kandidatura na predstojećim izborima odbijena ili je njegovo ime naknadno skinuto s liste kandidata; Je li Središnje izborno povjerenstvo BiH izreklo sankcije zabrane rada na biračkom mjestu, u Centru za birački popis ili u izbornom povjerenstvu?

Ocjena promatračke misije Koalicije "Pod lupom"

255. "Uzimajući u obzir cijeli izborni proces od dana raspisivanja izbora pa do potvrđivanja izbornih rezultata, Koalicija "Pod lupom" je ocijenila Opće izbore 2022. godine u BiH kao djelomično neregularne. Nadalje, u izvješću Koalicije „Pod lupom“ navodi se "da je izborni dan 2. listopada 2022. godine na najvećem broju biračkih mjesta protekao sukladno Izbornom zakonu BiH i podzakonskim aktima. Zabilježeno je i da su primjetna poboljšanja nekih segmenata izbornoga procesa u odnosu na prethodne izborne cikluse, a što je dobrim dijelom rezultat implementacije 14 preporuka Koalicije „Pod lupom“ samo za ove izbore, tj. niza tehničkih unaprjeđenja u procesu glasovanja na izborni dan. U odnosu na ranije izborne cikluse, zabilježeno je manje slučajeva zlouporaba pomoći pri glasovanju i obiteljskoga glasovanja."⁶⁵

Međunarodna promatračka misija OESS/ODIHR

256. Nakon poziva vlasti Bosne i Hercegovine za promatranje Općih izbora 2. listopada 2022. i sukladno svom mandatu, Ured OESS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) uspostavio je 24. kolovoza Misiju za promatranje izbora (EOM). Misija se sastojala od 18 članova glavnog tima sa sjedištem u Sarajevu i 24 dugoročna promatrača koji su 31. kolovoza raspoređeni diljem zemlje. ODIHR EOM je bio prisutan u zemlji do 20. listopada kako bi pratio razvoj događaja nakon izbornoga dana.

257. Na dan izbora, ODIHR-ovoj Misiji za promatranje izbora pridružila su se i izaslanstva Parlamentarne skupštine OESS-a (OSCE PA), Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (PACE), Europskoga parlamenta (EP) i Parlamentarne skupštine NATO-a (NATO PA) kako bi formirali Međunarodnu misiju za promatranje izbora (IEOM). IEOM je na dan izbora rasporedio 482 promatrača iz 46 država članica OESS-a, uključujući 42 dugoročna i 282 kratkoročna promatrača ODIHR-a, kao i 109 promatrača Parlamentarne skupštine OESS-a, 23 promatrača PACE-a, 12 promatrača EP-a i 14 promatrača PS NATO-a.

258. Po pitanju rodne zastupljenosti od ukupnoga broja promatrača IEOM-a žene su činile 41%. Otvaranje je promatrano na 190 biračkih mjesta, a glasovanje na 1.785 biračkih mjesta u cijeloj zemlji. Prebrojavanje glasova je promatrano na 168 biračkih mjesta, a tabeliranje rezultata glasovanja u 103 općinska/gradska izborna povjerenstva.

259. U završnom izvješću međunarodne promatračke misije ODIHR-a je navedeno: „Središnje izborna povjerenstvo (SIP) provelo je izbore učinkovito, transparentno i u zakonskim rokovima, usprkos kašnjenjima uzrokovanim kasnom isplatom potrebnih sredstava i velikim nedostatkom ljudskih resursa. Povjerenstva na višim razinama, posebno SIP, uživala su povjerenje većine zainteresiranih strana... Postoji opće povjerenje u točnost biračkoga spiska. Iako je SIP kontinuirano nastojalo ukloniti zastarjele unose iz biračkoga spiska, ipak su ti naponi bili ometeni nepostojanjem učinkovitog mehanizma za prijavu i brisanje podataka o preminulim

⁶⁵ *Finalni izvještaj o građanskom, nestranačkom posmatranju Općih izbora 2022. u BiH*, Koalicija pod lupom, januar 2023. str. 4. <https://podlupom.org/biblioteka/izvjestaji-o-posmatranju-izbora/finalni-izvjestaj-o-gradanskom-nestranačkom-posmatranju-općih-izbora-2022-godine-u-bih-bosanski/>

građanima iz lokalnih baza podataka matičnih knjiga. Pozitivno je to da je SIP uspostavio novu internetsku platformu za podnošenja prijave za glasovanje izvan BiH, koja je pojednostavila taj proces i smanjila mogućnost za lažnu registraciju i ljudsku pogrešku. SIP je održavalo redovite sjednice koje su bile otvorene za javnost i prenošene putem interneta, doprinoseći tako transparentnosti. Većina odluka donesena je jednoglasno i na vrijeme objavljena na web stranici SIP-a, osim onih koje se odnose na rješavanje prigovora i žalbi. SIP je postupilo na kolegijalan način i informiralo javnost o svojim aktivnostima.”⁶⁶

Promatračka misija Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe

260. Izaslanstvo Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europa promatralo je izbore za kantonalnu razinu. Na dan izbora, devet timova s 19 promatrača Kongresa posjetilo je oko 125 biračkih mjesta kako bi promatrali izborne procedure, od otvaranja do prebrojavanja. U izvješću Kongresa navedeno je da”... *Izbori su općenito bili mirni i dobro organizirani te u skladu s odgovarajućim odredbama na većini posjećenih biračkih mjesta, pozdravljena su brojna praktična poboljšanja koja je provela izborna administracija kako bi se smanjila mogućnost izborne prijave. Međutim, izvješće Kongresa je identificirao neka područja u kojima još ima prostora za napredak, posebno u pogledu medija, ravnopravnoga sudjelovanja žena u političkom životu kantona i nedostatka transparentnosti i pregleda nad financiranjem kampanja i stranaka. Kongres je na dan izbora preporučio preispitivanje rasporeda biračkih mjesta, imenovanje članova biračkih odbora i poduzimanje dodatnih mjera za osiguranje tajnosti glasovanja. Nadalje, u izvješću Kongresa organi vlasti su pozvani da poboljšaju dostupnost biračkim mjestima i da preispitaju proceduru za pomoć pri glasovanju. Još jednom je ponovljena preporuka da se izbori za kantonalne skupštine organiziraju odvojeno od općih izbora kako bi se izbjeglo da regionalna pitanja budu zasjenjena državnim.*”⁶⁷

1.11. Analiza imenovanja biračkih odbora

Zakonodavni okvir

262. Člankom 2.19 Izbornoga zakona BiH propisan je način imenovanja, sastav, prava i obveze članova biračkih odbora.
263. Birački odbor sastoji se od tri ili pet članova od kojih je jedan predsjednik. Predsjednik i članovi biračkoga odbora imaju zamjenike koje imenuje općinsko izorno povjerenstvo najkasnije u roku od 30 dana prije dana održavanja izbora. Ako općinsko izorno povjerenstvo ne imenuje članove biračkoga odbora i njihove zamjenike sukladno stavku (3) ovoga članka, članove biračkoga odbora i njihove zamjenike imenovat će Središnje izorno povjerenstvo BiH.

⁶⁶ Završno izvješće Izborne promatračke misije ODIHR, Opći izbori, 2. listopada 2022. godine, str. 2 i 10.

⁶⁷ Cantonal elections in Bosnia and Herzegovina (2 October 2022) Report CPR(2023)44-02, 22 March 2023 https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680aa5ebb#_Toc127285710

264. Politički subjekt u izbornoj jedinici u kojoj ima ovjerenu kandidacijsku listu ili kandidata za sudjelovanje na izborima, sukladno Izbornom zakonu BiH, ima pravo sudjelovati u postupku dodjele mjesta u biračkim odborima. Nakon izvršene dodjele, a najkasnije u roku od sedam dana, politički subjekt koji je sudjelovao u dodjeli dostavit će općinskom izbornom povjerenstvu imena kandidata za članove i zamjenike članova biračkoga odbora za biračka mjesta koja su dobili dodjelom. Ako politički subjekt ne dostavi imena kandidata za članove biračkoga odbora u roku iz stavka (10) ovoga članka, to će se smatrati odustajanjem od dodijeljenoga mjesta u biračkom odboru, ili je broj kandidata za članove biračkoga odbora predloženih od ovjerenoga političkog subjekta manji od broja dobivenih pozicija, općinsko izborno povjerenstvo samostalno će imenovati članove biračkoga odbora, vodeći računa o multietničkom sastavu biračkoga odbora, gdje je to moguće.
265. Zabranjena je zlouporaba zakonskoga prava na sudjelovanje u radu biračkoga odbora fiktivnim predstavljanjem kako je propisano člankom 7.3 stavak (2) Izbornoga zakona BiH.
266. Samo jedan predstavnik jednoga političkog subjekta može biti u sastavu jednoga biračkoga odbora.
267. Kandidati, koji su imenovani za predsjednike i zamjenike predsjednika biračkih odbora, obvezni su pohađati posebnu obuku za rad u biračkom odboru koju organizira općinsko izborno povjerenstvo, a nakon izvršene provjere znanja, uspješnim predsjednicima i njihovim zamjenicima dodjeljuju se certifikati.

Imenovanje članova biračkih odbora za Opće izbore 2022. godine

268. Središnje izborni povjerenstvo BiH je, na temelju podataka dostavljenih od izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica (izborna povjerenstva), pripremlilo analizu imenovanja članova biračkih odbora i njihovih zamjenika za Opće izbore 2022. godine.⁶⁸
269. Prema dostavljenim podacima iz OIP-a/GIP-a, na 5.843 biračka mjesta (redovita biračka mjesta, biračka mjesta za glasovanje u odsustvu, biračka mjesta za glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićima i mobilni timovi), izborna povjerenstva su trebala imenovati 26.982 člana biračkih odbora i isti broj (26.982) njihovih zamjenika, odnosno ukupno **53.964 osobe** (*nedostaju podatci iz općina Gornji Vakuf – Uskoplje i Centar Sarajevo*).

⁶⁸ Središnje izborni povjerenstvo BiH je aktom, broj 06-1-07-1-2372-1/22 od 7. 11. 2022. godine, od izbornih povjerenstava tražilo statističke podatke u tri Excel tabele i skenirane SG1 i SG3 obrasce, s rokom dostave 24. 11. 2022. godine, za sve imenovane članove biračkih odbora i njihove zamjenike. Do 9. 2. 2023. godine, tražene tablice nisu dostavili: Zbrojna tablica – Gornji Vakuf-Uskoplje, Centar Sarajevo; Rezervna lista – Gornji Vakuf-Uskoplje, Centar Sarajevo; Lista političkih subjekata – Gornji Vakuf-Uskoplje, Centar Sarajevo, Kupres (RS), Novi Travnik i Ljubuški. Skenirane obrasce SG1 je dostavilo 130 izbornih povjerenstava (nedostaju obrasci iz 13 izbornih povjerenstava), dok skenirane obrasce SG3 je dostavilo 128 izbornih povjerenstava (nedostaju obrasci iz 15 izbornih povjerenstava). Izborna povjerenstva koja nisu dostavila tražene obrasce su u više navrata kontaktirane telefonom sa zahtjevom da nam dostave skenirane obrasce. Na temelju usmenih informacija izborna povjerenstva Gornji Vakuf-Uskoplje, Neum i Usora nisu ni popunjavali SG3 obrasce.

270. Do 2. 9. 2022. godine, tj. 30 dana prije dana održavanja izbora (roka propisanoga Izbornim zakonom BiH) izborna povjerenstva su imenovala 26.710 članova biračkih odbora (ne uključujući 272 člana mobilnih timova koji se imenuju 10 dana prije dana održavanja izbora) i 22.608 zamjenika članova biračkih odbora što je manje za 4.102 zamjenika članova biračkih odbora, dok se 272 zamjenika članova mobilnog tima imenuju 10 dana prije dana održavanja izbora.
271. Na prijedlog političkih subjekata izborna povjerenstva su imenovala 17.206 članova biračkih odbora i 11.618 zamjenika članova biračkih odbora. Politički subjekti su dostavili 9.776 manje prijedloga za članove biračkih odbora i 15.364 manje prijedloga za zamjenike članova biračkih odbora.
272. Izborna povjerenstva su imenovala 9.857 članova biračkih odbora i 10.928 zamjenika članova biračkih odbora, što znači da izborna povjerenstva nisu imenovala 6.197 zamjenika članova biračkih odbora.
273. Na obuku organiziranu od strane izbornih povjerenstava nije se odazvalo 2.286 članova biračkih odbora i 2.793 zamjenika članova biračkih odbora.
274. Nakon provedene obuke od članstva u biračkim odborima odustalo je 1.359 članova biračkih odbora i 660 zamjenika članova biračkih odbora.
275. Na dan Općih izbora 2. 10. 2022. godine, na biračkom mjestu se nisu odazvala 282 člana biračkoga odbora.

Rezervni popis OIP/GIP

276. Određena izborna povjerenstva nisu razumjela suštinu propisa iz članka 11. Pravilnika o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora, a koji se odnosi na uspostavu rezervnoga popisa od strane izbornih povjerenstava, jer su izborna povjerenstva kandidate za članove biračkoga odbora, koji nisu prijedlozi političkih subjekata, izravno imenovali u biračke odbore, a da iste nisu prvo imenovali na rezervni popis nakon čega se trebaju imenovati u biračke odbore na upražnjena mjesta članova biračkih odbora ili njihovih zamjenika.
277. Pregled dobivenih pozicija u biračkim odborima i pregled dostavljenih imena kandidata za člana/zamjenika člana biračkoga odbora prema političkim subjektima je sljedeći:

Političke stranke:

- političke stranke su dobile pozicije u biračkim odborima u 3.604 osnovne izborne jedinice, međutim, u 1.074 osnovne izborne jedinice **(29,80%)** nisu dostavili svoje prijedloge za članove biračkih odbora, dok su u 1.237 osnovnih izbornih jedinica **(34,2%)** dostavili prijedloge za sve pozicije koje su dobili (članove biračkih odbora i njihove zamjenike),
- političke stranke su dobile 37.792 pozicije u biračkim odborima (članovi biračkoga odbora i njihovi zamjenici), a predali su imena 20.137 kandidata **(53,28%)**,

- od dostavljenih 20.137 imena kandidata izborna povjerenstva su od prijedloga političkih subjekata imenovala 2.637 predsjednika biračkih odbora (**13,1%**).

Koalicije:

- koalicije su dobile pozicije u biračkim odborima u 1.050 osnovnih izbornih jedinica, međutim u 389 osnovnih izbornih jedinica (**37,05%**) koalicije nisu dostavile svoje prijedloge za članove biračkih odbora, dok su u 318 osnovnih izbornih jedinica (**30,29%**) dostavile prijedloge za sve pozicije koje su dobile (članove biračkih odbora i njihove zamjenike),
- koalicije su dobile 7.308 pozicija u biračkim odborima (članovi biračkoga odbora i njihovi zamjenici), a predale su imena 3.591 kandidata (**49,14%**),
- od 3.591 dostavljenog kandidata izborna povjerenstva su imenovala 468 predsjednika biračkih odbora (**13,03%**).

Neovisni kandidati:

- neovisni kandidati su dobili pozicije u biračkim odborima u 781 osnovnoj izbornoj jedinici, ali u 245 osnovnih izbornih jedinica (**31,4%**) nisu dostavili svoje prijedloge za članove biračkih odbora, dok su u 324 osnovne izborne jedinice (**41,5%**) dostavili prijedloge za sve pozicije koje su dobili (članove biračkih odbora i njihove zamjenike),
- neovisni kandidati su dobili 5.490 pozicija u biračkim odborima (članovi biračkoga odbora i njihovi zamjenici), ali su dostavili imena 3.314 kandidata (**60,4%**),
- od 3.314 dostavljenih kandidata izborna povjerenstva su imenovala 377 predsjednika biračkih odbora (**22,7%**).

Napomena: Općine Gornji Vakuf-Uskoplje, Centar Sarajevo, Kupres (RS), Novi Travnik i Ljubuški nisu dostavile podatke.

278. Na temelju ovih podataka može se zaključiti sljedeće:

- Politički subjekti (političke stranke, koalicije i neovisni kandidati) su dobili pravo da predaju imena kandidata za članove biračkih odbora u 31,1% osnovnih izbornih jedinica u kojima nemaju svoju infrastrukturu (od 5.401 osnovne izborne jedinice u kojoj su imali pravo predati kandidate u 1.680 osnovnih izbornih jedinica nisu predali imena kandidata), odnosno osoblje koje bi u ime političkog subjekta obavljalo dužnosti člana ili zamjenika člana biračkoga odbora.
- U preostalim 3.721 osnovnoj izbornoj jedinici politički subjekti (političke stranke, koalicije i neovisni kandidati) su u 1.879 osnovnih izbornih jedinica (34,8%) predali broj kandidata koliko su dobili pozicija, dok su u 1.842 osnovne izborne jedinice (34,1%) predali manji broj kandidata od broja pozicija koje su dobili. Od ukupno 50.206 kandidata koje su trebali predati politički subjekti su predali imena 26.908 kandidata (53,6%).
- Neovisni kandidati su predali 60,4% kandidata, što je veći postotak od postotka političkih stranaka koje su predale 53,55% kandidata ili od postotka koalicija koje su predale 49,2% kandidata.

279. U okviru Edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022.” pripremljena je publikacija “Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine” koja sadrži informacije o načinu imenovanja članova biračkih odbora, kao i vremenskim rokovima koja su izborna povjerenstva dužna poštovati u postupku imenovanja biračkih odbora. Također, u publikaciji su dostupni statistički podatci po osnovnim izbornim jedinicama, kao i političkim subjektima o predloženim kandidatima i imenovanim članovima biračkih odbora, kao i njihovim zamjenicima. Ovo izdanje u potpunosti prikazuje problem s kojima se susreću izborna povjerenstva zbog nedostatka kandidata koji bi bili imenovani za članove biračkih odbora, kao i neodgovoran odnos političkih subjekata prema izbornom procesu, činjenicom da ne predaju dovoljan broj kandidata, a negdje i nikako ne predaju kandidate u osnovnim izbornim jedinicama u kojima su dobili pozicije u biračkim odborima.⁶⁹

Slika 8. Publikacija “Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine”

1.12. Dan održavanja Općih izbora 2. 10. 2022. godine

280. Za potrebe provedbe izbornoga dana izrađen je operativni plan predizbornih aktivnosti i izbornog dana te je rad bio raspoređen u dvije smjene. Nadalje, Središnje izorno povjerenstvo BiH je 28. 9. 2022. godine donijelo Vremenski plan rada izbornih povjerenstava za Opće izbore 2022. godine (Izborni dan), kojim su utvrđene aktivnosti i okvirni rokovi za provedbu pojedinačnih izbornih aktivnosti i obvezno izvješćivanje Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a koje se odnose na otvaranje i zatvaranje biračkih mjesta, unos i obradu podataka o otvaranju biračkih mjesta i podataka o odzivu u 11, 15 i 19 sati, prebrojavanje glasačkih listića prema redoslijedu izbornih razina za koje se provode izbori i unos podataka o rezultatima prebrojavanja, te rokovi za dostavu izbornoga materijala.
281. Na dežurne telefonske linije u sjedištu Središnjega izbornog povjerenstva BiH zaprimane su poruke prvenstveno o tehničkim i proceduralnim pitanjima kao i

⁶⁹ Laković, M., Petrović, V. (2023) „Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine – direktni izbori“, Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH.
https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/Brosura_Biracki_odbori_ko_kako_zasto.pdf

nedostacima druge vrste od strane općinskih/gradskih izbornih povjerenstava u Bosni i Hercegovini koje su uočene na dan izbora, te se po istim žurno reagiralo i vršene su intervencije.

282. Uz stalno osoblje Središnjega izbornog povjerenstva BiH, dodatno je angažirano po 10 osoba u dvije smjene, a koji su pratili unos podataka o otvaranju biračkih mjesta i odzivu birača, te su bili raspoređeni na dežurnim telefonima, a u slučaju bilo kakvih tehničkih nedostataka reagirali su prema koordinatorima za rad s općinskim/gradskim izbornim povjerenstvima.
283. Na dan održavanja Općih izbora 2. 10. 2022. godine, na dežurne info linije 251 331 i 251 332, zaprimljena su ukupno 162 poziva, a većina poziva se odnosila na provjeru biračkoga mjesta.
284. Putem e-pošte odgovoreno je na 236 upita, a najviše pitanja se odnosilo na provjeru biračkog mjesta. Na sve poruke je blagovremeno odgovoreno. Zaprimljeno je i nekoliko poziva koji su se odnosili na sumnjive isporuke glasačkoga materijala. Za nekoliko osoba su nam dostavljeni podatci da su umrle osobe na biračkom popisu. Članove obitelji koji su nam se javili, uputili smo da izvrše provjeru na službenoj mrežnoj stranici SIP-a www.izbori.ba u rubrici “*Jeste li registrirani?*” U svezi s pozivima koji su zaprimljeni na izborni dan, zahtjevi za mobilni tim su se odnosili na osobe koje su se neposredno pred izbore povrijedili ili razboljeli i nisu u mogućnosti pristupiti glasovanju na redovitom biračkom mjestu.
285. Stručno osoblje Središnjega izbornog povjerenstva BiH kontinuirano je pružalo informacije općinskim/gradskim izbornim povjerenstvima, političkim subjektima i građanima koji su se obraćali putem telefona i e-pošte. Također, o svim značajnijim informacijama i podacima obavještavano je Središnje izborna povjerenstvo BiH za potrebe konferencija za medije.
286. Budući da 2. 10. 2022. godine izbore na biračkom mjestu 007B051 “Hozići” nije bilo moguće održati sukladno Izbornom zakonu BiH, Središnje izborna povjerenstvo BiH je na sjednici održanoj 3. 10. 2022. godine donijelo Odluku o odgađanju i raspisivanju izbora za biračko mjesto 007B051 “Hozići” u osnovnoj izbornoj jedinici Novi Grad. Odgođeni izbori na biračkom mjestu 007B051 “Hozići” su održani u nedjelju, 9. 10. 2022. godine. Općinsko izborna povjerenstvo Novi Grad imenovalo je nove članove biračkoga odbora. Uporabljjen je novi izborni materijal, odnosno listići su bili ovjereni s pečatom s oznakom „odgođeni izbori“, a uporabljjen je i pečat na biračkom mjestu s oznakom biračkoga mjesta i dodatnom zaštitom. Izbore su nadzirali akreditirani supervizori Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

1.13. Biračka mjesta i odziv birača

287. Za Opće izbore 2022. godine određena su 5.903 biračka mjesta (5.418 redovitih, 7 za glasovanje u odsustvu/za glasovanje osobno, 21 biračko mjesto u diplomatsko-konzularnih predstavništvima BiH u inozemstvu i 105 za glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićem te 352 mobilna tima).

288. Na Općim izborima održanim 2. 10. 2022. godine glasovalo je 1.729.215 birača, od čega je 49,73% žena, a 50,27% muškaraca.

Tablica 24. Odziv birača na Općim izborima 2022. godine prema spolu

	Ukupno	Žene	Žene %	Muškarci	Muškarci %
Federacija Bosne i Hercegovine	1.037.304	516.668	49.81	520.636	50.19
Republika Srpska	659.327	327.128	49.62	332.199	50.38
Brčko distrikt Bosne i Hercegovine	32.584	16.116	49.46	16.468	50.54
UKUPNO	1.729.215	859.912	49.73	869.303	50.27

Izvor: Modul za pristup statističkim podacima, SIP BiH

289. Najveći odziv birača u odnosu na broj upisanih birača zabilježen je u općini Ravno i u kojoj je od ukupno upisanih 1.571 birača na izbore izašlo 1.236 birača ili 78,67%, dok je najmanji odziv birača u odnosu na broj upisanih zabilježen u općini Domaljevac-Šamac u kojoj je od ukupno upisanih 4.653 birača na izbore izašlo 1.412 birača ili 30,34%.

1.14. Nevažeći glasački listići

290. Izborni zakon BiH u članku 5.17 definirao je kriterije po kojima je glasački listić nevažeći: (1) ako nije ispunjen ili je ispunjen tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojoj je političkoj stranci, koaliciji, neovisnom kandidatu ili listi neovisnih kandidata birač dao svoj glas; (2) ako su dopisana imena kandidata; ili (3) ako je označeno više od jedne političke stranke, koalicije, neovisnog kandidata ili liste neovisnih kandidata; ili (4) ako se na temelju oznaka, koje je birač dopisao na glasački listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet; ili (5) ako birač označi glasački listić na način drugačiji od onog koji je utvrđen u članku 5.14⁷⁰ ovoga Zakona.

291. Nadalje, na temelju Odluke o načinu izrade, obliku i sadržaju, čuvanju, uporabi i uništavanju pečata kojim se utiskuju glasački listići na Općim izborima u BiH,⁷¹ odnosno Odluke o izmjeni Odluke o načinu izrade, obliku i sadržaju, čuvanju, uporabi i uništavanju pečata kojim se utiskuju glasački listići na Općim izborima u BiH, za Opće izbore 2022. godine⁷² uveden je i sigurnosni pečat za svako biračko mjesto u Bosni i Hercegovini koji se rabio za ovjeru glasačkih listića, a što je za cilj imalo onemogućavanje izbornih manipulacija i prevara. Sigurnosnim pečatom se

⁷⁰ Članak 5.14 stavak (1) Izbornog zakona BiH propisuje da Središnje izborni povjerenstvo BiH utvrđuje formu i sadržaj glasačkog listića za sve razine neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini; u stavku (2) se navodi da glasački listić omogućava biraču da glasuje samo za jednu od sljedećih opcija: 1. neovisnog kandidata; ili 2. političku stranku, koaliciju ili listu neovisnih kandidata; ili 3. mogućnost da, u okviru kandidacijske liste jedne političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata, označi jednog ili više kandidata. Ako je birač ispravno označio jednog ili više kandidata na jednoj listi, smatra se da je ta lista dobila jedan važeći glas u svrhu raspodjele mandata. U stavku (3) istoga članka navodi se da birač može glasovati samo na način koji je utvrđen u ovom članku.

⁷¹ Akt SIP-a BiH broj 05-1-02-3-631-2/22 od 4. 5. 2022. godine

⁷² Akt broj 05-1-02-3-631-2/22 od 22. 7. 2022. godine

utvrđuje autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkoga listića. Pečat se otiskivao na prednjoj strani glasačkoga listića, u donjem lijevom kutu, ispod upute za glasovanje. Pored sigurnosnoga pečata, s desne strane potpisivala se ovlaštena osoba, tj. član biračkoga odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića. Ukoliko listić nema otisak pečata i potpis člana biračkoga odbora, takav glasački listić je nevažeći.⁷³

292. U statistikama koje Središnje izborno povjerenstvo BiH vodi u Jedinostvenom izbornom informacijskom sustavu BiH (JIIS BiH) nevažeći glasački listići su grupirani u (1) Nevažeće neoznačene (prazne) glasačke listiće i (2) Nevažeće listiće prema ostalim kriterijima.

Pregled nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. godine

293. Ukupan broj obrađenih glasačkih listića za Opće izbore 2022. godine iznosi 6.914.784, od čega je važećih 6.429.415 glasačkih listića ili 93%, a nevažećih glasačkih listića je 485.369 ili 7%. Nevažećih neoznačenih (praznih) glasačkih listića je bilo 264.782 ili 3,8%, a nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima je bilo 220.587 ili 3,2%.

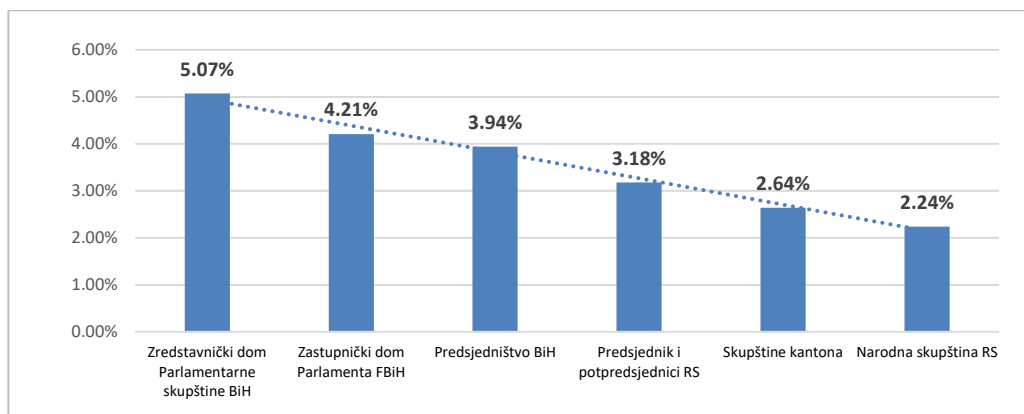
294. Prema razinama vlasti najveći ukupni postotak nevažećih glasačkih listića evidentiran je za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH (8,38%), zatim slijede Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH (7,58%); Predsjedništvo BiH (6,65%), skupštine kantona (6,59%); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (5,75%), a najmanji postotak je evidentiran za izbornu utrku za Narodnu skupštinu Republike Srpske (5,52%).

Tablica 25. Pregled važećih i nevažećih glasačkih listića prema razinama vlasti – Opći izbori 2022.

Naziv utrke	Ukupan broj obrađenih listića	Neoznačeni (prazni) gl. listići (broj i %)	Nevažeći gl. listići prema ostalim kriterijima (broj i %)	Ukupno nevažećih gl. listića (broj i %)	Ukupno važeći gl. listići (broj i %)
Predsjedništvo BiH	1733206	68371 3,94%	46902 2,71%	11527 6,65%	1617933 93,35
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH	1733289	87956 5,07%	57325 3,31%	14528 8,38%	1588008 91,62
Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH	1055976	44428 4,21%	35593 3,37%	80021 7,58%	975955 92,42
Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske	676762	21524 3,18%	17415 2,57%	38939 5,75%	637823 94,25
Narodna skupština Republike Srpske	676982	15133 2,24%	22241 3,29%	37374 5,52%	639608 94,48
Skupštine kantona	1038569	27370 2,64%	41111 3,96%	68481 6,59%	970088 93,41

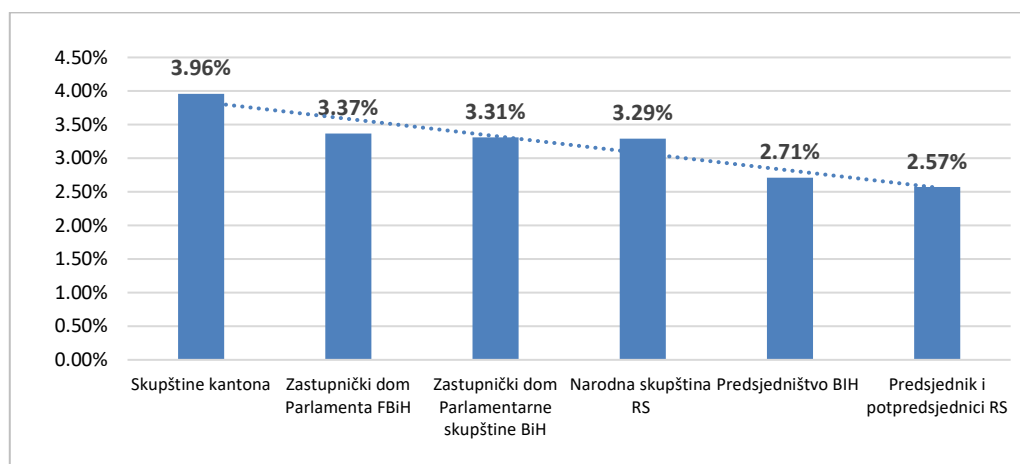
⁷³ Uz financijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, kroz projekt koji je realiziran u suradnji s Udrugom izbornih dužnosnika u BiH, izrađeno je 6.090 sigurnosnih ekoloških pečata za svako biračko mjesto.

295. Najveći postotak **neoznačenih (praznih) glasačkih listića** je evidentiran za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH (5,07%), a najmanji za Narodnu skupštinu Republike Srpske (2,24%).

Grafikon 1. Nevažeći - neoznačeni glasački listići prema razinama vlasti (%)

296. Najveći postotak nevažećih glasačkih listića **prema ostalim kriterijima** je evidentiran za skupštine kantona (3,96%), zatim slijede Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH (3,37%), Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH (3,31%), Narodna skupština Republike Srpske (3,29%), Predsjedništvo BiH (2,71%) i najmanji postotak nevažećih glasačkih listića po ostalim kriterijima je zabilježen za razinu Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (2,57%).

Grafikon 2. Nevažeći glasački listići po ostalim kriterijima prema razinama vlasti (%)

297. Usporedni pregled nevažećih glasačkih listića s Općih izbora 2014., 2018. i 2022. godine je pokazao da je postotak nevažećih glasačkih listića približno isti za ova tri izborna ciklusa. Postotak nevažećih glasačkih listića prema izbornim utrkama za Opće izbore 2022. godine pokazuje blagi pad u odnosu na izborne cikluse 2014. i 2018. godine.

Tablica 26. Usporedni pregled nevažećih glasačkih listića prema izbornim utrkama – Opći izbori 2014. – 2022. godine

	2014	2018	2022
Predsjedništvo BiH	7.68	6.63	6.65
Zastupnički dom PS BiH	8.76	8.63	8.38
Zastupnički dom Parlamenta FBiH	8.19	7.72	7.58
Predsjednik i potpredsjednici RS	5.39	6.63	5.75
Narodna skupština RS	6.34	5.92	5.52
Skupštine kantona	7.46	6.97	6.59

298. Od ukupnog broja nevažećih glasačkih listića na Općim izborima 2022. godine (**485.369**) udio neoznačenih (praznih) glasačkih listića iznosi 54,6%, dok je na Općim izborima 2018. godine od ukupno 526.423 nevažećih glasačkih listića 48,56% bilo neoznačenih (praznih).⁷⁴ Na Općim izborima 2014. godine od ukupno 545.020 nevažećih glasačkih listića neoznačenih (praznih) je bilo 51,06%⁷⁵.
299. Analiza je pokazala da se postotak nevažećih glasačkih listića razlikuje po razinama vlasti. Od ukupnog broja nevažećih glasačkih listića na Općim izborima 2022. godine **za svaku pojedinačnu razinu**, najveći postotak neoznačenih (praznih) glasačkih listića je evidentiran za izbornu utрку za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH (**60,54%** ili 87.956 praznih glasačkih listića od ukupno 145.281 nevažećih glasačkih listića za ovu razinu); a zatim slijede Predsjedništvo BiH (59,3% ili 68.371 praznih glasačkih listića od ukupno 115.273 nevažećih glasačkih listića za ovu razinu); Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH (55,52% ili 44.428 praznih glasačkih listića od ukupno 80.021 nevažećih glasačkih listića za ovu razinu); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (55,3% ili 21.524 praznih glasačkih listića od ukupno 38.939 nevažećih glasačkih listića za ovu razinu); te Narodna skupština Republike Srpske (40,5% ili 15.133 praznih glasačkih listića od ukupno 37.374 nevažećih glasačkih listića za ovu razinu), i skupštine kantona (40% ili 27.370 praznih glasačkih listića od ukupno 68.481 nevažećih glasačkih listića za ovu razinu).
300. Kako bi javnost u Bosni i Hercegovini stekla detaljniji uvid u problematiku koja je dosta stručno i znanstveno neistražena u Bosni i Hercegovini i da doprinese daljnjem i sveobuhvatnijem istraživanju fenomena nevažećih glasačkih listića, tj. da se pokuša odgovoriti na pitanje zašto glasači u glasačku kutiju ubacuju nepopunjene (prazne) glasačke listiće i/ili listiće koji su nepropisno označeni ili namjerno učinjeni nevažećim zbog čega neće biti brojani niti će utjecati na konačne rezultate izbora, Središnje izborna povjerenstvo BiH je u okviru Edicije „Izborna pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine“ pripremlilo i objavilo publikaciju „Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori“.⁷⁶ U

⁷⁴ Na Općim izborima 2018. godine ukupno je obrađeno 7.235.491 glasačkih listića, od čega je 526.423 bio nevažećih (255.609 neoznačenih (praznih) i 270.814 nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima).

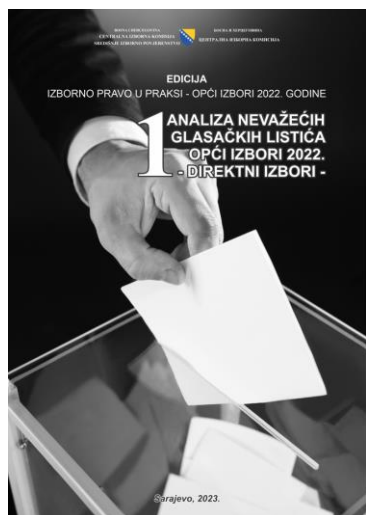
⁷⁵ Na Općim izborima 2014. godine ukupno je obrađeno 7.138.046 glasačkih listića, od čega je 545.020 glasačkih listića bilo nevažećih (278.285 nevažećih (praznih) i 266.735 nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima).

⁷⁶ Joldić, J. (2023.) *Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022.- direktni izbori*.

Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/pub_analiza_nevazecih_glasackih_listica_opci_izbori_2022.pdf

publikaciji je naveden niz mjera koje Središnje izborno povjerenstvo BiH namjerava poduzeti kako bi se postotak nevažećih glasačkih listića smanjio. Jedna od mjera je provedba anonimne *online* ankete kako bi se identificirali razlozi zašto određen postotak birača u glasačku kutiju ubacuje neoznačen (prazan) glasački listić ili listić koji je označen na nepropisan način i koji će biti ocijenjen kao nevažeći. *Online* anketa je pokrenuta 4. travnja 2023. godine i bila je dostupna javnosti 30 dana.⁷⁷ Prema mišljenju ispitanika primarni razlog za nevažeće glasačke listiće je prevelik broj političkih subjekata i kandidata (30,22%); zatim nezadovoljstvo ponuđenim opcijama (20,74%); kompliciran izborni sustav (17,39%), veliki broj glasačkih listića (13,55%); format glasačkih listića (8,51%), sve navedeno (7,55%) i samo 2,04% ispitanika su označili da ne razumiju način na koji se glasuje.

Slika 9. Publikacija “Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori”

1.15. Izvješće supervizora Središnjega izbornog povjerenstva BiH

301. Središnje izborno povjerenstvo BiH je na 48. sjednici, održanoj 23. 9. 2022. godine, donijelo Instrukciju o primjeni članka 2.9 stavak (1) točka 1. Izbornoga zakona BiH⁷⁸ kojom je uređen postupak koordiniranja i nadgledanja Općih izbora u BiH, koji su održani 2. 10. 2022. godine, od strane supervizora akreditiranih i ovlaštenih od Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
302. Supervizor za nadgledanje rada izbornoga povjerenstva osnovnog izbornog povjerenstva u BiH (izborno povjerenstvo) kod provedbe Općih izbora 2022. godine, bio je dužan nadgledati rad izbornoga povjerenstva od 1. 10. do 3. 10. 2022. godine, s pravom i mogućnošću nadgledanja rada svakog biračkog odbora na biračkim mjestima u osnovnoj izbornoj jedinici.
303. Tijekom nadgledanja rada izbornih povjerenstava, supervizor je imao obvezu: vršiti nadgledanje rada izbornoga povjerenstva i biračkih odbora; upozoriti izborno povjerenstvo i uputiti ga na obvezu otklanjanja nepravilnosti; ukoliko izborno povjerenstvo ne otkloni nepravilnost ili ne postupi sukladno propisima, o tome obavijestiti Središnje izborno povjerenstvo BiH, pružati savjetodavnu podršku

⁷⁷ <https://www.izbori.ba/?Lang=4&CategoryID=361>

⁷⁸ Akt broj 05-1-07-5-1805-1/22

izbornom povjerenstvu u poslovima unosa i sjedinjavanja izbornih rezultata, upozoravati izbornu povjerenstvo o svim procesnim radnjama koje treba izvršiti ukoliko ovaj ne izvrši propisanu radnju i podnijeti pisano izvješće Središnjem izbornom povjerenstvu BiH najkasnije 2 (dva) dana nakon održanih izbora.

304. Izborna povjerenstva su bila obvezna supervizora obavijestiti o svim svojim aktivnostima, kao i omogućiti mu uvid u sve njihove aktivnosti.
305. Supervizor, tijekom nadgledanja izbornoga procesa, nije imao pravo ometati izborne aktivnosti i bio je obvezan poštovati tajnost glasovanja. Za vrijeme nadgledanja izbornih aktivnosti supervizor je, također, bio obvezan nositi službenu akreditaciju izdanu od Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
306. Nakon što je donijelo navedenu Instrukciju Središnje izborne povjerenstvo BiH je na službenoj mrežnoj stranici raspisalo Javni oglas za popunu pozicija supervizora, a po zatvaranju Javnoga oglasa donijelo je Rješenje o imenovanju i ovlaštenju supervizora ispred Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za koordiniranje i nadgledanje Općih izbora 2022. godine.⁷⁹ Nakon odustajanja određenog broja supervizora, doneseno je Rješenje o izmjenama rješenja o imenovanju i ovlaštenju supervizora ispred Središnjega izbornog povjerenstva BiH za koordiniranje i nadgledanje Općih izbora 2022. godine,⁸⁰ kojim su imenovani: Supervizori Središnjega izbornog povjerenstva BiH (2 izvršitelja), Glavni supervizor (1 izvršitelj), Regionalni supervizori (13 izvršitelja), Lokalni supervizori (86 izvršitelja).
307. Iako je Odlukom o organizaciji rada supervizora za potrebe provedbe članka 2.9 točka 1. Izbornoga zakona BiH za provedbu Općih izbora 2022. godine⁸¹ predviđeno imenovanje ukupno 130 lokalnih supervizora, zbog odustajanja imenovanih supervizora određeni lokalni supervizori pratili su i nadgledali rad dvaju ili više izbornih povjerenstva, pri čemu se vodilo računa da se radi o osnovnim izbornim jedinicama s malim brojem biračkih mjesta, koje teritorijalno nisu velike niti su puno udaljene jedna od druge.
308. Lokalni supervizori su na propisanim obrascima podnosili izvješća mjerodavnim regionalnim supervizorima, koji su zaprimljena izvješća sjedinjavali i dostavljali Glavnom supervizoru. Glavni supervizor izvješćivao je Supervizore Središnjega izbornog povjerenstva BiH koji su o svim značajnim informacijama izvješćivali Središnje izbornu povjerenstvo BiH. Glavni supervizor je, nakon održanih izbora, na 60. žurnoj sjednici, održanoj 7. 10. 2022. godine, podnio usmeno izvješće o radu supervizora, a odmah zatim i pismeno izvješće.
309. Metodološka obuka supervizora održana je 30. 9. 2022. godine putem Zoom platforme, a u obuci su sudjelovali: dr. Suad Arnautović, predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH, dr. Ahmet Šantić, član Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Goran Mišković, generalni tajnik Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Selver Keleštura, glavni supervizor te Mustafa Laković i Veljko Petrović, supervizori Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

⁷⁹ Akt broj: 05-1-07-5-1856-3/22 od 29. 9. 2022. godine

⁸⁰ Akt broj 05-1-07-5-1856-6/22 od 1. 10. 2022. godine

⁸¹ Akt broj 05-1-07-5-1856-1/22 od 27. 9. 2022. godine usvojen na 50. sjednici SIP-a BiH

310. Pored metodologije rada supervizora tijekom obuke dosta pažnje je posvećeno pitanjima supervizora i dani su odgovori na ista, čime su se otklonile mnoge nedoumice vezano za angažman supervizora. Snimak obuke je dostupan na službenoj mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH.⁸²

Rezime zapažanja regionalnih supervizora

311. Razmatrajući izvješća koja su Središnjem izbornom povjerenstvu BiH dostavili regionalni supervizori izdvaja se nekoliko najvažnijih zapažanja, kako slijedi:

- Angažiranje supervizora uveliko je pomoglo da Središnje izborni povjerenstvo BiH izravno s terena dobije točne i blagovremene informacije o problemima koji se događaju uoči i na dan samih izbora.
- Zaključak većine supervizora je da je na Općim izborima 2022. godine najveći problem bio rad biračkih odbora, njihova loša obučenost posebno u popunjavanju obrazaca, pakiranje izbornoga materijala, nedostavljanje glasačkih listića i obrazaca na vrijeme u sjedište izbornoga povjerenstva. Većina supervizora, također, zaključuje kako je shema pakiranja komplicirana, posebno za ljude koji se nisu do sada susretali s izbornom materijom.
- Još jedna česta pojava na biračkim mjestima javljala se zbog novih pravila vezanih za uporabu pomoći druge osobe prilikom glasovanja, gdje je dolazilo do pritiska na biračke odbore od strane glasača da ovakvu pomoć koriste, a da ne ispunjavaju uvjete niti imaju pravo na nju. U većini slučajeva predsjednici biračkih odbora nisu dozvoljavali pomoć druge osobe bez određenih vidljivih dokaza, da je tim osobama takva vrsta pomoći potrebna.
- Nazočnost supervizora olakšala je rad izbornom povjerenstvu jer su u pojedinim situacijama svojim znanjem pomogli u rješavanju problema s kojim se susretalo izborni povjerenstvo.

312. Projekt supervizije rada izbornih povjerenstava i biračkih odbora od strane supervizora ovlaštenih od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH, dao je odlične rezultate, učvrstio kredibilitet Središnjega izbornog povjerenstva BiH u primjeni članka 2.9 stavak (1) točka 1. Izbornoga zakona BiH osiguravši izravan uvid u rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora od strane kompetentnih osoba koje su angažirane na poslovima supervizije. Budući da je projekt započeo tek nekoliko dana prije održavanja Općih izbora 2022. godine, tim se ostvareni rezultati mogu smatrati još većim i značajnijim.

313. Svi pokazatelji ukazuju kako aktivnosti koordiniranja i nadgledanja rada izbornih povjerenstava i biračkih odbora od strane supervizora obučenih i angažiranih od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH, treba nastaviti prilikom provedbe sljedećih izbora, stalno unaprjeđujući proces u smislu obuke, jačanja stupnja koordinacije i kredibiliteta ovlaštenih supervizora, i pitanja opće organizacije,

⁸² <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=3&CategoryID=1179&PodmId=1189>

započinjući realizaciju ovakvih projekata dosta ranije nego što je to bilo prilikom provedbe Općih izbora 2022. godine.

1.16. Potvrđeni rezultati Općih izbora 2022. godine

314. Na Općim izborima 2022. godine ukupno je birano 518 članova sljedećih tijela vlasti: Predsjedništvo BiH (3); Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH (ukupno 42 predstavnika, iz Federacije BiH 28 (21 izravno i 7 kompenzacijski mandati), iz Republike Srpske 14 (9 izravno i 5 kompenzacijski mandati); Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH 98 (73 izravno i 25 kompenzacijski mandati); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (3); Narodna skupština Republike Srpske (83 predstavnika – 63 izravno i 20 kompenzacijski mandati); Kanton 1 (Unsko-sanski Kanton – 30 predstavnika); Kanton 2 (Posavski kanton – 21 predstavnik); Kanton 3 (Tuzlanski kanton -35); Kanton 4 (Zeničko-dobojski kanton – 35); Kanton 5 (Bosansko-podrinjski kanton – Gorazde – 25); Kanton 6 (Srednjobosanski kanton – 30); Kanton 7 (Hercegovačko-neretvanski kanton – 30); Kanton 8 (Zapadnohercegovački kanton – 23); Kanton 9 (Kanton Sarajevo – 35); Kanton 10 – 25 predstavnika).
315. Dana, 2. 11. 2022. godine na 80. sjednici, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je **Odluku o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine.**⁸³ Ukupno je izabrano 518 dužnosnika, od čega 142 žene (27,41%) i 376 muškaraca (72,59%).

Tablica 27. Izabrani dužnosnici prema razinama vlasti

Razina vlasti	Ukupno mandata	Žene	Žene %	Muškarci	Muškarci %
Predsjedništvo BiH	3	1	33.33	2	66.67
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH	42	7	16.67	35	83.33
Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH	98	27	27.55	71	72.45
Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske	3	0	0	3	100
Narodna skupština Republike Srpske	83	16	19.28	67	80.72
Kantonalne skupštine	289	91	31.49	198	68.51
Bosna i Hercegovina - ukupno	518	142	27.41	376	72.59

Izvor: Modul za pristup statističkim podacima, SIP BiH

⁸³ „Službeni glasnik BiH“, broj 73 od 2. 11. 2022. godine

1.17. Implementacija izbornih rezultata

1.17.1. Implementacija rezultata Općih izbora 2022. godine

Neposredni izbori

316. Nakon potvrđivanja i objavljivanja rezultata Općih izbora 2022. godine, pripremljeno je i izrađeno 518 uvjerenja o dodijeljenim mandatima, zatim 518 obrazaca Izjave o prihvaćanju/odbijanju mandata, kao i 518 obrazaca Potvrde o prijemu uvjerenja o dodjeli mandata.
317. Uvjerenja o dodjeli mandata su skenirana te su, zajedno s obrascima Izjave i Potvrde, uredno dostavljena svim tijelima na svim razinama vlasti. Popunjene i potpisane obrasce Izjave i Potvrde su sva tijela vlasti dostavila Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, te su isti evidentirani i propisno arhivirani.
318. Od 518 osvojenih mandata, 18 izabranih dužnosnika je odbilo prihvatiti mandat osvojen na Općim izborima 2022. godine.
319. Navedeni predmeti su obrađeni, doneseno je 18 odluka o dodjeli mandata sljedećim kvalificiranim kandidatima, te su, po pravosnažnosti navedenih odluka i popunjenim Izjavama o prihvaćanju mandata, dodijeljena nova uvjerenja o dodjeli mandata sljedećim kandidatima s listi, o čemu su i obaviještena tijela vlasti.

Tablica 28. Pregled broja odbijenih mandata nakon Općih izbora 2022. godine

Tijelo vlasti	Broj odbijenih mandata
Skupštine kantona u Federaciji BiH	8
Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH	2
Narodna Skupština Republike Srpske	7
Zastupnički dom Parlamentarne Skupštine BiH	1
Ukupno:	18

320. Nakon potvrđivanja rezultata Općih izbora 2022. godine izrađena je analiza i utvrđeno je da je od 518 dužnosnika izabranih na Općim izborima 2022. godine, njih 118 imalo mandate osvojene na Lokalnim izborima 2020. godine, te su sve nespojivosti riješene na temelju zahtjeva, odbijanja mandata ili po službenoj dužnosti.

1.17.2. Prestanci i dodjele zamjenskih mandata u 2022. godini

321. U smislu utvrđivanja prestanaka mandata na temelju zahtjeva izabranih članova tijela vlasti kojim mandat dodjeljuje Središnje izborni povjerenstvo BiH i dodjele mandata sljedećim kvalificiranim kandidatima, odbijanja mandata i dodjele mandata sljedećim kvalificiranim kandidatima, te utvrđivanja prestanka mandata po službenoj dužnosti, u 2022. godini, obrađeno je **219** predmeta.

322. Svi zahtjevi su blagovremeno i u zakonskom roku realizirani tako što su podneseni zahtjevi za prestanak mandata detaljno obrađeni i procesuirani od službene provjere kandidata (dužnosti, članstvo u OIP-u, SBP, sankcije i sl.) do donošenja upravnih akata, odnosno do izdanih uvjerenja o dodjeli mandata, s po 4 popratna pisma po zaduženom predmetu.
323. Tijekom 2022. godine, od pokrenutih **219** upravnih postupka u smislu zahtjeva za utvrđivanje prestanka mandata, doneseno je **240** upravnih akata (odluka), **219** uvjerenja o dodijeljenim mandatima te **918** popratnih akata (pisama i obavijesti), koji su preporučenom poštom upućeni izabranim dužnosnicima, kao i tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini.
324. Dužnosnicima, kojima je prestao mandat, te sljedećim kvalificiranim kandidatima koji su prihvatili zamjenske mandate, dostavljene su i obavijest o obvezi i načinu popunjavanja i dostave obrasca Izjave o imovinskom stanju, putem mrežne aplikacije.
325. Iz domene tehničke obrade navedenih aktivnosti, vođena je evidencija o stanju tijela vlasti u smislu prestanka mandata, odbijanja mandata te dodjele mandata sljedećim kandidatima, u elektroničkoj verziji u JIIS aplikaciji.

Tablica 29. Pregled broja prestanaka mandata po razini vlasti

Tijelo vlasti	Broj prestanaka mandata
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH	0
Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH	3
Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH	1
Dom naroda Parlamenta Federacije BiH	2
Narodna skupština Republike Srpske	7
Vijeće naroda Republike Srpske	1
Skupštine kantona u Federaciji BiH	4
Gradsko vijeće Grada Sarajeva	2
Skupština Grada Istočno Sarajevo	5
Načelnik/gradonačelnik općine	6
Općinsko (gradsko) vijeće/skupština općine (grada)	191
Ukupno	219

Tablica 30. Pregled broja prestanaka mandata po razlogu

Tijelo vlasti	Broj prestanaka mandata
Po osobnom zahtjevu stranke	202
Smrt	11
Kazna zatvora	1
Po službenoj dužnosti	5
Ukupno	219

Odgovori na upite i obavijesti

326. U svezi s različitim vrstama odgovora na upite, zahtjeva za mišljenje i sličnih akata upućenih Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, a koji se odnose na predmetnu oblast, obrađeno je **120** akata, te je upućeno 120 odgovora, mišljenja ili obavijesti.

Provjera prebivališta za izabrane dužnosnike

327. Sukladno planiranoj polugodišnjoj provjeri svih izabranih dužnosnika koji su osvojili mandat ili koji su dobili zamjenski mandat na Općim izborima 2018. godine i na Lokalnim izborima 2020. godine, u kolovozu 2022. godine izvršena je analiza i provjere nalaze li se svi izabrani dužnosnici u okviru izborne jedinice u kojoj su izabrani, odnosno u kojoj su dobili zamjenski mandat.

328. Navedenom provjerom utvrđeno je da se nijedan izabrani dužnosnik ne nalazi izvan okvira izborne jedinice u kojoj je osvojio mandat, odnosno da je njegovo prebivalište izvan područja izborne jedinice u kojoj je upisan u SBP za glasovanje i u kojoj je izabran, u trajanju dužem od 6 mjeseci, čime bi mu, prema odredbama članka 1.10 stavak (1) točka 7. Izbornoga zakona BiH, bio utvrđen prestanak mandata po službenoj dužnosti.

329. Prilikom obrade svakoga predmeta o utvrđivanju prestanka mandata izabranoga dužnosnika, vrše se provjere sljedećega kvalificiranog kandidata i u smislu trenutnoga prebivališta.

1.18. Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća

330. Središnje izborna povjerenstvo BiH je 7. 12. 2022. godine donijelo odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća, koji će se održati 5. veljače 2023. godine.

331. Za sudjelovanje na navedenim prijevremenim izborima Središnje izborna povjerenstvo BiH ovjerilo je ukupno 11 političkih stranaka, 7 neovisnih kandidata i 1 koaliciju. Središnje izborna povjerenstvo BiH odbilo je prijavu jednoga (1)

neovisnog kandidata za sudjelovanje na prijevremenim izborima za gradonačelnika Grada Srebrenika i jednu (1) političku stranku ovjerilo je djelomično iz razloga što nije dostavljen dovoljan broj valjanih potpisa podrške utvrđen u članku 4.4 Izbornoga zakona BiH.

332. Nadalje, Središnje izborno povjerenstvo BiH ovjerilo je ukupno 11 kandidacijskih listi od strane 6 ovjerenih političkih stranaka/koalicija za sudjelovanje na prijevremenim izborima. Po pitanju Središnjega biračkog popisa, pripremljen je prijavni obrazac za registraciju birača izvan BiH, dostavljena obavijest i prijavni obrasci Ministarstvu vanjskih poslova BiH na daljnju distribuciju i informiranje državljana BiH putem DKP-a. Po dostavljanju prijava birača, donesena je odluka te je pripremljena i ažurirana baze podataka o biračima izvan BiH.
333. Sukladno Odluci o zaključivanju i potvrđivanju broja upisanih birača u Središnji birački popis za prijevremene izbore za gradonačelnike Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika općina Bratunac i Vogošća, koji će se održati u nedjelju 5. veljače 2023. godine⁸⁴ na izvodima iz Središnjega biračkog popisa, zaključno s podacima na dan 16. 1. 2023. godine u 24:00 sata, upisano je ukupno 309.288 birača.

Tablica 31. Pregled broja upisanih birača za prijevremene izbore

Šifra	Grad/ Općina	Redoviti	Osobno/ Odsustvo	Pošta	Ukupno
003	BIHAĆ	56726	42	1329	58097
049	SREBRENİK	38400	4	670	39074
050	TUZLA	110061	51	1400	111512
083	ZVORNIK	51756	1014	1060	53830
104	BRATUNAC	16972	699	1116	18787
135	VOGOŠĆA	27359	9	620	27988
	UKUPNO	301274	1819	6195	309288

334. Ukupno je formirano 496 biračkih mjesta od čega 484 redovitih i 12 biračkih mjesta za glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićima (NNN) i osobno (000) od čega je 9 pridruženo redovitim biračkim mjestima. Na terenu je radilo i 29 mobilnih timova.
335. Sukladno Napatku o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća, koji će se održati 5. veljače 2023. godine, za prijevremene izbore provode se identične izborne aktivnosti kao i za redovite izbore, ali sa znatno kraćim rokovima za izvršenje istih.
336. Središnje izborno povjerenstvo BiH je 24. 2. 2023. godine na 23. sjednici donijelo Odluku o potvrđivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika te za načelnika Općine Bratunac i Vogošća održanih 5. 2. 2023. godine.⁸⁵

⁸⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj 5/23

⁸⁵ „Službeni glasnik BiH“, broj 12/23

337. Prema potvrđenim rezultatima: a) Za gradonačelnika Grada Bihaća izabran je Elvedin Sedić, kandidat političkoga subjekta Pomak – Pokret za modernu i aktivnu Krajinu, b) Za gradonačelnika Grada Tuzle izabran je Zijad Lugavić, kandidat političkoga subjekta SDP Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine, c) Za gradonačelnika Grada Srebrenika izabran je Adnan Bjelić, kandidat političkoga subjekta Ujedinjeni (NIPNS – SDP), d) Za gradonačelnika Grada Zvornika izabran je Bojan Ivanović, kandidat političkog subjekta Savez neovisnih socijaldemokrata – SNSD – Milorad Dodik, e) Za načelnika Općine Bratunac izabran je Lazar Prodanović, kandidat političkoga subjekta Savez nezavisnih socijaldemokrata – SNSD – Milorad Dodik, f) Za načelnika Općine Vogošća izabran je Migdad Hasanović, kandidat političkog subjekta SDA – Stranka demokratske akcije.

1.19. Aktivnosti na pripremi izbora za tijela lokalne uprave i samouprave

338. Središnji birački popis se formira, vodi i koristi, između ostaloga, i za potrebe izbora tijela lokalne samouprave sukladno zakonu pri čemu Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrđuje izvod iz Središnjega biračkog popisa za provedbu ovih izbora. Tijekom 2022. godine u 14 gradova i općina BiH održani su izbori za tijela lokalne samouprave, i to: Bosanski Petrovac (26.3, 27.3. i 29.05.), Bosansko Grahovo (14. 6.), Banja Luka (20. 2.), Bihać (23 i 24. 4.), Bijeljina, (10. 4.), Bratunac (27. 2.), Istočno Novo Sarajevo (5. 6.), Gradiška (20. 3.), Krupa na Uni (17. 4.), Novi Grad Sarajevo (20. 3.), Petrovo (27. 11.), Srbac (6. 3.), Stari Grad Sarajevo (24. 4.) i Trnovo (RS) (15. 5.). Za svake pojedinačne izbore Središnje izborno povjerenstvo BiH je svojom odlukom utvrdilo izgled i sadržaj izvoda iz Središnjega biračkog popisa prema zadnjem presjeku istog, kao i broj birača za konkretne izbore. Isti su dostavljeni mjerodavnom tijelu, poštujući odredbe Zakona o zaštiti osobnih podataka.
339. Također, za potrebe provedbe postupka opoziva općinskoga načelnika pripremljeni su i dostavljeni izvodi iz Središnjega biračkog popisa za općine Bratunac i Višegrad.

1.20. Dostavljanje obrazaca Izjava o imovinskom stanju

340. Na temelju članka 15.8 stavak (1) Izbornoga zakona BiH propisano je da su kandidati izabrani na svim razinama vlasti, dužni u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata u Službenom glasniku BiH, na posebnom obrascu, predati Središnjem izbornom povjerenstvu BiH potpisanu izjavu o imovinskom stanju.
341. Na temelju članka 15.8 stavak (2) Izbornoga zakona BiH propisano je da je izabrani član tijela vlasti na svim razinama dužan Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijeti izvješće o imovinskom stanju u roku od 30 dana nakon isteka mandata na koji je izabran, kao i u slučaju prestanka mandata.
342. Odredbom članka 19.10 stavak (1) točke a) i b) Izbornoga zakona BiH propisano je da će se novčanom kaznom u iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM kazniti za povrede kandidat izabran na svim razinama vlasti ako u roku od 30 dana od dana

objave ovjere mandata u „Službenom glasniku BiH“, odnosno u roku od 30 dana nakon isteka mandata na koji je izabran na posebnom obrascu, ne preda potpisanu izjavu o imovinskom stanju iz članka 15.8 stavci (1) i (2) ovoga Zakona.

343. U svrhu provedbe navedenih odredbi dana, 27. 5. 2022. godine pripremljeno je Izvješće o izabranim dužnosnicima koji nisu dostavili obrazac izjave o imovinskom stanju s prijedlogom Odluka o sankcioniranju zbog nedostavljanja obrasca Izjave o imovinskom stanju i prijedlog Zaključaka o obustavi postupka za izabrane dužnosnike koji nisu dostavili obrazac Izjave o imovinskom stanju. Postupajući po zaključcima s 81. sjednice Središnjega izbornog povjerenstva BiH, pokrenuti su postupci za 569 izabranih dužnosnika te istim poslan zahtjev za dostavu izjašnjenja o svim relevantnim činjenicama, a ostavljena je mogućnost i osobnog dolaska u prostorije Središnjega izbornog povjerenstva BiH radi davanja izjave.
344. Nakon što je istekao rok za dostavu izjašnjenja, uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je sljedeće: 439 izabranih dužnosnika kojim je istekao mandat, odnosno počeo mandat dostavilo je izjašnjenje i obrazac Izjave o imovinskom stanju, a 133 izabrana dužnosnika kojima je istekao, odnosno počeo mandat nisu dostavila izjašnjenje, kao ni obrazac Izjave o imovinskom stanju.⁸⁶
345. U pogledu utvrđivanja visine sankcije, a sukladno navedenim zaključcima, izvršene su provjere je li osoba protiv koje se vodi postupak ranije obavljala funkciju izabranoga dužnosnika, je li ranije izrečena sankcija zbog iste ili slične povrede Izbornoga zakona BiH.
346. Središnje izorno povjerenstvo BiH je na 24. sjednici, održanoj 2. 6. 2022. godine, donijelo 133 odluke o sankcioniranju izabranih dužnosnika zbog nedostavljanja obrasca izjave o imovinskom stanju i 439 zaključaka o obustavljanju postupka pokrenutih u navedenoj pravnoj stvari.
347. Središnje izorno povjerenstvo BiH navedenom odlukom o sankcioniranju svim izabranim dužnosnicima je izreklo sankciju od 500,00 KM.
348. Nakon što je izvršena dostava Odluka sankcioniranim dužnosnicima, u dva slučaja Odluke su vraćene pošiljatelju s napomenom da se pošta ne može uručiti zbog smrti. Izvršene su provjere s Matičnim uredima mjerodavnih općina i nakon utvrđenog činjeničnog stanja za preminule osobe Središnje izorno povjerenstvo BiH na 99. sjednici, održanoj 20. 12. 2022. godine, obustavilo postupke.
349. Središnje izorno povjerenstvo BiH je 1. 11. 2022. godine uputilo opomene izabranim dužnosnicima koji su novčano sankcionirani (131) da izvrše uplatu cjelokupnoga iznosa novčane kazne u iznosu od 500,00 KM u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema ove opomene.
350. Zaključno s krajem 2022. godine od 131 izabranoga dužnosnika, njih 43 izvršilo je uplatu novčane kazne.

⁸⁶ **Napomena:** Ponovo je pokrenut postupak za trojicu izabranih dužnosnika iz 2019. godine.

1.21. Povrat pristojbe za ovjeru sudjelovanja na Općim izborima 2022. godine

351. Člankom 4.16 Izbornoga zakona BiH propisano je da politička stranka ili neovisni kandidat prilažu uz prijavu za ovjeru dokaz o uplaćenju pristojbi u iznosu koji je odredilo Središnje izborno povjerenstvo BiH, kao i uvjet za povrat uplaćenog novčanog iznosa pristojbe kako slijedi:
- ukoliko politička stranka ili neovisni kandidat osvoje 1/3 glasova od ukupnoga broja glasova koje je osvojio izabrani član Predsjedništva BiH, odnosno izabrani predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske na izborima iz odgovarajućeg konstitutivnog naroda i
 - ukoliko politička stranka ili neovisni kandidat osvoje više od 3% od ukupnog broja važećih glasova za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, za Narodnu skupštinu Republike Srpske i za skupštine kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.
352. Nadalje, člankom 4. stavak (1) Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine utvrđena je visina pristojbe za ovjeru, a u stavku (5) navedenoga članka propisano je da će Središnje izborno povjerenstvo BiH pokrenuti proceduru povrata novca kod mjerodavnoga tijela u roku od 15 dana od dana objave izbornih rezultata u službenim glasilima u BiH.
353. Na ime povrata pristojbe za Opće izbore 2022. godine vraćeno je ukupno 1.459.000 KM, od čega 1.441.000KM političkim strankama i 18.000 KM neovisnim kandidatima.⁸⁷

1.22. Provedba posrednih izbora

1. Posredni izbori za zakonodavna tijela vlasti

354. Sukladno odredbama Izbornoga zakona BiH i Naputku o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH.⁸⁸ Središnje izborno povjerenstvo BiH tijekom mjeseca prosinca 2022. godine izvršilo je ovjeru kandidacijskih listi i kandidata za posredne izbore kako slijedi:

1.1. Vijeće naroda Republike Srpske

355. Za izbor delegata u Vijeće naroda Republike Srpske ukupno je dostavljeno 30 kandidacijskih listi na kojima su se nalazila 73 kandidata za zastupnike u Vijeću

⁸⁷ Visina novčanog iznosa za povrat odgovara najvišoj razini vlasti za koji je politička stranka ispunila uvjete za povrat, sukladno članku 4.16 Izbornog zakona BiH i članku 4. stavak (1) Pravilnika.

⁸⁸ „Službeni glasnik BiH“, broj: 75/22

naroda Republike Srpske. Središnje izborno povjerenstvo BiH odbilo je ovjeriti 5 predloženih kandidata za zastupnike u Vijeću naroda Republike Srpske, s obzirom da je u postupku provjera utvrđeno kako imaju mandate odbornika u skupštinama općina/gradova, a što nije sukladno članku 11.12 stavak (3) Izbornoga zakona BiH.⁸⁹

356. Ukupno je ovjereno 30 kandidacijskih listi i 68 kandidata.

Tablica 32. Pregled ovjerenih kandidacijskih listi i kandidata za Vijeće naroda Republike Srpske

Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ostali
6/19	9/19	11/22	4/8

357. Dana 12. 12. 2022. godine na 95. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Vijeće naroda Republike Srpske.⁹⁰

1.2. Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine

358. Sukladno članku 2.9 stavak (1) točka 6, a u svezi s člankom 10.11 Izbornoga zakona BiH, Središnje izborno povjerenstvo BiH ovjeralo je kandidacijske liste i kandidate za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH kako slijedi:

Tablica 33. Pregled ovjerenih kandidacijskih listi i kandidata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH

Kanton	Broj ovjerenih kandidacijskih listi / kandidata			
	Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ostali
Unsko-sanski kanton	5/11	3/3	1/1	1/1
Posavski kanton	2/6	1/3	1/1	-
Tuzlanski kanton	6/11	2/3	2/2	1/1
Zeničko-dobojski kanton	6/20	3/5	2/2	-
Bosansko-podrinjski kanton – Goražde	4/10	1/1	2/2	-

⁸⁹ Predmet provjere predloženih kandidata za Vijeće naroda Republike Srpske je bio: Je li kandidacijska lista podnesena od strane ovlaštenog predlagača; Jesu li predloženi kandidati na kandidacijskim listama upisani u Središnji birački popis u općinama/gradovima u Republici Srpskoj; Imaju li evidentirane zabrane kandidiranja sukladno Izbornom zakonu BiH, koje se vode kod Središnjega izbornog povjerenstva BiH; Jesu li sve kandidacijske liste podnesene na obrascima utvrđenim od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH; Je li svaki kandidat osobno potpisao izjavu o prihvaćanju kandidature; Jesu li sve predložene osobe bile kandidati na Lokalnim izborima 2020. godine i Općim izborima 2022. godine te njihovo izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih iz 2020. i 2022. godine.

⁹⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj 81/22

Kanton	Broj ovjerenih kandidacijskih listi / kandidata			
Srednjobosanski kanton	3/8	6/12	1/1	-
Hercegovačko-neretvanski kanton	2/7	8/15	3/3	1/1
Zapadnohercegovački kanton	-	4/11	1/1	-
Kanton Sarajevo	5/17	2/2	5/5	4/5
Kanton 10	2/3	4/11	3/4	-

359. Nakon izvršenih provjera kandidacijskih listi i dostavljene dokumentacije ⁹¹ utvrđeno je da je jedan kandidat na kandidacijskoj listi Stranke demokratske akcije, dostavio izjavu kojom odustaje od kandidature za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH iz osobnih razloga, te je Središnje izborno povjerenstvo BiH ovjerilo ukupno 3 kandidata od 4 dostavljena kandidata iz reda bošnjačkog naroda na listama iz Skupštine Kantona 10.
360. Dana 30. 12. 2022. godine na 105. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.⁹²

1.3. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

1.3.1. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske

361. Za izbor zastupnika iz reda srpskoga naroda za zastupnike u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH ukupno je dostavljeno i ovjereno 8 kandidacijskih listi na kojima se nalazilo 18 kandidata.
362. Dana 16. 1. 2023. godine na 5. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske.⁹³
363. Mandati su dodijeljeni sljedećim zastupnicima: Želimir Nešković, Nikola Špirić, Sredoje Nović, Radovan Kovačević i Snježana Novaković Bursać.

⁹¹ Predmet provjere predloženih kandidata su sljedeći: Je li kandidat upisan u Središnji birački popis kao birač u općini u kojoj se kandidira; Nalazi li se ime kandidata u evidenciji zabrana kandidiranja u bazi podataka koja se vodi u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH; Je li kandidacijska lista podnesena od strane ovlaštenog predlagača, Je li kandidatura podnesena sukladno članku 10.11 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, Jesu li sve kandidacijske liste podnesene na obrascima utvrđenim od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Je li svaki kandidat osobno potpisao izjavu o prihvaćanju kandidature i je li izjašnjenje pripadnosti konstitutivnim narodima i ostalim identično izjašnjenju u izjavama i eventualnoj kandidaturi na Lokalnim izborima 2020. godine.

⁹² „Službeni glasnik BiH“, broj: 1/23 od 6. 1. 2023. godina

⁹³ „Službeni glasnik BiH“, broj 8/23

1.3.2. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine

364. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavio je ukupno 13 kandidacijskih listi za izbor zastupnika iz Federacije BiH u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na potvrđivanje i ovjeru Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.
365. Za izbor zastupnika iz reda bošnjačkoga naroda dostavljeno je i ovjereno šest (6) listi na kojima se nalazilo 14 kandidata za zastupnike u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH.
366. Za izbor zastupnika iz reda hrvatskog naroda dostavljeno je i ovjereno sedam (7) listi na kojima se nalazilo 27 kandidata za zastupnike u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH.
367. Dana 3. 2. 2023. godine na 13. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine.⁹⁴
368. Mandati su dodijeljeni sljedećim zastupnicima: **Zastupnici iz reda bošnjačkog naroda:** Dženan Đonlagić, Džemal Smajić, Kemal Ademović, Šefik Džaferović, Safet Softić; **Zastupnici iz reda hrvatskog naroda:** Zlatko Miletić, Ilija Cvitanović, Zdenko Čosić, Dragan Čović, Marina Pendeš.

1.4. Posredni izbori za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine

369. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavio je dana 18. 1. 2023. godine imena dvaju (2) kandidata za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH na potvrđivanje i ovjeru Središnjem izbornom povjerenstvu BiH kako slijedi:
- Kandidat skupine od 13 zastupnika u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba bošnjačkoga naroda **Refik Lendo**.
 - Kandidatkinja skupine od 22 zastupnika u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba hrvatskoga naroda **Lidija Bradara**.
370. Dana 27. 1. 2023. godine Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavio je ime kandidata za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz kluba srpskoga naroda na potvrđivanje i ovjeru Središnjem izbornom povjerenstvu BiH kako slijedi:

⁹⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj: 8/23 od 7. 2. 2023. godine

- Kandidat skupine od 13 zastupnika u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba srpskoga naroda **Igor Stojanović**.
371. Nakon izvršenih provjera predloženih kandidata,⁹⁵ sukladno članku 2.9 stavak (1) točka 6) Izbornoga zakona BiH za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, Središnje izborno povjerenstvo BiH ovjerilo je tri kandidata, s obzirom da su ispunjeni uvjeti iz članka 16., 1.7, 1.8 stavak (1) točka (5), 4.2 i članka 9.13 stavak (1) Izbornoga zakona BiH.
372. Nakon okončanja postupka ovjere kandidata za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, predsjedateljica Zastupničkoga doma Parlamenta Federacije BiH dostavila je dana 6. 2. 2023. godine kandidacijsku listu za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH na potvrdu i ovjeru Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.
373. Dostavljena je kandidacijska lista koju sačinjavaju tri ovjerena kandidata za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba zastupnika bošnjačkoga naroda, Kluba zastupnika hrvatskoga naroda i Kluba zastupnika srpskoga naroda, kako slijedi:
1. **Lidija Bradara** – kandidatkinja za predsjednika/potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba hrvatskoga naroda,
 2. **Refik Lendo** – kandidat za predsjednika/potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba bošnjačkoga naroda,
 3. **Igor Stojanović** – kandidat za predsjednika/potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba srpskoga naroda.
374. Budući da je dostavljena kandidacijska lista izrađena sukladno člancima od 9.13 do 9.15 Izbornoga zakona BiH i članku 58g. Naputka o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH,⁹⁶ Središnje izborno povjerenstvo BiH ovjerilo je navedenu kandidacijsku listu, sukladno članku 2.9 stavak (1) točka 6) Izbornoga zakona BiH.

⁹⁵ Sukladno odredbama Izbornog zakona BiH i Naputka o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, izvršene su sljedeće provjere predloženih kandidata: je li kandidacijska lista podnesena od strane ovlaštenog predlagача, jesu li predloženi kandidati na kandidacijskoj listi upisani u Središnji birački popis u Federaciji BiH, nalazi li se ime kandidata u evidencijama sankcija koje se vode u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, je li kandidacijska lista podnesena na obrascima utvrđenim od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH, je li svaki kandidat osobno potpisao izjavu o prihvaćanju kandidature sukladno članku 58b. Naputka o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, je li izjašnjenje pripadnosti konstitutivnim narodima identično izjašnjenju u izjavama i eventualnoj kandidaturi na Općim izborima 2022. godine i Lokalnim izborima 2020. godine.

⁹⁶ Sukladno odredbama Izbornog zakona BiH i Naputku o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH, izvršene su sljedeće provjere predloženih kandidata: je li kandidacijska lista podnesena od strane ovlaštenog predlagача, jesu li predloženi kandidati na kandidacijskoj listi ovjereni sukladno odredbama članka 9.13 Izbornog zakona BiH i 58c. Naputka o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH i je li kandidacijska lista podnesena na obrascu utvrđenom od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

375. Središnje izborno povjerenstvo BiH je 6. 3. 2023. godine na 26. sjednici donijelo Odluku o potvrđivanju rezultata posrednih izbora za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine.⁹⁷
376. Prema usvojenoj odluci Središnje izborno povjerenstvo BiH potvrđuje rezultate i ovjerava da su posredni izbori za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine provedeni sukladno odredbama Izbornoga zakona BiH, te da su za predsjednika i potpredsjednike Federacije BiH izabrani: **Lidija Bradara** – predsjednica Federacije Bosne i Hercegovine; **Refik Lendo** – potpredsjednik Federacije Bosne i Hercegovine; **Igor Stojanović** – potpredsjednik Federacije Bosne i Hercegovine.
377. Sva uvjerenja o dodjeli mandata za zastupnike izabrane na navedenim posrednim izborima su izrađena i dostavljena tijelima vlasti u kojima su zastupnici dobili mandate, zajedno s pratećom dokumentacijom, obrascima Izjave o prihvaćanju/ odbijanju mandata, Potvrde o prijemu uvjerenja o dodjeli mandata, te obavijesti o obvezi i načinu popunjavanja i dostave obrasca Izjave o imovinskom stanju.

2. Zaštita izbornoga prava

378. U svim fazama izbornih aktivnosti poduzetih od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH s ciljem pripreme i održavanja Općih izbora 2022. godine, sudionici u izbornom procesu su podnosili prigovore i žalbe i druga pravna sredstva propisana Izbornim zakonom BiH za zaštitu izbornih prava. Na temelju odredbi Izbornoga zakona BiH zaštitu izbornoga prava osiguravaju izborna povjerenstva (općinska izborna povjerenstva, gradska izborna povjerenstva, Izborno povjerenstvo Brčko distrikta BiH i Središnje izborno povjerenstvo BiH) i Apelacijski odjel Suda Bosne i Hercegovine. Svi prigovori podnose se u pisanoj formi na obrascu koji propiše Središnje izborno povjerenstvo BiH. Izborno povjerenstvo u svojoj općini/gradu/distriktu ima prvostupanjsku mjerodavnost za odlučivanje o svim pitanjima koja nisu eksplicitno dodijeljena Središnjem izbornom povjerenstvu BiH i Apelacijskom odjelu Suda BiH. Središnje izborno povjerenstvo BiH ima drugostupanjsku mjerodavnost za odlučivanje o uložnim žalbama na odluke svih izbornih povjerenstava.
379. Središnje izborno povjerenstvo BiH ima i prvostupanjsku mjerodavnost za odlučivanje po prigovorima uložnim zbog povrede pravila izbornoga procesa, izbornih prava, povrede pravila Poglavlja 16. Izbornoga zakona BiH, učinjene od političkoga subjekta. Apelacijski odjel Suda BiH mjerodavan je da rješava po žalbama na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Žalbe se podnose Apelacijskom odjelu Suda BiH u roku od dva dana od dana prijema odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Žalba se podnosi putem Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a Apelacijski odjel Suda BiH dužan je donijeti odluku po žalbi u roku od tri dana od dana prijema žalbe.
380. **Žalbe na rješenja Središnjega izbornog povjerenstva BiH kojim se daje/ne daje suglasnost na imenovanje članova izbornoga povjerenstva** – Na rješenja

⁹⁷ Odluka broj 05-1-07-1-304-1/23

Središnjega izbornog povjerenstva BiH kojim se daje/ne daje suglasnost na imenovanje članova izbornoga povjerenstva podneseno je 30 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH. Apelacijski odjel Suda BiH je u postupku odlučivanja 9 žalbi odbacio kao nedopuštene, 16 žalbi odbio kao neutemeljene, 1 odbacio kao nedozvoljenu, 2 žalbe odbio kao neutemeljene i odbacio u dijelu u kojem se poništava rješenje Središnjega izbornog povjerenstva BiH i 2 žalbe uvažio i predmet vratio Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na ponovno odlučivanje.

381. **Žalbe na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o ovjeri ili odbijanju ovjere prijave političkih subjekata** – Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o ovjeri, odnosno odbijanju ovjere prijave političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine ukupno su izjavljene 3 žalbe Apelacijskom odjelu Suda BiH, a Apelacijski odjel Suda BiH je 2 žalbe odbio kao neutemeljene, a 1 žalbu odbacio kao neblagovremenu.
382. **Žalba na odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH o utvrđivanju prava uporabe naziva političke stranke u izborne svrhe** – Središnje izorno povjerenstvo BiH donijelo je ukupno 1 (jednu) odluku o utvrđivanju prava uporabe naziva političke stranke u izborne svrhe na Općim izborima 2022. godine. Na navedenu odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavljena je žalba Suda BiH koju je Apelacijski odjel Suda BiH uvažio i predmet vratio Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na ponovno odlučivanje.
383. **Žalbe na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o odbijanju ovjere kandidacijskih listi** – Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o ovjeri, odnosno odbijanju ovjere kandidacijskih listi političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine ukupno su izjavljene 2 žalbe Suda BiH, koje je Apelacijski odjel Suda BiH odbio kao neutemeljene.
384. **Žalbe na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o odbijanju upisa u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine** – Središnje izorno povjerenstvo BiH donijelo je odluku, broj: 06-1-07-1-608-3/22 od 4. 8. 2022. godine, kojom je odbijen upis birača u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine za Opće izbore 2022. godine i Odluku o izmjenama Odluke, broj: 06-1-07-1-608-3/22 od 4. 8. 2022. godine, s 37. sjednice Središnjega izbornog povjerenstva BiH, za ukupno 10.720 birača po podnesenim prijavama do 19.07.2022. godine s obzirom na to da nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 3.15 stavci (1), (2) i (3) Izbornoga zakona BiH i u kojoj su navedeni i razlozi odbijanja.

Isto tako, Središnje izorno povjerenstvo BiH donijelo je odluku, broj: 06-1-07-1-608-2/22 od 4. 8. 2022. godine, o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine za Opće izbore 2022. godine i Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine, kojom je utvrđeno da će se na izvodu iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH naći ukupno 69.979 birača.

Također, Središnje izorno povjerenstvo BiH donijelo je odluku, broj: 06-1-07-1-1341-1/22 od 4. 8. 2022. godine, kojom je za izbjegle osobe odbijen upis u izvod iz

Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine, po podnesenim prijavama do 19. 7. 2022. godine jer nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 3.15 stavci (1), (2) i (3) Izbornoga zakona BiH i u kojoj su navedeni i razlozi odbijanja i Odluku o izmjeni odluke, broj: 06-1-07-1-1341-1/22 od 4. 8. 2022. godine, s 37. sjednice Središnjega izbornog povjerenstva BiH kojom je odbijen upis u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine za 955 podnositelja prijave.

Na Odluku, broj: 06-1-07-1-608-2/22 od 4. 8. 2022. godine, uloženo je ukupno 405 žalbi, od toga je Središnje izborno povjerenstvo BiH, kao prvostupanjsko tijelo, uvažilo ukupno 38 pojedinačnih žalbi. Za ukupno 275 žalbi otpremljeno je izjašnjenje Apelacijskom odjelu Suda BiH, od kojih je Sud BiH 240 žalbi odbio kao neutemeljene, 16 žalbi odbacio kao neblagovremene, te 19 žalbi odbacio kao nedopuštene. Za ukupno 62 žalbe utvrđeno je da nema teksta žalbe, od kojih je za 24 žalbe utvrđeno kako je podnositelj žalbe bio Nikolaš Marinko. Nakon uvida utvrđeno je da su pojedinačne žalbe neutemeljene, te imajući u vidu akt Suda BiH, broj: S1 3 Iž 037085 20 Iž od 7. 10. 2020. godine, u kojem je navedeno da *“Činjenica da je podnesak izjavljen u žalbenom roku istom ne može dati karakter žalbe jer ne sadrži nijedan element propisan za pravni lijek.”* po istim nije postupljeno. Također, bilo je 6 žalbi za koje je utvrđeno da u tim slučajevima nije obrađena prijava za glasovanje izvan BiH iz razloga što prijava podnositelja kroz aplikaciju e-Izbori nije završena do kraja, dok je za 24 žalbe utvrđeno da su podnositelji žalbi već registrirani za glasovanje izvan BiH zbog čega im je upućena obavijest.

Na Odluku, broj: 06-1-07-1-1341-1/22 od 4. 8. 2022. godine, uložene su 42 žalbe. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, kao prvostupanjsko tijelo, od toga uvažilo 4 pojedinačne žalbe. Za ukupno 19 žalbi je otpremljeno izjašnjenje Apelacijskom odjelu Suda BiH, od kojih je Sud BiH 17 žalbi odbio kao neutemeljene, jednu (1) odbacio kao nedopuštenu, a jednu (1) odbacio kao neblagovremenu. Za 1 (jednu) žalbu je utvrđeno da nema tekst žalbe, dok je za 18 žalbi utvrđeno da nije obrađena prijava (podnositelj nije dovršio prijavu kroz aplikaciju e-Izbori).

385. **Žalbe na odluke Središnjega izborne povjerenstva BiH u svezi dodjele i prestanka mandata** – Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o prestanku mandata podnesene su 3 (tri) žalbe, koje je Apelacijski odjel Suda BiH odbio kao neutemeljene. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je jednu (1) žalbu koja se odnosi na opoziv načelnika u osnovnoj izornoj jadnici Bratunac, koju je Apelacijski odjel Suda BiH odbio kao neutemeljenu.
386. **Žalbe na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH radi kršenja odredbe članka 15.8 stavci (1) i (2) Izbornoga zakona BiH** – Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o sankcioniranju radi nepodnošenja izjave o ukupnom imovinskom stanju Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata/prestanka mandata na koji je kandidat izabran podnesene su 23 žalbe Apelacijskom odjelu Suda BiH. U postupku odlučivanja Apelacijski odjel Suda BiH je 2 žalbe odbacio kao neblagovremene, 18 žalbi odbio kao neutemeljene i jednu (1) žalbu odbacio kao nedopuštenu. U dva postupka

Središnje izborno povjerenstvo BiH je 2 žalbe uvažilo i poništilo svoje Odluke, a postupke u tim predmetima obustavilo.

387. **Postupci u svezi s povredom članka 16.14 stavak (3) Izbornoga zakona BiH –** Najveći broj prigovora i žalbi vezan je za razdoblje prije službenoga početka izborne kampanje. Člankom 16.14 stavak (3) Izbornoga zakona BiH propisano je da je zabranjeno vođenje plaćene izborne kampanje putem elektroničkih i tiskanih medija ili bilo kojega oblika plaćenoga javnog oglašavanja, osim održavanja internih skupova tijela i statutarnih tijela političkih subjekata, u razdoblju od dana raspisivanja izbora do dana službenoga početka izborne kampanje. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je 95 predmeta u svezi s preuranjenom izbornom kampanjom. U predmetima kršenja odredbi Izbornoga zakona BiH donijelo je ukupno 21 odluku kojom se prigovor odbija kao neutemeljen, a izreklo 27 novčanih sankcija. Na samo jednu odluku uložena je žalba Apelacijskom odjelu Suda BiH, koju je Sud BiH odbio kao neutemeljenu. Također, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 10 zaključaka kojima se prigovor smatra da nije podnesen, 1 (jedan) zaključak kojim se prigovor odbacuje kao neblagovremen i 32 zaključka kojima se postupak obustavlja. Osim toga, u 2 predmeta je izrađena službena zabilješka jer se radilo o blagdanskoj čestitci, u 2 predmeta je Središnje izborno povjerenstvo BiH obavijestilo podnositelje da je već pokrenut postupak u svezi istih objava, u 1 (jednom) predmetu je obavijestilo podnositelja da ne može postupiti po dostavljenoj prijavi jer se nije moglo utvrditi da je objava plaćena od strane od političke stranke, te je u (1) jednom predmetu uputilo odgovor podnositelju na upit u svezi oglašavanja skupova prije službene kampanje. U (1) jednom predmetu Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je zaključak i prigovor odbacilo kao neblagovremen, a u drugom dijelu donijelo odluku kojom se prigovor odbija kao neutemeljen, te je u (1) jednom predmetu donijelo zaključak kojim se smatra kako prijava nije ni podnesena, a zatim donijelo zaključak kojim se postupak obustavlja jer nisu otklonjeni nedostaci u određenom roku.

Na Odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH o izricanju novčane kazne u svezi s kršenjem odredbe članka 16.14 stavak (3) Izbornoga zakona BiH podneseno je 11 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH. Od toga je Apelacijski odjel Suda BiH 8 žalbi odbio kao neutemeljene, dok je 3 žalbe djelomično uvažio.

Postupci u svezi s povredom izbornoga prava u razdoblju izborne kampanje političkih subjekata

388. Najveći broj prigovora i žalbi vezan je za razdoblje izborne kampanje političkih subjekata, u kojem politički subjekti na zakonom utvrđen način upoznaju birače i javnost sa svojim programom i kandidatima za Opće izbore i koji prema odredbama Poglavlja 16. Izbornoga zakona BiH predstavlja razdoblje od 30 dana prije dana održavanja izbora. Naputkom o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine, koji će se održati u nedjelju 2. 10. 2022. godine, utvrđeno je da izborna kampanja službeno počinje dana 2. 9. 2022. godine. Pravila ponašanja političkih subjekata u razdoblju izborne kampanje propisana su u Poglavlju 7. Izbornoga zakona BiH, a predstavljanje političkih subjekata putem elektroničkih medija propisano je u Poglavlju 16. Izbornoga zakona BiH. Kršenja pravila propisanih ovim poglavljima su pratila i ove izbore.

389. **Postupci u svezi s kršenjem članka 7.2a Izbornoga zakona BiH – Zloupotroba javnih sredstava resursa** – Odredbom članka 7.2a stavak (1) Izbornoga zakona BiH propisano je da nositeljima izvršne funkcije utvrđenim u članku 1.8 stavak (6) ovoga zakona i nositeljima mandata zabranjena je zloupotroba javnih sredstava, dok je stavkom (2) istog članka propisano da zloupotrobu javnih sredstava iz stavka (1) ovoga članka čine sljedeće radnje: a) uključivanje državnih službenika koji su podređeni kandidatu u obavljanju poslova u radnom vremenu u cilju promocije kandidata ili političkih subjekata; b) uporabu prostorija javnih ustanova i tijela za obavljanje predizbornih aktivnosti ako uporaba istih prostorija nije zagarantirana drugim kandidatima i političkim subjektima pod istim uvjetima; c) uporabu sredstava komunikacije, informacijskih usluga, uredske opreme javnih ustanova i tijela za izbornu kampanju; d) uporabu sredstava prijevoza u vlasništvu državnih, entitetskih, gradskih, kantonalnih ili općinskih tijela i organizacija bez naknade ili po sniženim naknadama za aktivnosti kampanje. Ova odredba se ne odnosi na prijevoz osoba koje se posebno štite, sukladno zakonu koji se obavlja kao dio sigurnosnih mjera, koje se primjenjuju u odnosu na visoke dužnosnike, koji podliježu službenoj zaštiti, koju pružaju mjerodavna tijela prilikom obavljanja službene dužnosti ili postupanja po službenoj dužnosti; e) prikupljanje potpisa ili izborna kampanja koju provode osobe koje obavljaju izabrane funkcije ili su državni službenici, tijekom službenih aktivnosti ili događaja koje organizira javna ustanova ili tijelo.

Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je 63 prigovora/prijave u svezi kršenja članka 7.2a Izbornoga zakona BiH. U postupcima rješavanja po prigovorima/prijavama, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 8 odluka o izricanju novčane sankcije, 19 odluka kojom se prigovor odbija kao neutemeljen, 19 zaključaka o obustavi postupka, 4 zaključka kojima se podnesak smatra da nije podnesen, 1 (jedan) zaključak kojim se prigovor odbacuje kao podnesen od neovlaštene osobe, 2 zaključka kojima se prigovor odbacuje kao neblagovremen, 2 zaključka kojim se podnesak odbacuje jer je ranije riješeno, 2 zaključka o spajanju predmeta, te 10 obavijesti kojima se podnositelj prigovora/prijave obavještava da je predmet po istoj prijavi već riješen.

Na Odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH u svezi s kršenjem odredbe članka 7.2a Izbornoga zakona BiH podneseno je 8 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH. Od toga je Apelacijski odjel Suda BiH 6 žalbi odbio kao neutemeljene, dok je 2 žalbe uvažio, i to na način da je u jednom predmetu žalbu uvažio i poništio odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a u drugom predmetu žalbu uvažio i poništio Odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH kao nezakonitu.

390. **Postupci u svezi s kršenjem članka 7.3 stavak (2) Izbornoga zakona BiH – Lažno predstavljanje** – Člankom 7.3 stavak (2) Izbornoga zakona BiH propisano je sljedeće: “zabranjeno je lažno predstavljanje u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnog kandidata kao i zloupotroba zakonskoga prava na sudjelovanje u radu biračkoga odbora ispred jednoga političkog subjekta protivno odredbi članka 2.19 ovoga zakona i to fiktivnim predstavljanjem u ime političkoga subjekta kojem je mjesto u biračkom odboru pripalo s ciljem pogodovanja drugom političkom subjektu kojem to mjesto u biračkom odboru nije pripalo. Ova zabrana primjenjuje se i na članove biračkoga odbora”. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je 37 prigovora/prijava koje

se odnose na lažno predstavljanje. U postupanju po prigovorima/prijavama, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 20 odluka o izricanju novčane sankcije, 6 odluka kojima se prigovor odbija kao neutemeljen, 25 zaključka o obustavi postupka, 4 zaključka kojima se podnesak smatra da nije podnesen, 3 zaključka kojima se prijava/prigovor odbacuje kao neblagovremen, 1 (jedan) zaključak o razdvajanju predmeta i 1 (jednu) prijavu dostavljenu Kantonalnom tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona (ZDK).

Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavljeno je 28 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH, od toga je Apelacijski odjel Suda BiH 21 žalbu odbio kao neutemeljenu, a 7 žalbi uvažio i poništio Odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Također, Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je jednu nepotpisanu žalbu, podnositelju žalbe poslana je obavijest o otklanjanju nedostatka, te kako nedostaci nisu otklonjeni, donesen je Zaključak kojim se smatra da žalba nije ni podnesena.

391. **Postupci u svezi s kršenjem članka 7.3 stavak (1) točka 7) Izbornoga zakona BiH – Govor mržnje** – Odredbom članka 7.3 stavak (1) točka 7) propisano je da kandidatima i pristalicama političkih stranaka, listi neovisnih kandidata, listi pripadnika nacionalnih manjina i koalicija, kao i neovisnim kandidatima i njihovim pristalicama, te uposlenima ili na drugi način angažiranim u izbornoj administraciji nije dozvoljeno između ostaloga koristiti se govorom mržnje, i/ili objaviti ili uporabiti fotografije, simbole, audio i videozapise, SMS poruke, internet komunikacije, društvene mreže i mobilne aplikacije ili druge materijale koji mogu tako djelovati.

Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je 35 prigovora/prijava koje se odnose na kršenje odredbe članka 7.3 stavak (1) točka 7). Donijelo je 2 odluke o izricanju novčane kazne, 3 odluke kojima se prigovor odbija kao neutemeljen, 3 zaključka o obustavi postupka, 1 (jedan) zaključak kojim se prigovor odbacuje kao preuranjen, 5 zaključaka kojima se prigovor odbacuje kao neblagovremen, te 3 zaključka kojim se podnesak odbacuje.

Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavljeno je 5 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH, od toga je Apelacijski odjel Suda BiH 4 žalbe odbio kao neutemeljene, a 1 (jednu) uvažio, poništio odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH i predmet vratio na ponovni postupak.

392. Potrebno je napomenuti da je predmetno područje koje se odnosi na “lažno predstavljanje” i “uporabu javnih sredstava i resursa” uvedeno izmjenama i dopunama Izbornoga zakona BiH koje je Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu proglasio 27. 7. 2022. godine i tek sada se uspostavlja nova praksa u izbornom sustavu.

Postupci u svezi s kršenjem izborne šutnje

393. U razdoblju koji počinje 24 sata prije otvaranja biračkih mjesta i traje do njihovog zatvaranja, političkim strankama, koalicijama, listama neovisnih kandidata i neovisnim kandidatima i kandidatima na listama pripadnika nacionalnih manjina zabranjeno je sudjelovanje u javnim političkim aktivnostima što uključuje, ali se ne

ograničava samo na sljedeće: uporabu domaćih i međunarodnih sredstava komunikacije s ciljem utjecaja na birače.

394. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je 61 prigovor/prijavu u svezi s kršenjem izborne šutnje. Postupajući po istim, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 16 odluka o izricanju novčane sankcije, 11 odluka kojima se prigovor odbija kao neutemeljen, 51 zaključak o obustavi postupka, 10 zaključaka kojima se podnesak smatra da nije podnesen, te dva (2) zaključka kojim se prigovor odbacuje jer je Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrdilo da je isti ili slični činjenični temelj po kojem je već ranije riješeno. Osim toga, sačinjeno je 7 obavijesti i dostavljeno podnositelju prigovora/prijave (nije izborna šutnja, vodi se postupak po istoj prijavi, itd.), 3 prijave su proslijeđene na mjerodavnost Vijeću za tisak, dok je 1 (jedna) prijava proslijeđena Agenciji za zaštitu osobnih podataka BiH, te je sačinjeno 5 službenih zabilješki. U jednom predmetu zaprimljena je obavijest OIP-a da su oni riješili prijavu.
395. Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavljeno je 13 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH, od čega je 12 žalbi Apelacijski odjel Suda BiH odbio kao neutemeljene, a 1 (jednu) odbacio kao nedozvoljenu.

Povrede biračkoga prava na dan izbora

396. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je ukupno 149 prijava u svezi s učinjenim povredama na biračkim mjestima na dan izbora, te iste u smislu odredbe članka 6.4 stavak (1) Izbornoga zakona BiH proslijedilo OIP-u/GIP-u na mjerodavnost.

Žalbe na prvostupanjske odluke izbornih povjerenstava

397. Središnjem izbornom povjerenstvu BiH se sukladno odredbi članka 6.6 stavak (2) može uložiti žalba na odluke izbornih povjerenstava (drugostupanjska mjerodavnost SIP BiH). Na prvostupanjske odluke izbornih povjerenstava, kojima je odlučeno po podnesenim prigovorima, uloženo je 76 žalbi Središnjem izbornom povjerenstvu BiH. Odlučujući po žalbama, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 36 odluka kojima se žalba odbija kao neutemeljena, 1 (jednu) odluku kojom se žalba odbacuje kao neblagovremena, te 7 odluka kojim se žalba odbacuje kao podnesena od neovlaštene osobe. Osim toga, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 3 odluke kojim se žalba uvažava, odluka OIP-a preinačava, prigovor usvaja kao utemeljen i izriče novčana kazna, 10 odluka kojim se žalba uvažava, odluka OIP-a poništava i predmet se vraća na ponovni postupak, 1 (jednu) odluku kojom se žalba uvažava, odluka OIP-a poništava i prigovor odbacuje kao preuranjen, 1 (jednu) odluku kojom se žalba uvažava, odluka OIP-a poništava i postupak pokrenut po službenoj dužnosti se obustavlja, te 1 (jednu) odluku kojom se žalba odbacuje kao neutemeljena, a stavak (2) odluke preinačava. Središnje izborno povjerenstvo BiH je donijelo i 7 zaključaka kojima se spajaju predmeti, žalbe političkih stranaka Narod i pravda i Stranka demokratske akcije. Također, OIP/GIP je dostavio 8 obavijesti, da su u 6 predmeta kao prvostupanjsko tijelo uvažili žalbu, u 2 predmeta odbacili žalbu kao neblagovremenu, te u 1 (jednom) predmetu prigovor odbili kao neutemeljen.

398. Na odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavljeno je 14 žalbi Apelacijskom odjelu Suda BiH, od kojih je Apelacijski odjel Suda BiH 6 žalbi odbio kao neutemeljene, a 8 žalbi odbacio kao nedozvoljene.
399. Nadalje, u 2023. godini zaprimljeno je 7 žalbi na odluku Gradskog izbornog povjerenstva Visoko kojom se izriče novčana kazna političkoj stranci Narod i pravda (NiP), Babić Amri, Fatić Mirnesu i Osmanbašić Emiru, te je Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo 7 zaključaka kojim se spajaju predmeti – žalbe NiP, Osmanbašić Emira, Fatić Mirnesa i Babić Amre, kao i 7 odluka kojim se žalbe NiP, Osmanbašić Emira, Fatić Mirnesa i Babić Amre uvažavaju, Odluka GIP-a Visoko poništava i predmet vraća na ponovni postupak u kojem je GIP Visoko dužan postupiti sukladno uputi Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Zahtjevi izbornih povjerenstava za otvaranje vreća s glasačkim materijalom

400. U cilju pravilnoga sjedinjavanja izbornih rezultata u osnovnim izbornim jedinicama izborna povjerenstva su podnijela 59 zahtjeva Središnjem izbornom povjerenstvu BiH za otvaranje vreća s glasačkim materijalom. Središnje izborno povjerenstvo BiH je donijelo 76 naredbi kojima je odobrilo izbornim povjerenstvima otvaranje vreća s glasačkim materijalom na 432 biračka mjesta. Središnje izborno povjerenstvo BiH je po službenoj dužnosti donijelo naredbu, broj: 05-1-07-5-2093/22 od 3. 10. 2022. godine, kojom se naređuje svim izbornim povjerenstvima da izvrše ponovno otvaranje vreća i utvrde ispravne rezultate koje će unijeti u aplikaciju do srijede 5. 10. 2022. godine do 24 sata, te obavijest o urađenom dostave Središnjem izbornom povjerenstvu BiH. Naredba po službenoj dužnosti se odnosila na otvaranje vreća s glasačkim materijalom na 1.661 biračkom mjestu.
401. Središnje izborno povjerenstvo BiH je radi pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima u izornoj jedinici Republika Srpska po službenoj dužnosti donijelo naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-1/22 od 10. 10. 2022. godine, i naredbu o ispravci naredbe Središnjega izbornog povjerenstva BiH, broj: 05-1-07-11-2195-2/22 od 10. 10. 2022. godine. Navedenim naredbama se naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća s glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i sjedini rezultate izbora sa svih 2239 redovitih biračkih mjesta u Republici Srpskoj, uključujući i biračka mjesta u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, s opcijom glasovanja za Republiku Srpsku, za razinu predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.
402. Nadalje, Središnje izborno povjerenstvo BiH je po službenoj dužnosti donijelo naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-3/22 od 11. 10. 2022. godine, kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da se, u cilju pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje je broj glasova za kandidata veći od ukupnoga broja glasova koje je osvojio politički subjekt ispred kojeg je ovjeren za sudjelovanje na izborima, izvrši otvaranje vreća s glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i sjedini rezultate izbora s 45 redovitih biračkih mjesta za razine Parlamentarna skupština BiH (11 biračkih mjesta), Parlament Federacije BiH (14 biračkih mjesta), Narodna skupština Republike Srpske (3 biračka mjesta) i Skupštine kantona (17 biračkih mjesta). U cilju pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima

gdje birački odbor nije spakirao izborni materijal po shemi pakiranja, donijelo je i naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-4/22 od 13. 10. 2022. godine, po službenoj dužnosti kojom naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje svih vreća s izbornim materijalom, a u cilju pronalaska obrazaca za zbrojne rezultate, 4 redovita biračka mjesta u osnovnoj izbornoj jedinici Banja Luka. Također, Središnje izorno povjerenstvo BiH je u cilju pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima, gdje je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji različit od zbroja svih važećih i nevažećih glasačkih listića, po službenoj dužnosti donijelo naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-6/22 od 17. 10. 2022. godine, kojom naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća s glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i sjedini rezultate izbora sa 72 redovita biračka mjesta za razinu Predsjedništvo BiH (6 vreća), Parlamentarna skupština BiH (35 vreća), Parlament Federacije BiH (25 vreća), Narodna skupština Republike Srpske (3 vreće) i Skupštine kantona (27 vreća). Isto tako, u cilju pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje se razlikuje broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji na način da ima više glasačkih listića od broja potpisa, po službenoj dužnosti donijelo je naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-8/22 od 19. 10. 2022. godine, kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da se izvrši otvaranje vreća s glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i sjedini rezultate izbora s 14 redovitih biračka mjesta za razinu Predsjedništvo BiH (4 vreće), Parlamentarna skupština BiH (3 vreće), Parlament Federacije BiH (4 vreće), Narodna skupština Republike Srpske (1 vreća) i Skupštine kantona (3 vreće). Donijelo je i naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-10/22 od 20. 10. 2022. godine, po službenoj dužnosti kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća s glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i sjedini rezultate izbora s 22 redovita biračka mjesta za razinu Predsjedništvo BiH (5 vreća), Parlamentarna skupština BiH (5 vreća), Parlament Federacije BiH (8 vreća), Narodna skupština Republike Srpske (2 vreće) i Skupštine kantona (2 vreće), radi pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultatima na tim biračkim mjestima jer se razlikuje broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji, na način da ima manje glasačkih listića od broja potpisa. Središnje izorno povjerenstvo BiH donijelo je i naredbu o uvidu u sadržaj vreća s glasačkim listićima, broj: 05-1-07-11-2195-11/22 od 22. 10. 2022. godine, u cilju pravilnog sjedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje ima manje glasačkih listića u odnosu na broj potpisa, kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši uvid u vreće s glasačkim listića za druge razine danog biračkoga mjesta, kako bi se utvrdilo je li birački odbor nedostajuće glasačke listiće upakirao u neku drugu vreću (Predsjedništvo BiH (093A112 biračko mjesto), Parlamentarna skupština BiH (093A086 i 093A112 biračka mjesta), Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH (200C020 biračko mjesto) i Skupštine kantona (093A121, 093A086, 093A034 i 136A003 biračka mjesta).

Postupci u rješavanju zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića

403. Prije donošenja Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, na prijedlog Glavnoga kontrolora za obradu, unos i potvrdu rezultata glasovanja za Opće izbore 2022. godine, a zbog utvrđenih nepravilnosti prilikom sjedinjavanja izbornih rezultata, Središnje izorno

povjerenstvo BiH je Glavnom centru za brojanje naložilo izvršavanje brojanja glasačkih listića na 2.458 biračkih mjesta.⁹⁸

404. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je 89 preuranjenih zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića i donijelo 76 zaključaka kojima se zahtjevi odbacuju kao preuranjeni (*ne uključujući zahtjeve koji su se odnosili na Republiku Srpsku – obuhvaćeni kasnije Naredbom Središnjega izbornog povjerenstva BiH za kontrolno brojanje*). Uložena je jedna žalba, koju je Sud BiH odbio kao neutemeljenu. Također, dostavljena su i 2 zahtjeva za kontrolno brojanje, koje je Središnje izborno povjerenstvo BiH zaključcima odbacilo kao nedopuštene.
405. Nakon donošenja Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH ukupno je podneseno 125 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. Središnje izborno povjerenstvo BiH, odlučujući po zahtjevima, donijelo je 5 zaključaka kojima se zahtjevi odbacuju kao nedopušteni, 44 zaključaka kojima se zahtjevi odbijaju kao podneseni od neovlaštene osobe, 1 (jedan) zaključak koji se odbija kao neutemeljen, te 1 (jedan) zaključak kojim se zahtjev odbacuje. Također, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 24 odluke kojima je usvojilo zahtjev podnositelja, 35 odluka kojima se odbija zahtjev kao neutemeljen, te 13 odluka kojima se zahtjev odbacuje kao podnesen od neovlaštene osobe. Osim toga, Središnje izborno povjerenstvo BiH je donijelo 2 odluke kojima se zahtjev uvažava, te nalaže korekcija tehničke greške. Ponovno brojanje glasačkih listića vršeno je u Glavnom centru za brojanje u Sarajevu.
406. Na odluke i zaključke Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavljeno je 9 žalbi Sudu BiH. Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je odluku kojom se jedna žalba uvažava i poništava odluka, a zahtjevi odbijaju kao neutemeljeni. Sud BiH je 7 žalbi odbio kao neutemeljene, a jednu (1) odbacio kao neblagovremenu. Zaprimljeno je 17 zahtjeva za korekciju (za ispravku rezultata), a Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 17 odluka kojima se usvaja zahtjev.
407. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je i 32 prigovora/zahtjeva za brojanje glasova. Rješavajući po istima, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je 4 odluke kojima se usvaja zahtjev, 4 odluke kojima se zahtjev odbacuje kao podnesen od neovlaštene osobe, 10 odluka kojima se zahtjev odbija kao neutemeljen, 1 (jednu) odluku kojom se zahtjev odbija kao neblagovremen, 16 zaključaka kojima se zahtjev odbacuje kao podnesen od neovlaštene osobe, 2 zaključka kojima se zahtjev odbacuje kao nedopušten. Na 3 odluke uložena je žalba Apelacijskom odjelu Suda BiH, koje je Sud BiH odbio kao neutemeljene.
408. Također, zaprimljena je i žalba na naredbu SIP-a BiH od 25. 10. 2022. godine u dijelu koji se odnosi na ponovno brojanje glasačkih listića u osnovnoj izbornoj jedinici Goražde na biračkom mjestu 167A003, 167A004, 167A008, 167A0009, 167A014 i 167A015, za razinu Skupštine kantona u Federaciji BiH – Skupština Bosansko-podrinjskog kantona - BPK po svim političkim subjektima, a po kandidatima političkoga subjekta Narod i pravda kada su u pitanju preferencijalni glasovi, a koju Sud BiH Rješenjem odbacuje kao nedozvoljenu.

⁹⁸ Mišković, et al., (2023.), *Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje*, str. 15

Žalbe na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine

409. Na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-1/22 od 22. 10. 2022. godine, kojom se utvrđuju i objavljuju rezultati Općih izbora u BiH 2022. godine za razine: Predsjedništvo BiH, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH, Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH, Narodnu skupštinu Republike Srpske i Skupštine kantona u Federaciji BiH izjavljeno je 7 žalbi Sudu BiH, od kojih je Apelacijski odjel Suda BiH 6 odbio kao neutemeljene, dok je 1 (jednu) žalbu Središnje izborno povjerenstvo BiH riješilo kroz Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine.
410. Podnesene su 3 žalbe na Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, od kojih je Sud BiH 2 odbio kao neutemeljene, a 1 (jednu) žalbu odbacio kao nedozvoljenu.
411. Na 73. sjednici, održanoj 27. 10. 2022. godine, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je Dopunsku odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, kojom su utvrđeni i objavljeni rezultati za razinu predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske. Na Dopunsku odluku izjavljene su 3 žalbe, od kojih je Sud BiH 2 odbio kao neutemeljene, a 1 (jednu) žalbu odbacio kao nedozvoljenu.

Zahtjevi za poništenje i ponavljanje izbora

412. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je ukupno 5 predmeta. Od toga je donijelo 5 zaključaka kojima se zahtjevi odbacuju kao nedopušteni.

Postupci potvrđivanja rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine

413. Na 80. sjednici, održanoj 2. 11. 2022. godine, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je odluku, broj 05-1-07-1-2355-1/22 od 2. 11. 2022. godine, o potvrđivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine za sve razine vlasti. Na ovu odluku nije bilo žalbi.

Zahtjev za ocjenu zakonitosti i žalba na Naredbu o ponovnom kontrolnom brojanju za razinu predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

414. Središnje izborno povjerenstvo BiH zaprimilo je (1) jedan zahtjev za ocjenu zakonitosti Naredbe o ponovnom kontrolnom brojanju za razinu predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske, koji je Rješenjem Upravnog odjela Suda BiH odbijen i donesena je Presuda kojom se odbija zahtjev za poništenje naredbe kao neutemeljen. Zaprimljena je žalba na Naredbu od 10. 10. 2022. godine i Naredbu o ispravci naredbe od 11. 10. 2022. godine za ponovno brojanje po službenoj dužnosti na svim redovitim biračkim mjestima u Republici Srpskoj za razinu predsjednik i

potpredsjednici Republike Srpske koja je rješenjem Suda BiH odbijena kao neutemeljena.

Apelacije/zahtjevi podneseni Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine

415. Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, u razdoblju izvješća, podnesena je jedna apelacija od strane Saveza nezavisnih socijaldemokrata – SNSD – Milorad Dodik i to Apelacija protiv rješenja Suda BiH, br. S1 3 Iž 044019 22 Iž od 6. 10. 2022. godine, kojim se žalba odbija kao neutemeljena, uložena na Odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH, broj 05-1-07-5-4081/22 od 27. 9. 2022. godine, kojom se izriče novčana kazna u iznosu od 4.000.00 KM SNSD-u, jer su zlouporabili zakonsko pravo o sudjelovanju u radu biračkoga odbora.

Prijave podnesene protiv Središnjega izbornog povjerenstva BiH, njegovih članova i N.N. osoba tijekom 2022. godine

416. U 2022. godini u evidenciji Središnjega izbornog povjerenstva BiH registrirano je 8 prijava protiv Središnjega izbornog povjerenstva BiH, bilo da su podnesene protiv Središnjega izbornog povjerenstva BiH, bilo protiv pojedinih članova ili su podnesene protiv N. N. osoba zbog izbornih nepravilnosti, a tužiteljstvo je tražilo informacije, izjašnjenja i dokaze od Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Po svim podnesenim prijavama, dostavljena je tražena dokumentacija i informacije koje su zatražene.

417. U nastavku je dan pregled podnesenih prijava:

1. Stranka nezavisnih socijaldemokrata – SNSD podnijela je prijavu protiv Suada Arnautovića i drugih zbog navodne zlouporabe službenoga položaja iz članka 220. Kaznenoga zakona BiH, na temelju odredbi članka 35. stavak (2) točka d) Zakona o kaznenom postupku BiH. Prijava podnesena Tužiteljstvu BiH 8. 12. 2022. godine nakon što je Središnje izborni povjerenstvo BiH na 90. sjednici, održanoj 5. 12. 2022. godine, usvojilo Odluku o utvrđivanju rezultata posrednih izbora u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske.
2. PLATFORMA ZA PROGRES podnijela je prijavu protiv N.N. osoba zbog izbornih nepravilnosti. Tužiteljstvo BiH je zatražilo od Središnjega izbornog povjerenstva BiH video snimke 57. i 58. sjednice, zapisnike s tih sjednica kao i prigovore o izbornim nepravilnostima podnesene Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.
3. Tužiteljstvo BiH je uputilo zahtjev za dostavu informacije i dokumentacije u svezi s provjerom navoda iz kaznene prijave podnesene protiv više osoba zbog kaznenoga djela zlouporabe položaja. U aktu Tužiteljstva nema informacije o podnositelju prijave.
4. Tužiteljstvo BiH je uputilo zahtjev za dostavljanje informacije jesu li se na konačnom popisu za Grad Mostar nalazile osobe koje su prethodno glasovale na

Lokalnim izborima 2020. godine, u drugim gradovima i općinama u Bosni i Hercegovini. U aktu Tužiteljstva nema informacije o podnositelju prijave.

5. Tafro Aziz podnio je prijavu protiv Semira Efendića, načelnika Općine Novi Grad Sarajevo. Ističe da je 21. 5. 2021. godine podnio zahtjev predsjedniku Središnjega izbornog povjerenstva BiH Željku Bakalaru za oduzimanje mandata s obzirom da je pravosnažnom presudom Općinskog suda u Sarajevu osuđen na godinu dana zatvora.
 6. Stranka nezavisnih socijaldemokrata – SNSD podnijela je prijavu u svezi s donošenjem odluka o raspisivanju izbora, ovjeravanja kandidacijskih listi, do poništenja i ponovnoga raspisivanja izbora za Grad Doboj i Općinu Srebrenica. Tražena je žurnost u postupanju, nalaz i stručno mišljenje vještaka.
 7. Politička stranka "Ujedinjena Srpska" podnijela je prijavu protiv Središnjega izbornog povjerenstva BiH u svezi s tiskanjem glasačkih listića za Izborne jedinice Prijedor i Stari Grad, jer je navodno tiskan veći broj glasačkih listića od broja birača u Izornoj jedinici Prijedor i Stari Grad koji su mogli biti uporabljeni za izvršenje kaznenih djela protiv izbornih prava iz Kaznenoga zakonika Republike Srpske i Kaznenoga zakona BiH. Policijska uprava Prijedor zatražila je informaciju povodom zaprimljene informacije od strane Policijske uprave Banja Luka.
 8. BOSS – Bosanska stranka podnijela je prijavu protiv Suada Arnautovića, ostalih članova Središnjega izbornog povjerenstva BiH i drugih odgovornih osoba zbog navodne zlouporabe službenoga položaja.
418. Središnje izbornog povjerenstvo BiH nije zaprimilo povratne informacije o statusu podnesenih prijava.

Zloupotaba biračkoga prava

Glasovanje birača izvan Bosne i Hercegovine

419. Mjerodavnim tužiteljstvima poslana je 41 prijava koja se odnosila na prijave zloupotaba vezanih za glasovanje putem pošte, odnosno za zloupotabe osobnih podataka prilikom procesa registracije birača za glasovanje izvan BiH, od čega se 36 prijava odnosilo na Lokalne izbore 2020. godine, a 5 prijava na Opće izbore 2022. godine.

Posredni izbori za tijela vlasti u BiH obuhvaćena Izbornim zakonom BiH

420. Na Odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH, koje se odnose na posredne izbore, izjavljeno je 17 žalbi Sudu BiH, od čega je 11 žalbi odbijeno kao neutemeljene; u jednom slučaju je utvrđen odustanak od žalbe i 4 žalbe je Sud BiH uvažio.

421. Prvobitno su uložene 3 žalbe na Odluku o dodjeli mandata u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske koje je Apelacijski odjel suda BiH Rješenjem uvažio, poništio Odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH u dijelu u kojem su utvrđeni rezultati posrednih izbora u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske i predmete vratio Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na ponovno odlučivanje.
422. Na Odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH u postupku ponovnoga odlučivanja uložene su 2 žalbe, koje je Sud BiH ponovno uvažio, poništio Odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH u dijelu u kojem su utvrđeni rezultati posrednih izbora za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske (stavak 1 dispozitiva) i predmete vratio Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na ponovno odlučivanje, te naložio Središnjem izbornom povjerenstvu BiH da u ponovnom postupku donese novu odluku o utvrđivanju rezultata posrednih izbora za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske sukladno Izvješću Povjerenstva za izbor i imenovanje Narodne skupštine Republike Srpske od 1. 12. 2022. godine.
423. Uložena je 1 (jedna) žalba na Odluku o ovjeri kandidacijske liste za izbor zastupnika u Dom naroda Parlamenta Federacije BiH iz Skupštine Srednjobosanskog kantona (SBK) iz reda bošnjačkoga naroda koja je Rješenjem Suda BiH odbijena kao neutemeljena, te 1 (jedna) žalba na Odluku o dodjeli mandata u Gradsko vijeće Grada Sarajevo koju je Sud BiH odbio kao neutemeljenu.
424. Uloženo je 9 žalbi na odluke o dodjeli mandata za Dom naroda u Parlamentu Federacije BiH, koje je Apelacijski odjel Suda BiH odbio kao neutemeljene.
425. Dana 6. 1. 2023. godine uložena je jedna (1) žalba političkoga subjekta Partija demokratskog progresa na Odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske, broj: 06-1-07-1-4815/22 od 5. 1. 2023. godine.
426. Također, uložene su 2 (dvije) žalbe na Odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH, broj: 06-1-07-3-29/23 od 2. 2. 2023. godine, kojom se odbija ovjera Zlatana Begića, kandidata skupine zastupnika u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH iz Kluba Ostalih, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz reda Ostalih, a koje je Sud BiH odbio kao neutemeljene.
427. Osim toga, uložene su 4 (četiri) Apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine na rješenja Suda Bosne i Hercegovine.
428. Središnje izborni povjerenstvo BiH je, sukladno članku 14. stavak (2) Zakona o financiranju političkih stranaka, novčano sankcioniralo 51 političku stranku zbog kršenja Zakona o financiranju političkih stranaka. Na navedene odluke izjavljeno je ukupno 16 žalbi, od kojih je Apelacijski odjel Suda BiH 15 žalbi odbio kao neutemeljene, a 1 žalbu djelomično uvažio.

Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća

429. Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je (1) jednu Naredbu kojom se odobrava otvaranje vreća s glasačkim materijalom za biračka mjesta 003A016 i 003A037 za razinu gradonačelnika Grada Bihaća u cilju pravilnoga sjedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata.
430. Također, donijelo je i 2 (dvije) Odluke kojom se zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića odbija kao neutemeljen, i to zahtjev za ponovno brojanje na svim redovitim biračkim mjestima za razinu gradonačelnika Srebrenika i zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića na 4 (četiri) biračka mjesta u Gradu Tuzli.
431. U svezi s kršenjem pravila ponašanja u izbornoj kampanji u Gradu Bihaću, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je jednu (1) odluku kojom se prigovor odbija kao neutemeljen.
432. Središnje izborno povjerenstvo BiH je na 18. sjednici, održanoj 13. 2. 2023. godine, donijelo Odluka o utvrđivanju i objavljivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika te načelnika Općine Bratunac i Vogošća. Na navedenu odluku Središnjega izbornog povjerenstva BiH uložen je 1 (jedan) prigovor koji se odnosio na točnost objavljenih rezultata u smislu da je na jednom biračkom mjestu u osnovnoj izbornoj jedinici Tuzla došlo do zlouporabe biračkoga prava. Rješavajući po navedenom prigovoru, Središnje izborno povjerenstvo BiH je 15. 2. 2023. godine donijelo odluku kojom se prigovor odbija kao neutemeljen. Na ovu odluku je Apelacijskom odjelu Suda BiH uložena jedna (1) žalba, a koju je Sud BiH rješenjem, br.: S1 3 Iž 045102 23 Iž od 22. 2. 2023. godine, odbio kao neutemeljenu.

Statistika žalbi podnesenih Apelacijskom odjelu Suda BiH

433. U svim fazama izbornoga procesa Apelacijskom odjelu Suda BiH ukupno su izjavljene 483 žalbe o kojima je odlučivao Sud BiH, s tim što za 8 žalbi do 31. 12. 2022. godine nije odlučio. Sud BiH je na kraju razdoblja izvješća 454 žalbe (93,9%) odbio ili odbacio, 17 žalbi (3,6%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 4 žalbe (0,8%) djelomično je uvažio, dok je 8 žalbi (1,7%) ostalo neriješeno. Važno je naglasiti da su i ove žalbe koje su riješene početkom 2023. godine odbijene kao neutemeljene, iz čega se vidi visok postotak potvrđenih odluka Središnjega izbornog povjerenstva BiH od strane Apelacijskoga odjela Suda BiH.

U fazi izbornoga procesa, koji se odnosio na provedbu Općih izbora 2022. godine, od raspisivanja izbora do okončanja posrednih izbora, ukupno su izjavljene 424 žalbe Apelacijskom odjelu Suda BiH, od kojih je Sud BiH 406 žalbi (95,8%) odbio ili odbacio, 16 žalbi (3,8%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 2 žalbe (0,4%) je djelomično uvažio iz čega se vidi visok postotak potvrđenih odluka Središnjega izbornog povjerenstva BiH od strane Apelacijskoga odjela Suda BiH. Nekoliko žalbi, koje je Apelacijski odjel Suda BiH uvažio, odnose se na predmetno područje lažno predstavljanje i uporabu javnih sredstava i resursa koje su uvedene izmjenama i dopunama Izbornoga zakona BiH donesenim od strane Visokoga predstavnika za

Bosnu i Hercegovinu u srpnju 2022. godine i tek sada se uspostavlja nova praksa u izbornom sustavu.

Na rješenja Suda Bosne i Hercegovine uložene su četiri (4) Apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

Publikacija „Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022.“

434. Kako bi se široj i općoj pravnoj javnosti omogućilo stjecanje i proširivanje znanja o mogućim rješenjima Suda Bosne i Hercegovine u postupcima odlučivanja po žalbama u izbornim predmetima, Središnje izorno povjerenstvo BiH je u okviru Edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine” pripremi i objavilo publikaciju “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022.“ „...Misija ove publikacije je da svi službenici Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, politički subjekti, analitičari, pravnici u nevladinim organizacijama, studenti prava kao i javnost koja se u svakodnevnom radu susreću s praktičnom primjenom propisa koje donosi Središnje izorno povjerenstvo BiH, redovitim praćenjem aktualne sudske prakse lakše razumiju zakon i podzakonske akte koji se primjenjuju.”⁹⁹

Slika 10. Publikacija “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022. godine”

⁹⁹ Delić, A. (2023) *Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022. godine*. Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, str. 8. https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/rjesavanje_izbornih_sporova_sudska_praksa_opci_izbori_u_BiH_2022_godine.pdf

3. Ostale aktivnosti

3.1. Problemi u pripremi i organizaciji Općih izbora 2022. godine uzrokovani kašnjenjem u usvajanju proračuna za provedbu Općih izbora 2022. godine

435. U ukupnom proračunskom zahtjevu za 2022. godinu u iznosu od 24.858.000 KM, koji je Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavilo Ministarstvu financija i trezora BiH u kolovozu 2021. godine, pored iznosa od 3.090.000 KM za neposrednu potrošnju predviđen je iznos od 11.768.000 KM za financiranje Općih izbora 2022. godine (9.768.000 KM u okviru gornje granice rashoda i aneks u iznosu od 2.000.000 KM za povećanje naknada članovima biračkih odbora). Dostavljen je i aneks od 10 milijuna KM za uvođenje digitalnih tehnologija u izborni proces koji je uključen u ukupan zahtjev.
436. Budući da Zakon o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu nije usvojen do 31. 12. 2021. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je Odluku o privremenom financiranju za razdoblje siječanj – ožujak 2022. godine, te je Ministarstvo financija i trezora BiH dostavilo 10. 1. 2022. godine Instrukciju za izradi operativnih/dinamičkih planova sukladno odluci o privremenom financiranju.
437. Dana 11. 1. 2022. godine dostavljen je Prijedlog operativnog/dinamičkog plana Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje siječanj – ožujak 2022. godine sukladno navedenoj Instrukciji s obzirom na to da je na snazi privremeno financiranje. Ukupan iznos operativnoga proračuna Središnjega izbornog povjerenstva BiH za prvi kvartal 2022. godine iznosio je 1.811.700,00 KM što iznosi ¼ sredstava odobrenih Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovinu za 2020. godinu. Ova su sredstva raspoređena na neposrednu potrošnju u iznosu od 757.200,00 KM, što iznosi ¼ sredstava odobrenih Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovinu za 2020. godinu u dijelu koji se odnosi na neposrednu potrošnju i na sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine u iznosu od 1.054.500,00 KM što predstavlja ¼ sredstava odobrenih Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovinu za 2020. godinu u dijelu koji se odnosi na program posebnih namjena Lokalni izbori 2020. godine
438. Dana 14. 1. 2022. godine zaprimili smo odgovor Ministarstva financija i trezora BiH kojim nas informiraju kako ne mogu odobriti naš operativni plan jer sadrži sredstva za “Opće izbore”, a za vrijeme privremenoga financiranje ne mogu se započeti novi ili prošireni programi posebnih namjena. Istim aktom ukazuje na članak 11. stavak (5) Zakona o financiranju institucija BiH, odnosno na zakonsku mogućnost financiranja Općih izbora 2022. godine, u vrijeme trajanja privremenoga financiranja.
439. Dana 19. 1. 2022. godine dostavili smo Korigirani prijedlog operativnog/dinamičkog plana za razdoblje siječanj – ožujak 2022. godine u kojem smo, pored

¼ za neposrednu potrošnju, uključili ¼ sredstava na program posebne namjene Lokalni izbori 2020. godine, jer to nije novi program i bio je odobren u 2020. godini, koji je bazna godina za privremeno financiranje, te bi na tom programu financirali predstojeće izbore.

440. Budući da do 2. 2. 2022. godine nisu bila na raspolaganju sredstva ni za neposrednu potrošnju, dostavili smo Urgenciju sa zahtjevom da se žurno unesu sredstva u ISFU sustav, kako bismo mogli unijeti plaću i ostale troškove nastale u siječnju 2022. godine, te tražili žuran odgovor na naš korigirani operativni plan.
441. Nakon ove naše urgencije 4. 2. 2022. godine Ministarstvo financija i trezora BiH je unijelo sredstva za siječanj i veljaču 2022. godine u ISFU sustav, odnosno dalo na raspolaganje financijska sredstva, ali samo iznose za plaće, naknade i najnužnije režijske i druge troškove za redovito poslovanje. Nisu unesena sredstva za održavanje izbora.
442. Dana 21. 2. 2022. godine dostavili smo Drugu urgenciju s ponovnim zahtjevom da nam se dostavi žuran odgovor vezano za naš zahtjev za osiguranjem sredstava za održavanje izbora.
443. S obzirom da nije bilo odgovora ni na jednu od navedenih urgencija vezano za financiranje izbora, Središnje izborno povjerenstvo BiH pokrenulo je procedure donošenja posebne odluke za financiranje Općih izbora 2022. godine, sukladno zakonskoj mogućnosti na koju je i ukazalo Ministarstvo financija i trezora BiH.
444. Dana 9. 3. 2022. godine dostavljen je Prijedlog Odluke o odobravanju raspodjele i uporabe dijela prenesenih sredstava akumuliranoga viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini Ministarstvu financija i trezora BiH i Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, s pratećom popratnom dokumentacijom, sukladno zakonom propisanim procedurama (članak 17. Zakona o financiranju institucija BiH). Ovom odlukom smo tražili 11.728.000 KM za financiranje izbora (ovaj iznos predstavlja dio proračunskog zahtjeva koji se odnosi na PPN – Opći izbori 2022. godine s uključenih 2 milijuna KM u aneks, ali bez nabavke kombi vozila koji bi se financirao dijelom iz prodaje starog kombi vozila.
445. Dana 14. 3. 2022. godine Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH dostavio je pozitivno Mišljenje na Prijedlog Odluke o odobravanju raspodjele i uporabe dijela prenesenih sredstava akumuliranog viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini, s ukazanim sugestijama i preporukama.
446. Dana 24. 3. 2022. godine Ministarstvo financija i trezora BiH dostavilo je Mišljenje, kojim ne može podržati zahtjev Središnjega izbornog povjerenstva BiH o Prijedlogu Odluke o odobravanju raspodjele i uporabe dijela prenesenih sredstava akumuliranoga viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini (ministar financija i trezora BiH nije potpisao obrazac broj 2a o fiskalnoj procjeni učinka, koji je dostavilo Središnje izborno povjerenstvo BiH uz spomenutu posebnu odluku, potpisan od strane predsjednika).

447. Dana 8. 4. 2022. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavilo je Vijeću ministara BiH Prijedlog odluke o odobravanju raspodjele i uporabe dijela prenesenih sredstava akumuliranoga viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini u iznosu od 11.728.000,00 KM, s mišljenjima, izvješćem o održanim konzultacijama sa zainteresiranom javnošću, obrazac za prethodnu procjenu utjecaja propisa i obrazac za fiskalnu procjenu učinka. Na zahtjev Generalnoga tajništva Vijeća ministara BiH, dostavili smo dopunu materijala dana 18. 4. 2022. godine, s detaljnim obrazloženjem i izjašnjenjem na Mišljenje Ministarstva financija i trezora BiH.
448. Dana 6. 5. 2022. godine Vijeću ministara BiH smo dostavili zahtjev za osiguranje dodatnih sredstva za realizaciju nabavki glasačkih listića i drugoga izbornog materijala za provedbu Općih izbora 2022. godine u iznosu od 800.000,00 KM zbog značajnoga povećanja cijena tih nabavki u odnosu na prethodno planirane, te je ukupan iznos traženih sredstava iznosio 12.585.000,00 KM.
449. Dana 6. 6. 2022. godine Vijeće ministara BiH na svojoj 51. sjednici donosi Odluku o odobravanju privremene uporabe dijela sredstava od dozvola za uporabu radio-frekvencijskoga spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava. Ovom odlukom sredstva u iznosu od 9.728.000,00 KM bi se rabila na financiranje Općih izbora 2022. godine.
450. Istog dana, Središnje izborno povjerenstvo BiH upućuje dopis Uredu Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini u kojem ga izvješćuje o odluci Vijeća ministara BiH, te navodi kako iznos sredstava utvrđen u toj odluci nije dovoljan za financiranje Općih izbora 2022. godine. Istim ga informira o prethodno poduzetim aktivnostima na osiguranju potrebnoga iznosa sredstava.
451. Nakon održanih konzultacija s predstavnicima Ministarstva financija i trezora BiH i Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donosi Odluku o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, br. 02/22 od 7. 6. 2022. godine, kojom su Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine odobrena sredstva za financiranje predstojećih Općih izbora 2022. godine u iznosu od 12.528.000,00KM.¹⁰⁰ Pored ove odluke Visoki predstavnik za BiH je donio Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine.¹⁰¹ Ovim odlukama se automatski i kontinuirano rješava pitanje financiranja svih sljedećih izbora u BiH u situaciji kada je na snazi privremeno financiranje.
452. Dana 8. 6. 2022. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavilo je zahtjev za otvaranje programa posebne namjene Opći izbori 2022. godine sukladno Odluci o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine i operativni plan kojim se sredstva u iznosu od 12.528.000,00KM unesu u lipnju 2022. godine.

¹⁰⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj 38/22 od 10. 6. 2022. godine

¹⁰¹ *Ibid.*

453. Isti dan Ministarstvo financija i trezora BiH otvara program posebnih namjena Opći izbori 2022. godine pod šifrom 0706710 i stavlja na raspolaganje u ISFU Središnjem izbornom povjerenstvu BiH kompletan iznos od 12.528.000,00 KM.

3.2. Financijske aktivnosti

454. Redovite aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u području materijalno-financijskih poslova u razdoblju izvješća uključuju: vođenje poslovnih knjiga: glavne knjige i dnevnika (redovitoga proračuna, programa posebne namjene: Opći izbori 2022. godine, Jedinstveni izborni informacijski sustav JIIS, Prijevremeni izbori 2023. godine – Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnike Općine Bratunac i Vogošća, programa posebne namjene: Tekuća rezerva 2022. godine i pomoćnih knjiga (knjiga osnovnih sredstva, sitnoga inventara i materijala u skladištu, knjiga putnih naloga, evidencije prihoda, evidencije reprezentacije, evidencije usluga fiksnih i usluga mobilnih telefona i dr.), praćenje izvršenja proračuna, vođenje blagajničkoga poslovanja; obračuni i isplate plaća i naknada, refundacija na temelju bolovanja; izrade izvješća mjerodavnim tijelima porezne uprave (specifikacije obračuna poreza i doprinosa, MIP, MOP, GOP i GIP 1022 obrasci) fondovima, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH i sl.)

3.3. Proračun Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2022. godinu

455. Sukladno **Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza za 2022. godinu**¹⁰² Središnjem izbornom povjerenstvu BiH odobren je ukupan proračun u iznosu od **15.777.000,00 KM** od čega za neposrednu potrošnju iznos od 3.249.000,00 KM, a za održavanje Općih izbora 2022. godine iznos od 12.528.000,00 KM.

Korigirani proračun

a) Uvećanje neposredne potrošnje

456. Odlukom o odobravanju sredstava tekuće rezerve za isplatu **jednokratne novčane pomoći uposlenima u institucijama Bosne i Hercegovine** VM, broj 185/22 od 30. prosinca 2022. godine, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH odobren je iznos od 35.000,00 KM i unesen na proračunsku stavku – naknade troškova uposlenih.
457. Odobrena i stavljena na raspolaganje financijska sredstva za isplatu jednokratne novčane pomoći uposlenim u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH korigiraju proračun Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu na neposrednoj potrošnji u iznosu od **35.000,00 KM**.

¹⁰² “Službeni glasnik BiH” broj 42/22

b) Višegodišnja kapitalna ulaganja

Program posebnih namjena – Jedinostveni izborni informacijski sustav u BiH (korigirani proračun za 2022. godinu)

458. Odlukom o odobravanju izvedbenoga projekta Jedinostvenoga izbornog informacijskog sustava Bosne i Hercegovine koji se uvrstio u program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za razdoblje 2010. – 2012. godine, broj 24/11 od 14. 3. 2011. godine, odobreno je ukupno 3.255.147,00 KM.
459. Kako su sve aktivnosti okončane, Središnje izborni povjerenstvo BiH **pokrenulo je proceduru zatvaranja programa posebnih namjena, višegodišnjega kapitalnog ulaganja u projekt Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine.**
460. Središnje izborni povjerenstvo BiH pripremilo je i aktom, broj : 07-1-16-1-133-9/21 od 5. 1. 2021. godine, dostavilo Vijeću ministara BiH Informaciju o realizaciji višegodišnjega kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine, s Prijedlogom zaključka, korigiranu i usuglašenu sa sugestijama Ureda za Zakonodavstvo Vijeća ministara BiH navedenim u Mišljenju, broj: 03-02-4-920/21 od 3. 12. 2021. godine, radi razmatranja i usvajanja sukladno članku 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.¹⁰³
461. Ministarstvo financija i trezora BiH dostavilo je mišljenje, broj: 05-02-2-8808-2/21 od 24. 11. 2021. godine, kako nema primjedbi na istu, te je dostavilo potpisan i ovjeren primjerak obrasca 2a o fiskalnoj procjeni učinka. Isti su dostavljeni Vijeću ministara BiH uz Informaciju o realizaciji višegodišnjega kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine, uz gore navedeni akt.

Prijedlog zaključka glasi: “Višegodišnji kapitalni projekt Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine je završen.

Preostala neutrošena sredstva po završetku višegodišnjega kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine u iznosu od 33.406,68 KM ostat će na Jedinostvenom računu trezora i rabić će se za financiranje institucija Bosne i Hercegovine“.

Vijeće ministara BiH je razmatralo dostavljenu Informaciju o realizaciji višegodišnjega kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine s prijedlogom zaključka, program posebnih namjena: Jedinostveni izborni informacijski sustav Bosne i Hercegovine i isti usvojio te je **program JIIS BiH zatvoren i sredstva u iznosu od 33.406,68 KM vraćena su na glavni račun trezora BiH.**

462. Prenesena neutrošena sredstva iz 2021. godine, višegodišnjih kapitalnih ulaganja na programu posebnih namjena – Jedinostveni izborni informacijski sustav u BiH **korigiraju proračun** Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu za iznos od **33.406,68 KM.**

¹⁰³ „Službeni glasnik BiH“ br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08

c) Troškovi iz tekuće rezerve proračuna institucija Bosne i Hercegovine

Program posebne namjene – Tekuća rezerva 2022. godine

463. Odlukom o odobravanju sredstava tekuće rezerve proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu za implementaciju Zakona o izmjenama zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine VM, broj 163/22 od 15. prosinca 2022. godine, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH odobren je iznos od 28.813,00 KM. Ovaj iznos je odobren za uvećanje bruto plaća i naknada u 2022. godini na temelju izmjena koeficijenata obračuna plaće sukladno odredbama Zakona o izmjenama zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine.
464. Ukupno odobrena sredstva za uvećanje plaće na Program posebne namjene – Tekuća rezerva 2022. godine korigiraju proračun Središnjega izbornog povjerenstva BiH za iznos od **28.813,00 KM**.

d) Domaći transferi

Program posebnih namjena – Prijevremeni izbori 2023. godine

465. Središnje izborni povjerenstvo BiH je na 92. sjednici, održanoj dana 7. 12. 2022. godine, donijelo Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općina Bratunac i Vogošća, koji se održavaju u nedjelju 5. veljače 2023. godine, a na 93. sjednici, održanoj dana 8. 12. 2022. godine, donijelo Zaključak o usvajanju namjenske strukture troškova – proračuna za održavanje prijevremenih izbora za gradonačelnike Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnike Općina Bratunac i Vogošća u iznosu od 213.000,00 KM.
466. Sukladno članku 1.2 a Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine u proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine osiguravaju se sredstva za osiguranje vršenja ovlasti Središnjega izbornog povjerenstva BiH koje regulira članak 2.9. Izbornoga zakona BiH.
467. Međutim, sukladno **članku 1.2b** Izbornoga zakona BiH *„kada načelniku općine, odnosno gradonačelniku, koji je neposredno izabran, prestane mandat sukladno zakonu, sredstva za provedbu novih izbora osiguravaju se u proračunu općina, odnosno grada za koje se provodi izbor za načelnika općine, odnosno gradonačelnika.”* Članak 1.2a stavak (6) Izbornoga zakona BiH nalaže da se *„sredstava za provedbu izbora moraju osigurati u roku od 15 dana od dana donošenja odluke Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine o raspisivanju izbora.“*
468. Uplaćena sredstva Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i Općina Bratunac i Vogošća, na program posebne namjene – Prijevremeni izbori 2023. korigira proračun Središnjega izbornog povjerenstva BiH za godinu izvješća za iznos od **213.000,00 KM**.

469. **Ukupan korigirani proračun Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje 1. 1. – 31. 12. 2022. godine**, s prenesenim neuporabljenim sredstvima iz 2021. godine na višegodišnjem kapitalnom ulaganju i kao i domaćim transferima uplaćenim u 2022. godini, te troškovima iz tekuće rezerve proračuna institucija Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, sukladno odlukama Vijeća ministara BiH iznosi ukupno **16.087.219,68 KM**.

Tablica 34. Struktura naloga tijekom 2022. godine

	Nalozi za knjiženje	Računi	Izvješće o plaćenim računima	Nalozi za plaćanje	Prijave dobavl. / vanjskih suradnika	Ugovori o djelu	Povjerenstva
Neposredna potrošnja	134	660	134	134	18	7	3
PPN: Opći izbori 2022	69	227	69	69	658	623	-
PPN: JIIS	-	-	-	-	-	-	-
PPN: Tekuća rezerva 2022. godine							
PPN- Prijevremeni izbori 2023. godine	1	1	1	1	-	-	-
UKUPNO	204	888	204	204	676	630	3

470. Pored redovite aktivnosti, realizirani su i drugi značajni poslovi, kako slijedi:

- a) završne radnje popisa/inventure na dan 31. 12. 2021. godine, priprema elaborata o popisu/inventuri na dan 31. 12. 2021. godine,
- b) izrada godišnjega financijskog izvješća o izvršenju proračuna za razdoblje 1. 1 – 31. 12. 2021. godine sukladno Zakonu o financiranju institucija BiH (“Službeni glasnik BiH” br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13 I 38/22),
- c) Godišnje izvješće o sustavu financijskoga upravljanja i kontrole za 2021. godinu, koji je izrađen na obrascu prema Odluci Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine o objavljivanju forme i sadržaja Godišnjega izvješća o sustavu financijskoga upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu i sukladno Naputku za izradu godišnjega izvješća o sustavu financijskoga upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu,
- d) Izrada operativnih/dinamičkih planova Središnjega izbornog povjerenstva BiH sukladno instrukciji o izradi operativnih/dinamičkih planova proračunskih korisnika sukladno: Odluci o privremenom financiranju institucija Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj – ožujak 2022. godine, koju je donijelo Vijeće ministara BiH na 61. sjednici, održanoj dana 30. 12. 2021. godine i

Odluci o privremenom financiranju institucija Bosne i Hercegovine za razdoblje travanj – lipanj 2022. godine, koju je donijelo Vijeće ministara BiH na 47. sjednici, održanoj dana 18. 3. 2022. godine.

e) Aktivnosti na osiguranju sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine

471. Zahtjev za otvaranje programa posebnih namjena Opći izbori 2022. godine sukladno Odluci o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, br. 02/22, koju je dana 7. 6. 2022. godine donio Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini i kojom su Središnjem izbornom povjerenstvu BiH odobrena sredstva za financiranje predstojećih Općih izbora 2022. godine u iznosu od 12.528.000,00KM.

Priprema Operativnoga plana za program posebnih namjena Opći izbori 2022. godine

- f) Izrada akata obvezujućih po Zakonu o financiranju institucija BiH i Zakonom o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu:
- 1) Izrada operativnih/dinamičkih planova Središnjega izbornog povjerenstva BiH sukladno Instrukciji o izradi operativnih/dinamičkih planova za razdoblje siječanj – prosinac 2022. godine
 - 2) Namjenska struktura programa posebne namjene – Opći izbori 2022. godine
 - 3) Namjenska struktura kapitalnih izdataka za 2022. godinu
 - 4) Namjenska struktura programa posebne namjene – Jedinostveni izborni informacijski sustav BiH/JIIS BiH
 - 5) Namjenska struktura programa posebne namjene – Prijevremeni izbori 2023. godine
 - 6) Namjenska struktura programa posebne namjene – Tekuća rezerva 2022. godine
- g) Sukladno Zakonu o financiranju institucija BiH i Pravilniku o financijskom izvješćivanju institucija BiH (“Službeni glasnik br. 25/15 i 91/17), izrada i dostava Ministarstvu financija i trezora BiH:
- 1) tromjesečnoga financijskog izvješća o izvršenju proračuna za razdoblje 1. 1. – 31. 3. 2022. godine – Instrukcija, broj: 05-02-2-2503-1/22 od 30. 3. 2022. godine;
 - 2) polugodišnjega financijskog izvješća o izvršenju proračuna za razdoblje 1. 1. – 30. 6. 2022. godine – Instrukcija, broj: 05-02-2-4609-2/22 od 1. 7. 2022. godine;
 - 3) devetomjesečnoga financijskog izvješća o izvršenju proračuna za razdoblje 1. 1. – 30. 9. 2022. godine – Instrukcija, broj: 05-02-2-6682-1/22 od 30. 9. 2022. godine;
 - 4) kvartalna izvješća dinamike upošljavanja;
 - 5) pripreme radnje popisa/inventure na dan 31. 12. 2022. godine i pripreme radnje za izradu godišnjega financijskog izvješća o izvršenju proračuna za 2022. godinu;
- h) tablice prioriteta Dokumenta okvirnoga proračuna za razdoblje od 2022. do 2024. godine sukladno Instrukciji za proračunske korisnike br. 1 (priprema Dokumenta okvirnoga

proračuna za razdoblje od 2023. do 2025. godine), broj: 05-02-2-1822-1/22 od 23. 2. 2022. godine;

- i) izrada i dostava Ministarstvu financija i trezora BiH projekcije proračuna Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2023. godinu, zahtjev za dodjelu sredstava iz proračuna za 2023. godinu sukladno Instrukciji za proračunske korisnike Ministarstva financija i trezora BiH br. 2 i Instrukciji s naputkom za pripremu zahtjeva za dodjelu sredstva iz proračuna za 2023. godinu (projekcija proračuna za 2023. godinu), broj: 05-16-2-4801-1/22 od 13. 7. 2022. godine;
- j) izrada srednjoročnoga plana rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje 2023. – 2025. godine;
- k) praćenje financiranja i trošenja sredstava s programa posebnih namjena i izvješćivanje Ministarstva financija i trezora BiH;
- l) aktivnosti na isplati naknada članovima biračkih odbora za rad na Općim izborima 2022. godine;
- m) praćenje troškova reprezentacije i troškova telefonskih usluga i kvartalno izvješćivanje,
- n) praćenje naplate prihoda od kazni koje izriče SIP BiH, kao i pristojbi za sudjelovanje na izborima te SMS usluga i izvješćivanja o istim;
- o) aktivnosti na rješavanju skladišnoga prostora;
- p) rad s internom i eksternom revizijom.

3.4. Logističko-operativne aktivnosti i personalne aktivnosti

3.4.1. Opće informacije i normative

- 472. Središnje izorno povjerenstvo BiH je u razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine realiziralo značajne logističke poslove i posebne nabavke kako za potrebe pripreme i provedbe Općih izbora 2022. godine, tako i druge redovite nabavke potrebne za izvršavanje poslova iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
- 473. Nabavke provedene tijekom 2022. godine bile su predviđene Privremenim Planom nabavki Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za razdoblje 1. 1. 2022. godine – 31. 3. 2022. godine, broj: 07-2-16-3-89-1/22 od 20. 1. 2022. godine, Privremenim Planom nabavki Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, nabavke čija procijenjena vrijednost nabavke je iz vrijednosnoga razreda iz članka 14. stavak (2) točka a) i stavak (4) Zakona o javnim nabavkama, broj: 07-2-16-3-89-2/22 od 20. 1. 2022. godine, Privremenim Planom nabavki Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2022. godinu nabavke čija procijenjena vrijednost nabavke je iz vrijednosnoga razreda iz članka 14. stavak (2) točka a) i stavak (4) Zakona o javnim nabavkama, broj: 07-2-16-3-89-3/22 od 11. 5. 2022. godine i Planom nabavki Središnjega izbornog povjerenstva

Bosne i Hercegovine za razdoblje srpanj – prosinac 2022. godine, broj: 07-2-16-3-89-4/22 od 4. 8. 2022. godine.

Isto tako pravni okvir za izradu plana nabavki za 2022. godinu se nalazi i u Nacrtu Plana nabavki Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, broj: 07-1-16-1-1097-3/21 od 5. 8. 2021. godine i Suglasnosti Ministarstva financija i trezora BiH o Namjenskoj strukturi izdataka za nabavku stalnih sredstava od strane, broj: 05-16-2-4909-2/22 od 15. 7. 2022. godine i Dokumentu okvirnog proračuna Središnjega izbornog povjerenstva BiH za razdoblje od 2021. godine do 2023. godine.

474. Izuzetno za provedbu Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine treba istaknuti činjenicu da je Visoki predstavnik za BiH svojim odlukama, koje su pobrojane u pravnom okviru koji slijedi, nametnuo zakone kojim su regulirani način financiranja i osiguranja financijskih sredstava potrebnih za provedbu predstojećih Općih izbora 2022. godine.
475. Pravni okvir za provedbu postupaka javnih nabavki čine sljedeći zakoni i propisi sukladno kojima je Središnje izborni povjerenstvo BiH izvršilo nabavke: Zakon o javnim nabavkama,¹⁰⁴ Naputak za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda,¹⁰⁵ Zakon o Pravobraniteljstvu Bosne i Hercegovine,¹⁰⁶ Odluka o privremenom financiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj – ožujak 2022. godine,¹⁰⁷ Odluka o privremenom financiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za razdoblje travanj – lipanj 2022. godine,¹⁰⁸ Zakon o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu,¹⁰⁹ Pravilnik o postupku izravnoga sporazuma,¹¹⁰ Interni pravilnik o postupku izravnoga sporazuma u Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine,¹¹¹ Pravilnik o uspostavljanju i radu povjerenstva za javne nabavke,¹¹² Svi podzakonski akti doneseni od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Agencije za javne nabavke, Zakon o obligacijskim odnosima,¹¹³ Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija,¹¹⁴ Zakon o građenju,¹¹⁵ Posebne uzanse o građenju,¹¹⁶ Pravilnik o javnim nabavkama Središnjega izbornog povjerenstva BiH,¹¹⁷ Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine,¹¹⁸ Odluka kojom se donosi Odluka o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u

¹⁰⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj 39/14

¹⁰⁵ „Službeni glasnik BiH“, br. 90/14 i 20/15

¹⁰⁶ „Službeni glasnik BiH“ br. 8/02, 10/02, 44/04 i 102/09

¹⁰⁷ „Službeni glasnik BiH“, broj 3/22 od 21. 1. 2022. godine

¹⁰⁸ „Službeni glasnik BiH“, broj 19/22 od 5. 4. 2022. godine

¹⁰⁹ „Službeni glasnik BiH“, broj 42/22 od 30. 6. 2022. godine

¹¹⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj 90/14

¹¹¹ Broj: 07-2-02-2-144-1/15 od 12. 2. 2015. godine

¹¹² „Službeni glasnik BiH“, broj 103/14

¹¹³ „Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list RBiH“, br. 2/92,13/93 i 13/94

¹¹⁴ „Službeni list SFRJ“, br. 33/77, 12/87, 30/90 i 3/93

¹¹⁵ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/02

¹¹⁶ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/02

¹¹⁷ „Službeni list SFRJ“, broj: 18/77

¹¹⁸ „Službeni glasnik BiH“, broj: 38/22 od 10. 6. 2022. godine

Bosni i Hercegovini 2022. godine,¹¹⁹ Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine¹²⁰ i drugi zakoni i propisi.

476. S Agencijom za javne nabavke i Pravobraniteljstvom Bosne i Hercegovine, kao kontrolnim i koordinacijskim tijelima za područje javnih nabavki, kontinuirano je razmjenjivana pisana komunikacija i praćena realizacija zakonskih odredaba kojima se regulira područje javnih nabavki. U više navrata se Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine obraćalo ovoj Agenciji za tumačenje i način postupanja ugovornoga tijela u pogledu pokretanja i provedbe postupaka javnih nabavki u situaciji kada financijska sredstva nisu osigurana u proračunu institucije. Bilo je potrebno provesti nabavke koje za predmet imaju robe i usluge neophodne za pripremu i provedbu predstojećih izbora i imati zaključene ugovore do dana donošenja Odluke o raspisivanju i održavanju Općih izbora 2022. godine¹²¹ koju je Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo na 17. sjednici, održanoj dana 4. 5. 2022. godine. Sve ostvarene nabavke i provedeni postupci kvalitetno su dokumentirani uz pribavljanje i evidentiranje potrebnih mišljenja, suglasnosti, zapisnika povjerenstva i druge potrebne dokumentacije. Postupak nabavke čija je vrijednost bila procijenjena na iznos veći od 6.000,00 KM provodila su povjerenstva za javne nabavke koje su imenovana odlukom Središnjega izbornog povjerenstva BiH (rad ovih povjerenstava reguliran je Pravilnikom o načinu glasovanja i odlučivanja Povjerenstva za javne nabavke Središnjega izbornog povjerenstva BiH).¹²² Povjerenstvo donosi Poslovnik Povjerenstva za javnu nabavku. Za svaki postupak nabavke imenovano je posebno povjerenstvo za nabavku, iznimno u nekim slučajevima je isto povjerenstvo provodilo dva postupka nabavke čiji predmeti nabavke su bili usko vezani.

3.4.2. Logističke i operativne aktivnosti

477. Operativno-logističke aktivnosti predstavljaju strukturiran sustav od određenih međusobno povezanih sastavnica koje su predstavljale suštinu operativnih radnji Središnjega izbornog povjerenstva BiH tijekom 2022. godine uz aktivnosti koje su se odnosile na pripremu i organizaciju Općih izbora 2022. godine.
478. Nabavka je realizirana sukladno odredbama Zakona o javnim nabavkama i provedbenim aktima donesenim na temelju ovoga zakona od strane Vijeća ministara BiH i Agencije za javne nabavke Bosne Hercegovine i Pravilnika o postupku izravnoga sporazuma.
479. Na temelju Odluka Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Odluka predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva BiH i generalnoga tajnika Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH izvršene su nabavke opreme, roba i usluga neophodnih za blagovremeno i stručno provedbu aktivnosti za pripremu i održavanje Općih izbora 2022. godine, kako slijedi:

¹¹⁹ „Službeni glasnik BiH“, broj: 38/22 od 10. 6. 2022. godine

¹²⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj: 38/22 od 10. 6. 2022. godine

¹²¹ „Službeni glasnik BiH“, broj: 27/22 od 4. 5. 2022. godine

¹²² broj: 07-2-02-2-397-1/15 od 16. 4. 2015. godine

480. **Postupci planirani iz programa posebnih namjena i neposredne potrošnje za 2022. godinu:** Usluge tiskanja i pakiranja glasačkih listića – otvoreni postupak, međunarodni platni razred; usluge tiskanja i pakiranja izbornoga materijala (obrazaca, oznaka za biračka mjesta i omotnica i certifikata za dodjelu mandata i izrada fascikli sa suhim žigom) (četiri lota) – otvoreni postupak, međunarodni platni razred; nabavka ambalažnoga materijala (dva lota), otvoreni postupak, međunarodni platni razred; nabavka materijala (uredskoga materijala, tonera i računalnoga materijala i materijala za biračka mjesta) (tri lota) – otvoreni postupak, usluge prijevoza izbornoga materijala – otvoreni postupak; nabavka usluga – održavanje info sustava i razvoj novih aplikacija, (6 lotova) – otvoreni postupak; produženje i isporuka redovitih licenci Lot 1, otvoreni postupak; usluge oglašavanja u dnevnom tisku (tri lota) – otvoreni postupak; usluge poštanske dostave izbornoga materijala (na adrese u inozemstvo i dostava izbornoga materijala biračima za glasovanje putem pošte) – pregovarački postupak bez objave obavijesti o nabavci; nabavka usluga izdavanja avionskih karata, konkurentski postupak; nabavka usluga opravke i servisiranja službenih motornih vozila, konkurentski postupak, uz napomenu da isti nije okončan budući da je jedan od ponuđača u ovom postupku izjavio žalbu URŽ BiH; nabavka materijalno-tehničkih sredstava za higijensko epidemiološku zaštitu u uvjetima epidemije COVID-19 – konkurentski zahtjev za dostavu ponuda; usluge zakupa opreme (dva lota) (Zakup računala i zakup aparata za kopiranje i mrežnih printera – konkurentski postupak; usluge izrade i presnimavanje video spota i audio jingle (tri lota)) – konkurentski zahtjev; usluge interneta i usluge povećanja jačine brzine interneta – konkurentski postupak.
481. Postupak zakupa poslovnoga prostora za smještaj skladišta Središnjega izbornog povjerenstva BiH proveden je nakon raspisanoga javnog poziva za dostavljanje ponuda za iznajmljivanje poslovnoga prostora skladišnoga tipa za potrebe Središnjega izbornog povjerenstva BiH koji je objavljen u trima dnevnom novinama dana 26. 1. 2022. godine. Na javni poziv dostavljena je samo jedna ponuda ponuđača “Inex” d.o.o. Istočno Sarajevo sa sjedištem u ulici Kasindolskog bataljona br. 14 Istočna Ilidža, Istočno Sarajevo (dosadašnji zakupodavac) s kojim je zaključen ugovor o zakupu poslovnoga prostora skladišnoga tipa dana 30. 3. 2022. godine na razdoblje do dvije godine počevši od 1. 5. 2022. godine.
482. Također, postupak zakupa poslovnoga prostora za smještaj Glavnoga centra za brojanje za provedbu Općih izbora 2022. godine proveden je putem javnoga poziva za dostavljanje ponuda. Javni poziv za dostavljanje informativnih ponuda objavljen je u trima dnevnom novinama dana 4. 6. 2022. godine. Do krajnjega roka za dostavljanje ponuda zaprimljena je samo jedna ponuda ponuđača KJKP ZOI 84 OLIMPIJSKI CENTAR d.o.o. Sarajevo s kojim je zaključen ugovor o zakupu poslovnoga prostora, Olimpijske dvorane “Zetra” u ulici Alipašina bb u Sarajevu, s parking prostorom, dana 25. 8. 2022. godine na razdoblje do tri mjeseca počevši od 30. 8. 2022. godine.
483. U 2022. godini proveden je i postupak nabavke ugostiteljskih usluga koje će se rabiti tijekom 2022. godine primjenom postupka propisanoga odredbama Pravilnika o postupku dodjele ugovora o uslugama iz Aneksa II. Dio B i odredbama članka 8. stavak (1) Zakona o javnim nabavkama («Službeni glasnik BiH», broj 66/16) za dostavu ponuda.
484. Postupci nabavki goriva za službena motorna vozila, usluga lektoriranja teksta, nisu provedeni u 2022. godini, budući da su na snazi bili okvirni sporazumi na razdoblje do

dvije godine koji su zaključeni s najpovoljnijim ponuđačima nakon provedenih postupaka javnih nabavki u 2021. godini.

485. Provedeno je 8 otvorenih i 6 konkurentskih postupaka i 1 pregovarački postupak bez objave obavijesti o nabavci što je ukupno 15 postupka.
486. Postupci planirani iz kapitalnih izdataka za 2022. godinu su: nabavka namještaja, nabavka i isporuka uredskoga namještaja Lot 1 i nabavka i isporuka arhivskoga namještaja, metalnih polica, Lot 2 – konkurentski zahtjev za dostavu ponuda, nabavka računalne i elektroničke opreme (2 lota) – otvoreni postupak, Lot 1 – Korisnička računala s monitorima, laptop uređaji, dokument skener, korisnički printeri, blade server s pripadajućom licencom i pratećom opremom i printer za labele, Lot 2 – multifunkcionalni uređaj i digitalni konferencijski sustav za audio snimanje sjednica, nabavka nove dugogodišnje licence – otvoreni postupak, LOT2.
487. Nije bilo planiranih postupaka nabavki iz višegodišnjih kapitalnih ulaganja u 2022. godini.
488. Važnije nabavke provedene putem izravnoga sporazuma za koje su zaključeni ugovori su: pranje službenih motornih vozila i vulkanizerskih usluga, usluge tiskanja obrazaca za registraciju političkih subjekata za Opće izbore 2022. godine, usluge nadogradnje i osposobljavanja postojećih aplikacija softvera za biračke odbore i podrške svakodnevnoga izvješćivanja za potrebe Općih izbora 2022. godini, usluge snimanja, montaže, presnimavanja TV telopa za upis birača u SBP i izbor biračke opcije za Opće izbore 2022. godine, usluga povezivanja inicijalnoga punjenja SMS centra i podrške u radu SMS centra, nabavka klima uređaja, usluge pisanoga prijevoda Priručnika SIP-a BiH i ostalog materijala za provedbu Općih izbora 2022. godine, pružanje usluga turističkog vodiča i dr. nabavke.
489. Važnije nabavke provedene putem izravnoga sporazuma za potrebe rada Glavnoga centra za brojanje za Opće izbore 2022. godine za koje su zaključeni ugovori: usluge zakupa metaldetektorskih vrata, usluge prijevoza, montaže i puštanje u rad X-rey skenera za KDZ punkt u poslovni prostor u kome je smješten GCB, usluge interneta, odnosno montaže i demontaže privremene mrežne poveznice od Središnjega izbornog povjerenstva BiH do zakupljenoga prostora u “Zetri”, usluge montaže i demontaže privremene elektro mreže, zakupljenoga prostora u “Zetri”, radi prilagođavanja namjeni za GCB za Opće izbore 2022. godine, montaže i demontaže pregradnih zidova, montaže i demontaže privremene računalne mreže, iznajmljivanja jednoga putničkog vozila, dopune sustava za video nadzor za GCB.
490. Iz sredstava programa posebne namjene i neposredne potrošnje izvršena je nabavka usluga pisanoga prijevoda publikacija i priručnika s jednog od jezika u službenoj uporabi u BiH na engleski jezik i obratno (2 priručnika, Priručnika za rad Glavnog centra za brojanje i Priručnika za izborne promatrače). Nabavka usluga lektoriranja priručnika i publikacija i nabavka usluga tiskanja i DTP priručnika i publikacija; Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni Hercegovini – Opći izbori 2022. godine, Priručnik za rad biračkoga odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH, Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata, Priručnik za izborne promatrače – Opći izbori 2022., Praktikum za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u Bosni i

Hercegovini (*izmijenjeno i dopunjeno izdanje*), Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje.

Redovite operativne aktivnosti

491. Redovite operativne aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH obuhvatile su i osobne poslove i upošljavanje državnih službenika i uposlenika, odnosno obrada podataka za sve službenike i uposlenike koji su bili uposleni u prethodnoj godini u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH (broj radnih sati provedenih na poslu; broj sati provedenih na bolovanju, godišnjem odmoru, porodijskom odsustvu itd.; pregled plaćenih doprinosa i poreza iz plaće i na plaću). Osobni poslovi u 2022. godini su se realizirali kroz sljedeće aktivnosti:
- a. priprema podataka za mjesečna i godišnja izvješća Zavodu za statistiku,
 - b. kontinuirana prijava novih uposlenika i državnih službenika tijekom cijele godine u porezne uprave, slanje upita i odgovora na upite Agenciji za državnu službu BiH, dostavljanje odjelu za MFP podataka o uposlenim i sve promjene koje su značajne za obračun plaće, kao i pripremanje zbrojnih radnih listi iz svih organizacijskih jedinica radi obračuna plaća,
 - c. izvršena je i cjelovita procedura upošljavanja i popuna radnih mjesta na određeno vrijeme,
 - d. redovite mjesečne aktivnosti vezane za obračun plaća i kompletiranje zbrojnih radnih listi,
 - e. evidentiranje i popis akata svih primljenih poziva za seminare upućenih u instituciju,
 - f. praćenje troškova telefonskih usluga, mobilnih i fiksnih telefona, kao i tipkanje rješenja za sva prekoračenja godišnjega iznosa troškova telefonskih usluga;
 - g. aktivnosti na izradi odgovarajućih rješenja i pisanih obavijesti kandidatima kako u Odsjeku za operativne i zajedničke poslove, tako i u Odsjeku za pravne poslove s kojim se neposredno surađivalo u realizaciji ovih aktivnosti (izrada rješenja za godišnje odmone, za plaćena odsustva, potvrde o radnom iskustvu),
 - h. drugi poslovi (fotokopiranje, sređivanje osobnih dosjea, ažuriranje podataka i izrada tablica).

Aktivnosti iz područja rada i radnih odnosa

492. Tijekom 2022. godine jedna državna službenica razriješena je dužnosti rukovodećega državnog službenika zbog prestanka radnoga odnosa po sili zakona s danom 25. 4. 2022. godine zbog odlaska u mirovinu. Tri državna službenika su razriješena dužnosti od kojih su dva u lipnju 2022. godine, a jedan u rujnu 2022. godine podnijeli zahtjeve za sporazumni prestanak radnoga odnosa zbog zasnivanja radnoga odnosa u drugoj instituciji. Zatim jedna državna službenica podnijela je zahtjev za prestanak radnoga odnosa putem sporazumnoga preuzimanja u općinsku službu. U ovom razdoblju izvješća jednom državnom službeniku je prestao radni odnos na temelju izricanja disciplinske mjere prestanak radnoga odnosa zbog kršenja odredaba službene dužnosti. Jedan uposlenik na poslovima vozača je tragično preminuo.
493. U ovom razdoblju izvješća putem Agencije za državnu službu BiH raspisan je dana 25. 4. 2022. godine, javni oglas za popunu jednoga radnog mjesta rukovodećega državnog službenika – voditelja Sektora za financijske i opće poslove, koje ostaje

- upražnjeno od 23. 4. 2022. godine zbog odlaska državne službenice u mirovini i jednoga upražnjenog radnog mjesta – višeg stručnog suradnika za financijske poslove u Odsjeku za financijske poslove, Sektor za financijske i opće poslove, koje je upražnjeno počevši od 28. 1. 2022. godine u Tajništvu Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine. Po provedenoj i okončanoj proceduri Rješenjem Središnjega izbornog povjerenstva BiH, uz prethodnu suglasnost Agencije za državnu službu BiH, postavljen je državni službenik na poslove voditelja Sektora za financijske i opće poslove počevši od 9. 8. 2022. godine, a Rješenjem Agencije za državnu službu postavljen je državni službenik na poslove višeg stručnog suradnika za financijske poslove počevši od 15. 8. 2022. godine.
494. Dana 25. 7. 2022. godine, putem Agencije za državnu službu BiH, raspisan je javni oglas za popunu jednoga upražnjenog radnog mjesta pomoćnika revizora u Odsjeku za revizijske poslove, Služba za reviziju financiranja političkih stranaka. Rješenjem Agencije za državnu službu postavljen je državni službenik na poslove pomoćnika revizora počevši od 1. 11. 2022. godine.
495. Zatim je, dana 15. 9. 2022. godine, putem Agencije za državnu službu BiH raspisan javni oglas za radna mjesta državnih službenika – samostalni računovođa u Odsjeku za materijalno-financijske poslove, Sektor za financijske i opće poslove i stručni savjetnik za razvoj aplikacija i baza podataka u Odsjeku za informacijsko-komunikacijske tehnologije, Sektor za izbore i informacijske tehnologije u Tajništvu Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Rješenjem Agencije za državnu službu BiH postavljen je državni službenik na poslove samostalnoga računovođe počevši od 15. 12. 2022. godine. Za poslove stručnoga savjetnika za razvoj aplikacija i baza podataka nisu podnesene prijave.
496. Nadalje, putem Agencije za državnu službu BiH dana 9. 12. 2022. godine raspisan je javni oglas za popunu jednoga upražnjenog radnog mjesta revizora u Odsjeku za revizijske poslove, Služba za reviziju financiranja političkih stranaka. Procedura je u tijeku.
497. Dana 22. 12. 2022. godine, putem Agencije za državnu službu BiH raspisan je javni oglas za popunu upražnjenih radnih mjesta stručni savjetnik za razvoj aplikacija i baza podataka i stručni suradnik za analizu i održavanje baze podataka u Odsjeku za informacijsko-komunikacijske tehnologije, Sektor za izbore i informacijske tehnologije i radnoga mjesta viši stručni suradnik u Centru za edukaciju u Odsjeku za administrativno-dokumentacijske poslove i obuku, Sektor za informiranje, međunarodnu suradnju, protokol i obuku. Za radno mjesto stručni savjetnik za razvoj aplikacija i baza podataka i stručni suradnik za analizu i održavanje baze podataka dostavljena je jedna prijava koja nije ispunjavala tražene uvjete, a na upražnjeno radno mjesto višeg stručnog suradnika u Centru za edukaciju Rješenjem Agencije za državnu službu BiH, broj: 03-34-2-870-7/22 od 22. 2. 2023. godine, postavljena je državna službenica počevši od 1. 3. 2023. godine.
498. U razdoblju izvješća raspisan je javni oglas putem Agencije za državnu službu BiH koji je objavljen dana 14. 8. 2022. godine na službenoj mrežnoj stranici Agencije za prijem jednoga volontera – diplomirani ekonomist visoke stručne spreme (VII. stupanj sa završenim ekonomskim fakultetom ili sa završenim prvim ciklusom školovanja dodiplomskog studija ekonomskog fakulteta koji je vrednovan sa 180

ECTS bodova – prijem na stručno osposobljavanje za samostalan rad bez zasnivanja radnoga odnosa u trajanju do jedne godine. Po okončanoj proceduri primljen je volonter na stručno osposobljavanje u instituciji s kojim je zaključen ugovor o volonterskom radu na razdoblje do jedne godine počevši od 29. 9. 2022. godine.

499. Dana 8. 12. 2022. godine jedna državna službenica je podnijela zahtjev da se na njen osobni zahtjev putem internoga premještaja premjesti na radno mjesto niže razine, s poslova voditelja Odsjeka za izbore, Sektor za izbore i informacijsko-komunikacijske tehnologije na upražnjeno radno mjesto stručni savjetnik za rad s izbornim povjerenstvima i centrima za birački popis u istom odsjeku i sektoru, uz prethodno odobrenje institucije za obavljanje internoga premještaja, budući da postoji potreba za obavljanjem upražnjenog radnog mjesta u Tajništvu Središnjega izbornog povjerenstva BiH. U svezi s navedenim zahtjevom institucija je dana 19. 12. 2022. godine dobila suglasnost Agencije za državnu službu BiH da se državna službenica interno premjesti na radno mjesto stručni savjetnik za rad s izbornim povjerenstvima i centrima za birački popis u istom odsjeku.
500. Aktivnosti vezane za Opće izbore 2022. godine odnosile su se na poslove provedbe postupaka za prijem u radni odnos na određeno vrijeme i zaključivanja ugovora o djelu zbog povećanoga opsega poslova sukladno Pravilniku o načinu i trajanju angažiranja dodatnoga osoblja za pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine,¹²³ a prije svega: poslovi vezani za realizaciji ugovora i angažiranju uposlenih na kratkoročne pozicije koje su popunjavane putem *ugovora o djelu* za potrebe Glavnoga centra za brojanje (prijem na različite pozicije – oko 474 izvršitelja na razdoblje do tri mjeseca, počevši od kolovoza 2022. godine) i za stručne poslove u Odsjeku za informacijsko-komunikacijske tehnologije putem ugovora o djelu angažirani su uposleni Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA) na temelju prethodne suglasnosti ravnatelja, na poslove zamjenika glavnog kontrolora za obradu, unos i potvrdu rezultata glasovanja na Općim izborima 2022. godine angažirana su dva izvršitelja Agencije za statistiku BiH po ugovoru od djelu uz prethodnu suglasnost ravnatelja. Nadalje su ugovori o djelu zaključeni s izvršiteljima za obavljanje poslova vezanih za obračun plaća i kompletiranje radnih listi uposlenika na određeno vrijeme za sve odsjeke u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, kao i obračunavanje svih ugovora o djelu računajući i GCB, kao i poslova vezanih za dodatno osoblje u pojedinim odsjecima Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH i u Skladištu SIP-a BiH.
- Prema Pravilniku o načinu i trajanju angažiranja dodatnoga osoblja za pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine, 34 uposlenika su bila uposlena na ugovoru o radu na određeno vrijeme.
501. Na dan izbora, sukladno Odluci o organizaciji rada supervizora za potrebe provedbe Općih izbora 2022. godine¹²⁴ angažirano je ukupno 13 regionalnih supervizora i 86 supervizora za koordiniranje i nadgledanje provedbe Općih izbora 2022. godine s kojim su zaključeni ugovori o djelu s opisom poslova i zadataka.

¹²³ Akt broj: 07-2-02-3-675-2/22 od 11. 5. 2022. godine

¹²⁴ Broj: 05-1-07-1-1856-1/22 od 27. 9. 2022. godine

502. U tablici u nastavku predstavljena je struktura različitih kadrovskih pozicija s brojem izvršitelja tijekom 2022. godine koji su angažirani na određeno vrijeme radi povećanoga opsega posla na pripremi i provedbi Općih izbora 2022. godine i s istima je zaključen ugovor o radu:

Tablica 35. Uposleni na određeno vrijeme

Red. br.	Naziv pozicije	Nadnevak uposlenja	Broj izvršitelja
1.	Suradnik na pravnim poslovima i poslovima upravnoga rješavanja	1. 7. – 1. 12. 2022.	3
2.	Referent za rad s političkim subjektima	1. 7. – 1. 12. 2022.	2
3.	Suradnik za postupanje po zahtjevima za upis birača u Središnji birački popis (SBP) izvan BiH	1. 7. – 1. 10. 2022.	1
4.	Suradnik na poslovima koordinacije i obrade podataka	1. 7. – 1. 12. 2022..	1
5.	Referent na info liniji i podrška	1. 7. – 31. 12. 2022.	4
6.	Referent na prijemu i obradi e-pošte i telefaksa	10. 8. – 31. 12. 2022.	4
7.	Referent za unos i obradu podataka	6. 7. – 6. 12. 2022.	6
8.	Stručni suradnik za javne nabavke	1. 7. – 31. 12. 2022.	1
9.	Uposlenici na prijemu, skladištenju i distribuciji izbornoga materijala	1. 7. – 31. 12. 2022.	12

503. Redovite aktivnosti u razdoblju izvješća su i poslovi prijema, razvrstavanja, dostavljanja pošte na signiranje, zavođenje, otprema i arhiviranje dokumentacije i korespondencije predmeta (upis, sređivanje i čuvanje dokumenata koji se arhiviraju), vođenje evidencije pečata Središnjega izbornog povjerenstva BiH i kurirski poslovi.
504. Aktivnosti u razdoblju provedbe Općih izbora 2022. godine su i poslovi vođenja skladišne kartoteke i druge odgovarajuće evidencije, skupljanje papira za reciklažu te reciklaža istog i izlaz osnovnih sredstava iz skladišta i drugog materijala, slaganje arhivske građe.

Aktivnosti koje se odnose na protokol

505. U razdoblju siječanj – prosinac 2022. godine na protokolu u pisarnici u djelovodnik predmeta i akata, zaključen na kraju 2022. godine, a koji se vodi u elektroničkom obliku, zavedeno je ukupno **7.746** predmeta, od čega je **2.704** predmeta u djelovodniku predmeta, **4.960** predmeta u upisniku prvostupanjskih predmeta upravnoga postupka UP1 i **82** predmeta u upisniku drugostupanjskih predmeta upravnoga postupka UP2. U djelovodnik za povjerljivu i strogo povjerljivu poštu vršeno je zavođenje akata, te je vršeno zavođenje akata u interne knjige organizacijskih jedinica Tajništva.

Aktivnosti koje se odnose na poslove u skladištu Središnjega izbornog povjerenstva BiH

506. Skladište Središnjega izbornog povjerenstva BiH, koje je organizacijsko strukturirano unutar Odsjeka za operativne i zajedničke poslove, nalazi se na posebnoj lokaciji, odvojeno od sjedišta Središnjega izbornog povjerenstva BiH, na adresi Kasindolskog bataljona broj 14 u Istočnom Sarajevu. U redovitom radu skladište služi za smještaj zaliha izbornoga materijala, opreme i inventara Središnjega izbornog povjerenstva BiH, redovite arhive, izborne dokumentacije i uporabljenoga glasačkog materijala s prethodnih izbora koji se čuvaju sukladno odobrenoj listi kategorija registratorske građe s rokovima čuvanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH i odlukama koje donosi Središnje izborni povjerenstvo BiH.
507. Dana 15. 12. 2021. godine Središnje izborni povjerenstvo BiH donijelo je Zaključak o popisu i izdvajanju arhivske građe iz registratorne građe i odabiru bezvrijedne registratorne građe nastale u radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH tijekom 2006. godine i nadalje. Po okončanom postupku izdvajanja arhivske građe nastale u radu institucije izlučeni su predmeti i akti za trajno čuvanje dok je dio bezvrijedne registratorne građe uništen sukladno propisima iz ovoga područja. Ugovor o otkupu i uništenju bezvrijedne registratorne građe, među kojom su se nalazili i glasački listići uporabljeni na posljednjim provedenim izborima 2020. godine, zaključen je s firmom „Eko sirovina“ d.o.o. Tuzla 5. 8. 2022. godine.
508. U 2022. godini u skladištu Središnjega izbornog povjerenstva BiH, pored redovitih aktivnosti, obavljane su dodatne aktivnosti i to: priprema i organiziranje Općih izbora 2022. godine; prijem i kontrola uredskoga materijala; prijem i kontrola obrazaca za biračka mjesta; prijem i kontrola glasačkih listića koji su distribuirani iz tiskare u skladište; distribucija materijala za izborna povjerenstva koja je obavljena u četiri ciklusa – dva dostavna i dva povratna ciklusa i uskladištenje cjelovitoga materijala u skladištu Središnjega izbornog povjerenstva BiH iz kojeg je distribuiran izborni materijal u Glavni centar za brojanje gdje se vršilo brojanje neprebrojanih glasačkih listića.
509. Operativno-logističke aktivnosti predstavljaju sustav strukturiran od određenih međusobno povezanih sastavnica. Ukupan sustav logistike u jednom sustavu čine sljedeće sastavnice: obrada ponuda; skladištenje i priprema za isporuku materijala, pakiranje i prijevoz koji je realiziran u 2022. godini.

Mišljenje neovisnoga revizora o financijskim izvješćima i mišljenje o usklađenosti

510. Ured za reviziju institucija BiH obavio je financijsku reviziju Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu koja je obuhvatila reviziju financijskih izvješća, i u svezi s istom, reviziju usklađenosti aktivnosti, financijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. U Izvješću o obavljenoj financijskoj reviziji Središnjega izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu utvrđeno je da „... financijska izvješća Povjerenstva prikazuju istinito i pošteno, u svim materijalnim aspektima, financijsko stanje imovine, obveza i izvora sredstava

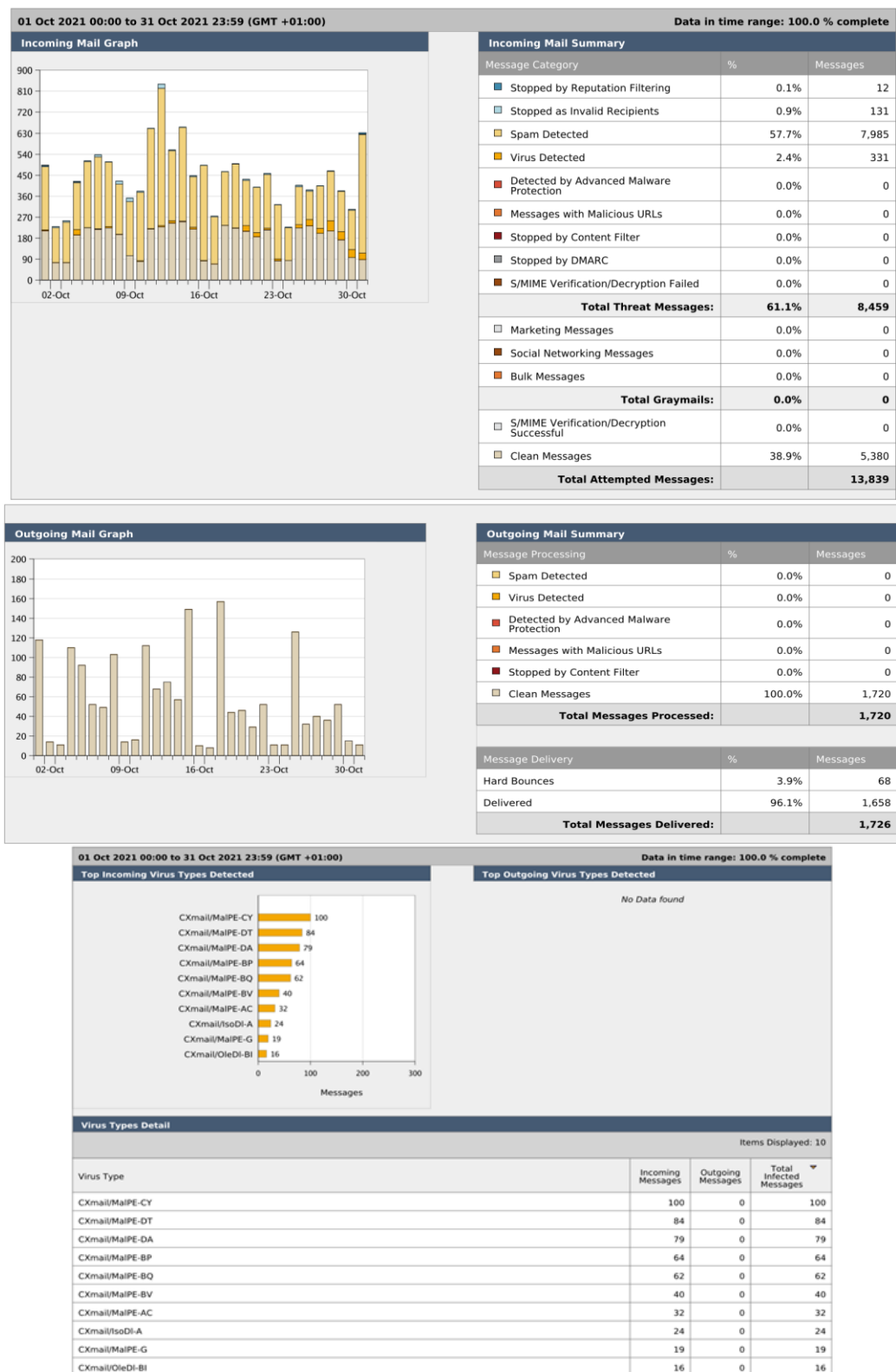
na 31. 12. 2022. godine, i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, sukladno prihvaćenom okviru financijskoga izvješćivanja¹²⁵. Nadalje, navodi se da "...aktivnosti, financijske transakcije i informacije Povjerenstva za 2022. godinu sukladne su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriterij za danu reviziju."¹²⁶

4. Informatičko-tehnička podrška radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH

511. Najvažnije aktivnosti u smislu informatičko-tehničke podrške, pored redovitih zadataka na održavanju informatičko-tehnološke infrastrukture, odnosili su se na pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine.
512. Za potrebe Općih izbora 2022. godine izvršeni su sljedeći zadatci: postavljanje testne JIIS aplikacije i baza; simulacija izbora Dry run; postavljanje aplikacije Jedinstvenoga izbornog informacijskog sustava (JIIS) i baza; postavljanje JIIS aplikacija; ubacivanje korisnika i podešavanje korisničkih rola za 201 internog i 1381 eksternog korisnika; testiranje unosa i obrade podataka; kontrola unosa podataka iz općinskih/gradskih izbornih povjerenstava; redovito sigurnosno umnažanje (backup) izborne baze; izrada CD-ova s biračkim popisima za offline (izvan mreže) provjeru birača na licu mjesta; izvješća za glasače putem pošte; kreiranje i slanje kampanja e-pošte za glasače putem pošte; provjera promatrača; provjera kandidata; tiskanje glasačkih listića; ručno ubačeni subjekti koji su prijavljeni prije izbornoga ciklusa; postavljanje i održavanje aplikacije Birački odbori; redovite provjere kandidata na ranije kandidature, sankcije, stanje vlasti, spol, nacionalnost itd.; održavanje aplikacije Prigovori i žalbe i održavanje aplikacija općinskih/gradskih izbornih povjerenstava.
513. Tijekom 2022. godine Središnje izorno povjerenstvo BiH suočilo se sa sigurnosnim problemima koji su vezani za prijeteće poruke e-pošte i hakerske napade na mrežnu stranicu Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Antispam program (program za detektiranje nepoželjnih poruka) je u dolazećoj elektroničkoj pošti zabilježio 7.985 poruka nepoželjnog sadržaja (spam); 331 poruka sadržavala je virus, a ukupan broj poruka s opasnim sadržajem je bio 8.459. (vidjeti sliku u nastavku log esa antispam)

¹²⁵ Ured za reviziju institucija BiH (2023). *Izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine za 2022. godinu*. Sarajevo: Ured za reviziju institucija BiH. str. 2

¹²⁶ *Ibid.*, str. 4.

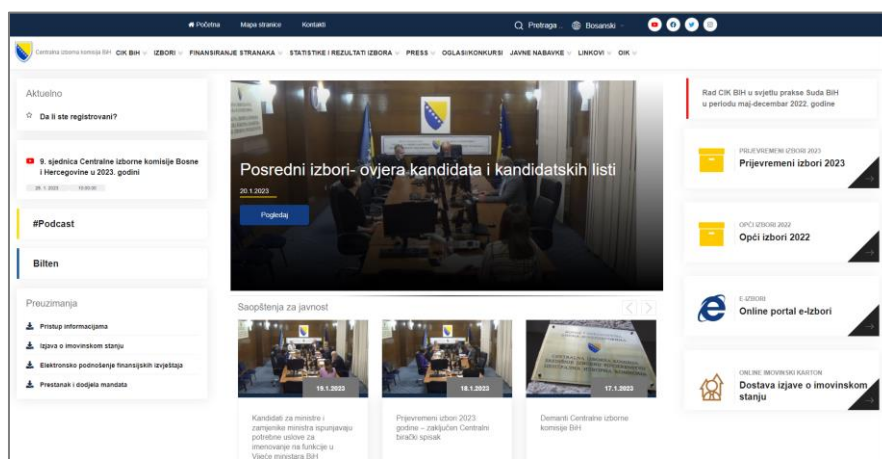
Slika 11. Log esa antispan

514. U cilju zaštite informatičko-komunikacijskoga sustava u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH nakon provedenih javnih nabavki sklopljeni su ugovori sa sljedećim tvrtkama: s tvrtkom MIBO-KOMUNIKACIJE d.o.o. Sarajevo potpisan je Okvirni sporazum za održavanje virtualizirane serverske infrastrukture operativnoga sustava – baze podataka i sustava za zaštitu i pohranu podataka i

računalne mreže (LOT-1); dok je firma Cloud IT d.o.o. Sarajevo pružila usluge tehničke podrške provedbi Općih izbora 2022. godine kroz softver JIIS i dorada modula o izvješćima za izborni proces (po LOT-1); usluge tehničke podrške aplikacijama za imovinske kartice (po LOT-2) i usluge izrade modula za statističko izvješćivanje i pregled pohranjenih podataka na repozitoriju Središnjega izbornog povjerenstva BiH (po LOT-3).

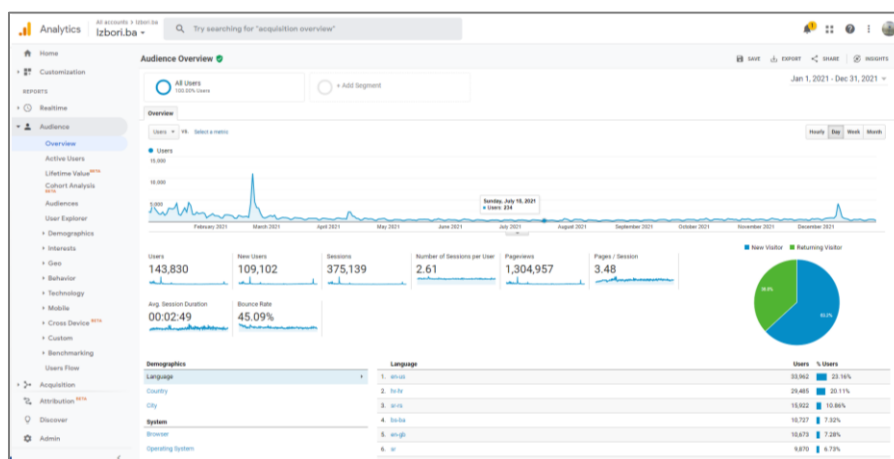
Internetska prezentacija i *online* prijenosi

515. U 2022. godine postavljena je nova mrežna stranicu www.izbori.ba. Za razliku od prethodne mrežne stranice, novo rješenje nudi bolji prikaz za mobilne uređaje, brži i pregledniji pristup.

Slika 12. Nova internetska stranica www.izbori.ba

516. Tijekom 2022. godine na mrežnoj stranici www.izbori.ba zabilježeno je 8.925.010 pregleda (page views).

Slika 13. Broj pregleda mrežne stranice SIP-a BiH u 2022. godini (Google web servis)

517. Tijekom 2022. godine na mrežnoj stranici objavljen je 1.761 dokument; 756 priopćenja za javnost na 4 jezika (3 jezika u službenoj uporabi u BH i na engleskom jeziku); za 105 sjednica SIP-a BiH objavljeni su dnevni redovi na jezicima u službenoj uporabi u BiH.

518. U 2022. godini na službenom YouTube kanalu Središnjega izbornog povjerenstva BiH realizirano je 105 prijenosa uživo.

Održavanje aplikativnoga softvera

519. Aktivnosti održavanja korisničkog aplikativnog softvera su podijeljene u četiri klase:

1. Adaptivna – mijenjanje sustava da se nosi s promjenama u okruženju softvera (DBMS, OS); 2. Perfektna – implementacija novih ili izmijenjenih potreba korisnika koje se tiču funkcionalnoga poboljšanja softvera; 3. Korektivna – dijagnoze i ispravljanje grešaka, eventualno one koje pronađu korisnici i 4. Preventivna – povećanje održavanja softvera i pouzdanosti kako bi se spriječili problemi u budućnosti.

520. Neke od osnovnih intervencija na održavanju aplikativnoga softvera u razdoblju izvješća uključuju sljedeće:

- dorada *view*-a za generiranje biračkoga popisa za izbore savjeta mjesnih zajednica; kreiranje *view*-a za potrebe izrade statistike birača raspoređenih po mjesnim zajednicama;
- kreiranje *view*-a za potrebe izdvajanja birača raspoređenih po mjesnim zajednicama u Excel file po potrebi;
- rad na integriranju birača izvan BiH u tablicu birača (Voter-a) te izrada raznih statistika;
- korekcija SSIS paketa za mrežni prikaz rezultata izbora, testiranje kao i deploy paketa na produkcijski SQL server;
- izrada funkcionalnih zahtjeva i tehničke specifikacije aplikacije SBP (uočavanje problema postojeće aplikacije, skeniranje trenutnih verzija servera i softvera te specificiranje zahtjeva za potrebe nadogradnje);
- punjenje tablica biračkih mjesta (p3_pollingStation) u bazama izborne aplikacije za potrebe provedbe izbora, te ažuriranje Lokacija biračkih mjesta po potrebi, na temelju zahtjeva GIP-a/OIP-a;
- punjenje tablice BMunicipalityRegion u bazama izborne aplikacije za potrebe provedbe izbora;
- punjenje tablice Nomenklatura u navedenim bazama, na temelju Nomenklature biračkih mjesta preuzete iz SBP aplikacije;
- administriranje aplikacijom Središnji birački popis (kreiranje korisničkih naloga i šifri);
- dodjela funkcionalnosti korisnicima;
- podrška OIP/GIP (kreiranje biračkih popisa; izrada statistika; praćenje grešaka i otklanjanje istih prilikom rada aplikacije);
- testiranje izborne aplikacije prije održavanja izbora, provjera osnovnih funkcionalnosti i izvješća potrebnih za rad kontrolora izbornih rezultata; korekcija SSIS paketa i testiranje istih za potrebe sastavljanja tablice birača (Voter) na temelju IDDEEA diska;
- ispravno dodjeljivanje primarnoga ključa tablice birača te ispravno indeksiranje tablice birača;

- Dorađeni SQL upiti za potrebe insert-a i update-a tabele birača dobivene od IDDEEA-e na disku, Testiranje rada nove verzije ove aplikacije; Kreiranje tabele Birača na osnovu IDDEEA diska i formiranje statistika;
- generiranje, pregled i objava rezultata za potrebe održanih izbora, uočavanje i ispravku nepravilnosti po potrebi; formiranje izvješća o otvaranju, zatvaranju biračkih mjesta te formiranje izvješća o odzivima u propisanim vremenima; generiranje izvješća glavne kontrole;
- podrška GIP-u/OIP-u pri radu na aplikaciji SBP prilikom formiranja mobilnih timova; izrada raznih statistika i provjere u bazama za potrebe SIP-a; ažuriranje tablica za potrebe rada aplikacija i mrežne pretrage (Voter i PollingStations).

Održavanje sustavnog softvera

521. Tijekom 2022. godine izvršene su brojne intervencije na incidente. Tijekom godine urađeno je više standardnih zadataka, kao što su ažuriranje, nadogradnje i „zacrpe“ – *patch*¹²⁷ (pregled i brisanje nepotrebnih računa (*account*) iz AD; provjera rada backup sustava; dodatno podešavanje SSL certifikata i podržanih enkripcijskih shema na serverima koji opslužuju internet klijente (Web01 i eIzbori-App); izvršen *Upgrade Virtual Center* s verzije 5.5 na verziju 6.5; izvršena nadogradnja svih G8 i G9 HP Blade servera na *vSphere* verziju 6.5; pripremljena implementacija novoga SQL servera 2017 za potrebe KSBP sustava).
522. Izmjene infrastrukture podrazumijevale su dodavanje aplikacijskoga i *database* servera za potrebe E-Izbora sustava aplikacija i priprema testnoga okruženja za ovaj sustav; podizanje VM za potrebe Novog Firewall-a, AntiSpam sustava i konfiguracija mreže; Integracija novog VxRail E560F serverskoga sustava s ostatkom našega sustava i proširenje postojećega sustava za potrebe GCB i uređenje GCB mreže.
523. U razdoblju izvješća obavljani su i poslovi održavanja SQL servera, održavanja korisničke opreme kao i LAN mreže i VOIP sustava.

5.5. Grafička priprema

524. U razdoblju izvješća vršeno je grafičko oblikovanje cjelokupnoga vizualnog izgleda pratećih i neophodnih elemenata u radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH, odnosno: izrada vodenoga žiga apliciranog na papir za glasačke listiće; izrada i dizajn službenoga loga Općih izbora 2022; izrada certifikata za izabrane zastupnike; izrada i dizajn pečata za apliciranje na glasački listić; izrada TV jingle za *podcast* SIP-a BiH; izrada naljepnica za Viber; dizajn naslovnica knjiga i DTP – Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022.; Praktikum za izorno povjerenstvo osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini; Priručnik za izborne promatrače Opći izbori 2022.; Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata; Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje; Priručnik za rad biračkog

¹²⁷ Zacrpa je skup promjena računalnog programa ili njegovih pratećih podataka koji su dizajnirani da ga ažuriraju, poprave ili poboljšaju.

odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine; cjelokupna INFO kampanja za Opće izbore 2022. (TV spotovi, radio jingle, reklame); grafička podrška seminaru za promatrače; grafička podrška Edukacijskom centru (Press konferencije, obuke, priopćenja); grafički dizajn i cjelokupna priprema za tisak reklame, crno/bijela varijanta, za dnevne novine u kampanji “Upis birača u Središnji birački popis – biračko pravo” (raseljene osobe i osobe u inozemstvu); grafički dizajn i cjelokupna priprema za tisak reklame, crno/bijela varijanta, za dnevne novine u kampanji “Kako glasovati” (dva pisma, tri jezika – tri pripreme); grafički dizajn i cjelokupna priprema za tisak reklame, puni kolor, postera “Kako glasovati” (dva pisma, tri jezika – tri pripreme); priprema izrada i grafičko oblikovanje postera “Biračko pravo” (dva pisma, tri jezika – tri pripreme); priprema za tisak glasačkih listića; priprema i grafičko oblikovanje obrazaca za brojno stanje (mobilni tim, COVID tim, nepotvrđeni, redoviti); priprema i grafičko oblikovanje cjelokupnog tiskanog materijala koji se nalazi na glasačkom mjestu (putokazi, zabrane, oznake); izrada akreditacija za promatrače; grafička podrška Glavnom centru za brojanje (poster, akreditacije, logo, natpisi, oznake); kontinuirano praćenje i fotografiranje rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH s domaćim i međunarodnim službenicima i obrada fotografija; grafičko oblikovanje cjelokupnoga vizualnog izgleda pratećih i neophodnih elemenata u radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH: akreditacije (službene i imunitetske), vizit karte, pločice na vratima, karte BiH, natpisi na stolovima, kalendari, pano, pozivnice, zahvalnice, logo, prezentacije.

Slika 14. Ilustracije

5. Zaključna razmatranja

525. Središte izbornih aktivnosti u 2022. godini bilo je na provedbi Općih izbora 2022. godine, implementaciji rezultata izbora, provedbi posrednih izbora za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Vijeće naroda Republike Srpske i predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine; Prijevremenih izbora za gradonačelnika u 4 grada i načelnika u 2 općine; aktivnostima za pripremu izbora za tijela lokalne uprave i

samouprave u 14 gradova i općina u Bosni i Hercegovini; vođenju i ažuriranju Središnjega biračkog popisa; popunjavanju izbornih povjerenstava, imenovanju i razrješenju članova izbornih povjerenstava, analizi rada općinskih/gradskih izbornih povjerenstava; edukaciji izborne administracije prema usvojenom Planu obuka za 2022. godinu; aktivnosti u svezi s dostavom i objavljivanjem imovinskih kartica izabраних dužnosnika, provjeri prebivališta za izabrane dužnosnike, utvrđivanju prestanka mandata i dodjeli zamjenskih mandata, ažuriranju evidencije o uplaćenim kaznama, provedbi javnih nabavki, zaštiti izbornoga prava, tehničkoj provedbi i analizi izbora, grafičkoj pripremi i dizajnu.

II. DIO. – PROVEDBA ZAKONA O FINANCIRANJU POLITIČKIH STRANAKA

1. Godišnje izvješće o pregledanom stanju financijskoga poslovanja političkih stranaka

1.1. Uvod

526. Središnje izborno povjerenstvo BiH, sukladno odredbama članka 14. stavak (2) Zakona o financiranju političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH" broj: 95/12 i 41/16), mjerodavno je za provedbu odredaba Zakona o financiranju političkih stranaka (u daljnjem tekstu: Zakon o financiranju).
527. Središnje izborno povjerenstvo BiH je sukladno članku 10. stavak (1) Zakona o financiranju uspostavilo Službu za reviziju financiranja političkih stranaka (u daljnjem tekstu: Služba za reviziju), koja pregleda i kontrolira financijska izvješća koja podnesu političke stranke te obavlja reviziju financiranja političkih stranaka sukladno ovom Zakonu.
528. Služba za reviziju uspostavljena je Odlukom Središnjega izbornog povjerenstva BiH o uspostavljanju Službe za reviziju financijskoga poslovanja, broj: 01-07-653/05 od 10. 3. 2005. godine, sukladno tada važećem Zakonu o financiranju političkih stranaka.¹²⁸
529. Naknadnom izmjenom Zakona o financiranju političkih stranaka 2010. godine, promijenjen je naziv Službe za reviziju financijskoga poslovanja u Službu za reviziju financiranja političkih stranaka.
530. Revizija financijskih izvješća političke stranke uključuje izvješća sjedišta stranke i najmanje dvije niže organizacijske cjeline koje odabere Služba za reviziju.
531. Središnje izborno povjerenstvo BiH mjerodavno je za odlučivanje jesu li politička stranka ili druga osoba prekršili odredbe ovoga Zakona, kao i za izricanje sankcija bilo kojoj političkoj stranci zbog nepridržavanja njegovih odredbi ili poduzimanje odgovarajućih administrativnih mjera u okviru svoje opće mjerodavnosti, sukladno zakonu.
532. Svaku sumnju o kaznenom djelu, koje se može dovesti u svezu s financiranjem političkih stranaka i financiranjem izborne kampanje, Središnje izborno

¹²⁸ „Službeni glasnik BiH“, broj 22/00

povjerenstvo BiH je, sukladno članku 14. stavak (4) ovoga Zakona, obvezno prijaviti mjerodavnom tužiteljstvu i drugim tijelima mjerodavnim za provedbu zakona.

533. Na temelju provedenih aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u području pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka te izrečenih sankcija političkim strankama, pripremljeno je Izvješće o implementaciji odredaba Zakona o financiranju političkih stranaka u 2021. godini.

1.2. Pravni okvir za financiranje političkih stranaka

534. Financiranje političkih stranaka u Bosni i Hercegovini uređeno je Zakonom o financiranju političkih stranaka i Poglavljem 15. Izbornoga zakona BiH, financiranje izborne kampanje.
535. Sukladno odredbama članka (3) stavak (1) Zakona o financiranju, politička stranka može se financirati iz: članarina, dobrovoljnih priloga pravnih i fizičkih osoba, izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnoga materijala i organiziranja stranačkih manifestacija, prihoda od imovine u vlasništvu političke stranke, proračuna BiH sukladno članku 7. ovoga zakona, entitetskih proračuna, kantonalnih proračuna i proračuna Brčko distrikta BiH, te proračuna drugih jedinica lokalne uprave i samouprave sukladno zakonu i dobiti od poduzeća koja su u vlasništvu političke stranke.
536. Poduzeće u vlasništvu političke stranke može se baviti samo djelatnošću vezanom za kulturu ili izdavačkom djelatnošću.
537. Godišnji prihod političke stranke ostvaren od imovine u vlasništvu političke stranke i dobiti od poduzeća koja su u vlasništvu političke stranke ne smije prelaziti 20% iznosa ukupnog godišnjeg prihoda stranke.
538. Političke stranke se financiraju iz proračuna Bosne i Hercegovine sukladno članku 7. Zakona o financiranju političkih stranaka, entitetskih proračuna, kantonalnih proračuna i proračuna Brčko distrikta BiH, te proračuna drugih jedinica lokalne uprave i samouprave sukladno zakonu.
539. Sukladno odredbama članka 7. Zakona o financiranju političkih stranaka u proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine sredstva se osiguravaju za financiranje političkih stranaka, odnosno koalicija političkih stranaka i neovisnih kandidata zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i parlamentarnih skupina, odnosno klubova zastupnika i zastupnika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Ukupna sredstva koja se izdvajaju za financiranje spomenutih političkih subjekata ne mogu prelaziti iznos od 0,2% proračuna Bosne i Hercegovine u kalendarskoj godini.
540. Političkim strankama, odnosno koalicijama političkih stranaka, sredstva se raspodjeljuju na način da se:
- 30% sredstava dijeli jednako svim političkim strankama, odnosno koalicijama političkih stranaka koje su osvojile mandate,

- 60% sredstava dijeli prema broju zastupničkih, odnosno poslaničkih mandata, koje svaka politička stranka, koalicija političkih stranaka, odnosno neovisni kandidat ima u trenutku dodjele mandata,
 - 10% od ukupnog iznosa raspoređuje parlamentarnim skupinama srazmjerno broju zastupničkih, odnosno poslaničkih mjesta koja pripadaju manje zastupljenom spolu.
541. Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH će svojim aktima detaljnije regulirati raspodjelu sredstava iz ovog članka, kontrolu trošenja i druga financijska pitanja u svezi s provedbom ovoga zakona.
542. U Republici Srpskoj, sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka iz proračuna Republike, grada i općine¹²⁹ sredstva se izdvajaju iz proračuna za:
- financiranje dijela troškova redovitog rada političkih stranaka, koalicija, neovisnih zastupnika, odnosno vijećnika,
 - pokriće dijela troškova izborne kampanje političkih stranaka, koalicija, neovisnih lista i neovisnih kandidata kojima su potvrđene izborne liste za izbor zastupnika, odnosno vijećnika i
 - pokriće dijela troškova rada zastupničkih, poslaničkih odnosno vijećničkih klubova i grupa.
- a) Sredstva izdvojena za financiranje troškova redovitog rada političkih stranaka, koalicija, neovisnih zastupnika, odnosno vijećnika ne mogu biti manja od 0,2% ukupnih proračunskih prihoda iz prethodne godine, a raspoređuju se na način:
- 20% sredstava se raspoređuju u jednakim iznosima svim političkim strankama i koalicijama koje imaju zastupnike u skupštini i neovisnim zastupnicima i
 - 80% se raspoređuje srazmjerno broju osvojenih mandata, koje politička stranka, koalicija, neovisni zastupnik, odnosno vijećnik ima u skupštini.
- b) Sredstva za izbornu kampanju osiguravaju se u proračunu za godinu u kojoj se održavaju izbori u iznosu ne manjem od 0,05% ukupnih proračunskih prihoda iz prethodne godine. Način raspodjele sredstava vrši se sukladno izbornim propisima.
- c) Sredstva za rad zastupničkih, poslaničkih, odnosno vijećničkih klubova i skupina, dodjeljuju se radi pokrića:
- paušalnih troškova za rad u izbornim jedinicama zastupnika, odnosno vijećnika,
 - putnih troškova u inozemstvo, ako organizator nije Narodna skupština Republike Srpske ili Vijeće naroda Republike Srpske, odnosno skupština jedinice lokalne samouprave,
 - troškova nabavke materijala – goriva, tiska, službenih glasnika i publikacija,
 - troškova smještaja i ishrane zastupnika, poslanika, odnosno vijećnika, u vrijeme kada se ne održavaju sjednice skupštine ili vijeća i
 - ostale troškove u svezi s radom zastupnika, poslanika, odnosno vijećnika u klubovima i skupinama.

¹²⁹ „Službeni glasnik RS“, broj 65/08.

- (3) Federacija Bosne i Hercegovine nije donijela poseban zakon o financiranju političkih stranaka iz proračuna, pa sredstva za financiranje političkih subjekata izdvaja sukladno Zakonu o izvršenju Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine, kao “tekuće transfere neprofitnim organizacijama – za političke stranke i koalicije”, koji se donosi svake godine.

Sukladno Zakonu o izvršenju Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2020. godinu izdvajala su se sredstva u iznosu od 0,08% u odnosu na ukupne prihode, bez primitaka i rabila su se po programu koji donosi Vlada.

Sredstva namijenjena za financiranje političkih subjekata raspoređuju se tako da:

- 40% od predviđenoga iznosa pripada političkim subjektima, koji su zastupljeni u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, u jednakim iznosima, a
- 60% prema broju poslanika u domovima Parlamenta, na dan dodjele mandata.

Ukoliko je ugovorom između članica koalicije reguliran način raspodjele novčanih sredstava koja pripadaju koaliciji, Vlada sredstva raspoređuje na temelju odredbi ugovora.

543. Zakonom o financiranju političkih stranaka iz proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine¹³⁰ propisano je da se sredstva iz proračuna Brčko distrikta BiH izdvajaju za:

- predizbornu kampanju političkih stranaka koje sudjeluju na izborima za Skupštinu Brčko distrikta BiH i
- redoviti rad političkih stranaka zastupljenih u Skupštini Brčko distrikta BiH.

a) Sredstva za predizbornu kampanju političkih stranaka osiguravaju se u godini u kojoj se održavaju redoviti izbori za Skupštinu Brčko distrikta BiH i to u iznosu 0,03% prihoda u proračunu Brčko distrikta BiH ili 60.000 KM, ovisno od tome koji je iznos niži.

b) Sredstva za redoviti rad političkih stranaka izdvajaju se na godišnjem temelju od 0,1% od prihoda u proračunu Brčko distrikta BiH ili 200.000 KM, ovisno od tome koji od ova dva iznosa je niži.

Sredstva izdvojena za redoviti rad političkih stranaka i njihovih zastupničkih klubova u Skupštini Brčko distrikta BiH raspoređuju na taj način da se:

- 30% sredstava raspoređuje u jednakim iznosima svim zastupničkim klubovima političkim strankama zastupljenim u Skupštini Brčko distrikta BiH, a
- 70% od ukupnog iznosa raspoređuje srazmjerno broju zastupničkih mjesta koje svaka politička stranka ima u Skupštini Brčko distrikta BiH u trenutku raspodjele.

1.3. Pravni okvir za financijsko izvješćivanje političkih stranaka

544. U Zakonu o financiranju političkih stranaka, u članku 12. stavak (1), propisano je da političke stranke vode evidenciju o svojim приходima i rashodima i dužne su

¹³⁰ „Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 29/04 i 14/07

Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijeti financijsko izvješće za svaku kalendarsku godinu (računovodstvenu godinu).

545. Političke stranke, sukladno odredbi članka 12. stavak (3) ovoga Zakona, podnose posebno financijsko izvješće za razdoblje izborne propagande na način kako je utvrđeno Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.
546. Političke stranke i neovisni kandidati, koji sudjeluju na izborima za tijela vlasti Bosne i Hercegovine na svim razinama, dužni su sukladno članku 15.1 stavak (1) Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine, u vrijeme podnošenja prijave za ovjeru za sudjelovanje na izborima, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijeti financijsko izvješće za razdoblje koje počinje tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru i financijsko izvješće za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora, u roku od trideset dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u „Službenom glasniku BiH“.
547. Izvješća koja podnose političke stranke i neovisni kandidati koji sudjeluju na izborima za tijela vlasti sadrže: sve prihode i rashode, utemeljene na članarini, transparentnim priložima iz inozemstva, priložima fizičkih i pravnih osoba, priložima u obliku robe i usluga (prilozi u naturi), prihodima na vlastitu imovinu i poduzetničke aktivnosti, sukladno odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, kreditima, pozajmicama, donacijama, olakšicama, povratu novca, ostalim materijalnim troškovima i ostalim izvorima prihoda za razdoblje izvješćivanja koje odredi Središnje izborna povjerenstvo BiH.
548. Politička stranka je, sukladno odredbi iz članka 12. stavak (2) Zakona o financiranju političkih stranaka, obvezna u svom financijskom izvješću uključiti sve koristi ostvarene od aktivnosti subjekata koji su na bilo koji način povezani s političkom strankom ili su pod njenom kontrolom.
549. Sukladno odredbama članka 13. stavak (6) Zakona o financiranju, politička stranka je dužna javno prikazati porijeklo i način utroška sredstava prikupljenih tijekom protekle kalendarske godine (računovodstvene godine). Završni račun i financijsko izvješće u kojem se detaljno navode izvori prihoda, podatci o fizičkim i pravnim osobama koje su dale dobrovoljne priloge te podatci o namjeni, odnosno aktivnostima za koje su sredstva utrošena, javni su dokumenti i objavljuju se na mrežnoj stranici političke stranke.
550. Središnje izborna povjerenstvo BiH donosi propise za provedbu odredbi kojima se bliže utvrđuju sadržaj, forma, način i drugi detalji izvješćivanja.
551. Središnje izborna povjerenstvo BiH donijelo je podzakonske akte, kojima je utvrdilo sadržaj, formu, način i druge detalje financijskoga izvješćivanja: Pravilnik o godišnjim financijskim izvješćima političkih stranaka,¹³¹ Pravilnik o predizbornim i postizbornim financijskim izvješćima političkih stranaka¹³² i Pravilnik o predizbornim i postizbornim financijskim izvješćima neovisnih kandidata¹³³.

¹³¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 96/13, 89/16 i 5/22

¹³² „Službeni glasnik BiH“, br.10/18 i 5/22.

¹³³ „Službeni glasnik BiH“, br. 10/18 i 5/22

552. Kontrola i revizija financiranja političkih stranaka uređena je: Pravilnikom o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka,¹³⁴ koji je također donijelo Središnje izborno povjerenstvo BiH.
553. Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je dva nputka: Nputak o postupku otvaranja i uporabe posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje¹³⁵ i Nputak o donošenju financijskoga plana i programa utroška sredstava političke stranke.¹³⁶
554. Nputkom o postupku otvaranja i uporabe posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje propisano je da su politička stranka i neovisni kandidat, koji sudjeluju na izborima za tijela vlasti Bosne i Hercegovine na svim razinama, dužni otvoriti poseban račun koji će namjenski rabiti za financiranje troškova izborne kampanje.
555. Račun za financiranje izborne kampanje otvara Središnjica, odnosno glavni odbor političke stranke. Poseban račun za financiranje troškova izborne kampanje, politička stranka i neovisni kandidat dužni su otvoriti najkasnije s danom podnošenja prijave za ovjeru za sudjelovanje na izborima, a najranije ga mogu otvoriti tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru za sudjelovanje na izborima. Poseban račun za financiranje troškova izborne kampanje potrebno je zatvoriti nakon završetka izborne kampanje, odnosno nakon povrata sredstava za pristojbu. Ukoliko nakon zatvaranje namjenskoga računa ostanu neplaćene obveze prema dobavljačima za kampanju, politička stranka će obveze platiti s glavnog računa Središnjice stranke.
556. Sredstva, koja politička stranka i neovisni kandidat koji sudjeluju na izborima, namjeravaju utrošiti za izbornu kampanju moraju biti uplaćena na poseban račun za financiranje izborne kampanje. Na ovaj račun ne smiju se primati druge uplate, osim onih namijenjenih za financiranje izborne kampanje, niti se sredstva s tog računa smiju rabiti za bilo koju drugu svrhu, osim podmirenja troškova izborne kampanje.
557. Nputkom o donošenju financijskoga plana i programa utroška sredstava propisan je postupak donošenja programa utroška sredstava, te rokovi za dostavljanje plana i programa utroška financijskih sredstava Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.
558. Ovim nputkom propisano je da je politička stranka dužna do kraja tekuće godine donijeti financijski plan i utvrditi program utroška sredstava za sljedeću kalendarsku godinu, kao i da program utroška sredstava treba biti izrađen na način da se osigura potpuna transparentnost planiranoga trošenja sredstava. Program utroška sredstava treba obuhvatiti troškove svih aktivnosti političke stranke u kalendarskoj godini, uključujući i troškove izborne kampanje, ukoliko se u toj godini provode izbori.

Nputkom je, također, propisano da politička stranka ne može planirati utrošak sredstava za osobne potrebe članova stranke, kao i za druge aktivnosti koje nisu sukladne programu rada i statutu stranke, te da ne može planirati troškove u iznosima koji nisu stvarni za njene izvore financiranja i opseg poslovanja.

¹³⁴ „Službeni glasnik BiH“, br. 103/08 i 5/22

¹³⁵ „Službeni glasnik BiH“ br. 5/22 i 27/22

¹³⁶ „Službeni glasnik BiH“ broj: 5/22

Politička stranka je obvezna program utroška sredstava za tekuću godinu Središnjem izbornom povjerenstvu BiH dostaviti do 31. ožujka tekuće godine, zajedno s godišnjim financijskim izvješćem za prethodnu godinu.

Politička stranka je financijska sredstva obvezna rabiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom, a sukladno financijskom planu.

2. Aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH u razdoblju izvješća

559. U okviru provedbe Zakona o financiranju političkih stranaka, Središnje izbornu povjerenstvo BiH je u 2022. godini poduzelo niz aktivnosti i realiziralo ključne zadatke kojima je utvrđivana zakonitost financiranja političkih stranaka, postignuta transparentnost financiranja i realiziralo je ključne radnje koje reguliraju legalitet financiranja političkih stranaka.

2.1. Prijem financijskih izvješća političkih stranaka

560. Političke stranke, sukladno odredbi iz članka 12. stavak (4) Zakona o financiranju, financijsko izvješće podnose do 31. ožujka sljedeće godine, u formi koju je propisalo Središnje izbornu povjerenstvo BiH.

561. Središnje izbornu povjerenstvo BiH razvilo je aplikaciju „FI CIK BiH“, putem koje političke stranke financijska izvješća podnose u elektroničkoj formi.

562. Sukladno svojim ovlastima iz članka 12. Zakona o financiranju, provedba i izvršavanje odredbi ovoga Zakona, Središnje izbornu povjerenstvo BiH izvršilo je prijem godišnjih financijskih izvješća za 2021. godinu koje su podnijele 144 političke stranke, što čini 79,56% od ukupno 181 političke stranke s evidencije Središnjega izbornog povjerenstva BiH. U zakonom propisanom roku financijsko izvješće podnijelo je 127 političkih stranaka, dok je 17 političkih stranaka izvješće podnijelo nakon urgencije i pokrenutoga postupka od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

563. Godišnje financijsko izvješće za 2021. godinu, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH nije podnijelo 37 političkih stranaka, što čini 20,44% od ukupnoga broja političkih stranaka s evidencije Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

564. Središnje izbornu povjerenstvo BiH je 11. 5. 2022. godine pokrenulo postupak protiv 29 političkih stranaka, koje ni nakon njegove urgencije nisu podnijele godišnje financijsko izvješće za 2021. godinu i revizorima Službe za reviziju su uskratile pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije. Postupak se provodi radi utvrđivanja odgovornosti i sankcioniranja tih političkih stranaka administrativnom mjerom, uskraćivanja prava za kandidiranje za sudjelovanje na sljedećim izborima.

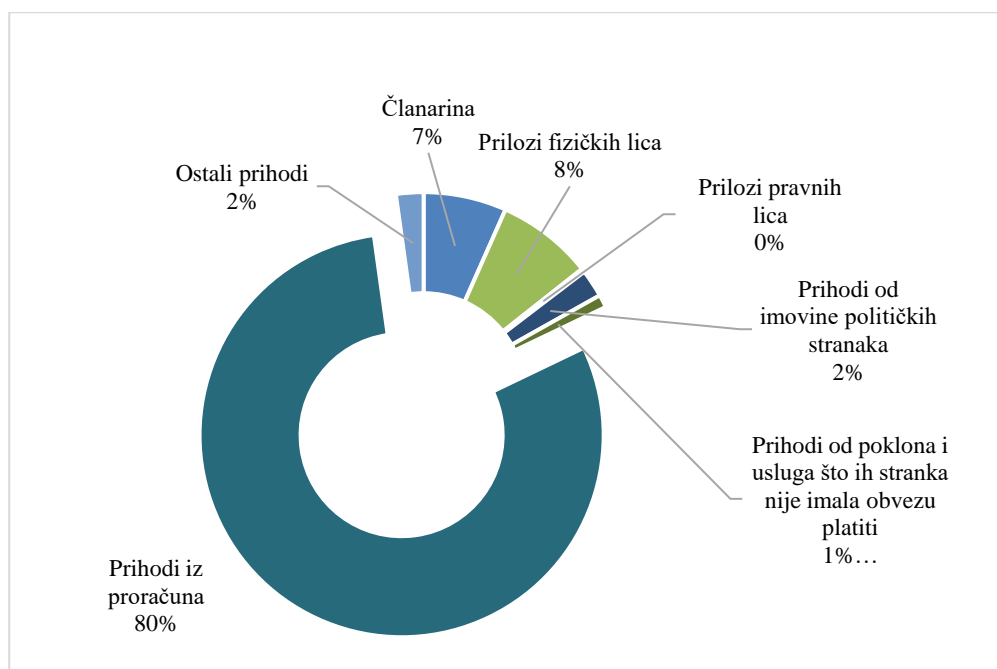
565. Za osam političkih stranaka, koje nisu podnijele financijsko izvješće za 2021. godinu, Središnje izbornu povjerenstvo BiH je 2020. godine uputilo prijedlog mjerodavnim sudovima za njihovo brisanje iz sudskoga registra, jer duže razdoblje ne obavljaju svoju djelatnost, ne podnose financijska izvješća i ne sudjeluju na izborima.

2.1.1. Izvori financiranja političkih stranaka

566. Političke stranke u 2021. godini su se financirale iz sljedećih izvora: članarina u postotku od 6,65%, priloga fizičkih osoba u postotku 7,70%, priloga pravnih osoba u postotku 0,29%, prihoda od imovine političkih stranaka u postotku 2,22%, prihoda od darova i usluga što ih stranka nije imala obvezu platiti u postotku 1,03%, prihoda iz proračuna u postotku 79,91% i ostalih prihoda u postotku 2,20% od ukupno ostvarenih prihoda, kao što je prikazano u sljedećim tablicama i grafikonima:

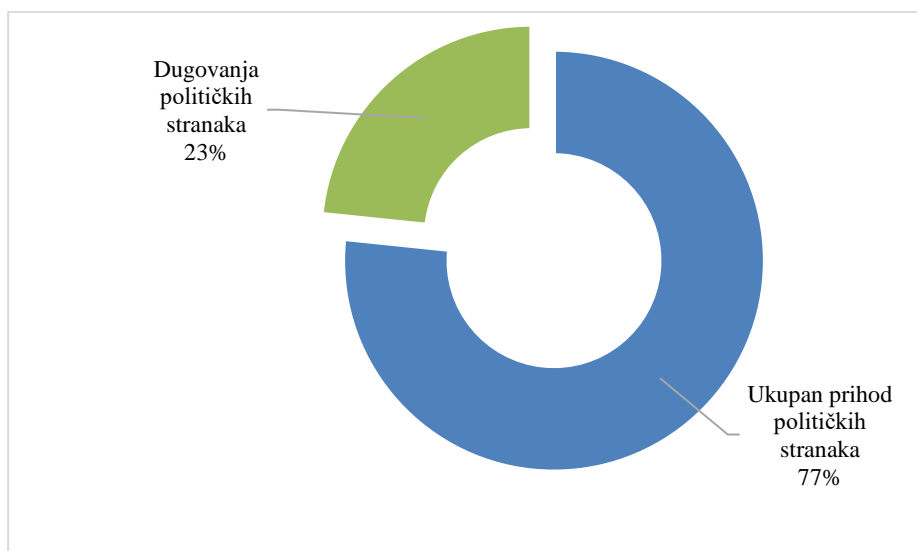
Tablica 36. Pregled izvora financiranja političkih stranaka u 2021. godini

(1) Prihodi	Iznos u KM	Struktura
Članarina	1,589,875.83	6,65 %
Prilozi fizičkih osoba	1,842,790.24	7,70 %
Prilozi pravnih osoba	68,950.00	0,29 %
Prihodi od imovine političkih stranaka	532,032.58	2,22 %
Prihodi od darova i usluga što ih stranka nije imala obvezu platiti	245,710.86	1,03 %
Prihodi iz proračuna	19,118,161.44	79,91 %
Prihodi od izdavačke djelatnosti, prodaje propr. materijala i organiziranja stran. manifestacija	0,00	0,00%
(2) Ostali prihodi i drugo	525,637.71	2,20%
UKUPNI IZVORI FINANCIRANJA	23,923,158.66	100,00 %

Grafikon 3. Prikaz strukture izvora financiranja političkih stranaka u 2021. godini

567. Političke stranke su na dan razdoblja izvješća imale dugovanja u iznosu od **7,292,909.68 KM**, što je prikazano u tablici koja slijedi:

Grafikon 4. Prikaz dugovanja političkih stranaka na dan 31. 12. 2021. godine

Red.	Šifra	Naziv političke stranke	Članarine	Prilozi fizički osoba	Prilozi pravnih osoba	Prihodi od imovine u vlasništvu političke stranke	Novočane donacije i računi koje politička stranka nije imala obvezu platiti	Prihodi iz proračuna	Ostali prihodi i drugo	Ukupan prihodi političke stranke (obrazac 3)	Dugovanja političke stranke (obrazac 5)	Struktura prihoda							
												Članarine	Prilozi fizičkih osoba	Prilozi pravnih osoba	Prihodi od imovine u vlasn. pol. stranke	Novočane donacije	Prihodi iz proračuna	Ostali prihodi i dr.	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	90	STRANKA DEMOKRATSK E AKCIJE	53,903.96	399,531.73	11,450.00	57,561.09	61,060.02	3,068,235.39	48,871.69	3,700,613.88	1,299,740.5 ₁	1.5%	10.8%	0.3%	1.6%	1.6%	82.9%	1.3%	100.0%
2	515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMO KRATA	603,903.45	575,614.00	30,000.00	1,050.00	38,806.19	1,871,053.60	44,888.62	3,165,315.86	147,526.24	19.1%	18.2%	0.9%	0.0%	1.2%	59.1%	1.4%	100.0%
3	8	SOCIJALDEMO KRATSKA PARTIJA BIH	248,585.62	58,530.00	1,250.00	457,665.4 ₁	0.00	1,721,355.52	11,890.69	2,499,277.24	1,951,577.6 ₇	9.9%	2.3%	0.1%	18.3%	0.0%	68.9%	0.5%	100.0%
4	27	HRVATSKA DEMOKRATSK A ZAJEDNICA BIH	94,005.47	156,423.36	15,100.00	90.99	4,840.04	2,132,721.15	0.00	2,403,181.01	183,015.76	3.9%	6.5%	0.6%	0.0%	0.2%	88.7%	0.0%	100.0%
5	18	SRPSKA DEMOKRATSK A STRANKA	187,719.45	36,112.69	0.00	14,662.50	9,620.91	1,007,817.21	92,309.99	1,348,242.75	274,928.52	13.9%	2.7%	0.0%	1.1%	0.7%	74.8%	6.8%	100.0%
6	1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	22,591.84	25,997.00	0.00	0.00	25,798.16	773,858.02	1,662.15	849,907.17	156,917.51	2.7%	3.1%	0.0%	0.0%	3.0%	91.1%	0.2%	100.0%
7	1698	DEMOKRATSK A FRONTA	3,631.80	53,235.25	2,000.00	0.00	7,260.00	756,090.24	0.00	822,217.29	400,781.84	0.4%	6.5%	0.2%	0.0%	0.9%	92.0%	0.0%	100.0%
8	461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	3,730.00	10,150.00	0.00	0.00	1,800.00	781,386.50	3,004.79	800,071.29	148,648.89	0.5%	1.3%	0.0%	0.0%	0.2%	97.7%	0.4%	100.0%
9	2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	20,376.00	54,682.97	0.00	0.00	0.00	703,333.29	6,400.00	784,792.26	137,330.32	2.6%	7.0%	0.0%	0.0%	0.0%	89.6%	0.8%	100.0%
10	877	NAŠA STRANKA	13,913.00	46,536.94	0.00	0.00	2,304.00	661,539.64	39,483.00	763,776.58	34,872.76	1.8%	6.1%	0.0%	0.0%	0.3%	86.6%	5.2%	100.0%
11	440	PARTIJA DEMOKRATSK OG PROGRESA	1,504.17	22,574.17	0.00	0.00	0.00	714,154.74	12,873.48	751,106.56	256,020.05	0.2%	3.0%	0.0%	0.0%	0.0%	95.1%	1.7%	100.0%
12	74	SOCIJALISTIČK A PARTIJA	32,999.00	16,250.00	0.00	0.00	4,000.00	557,663.29	14,328.86	625,241.15	246,329.81	5.3%	2.6%	0.0%	0.0%	0.6%	89.2%	2.3%	100.0%
13	769	HRVATSKA DEMOKRATSK A ZAJEDNICA 1990	2,246.00	250.00	0.00	0.00	0.00	478,339.78	1,922.88	482,758.66	619,604.27	0.5%	0.1%	0.0%	0.0%	0.0%	99.1%	0.4%	100.0%
14	882	STRANKA DEMOKRATSK E AKTIVNOSTI	0.00	27,403.93	0.00	0.00	1,207.50	424,098.42	0.00	452,709.85	3,141.32	0.0%	6.1%	0.0%	0.0%	0.3%	93.7%	0.0%	100.0%

15	1972	UJEDINJENA SRPSKA	68,993.97	13,630.00	0.00	0.00	0.00	309,957.80	323.45	392,905.22	40,705.70	17.6%	3.5%	0.0%	0.0%	0.0%	78.9%	0.1%	100.0%
16	1718	NARODNI DEMOKRATSKI POKRET	7,876.00	28,770.00	3,000.00	0.00	16,801.00	297,810.00	0.00	354,257.00	23,808.00	2.2%	8.1%	0.8%	0.0%	4.7%	84.1%	0.0%	100.0%
17	2314	NEZAVISNI BLOK	7,761.96	0.00	0.00	0.00	90.00	318,784.70	26,258.45	352,895.11	81,710.76	2.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	90.3%	7.4%	100.0%
18	2321	POKRET DEMOKRATSK E AKCIJE	11,956.00	3,950.00	3,000.00	0.00	0.00	311,765.91	5,676.00	336,347.91	25,855.98	3.6%	1.2%	0.9%	0.0%	0.0%	92.7%	1.7%	100.0%
19	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	2,641.59	3,250.00	0.00	0.00	453.06	310,508.21	0.00	316,852.86	180,406.39	0.8%	1.0%	0.0%	0.0%	0.1%	98.0%	0.0%	100.0%
20	2320	PLATFORMA ZA PROGRES	37,403.38	68,886.06	0.00	0.00	12,490.00	122,818.36	393.92	241,991.72	1,209.49	15.5%	28.5%	0.0%	0.0%	5.2%	50.8%	0.2%	100.0%
21	1701	LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	382.32	9,516.00	0.00	0.00	0.00	200,468.70	2,001.87	212,368.89	15,909.71	0.2%	4.5%	0.0%	0.0%	0.0%	94.4%	0.9%	100.0%
22	2420	DEMOKRATSKI SAVEZ	17,715.00	38,800.00	0.00	0.00	8,976.00	107,510.10	0.00	173,001.10	15,221.29	10.2%	22.4%	0.0%	0.0%	5.2%	62.1%	0.0%	100.0%
23	2328	NEZAVISNA BOSANSKOHERCEGOVAČKA LISTA	520.00	5,190.00	0.00	0.00	3,902.64	141,673.76	12,837.28	164,123.68	8,129.65	0.3%	3.2%	0.0%	0.0%	2.4%	86.3%	7.8%	100.0%
24	1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	0.00	745.30	600.00	0.00	0.00	119,433.74	1,600.00	122,379.04	834.54	0.0%	0.6%	0.5%	0.0%	0.0%	97.6%	1.3%	100.0%
25	2319	BOSANSKA NARODNA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	118,249.01	118,249.01	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
26	1728	LIBERALNA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	1,500.00	0.00	0.00	0.00	0.00	115,589.89	0.00	117,089.89	31,757.12	1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	98.7%	0.0%	100.0%
27	2802	HRVATSKI NACIONALNI POMAK	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	97,436.32	11,094.28	108,530.60	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	89.8%	10.2%	100.0%
28	2711	SOCIJALDEMOKRATE BOSNE I HERCEGOVINE	7,474.50	2,600.00	0.00	0.00	3,510.00	94,874.01	51.60	108,510.11	2,341.21	6.9%	2.4%	0.0%	0.0%	3.2%	87.4%	0.0%	100.0%
29	3035	NARODNA PARTIJA SRPSKE	3,300.00	82,107.03	0.00	0.00	0.00	15,332.84	0.00	100,739.87	4,272.18	3.3%	81.5%	0.0%	0.0%	0.0%	15.2%	0.0%	100.0%
30	1703	HRVATSKA NEOVISNA LISTA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	97,364.72	2,310.23	99,674.95	1,431.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	97.7%	2.3%	100.0%
31	513	STRANKA PENZIONERA / UMIROVLJENI KA BIH	89,747.55	1,000.00	0.00	0.00	700.00	5,019.22	2,835.50	99,302.27	9,717.01	90.4%	1.0%	0.0%	0.0%	0.7%	5.1%	2.9%	100.0%
32	36	BOSS - BOSANSKA STRANKA-MIRNES AJANOVIĆ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	73,317.08	100.00	73,417.08	4,094.15	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	99.9%	0.1%	100.0%

33	2447	SOCIJALISTIČKA PARTIJA SRPSKE-SPS	1,466.00	4,442.60	0.00	0.00	0.00	64,723.51	3.00	70,635.11	32,100.02	2.1%	6.3%	0.0%	0.0%	0.0%	91.6%	0.0%	100.0%
34	17	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH (017)	0.00	0.00	0.00	0.00	3,000.00	59,349.86	0.00	62,349.86	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	4.8%	95.2%	0.0%	100.0%
35	2426	STRANKA DEMOKRATSK E SRPSKE SEMBERIJA-MIČO MIČIĆ	8,738.43	0.00	0.00	0.00	0.00	40,748.36	10,019.36	59,506.15	7,455.02	14.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	68.5%	16.8%	100.0%
36	2292	PRVA MOSTARSKA PARTIJA	0.00	2,987.00	0.00	0.00	0.00	43,894.98	0.00	46,881.98	324.83	0.0%	6.4%	0.0%	0.0%	0.0%	93.6%	0.0%	100.0%
37	1270	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA STJEPANA RADIĆA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	46,729.62	107.26	46,836.88	182.31	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	99.8%	0.2%	100.0%
38	1200	SRPSKA NAPREDNA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	44,770.00	0.00	44,770.00	140,966.08	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
39	1882	TUZLANSKA ALTERNATIVA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	40,209.20	1,000.00	41,209.20	84.65	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	97.6%	2.4%	100.0%
40	3037	REPUBLIČKA STRANKA SRPSKE	550.00	36,911.66	0.00	0.00	0.00	0.00	0.08	37,461.74	5,665.36	1.5%	98.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
41	5	HRVATSKA KRŠĆANSKA DEMOKRATSKA UNIJA BOSNE I HERCEGOVINE -HKDU BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	32,679.57	0.00	32,679.57	20,354.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
42	1188	POSAVSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	2.51	0.00	31,936.25	0.00	31,938.76	374.61	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
43	1989	UNIJA SOCIJALDEMOKRATA BH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	29,302.21	0.00	29,302.21	132.07	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
44	2622	POLITIČKA ORGANIZACIJA "ZAJEDNO ZA BOLJI SREBRENİK"	0.00	11,969.00	0.00	0.00	0.00	13,936.41	1,000.00	26,905.41	3,551.67	0.0%	44.5%	0.0%	0.0%	0.0%	51.8%	3.7%	100.0%
45	2325	SAVEZ MLADIH SNAGA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	26,664.59	0.00	26,664.59	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
46	1694	NAPREDNA SRPSKA-NS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8,378.22	17,829.20	26,207.42	7,211.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	32.0%	68.0%	100.0%
47	2423	POKRET ZA MODERNU I AKTIVNU KRAJINU	0.00	11,361.00	250.00	0.00	0.00	11,266.21	0.17	22,877.38	179.25	0.0%	49.7%	1.1%	0.0%	0.0%	49.2%	0.0%	100.0%
48	1	BOSANSKOHERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA-SEFER HALILOVIĆ	1,884.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18,991.31	600.00	21,475.31	15,278.61	8.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	88.4%	2.8%	100.0%

49	2322	ŽUPANIJSKA NEOVISNA LISTA	120.00	900.00	0.00	0.00	0.00	19,893.55	0.71	20,914.26	0.00	0.6%	4.3%	0.0%	0.0%	0.0%	95.1%	0.0%	100.0%
50	28	DEMOKRATSK A NARODNA ZAJEDNICA BIH-KRAJIŠKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	6,000.00	12,857.14	1,228.42	20,085.56	22,054.90	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	29.9%	64.0%	6.1%	100.0%
51	1730	SRPSKA RADIKALNA STRANKA dr VOJISLAV ŠEŠELJ	0.00	0.00	0.00	0.00	180.00	18,046.20	0.00	18,226.20	49,559.77	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.0%	99.0%	0.0%	100.0%
52	1872	POKRET USPJESNA SRPSKA	18,052.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18,052.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
53	7000	NARODNI EUROPSKI SAVEZ BIH	1,165.00	15,013.82	0.00	0.00	391.14	0.00	0.00	16,569.96	0.00	7.0%	90.6%	0.0%	0.0%	2.4%	0.0%	0.0%	100.0%
54	2418	POKRET ZA BIJELJINU	0.00	800.00	0.00	0.00	1,030.20	13,909.64	0.00	15,739.84	99.14	0.0%	5.1%	0.0%	0.0%	6.5%	88.4%	0.0%	100.0%
55	1178	HRVATSKA STRANKA PRAVA DR. ANTE STARČEVIĆ BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12,600.00	1,782.50	14,382.50	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	87.6%	12.4%	100.0%
56	455	LIBERALNO DEMOKRATSK A STRANKA BIH	140.00	0.00	0.00	0.00	0.00	13,065.07	190.08	13,395.15	115,978.88	1.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	97.5%	1.4%	100.0%
57	2460	NARODNI POKRET BANJALUKA ZOVE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,288.23	0.00	11,288.23	154.48	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
58	2495	NEZAVISNA LISTA DOBOJ- SEVLID HURTIĆ	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	9,911.33	0.00	11,111.33	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	10.8%	89.2%	0.0%	100.0%
59	2697	SRPSKA NAPREDNA STRANKA FBIH	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	8,000.00	2,400.00	10,500.00	6,882.00	0.0%	1.0%	0.0%	0.0%	0.0%	76.2%	22.9%	100.0%
60	2497	NARODNI POKRET	120.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9,903.00	0.00	10,023.00	0.00	1.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	98.8%	0.0%	100.0%
61	2527	REGIONALNA DEMOKRATSK A STRANKA GRADAČAC	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9,666.25	0.00	9,666.25	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
62	2311	PRVA SRPSKA DEMOKRATSK A STRANKA	0.00	200.00	0.00	0.00	9,000.00	0.00	300.00	9,500.00	0.00	0.0%	2.1%	0.0%	0.0%	94.7%	0.0%	3.2%	100.0%
63	1699	PRVA BOSANSKO- HERCEGOVAČ KA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	2,400.00	6,127.00	0.00	8,527.00	9,111.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	28.1%	71.9%	0.0%	100.0%
64	2072	GRADANSKI SAVEZ (GS)	85.00	70.00	0.00	0.00	0.00	5,999.20	1,600.00	7,754.20	21,952.88	1.1%	0.9%	0.0%	0.0%	0.0%	77.4%	20.6%	100.0%

65	16	SRPSKA RADIKALNA STRANKA REPUBLIKE SRPSKE	1,153.25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	6,500.62	7,653.87	5,216.97	15.1%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	84.9%	100.0%
66	1179	SAVEZ ZA DEMOKRATSKU SRPSKU	0.00	130.00	0.00	0.00	6,600.00	0.00	9.13	6,739.13	8,497.85	0.0%	1.9%	0.0%	0.0%	97.9%	0.0%	0.1%	100.0%	
67	1702	ZA PRAVDU I RED-LISTA NEBOJŠE VUKANOVIĆA	0.00	550.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,595.14	6,145.14	800.00	0.0%	9.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	91.0%	100.0%
68	2798	BOSANSKOHERCEGOVAČKI DEMOKRATI-DŽEBRAIL BAJRAMOVIĆ	3,200.00	0.00	0.00	0.00	1,400.00	1,470.00	0.00	6,070.00	35,312.63	52.7%	0.0%	0.0%	0.0%	23.1%	24.2%	0.0%	100.0%	
69	366	HRVATSKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	1,000.00		4,758.00	300.00	6,058.00	3,362.70	0.0%	0.0%	0.0%	16.5%	0.0%	78.5%	5.0%	100.0%	
70	2323	DEMOKRATSKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	5,550.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,650.00	0.00	0.0%	98.2%	1.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	
71	2765	NEOVISNI-NEOVISNI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,624.00	0.00	5,624.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%	
72	2767	*HERCEGOVAČKI NARODNI POKRET-RODOLJUB DRAŠKOVIĆ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,430.84	1,000.00	5,430.84	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	81.6%	18.4%	100.0%	
73	1706	SAVEZ ZA NOVU POLITIKU	27.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,094.69	0.00	5,121.69	39,052.86	0.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	99.5%	0.0%	100.0%	
74	2455	POLITIČKA ORGANIZACIJA "GLAS NARODA" BIH	290.00	100.00	0.00	0.00	0.00	3,600.00	1,000.00	4,990.00	67.00	5.8%	2.0%	0.0%	0.0%	0.0%	72.1%	20.0%	100.0%	
75	2620	POKRET PRAVDE	0.00	4,794.94	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,794.94	0.00	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	
76	2044	NEOVISNA LISTA	12.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,666.00	1,000.25	4,678.25	0.00	0.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	78.4%	21.4%	100.0%	
77	2078	ČAPLJINSKA NEOVISNA STRANKA-ČAPLJINA U SRCU	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,600.00	0.00	4,600.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%	
78	2747	SAVEZ PENZIONERA I POTOMAKA	3,170.00	0.00	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,170.00	5,696.34	76.0%	0.0%	24.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	
79	1290	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA (HSS)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,135.00	0.00	4,135.00	20,000.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%	
80	521	HRVATSKA DEMOKRATSKA UNIJA BIH	0.00	0.00	0.00	0.08	0.00	4,073.00	0.00	4,073.08	94,170.27	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%	

81	502	NARODNA STRANKA RADOM ZA BOLJITAK	0.00	1,300.00	0.00	0.00	0.00	1,978.00	200.12	3,478.12	157,692.24	0.0%	37.4%	0.0%	0.0%	0.0%	56.9%	5.8%	100.0%
82	279	PARTIJA UJEDINJENIH PENZIONERA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,456.00	0.00	3,456.00	12,365.78	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
83	1264	NAPREDNA SRPSKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,934.00	0.00	2,934.00	2,200.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
84	2421	POKRET VOLIMO SRPSKU	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	1,717.85	0.00	2,917.85	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	41.1%	58.9%	0.0%	100.0%
85	1003	NEZAVISNA STRANKA DR MIHAJLO TOVIRAC	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,655.00	0.00	2,655.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
86	1776	HRVATSKA STRANKA PRAVA-PRAVAŠI	1,585.12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	2,585.12	0.00	61.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	38.7%	100.0%
87	1714	HRVATSKI SAVEZ HKDU - HRAS	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	1,100.00	0.00	2,300.00	20,641.59	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	52.2%	47.8%	0.0%	100.0%
88	2737	SRPSKA RADIKALNA STRANKA SRPSKE	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,100.00	2,100.00	0.00	47.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	52.4%	100.0%
89	7000	NOVI EVROPSKI SAVEZ	0.00	1,006.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,006.00	2,012.00	0.00	0.0%	50.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	50.0%	100.0%
90	73	SELJAČKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,000.00	0.00	2,000.00	18,015.66	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
91	2499	SLOBODNA STRANKA SRPSKE	0.00	1,700.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,700.00	0.00	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
92	1241	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH I HERCEG-BOSNE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,600.00	75.00	1,675.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	95.5%	4.5%	100.0%
93	1804	STRANKA ZA NAŠ GRAD	0.00	0.00	0.00	0.00	250.00	1,424.55	0.00	1,674.55	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	14.9%	85.1%	0.0%	100.0%
94	2771	SRPSKA NAPREDNA STRANKA 2020	150.00	0.00	0.00	0.00	240.00	0.00	1,232.30	1,622.30	0.00	9.2%	0.0%	0.0%	0.0%	14.8%	0.0%	76.0%	100.0%
95	1015	*KLADUŠKA STRANKA PRIVREDNOG PROSPERITETA	0.00	0.00	0.00	0.00	600.00	0.00	1,014.30	1,614.30	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	37.2%	0.0%	62.8%	100.0%
96	1722	SNAGA NARODA	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	100.00	0.00	1,300.00	19,400.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	92.3%	7.7%	0.0%	100.0%
97	1217	STRANKA ZA OPĆINU OLOVO	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.06	1,200.06	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	100.0%
98	2062	SPAS, NEO ZAVISNIH LISTA DOBOJ	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	100.0%
99	2756	PARTIJA DEMOKRATSK OG PROGRESA "1999"	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	100.0%

100	2326	HRVATSKI BLOK	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	0.00	1,100.00	0.00	0.0%	9.1%	0.0%	0.0%	0.0%	90.9%	0.0%	100.0%
101	2479	POKRET ZA VIŠEGRAD	0.00	90.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	1,090.00	0.00	0.0%	8.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	91.7%	100.0%
102	2324	PENZIONERSKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,059.59	1,059.59	519.62	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
103	2010	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA - BRACA RADIĆ	0.00	0.00	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	3,450.00	0.0%	0.0%	100.	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
104	1247	NEOVISNA LISTA "ZA KUPRES"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	1,000.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
105	49	ZAVIČAJNI SOCIJALDEMOKRATI - MILE MARČETA	0.00	0.00	0.00	0.00	600.00	385.45	0.00	985.45	3,000.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	60.9%	39.1%	0.0%	100.0%
106	2734	OTADŽBINSKA STRANKA	0.00	260.00	0.00	0.00	700.00	0.00	0.00	960.00	975.56	0.0%	27.1%	0.0%	0.0%	72.9%	0.0%	0.0%	100.0%
107	2731	DEMOKRATSKI CENTAR REPUBLIKE SRPSKE	0.00	220.00	0.00	0.00	700.00	0.00	0.00	920.00	0.00	0.0%	23.9%	0.0%	0.0%	76.1%	0.0%	0.0%	100.0%
108	725	PARTIJA PRIVREDNOG PROGRESA	0.00	0.00	200.00	0.00	600.00	0.00	0.00	800.00	626.88	0.0%	0.0%	25.0	0.0%	75.0%	0.0%	0.0%	100.0%
109	879	EKOLOŠKA PARTIJA REPUBLIKE SRPSKE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	719.40	719.40	44,251.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
110	1252	SNAGA EKONOMSKOG POKRETA U BOSNI I HERCEGOVINI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	700.00	700.00	1,474.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
111	2316	BOŠNJAČKI POKRET	0.00	497.79	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	497.79	0.00	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
112	77	PATRIOTI SRPSKE	436.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	14.24	450.24	0.00	96.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.2%	100.0%
113	1190	STRANKA DIJASPORE BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	223.49	223.49	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
114	2855	SRPSKA NAPREDNA STRANKA RS-FBIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	200.00	0.00	200.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
115	2327	LIJEVO KRILO	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	120.00	120.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
116	1269	RADNIČKA PARTIJA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	100.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%

117	2496	POLITIČKA STRANKA RE-BALANS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	100.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
118	996	EKOLOŠKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	100.00	11,953.55	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
119	1973	POLITIČKA ORGANIZACIJA "NAŠA HERCEGOVINA"	70.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	70.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
120	1719	UDAR LJEVICE	60.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
121	2501	POLITIČKA ORGANIZACIJA "KRUG"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	39.00	39.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
122	2735	PATRIOTSKI FRONT BIH SARAJEVO	20.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
123	1977	RAMSKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.55	0.55	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
124	1291	REFORMSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
125	1271	STRANKA MLADIH ZA PROMJENE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
126	3034	HRVATSKI DOMOVINSKI POKRET BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
127	1257	HRVATSKA ČISTA STRANKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
128	2743	NOVO DOBA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
129	7000	POKRET OSNIVANJA KNEŽEVINE SRPSKE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
130	724	POKRET ZA TREBINJE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
131	574	RADNIČKO-KOMUNISTIČKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								

132	8000	POLITIČKI SUBJEKT- OPŠTINA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
133	2313	POKRET MOST 21	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,230.00								
134	26	STRANKA SPAS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,658.00								
135	1256	NAPREDNA DEMOKRATSK A STRANKA BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
136	2092	NOVA PARTIJA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
137	2534	STRANKA ZA BOLJE VUČKOVCE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
138	1950	BRČANSKI DEMOKRATSKI POKRET BRČKO DISTRIKTA BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,787.00								
139	2020	NARODNA STRANKA ZA GRAHOVO	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
140	2791	SNAGA OMLADINSKE SVIJESTI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
141	2004	JEDINSTVENA NAPREDNA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
142	1250	STRANKA SOCIJALNE SIGURNOSTI SRPSKIH BORACA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
143	732	SRPSKA RADIKALNA STRANKA "9. SIJEČANJ"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
144	7000	DEMOKRATSK A BRANITELJSKA STRANKA BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
		UKUPNO	1,589,875.83	1,842,790.24	68,950.00	532,032.58	245,710.86	19,118,161.44	525,637.71	23,923,158.66	7,292,909.68	6.6%	7.7%	0.3%	2.2%	1.0%	79.9%	2.2%	100.0%

* Dvije političke stranke: Hercegovački narodni pokret – Rodoljub Drašković i Kladaška stranka privrednog prosperiteta nakon što su podnijele financijsko izvješće brisane su iz sudskoga registra

Tablica 37. Struktura izvora financiranja političkih stranaka u 2021. godini (prema podacima koje su stranke iskazale u godišnjim financijskim izvješćima)

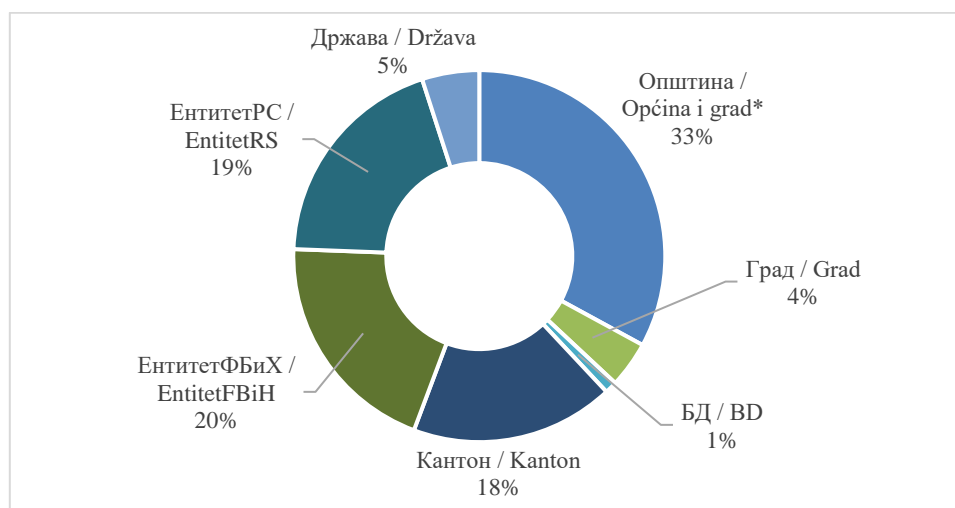
568. Uvidom u podatke iz prethodne tablice, vidljivo je da 22 političke stranke (15,28%) nisu ostvarile nikakav prihod u 2021. godini, 18 političkih stranka (12,50%) je ostvarilo prihod manji od 1.000,00 KM, dok su 44 stranke (30,56%) ostvarile prihod ispod 10.000,00 KM. Prihod od 10.000,00 – 50.000,00 KM ostvarilo je 25 stranaka, te je šest stranaka ostvarilo prihod od 50.000,00 – 100.000,00 KM. Prihod od 100.000,00 – 500.000,00 KM ostvarilo je 17 političkih stranaka. Prihod od 500.000,00 KM do jedan milijun ostvarilo je sedam stranaka. Tri stranke su ostvarile prihod od 1 – 2,5 milijuna, dok su dvije stranke ostvarile prihod preko tri, odnosno 3,2 – 3,7 milijuna KM.

2.1.2. Financiranje političkih stranaka iz proračuna

569. Središnje izborno povjerenstvo BiH prikupilo je podatke o sredstvima koja su iz proračuna svih razina izvršne vlasti isplaćena političkim subjektima u 2021. godini. Prema podacima, prikupljenim od mjerodavnih tijela i institucija na svim razinama u Bosni i Hercegovini, za financiranje političkih subjekata u 2021. godini planirana su sredstva u iznosu od 19.392.958,53 KM. Od planiranoga iznosa isplaćeno je 97,44%, odnosno političkim subjektima su isplaćena sredstva u iznosu od 18.895.745,38 KM, kao što je prikazano u tablici 38. i predstavljeno na grafikonu 5.

Tablica 38. Proračunska izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini

Proračun/razina vlasti	Ukupno uplaćena sredstva	Struktura financiranja
Proračuni općina i gradova	6,223,566.75	32.94%
Proračuni gradova	759,304.97	4.02%
Brčko distrikt BiH	199,999.99	1.06%
Proračuni kantona	3,345,484.07	17.70%
Proračun Federacije BiH	3,757,323.00	19.88%
Proračun Republike Srpske	3,669,999.84	19.42%
Proračun BiH (isplaćeno političkim strankama)	573,440.12	3,04%
Proračun BiH (utrošeno za rad klubova)	366,626.64	1,94%
UKUPNO:	18,895,745.38	100.00%

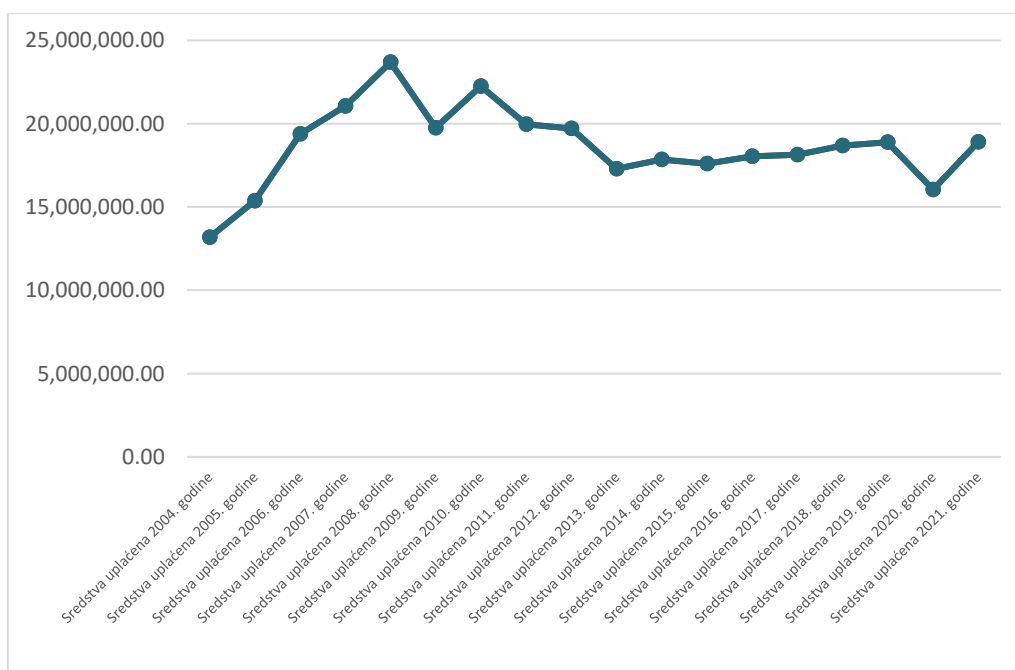

Grafikon 5. Prikaz strukture proračunskih izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini

570. U razdoblju od 2004. do 2021. godine iz proračuna svih razina vlasti političkim subjektima je isplaćeno 335,74 milijuna KM i to: 2004. godine 13,2 milijuna, 2005. godine 15,4 milijuna, 2006. godine 19,4 milijuna, 2007. godine 21,1 milijun, 2008. godine 23,7 milijuna, 2009. godine 19,7 milijuna, 2010. godine 22,2 milijuna, 2011. godine 19,96 milijuna, 2012. godine 19,7 milijuna, 2013. godine 17,3 milijuna, 2014. godine 17,9 milijuna, 2015. godine 17,6 milijuna, 2016. godine 18 milijuna KM, 2017. godine 18,1 milijun KM, 2018. godine 18,7 milijuna KM, 2019. godine 18,9 milijuna KM, 2020. godine 16,04 milijuna KM i 2021. godine 18,9 milijuna KM.

571. Od 2004. do 2008. godine proračunska izdvajanja su konstantno rasla, razdoblje od 2009. do 2012. godine karakteriziraju oscilacije iznosa proračunskih sredstava izdvojenih političkim strankama, da bi 2013. godine ta izdvajanja pala za 12,27%. Od 2014. do 2018. godine proračunska izdvajanja ponovno rastu u postocima 2,5 – 3% godišnje, dok su 2019. godine porasla za 1,08 %, da bi 2020. godine izdvajanja pala za 15,04% u odnosu na proračunska sredstva izdvojena političkim subjektima 2019. godine. Proračunska izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini veća su za 17,78% u odnosu na izdvajanja 2020. godine.

572. Trend proračunskih izdvajanja za političke subjekte u razdoblju 2004. do 2021. godine je sljedeći:

Grafikon 6. Trend prihoda koje su političke stranke ostvarile iz proračuna u razdoblju od 2004. do 2021. godine

Tablica 39. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna političkim strankama po razinama vlasti u razdoblju 2004. – 2021. godine

Razina vlasti		Uplaćeno u razdoblju 2004. – 2014. godina	Uplaćeno 2015. godine	Uplaćeno 2016. godine	Uplaćeno 2017. godine	Uplaćeno 2018. godine	Uplaćeno 2019. godine	Uplaćeno 2020. godine	Uplaćeno 2021. godine	Uplaćeno u razdoblju 2004. – 2021. godina
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Općine i gradovi		85,954,013.63	7,024,248.93	6,645,104.11	6,468,241.93	6,621,622.04	6,549,924.36	6,062,001.45	6,982,871.72	132,308,028.17
Brčko distrikt BiH		2,314,285.05	199,999.97	258,019.03	199,999.96	200,000.00	200,000.00	259,999.99	199,999.99	3,832,303.99
Kantoni		44,849,857.22	3,540,079.76	3,414,923.62	3,543,989.16	3,802,581.96	3,955,578.57	3,226,702.28	3,345,484.07	69,679,196.64
Federacija BiH		33,138,464.50	2,775,000.03	3,600,000.03	3,799,999.00	3,800,000.00	3,713,004.00	1,954,211.00	3,757,323.00	56,538,001.56
Republika Srpska		36,728,199.49	3,129,999.96	3,180,000.00	3,180,000.00	3,342,440.06	3,531,916.65	3,597,915.93	3,669,999.84	60,360,471.93
Država BiH	<i>Uplaćeno strankama</i>	3,195,997.17	570,281.47	534,224.00	375,797.80	548,300.00	579,151.71	580,218.13	573,440.12	6,957,410.40
	<i>Utrošeno za rad klubova</i>	3,285,423.46	359,120.86	406,721.19	561,730.00	368,133.19	354,457.82	361,940.44	366,626.64	6,064,153.60
UKUPNO:		209,466,240.52	17,598,730.98	18,038,991.98	18,129,757.85	18,683,077.25	18,884,033.11	16,042,989.22	18,895,745.38	335,739,566.29

573. U okviru proračunskih sredstva izdvojenih političkim strankama u 2021. godini, iz proračuna u Federaciji BiH isplaćena su sredstva u iznosu od 12,597,987.22 KM ili 66,67%, iz proračuna Republike Srpske 5,157,691.41 KM ili 27,30%, iz proračuna Brčko distrikta BiH 199,999.99 KM ili 1,06%, dok su iz proračuna Bosne i Hercegovine izdvojena sredstva u iznosu od 940,066.76 KM ili 4,98%.

Tablica 40. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna 2021. godine političkim subjektima po razinama vlasti (državna razina, entitetske razine i Brčko distrikt BiH)

Red. broj	Naziv razine vlasti	Sredstva uplaćena političkim subjektima	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4
I	Federacija BiH	12,597,987.22	66.67%
1	Općine i gradovi osnovne izborne jedinice	4,775,875.18	37.91%
2	Gradovi	719,304.97	5.71%
3	Kantoni	3,345,484.07	26.56%
4	Proračun FBiH	3,757,323.00	29.82%
II	Republika Srpska	5,157,691.41	27.30%
1	Općine i gradovi osnovne izborne jedinice	1,447,691.57	28.07%
2	Gradovi	40,000.00	0.78%
3	Proračun RS	3,669,999.84	71.16%
III	Brčko distrikt BiH	199,999.99	1.06%
IV	Državna razina BiH	940,066.76	4.98%
	UKUPNO:	18,895,745.38	100.00%

574. Iz proračuna općina i gradova, osnovnih izbornih jedinica, u Federaciji BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 4,775,875.18KM, dok su iz proračuna općina i gradova u Republici Srpskoj isplaćena sredstva u iznosu 1,447,691.57 KM¹³⁷.

575. Iz proračuna Gradova u Federaciji BiH (Grad Sarajevo i Grad Mostar) političkim subjektima isplaćena su sredstva u iznosu 719,304.97 KM, dok je iz grada Istočno Sarajevo političkim subjektima isplaćen iznos od 40.000,00 KM¹³⁸.

¹³⁷ Prilog 1. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna općina i gradova, osnovnih izbornih jedinica, političkim subjektima u 2021. godini

¹³⁸ Prilog 2. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna gradova političkim subjektima u 2021. godini

576. Iz proračuna kantona u Federaciji BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 3,345,484.07 KM.¹³⁹
577. Iz proračuna Federacije BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 3,757,323.00 KM, dok su iz proračuna Republike Srpske isplaćena sredstva u iznosu od 3,669,999.84. Iz proračuna Bosne i Hercegovine političkim subjektima u 2021. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 940,066,76 KM, od kojih je za rad parlamentarnih skupina utrošeno 366,626.64 KM, dok je iznos od 573,440.12 KM uplaćen političkim strankama. Iz proračuna Brčko distrikta BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 199,999.99.¹⁴⁰

2.2. Revizija i kontrola finansijskih izvješća

578. Služba za reviziju financiranja političkih stranaka koju je, sukladno članku 10. stavak (1) Zakona o financiranju političkih stranaka, uspostavilo Središnje izborno povjerenstvo BiH, izvršila je pregled, kontrolu i reviziju finansijskih izvješća koja su podnijele političke stranke.
579. Revizija finansijskih izvješća političkih stranaka uključuje izvješća iz državnog i entitetskog sjedišta, uključujući i Brčko distrikt BiH, i najmanje dva regionalna ureda koja izabere Služba za reviziju financiranja političkih stranaka.
580. Služba za reviziju financiranja političkih stranaka na temelju članka 10. Zakona o financiranju političkih stranaka, a u svezi s člankom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvješća političkih stranaka izvršila je pregled, kontrolu i reviziju godišnjega finansijskog izvješća za 2020. godinu kod 100 političkih stranaka, od ukupno 149 stranaka, koje su podnijele godišnje finansijsko izvješće. Pored godišnjega finansijskog izvješća izvršeni su pregled i revizija finansijskoga izvješća za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Lokalnih izbora, održanih 2020. godine (postizborna izvješća), te postizbornih izvješća stranaka koje su sudjelovale na Izborima u Gradu Mostaru.
581. Od ukupno 183 političke stranke s evidencije Središnjega izbornog povjerenstva BiH, godišnje finansijsko izvješće za 2020. godinu nisu podnijele 34 političke stranke. Središnje izborno povjerenstvo BiH je protiv tih stranaka provelo mjere sukladno svojim mjerodavnostima, propisanim Zakonom o financiranju političkih stranaka.
582. Za 14 političkih stranaka, koje godišnje finansijsko izvješće, pored 2020. godine, nisu podnijele ni za 2019. godinu i nisu omogućile obavljanje revizije, 18. 11. 2021. godine SIP BiH je izreklo administrativnu mjeru, kojom im je uskraćeno pravo kandidiranja na sljedećim izborima, a to su:

¹³⁹ Prilog 3. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna kantona političkim subjektima u 2021. godini

¹⁴⁰ Prilog 4. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz proračuna BiH, entitetskih proračuna i proračuna Brčko distrikta BiH

Tablica 41. *Političke stranke kojima je izrečena administrativna mjera kojom im je uskraćeno pravo kandidiranja na Općim izborima 2022. godine*

Red. br.	Kod stranke	Naziv političke stranke	Odluka SIP-a BiH
1.	69	Srpski pokret obnove Republike Srpske	05-1-07-6-426/21 od 18.11.2021.
2.	732	Srpska radikalna stranka „9. januar“	05-1-07-6-429/21 od 18.11.2021.
3.	734	Hrvatska stranka prava BiH	05-1-07-6-430/21 od 18.11.2021.
4.	762	BH slobodni demokrati	05-1-07-6-431/21 od 18.11.2021.
5.	1262	Privredni narodni pokret BiH	05-1-07-6-434/21 od 18.11.2021.
6.	1272	Lista za Bugojno	05-1-07-6-435/21 od 18.11.2021.
7.	1711	Demokratska obiteljska stranka	05-1-07-6-436/21 od 18.11.2021.
8.	1971	Savez za Stari Grad	05-1-07-6-437/21 od 18.11.2021.
9.	2094	Autohtona hrvatska stranka prava BiH	05-1-07-6-440/21 od 18.11.2021.
10.	2097	Hrvatska seljačka stranka BiH	05-1-07-6-441/21 od 18.11.2021.
11.	2293	Nova alternativa – Stranka rada i razvoja	05-1-07-6-442/21 od 18.11.2021.
12.	2419	Savez komunista Jugoslavije	05-1-07-6-444/21 od 18.11.2021.
13.	2682	Vaš pokret	05-1-07-6-443/21 od 18.11.2021.
14.	2695	Nezavisna lista – Pozitivna živinička priča	05-1-07-6-445/21 od 18.11.2021.

583. Za 20 političkih stranaka utvrđeno je da nisu sudjelovanje na izborima u razdoblju od 2016. do 2020. godine i nisu podnosile financijska izvješća, što ukazuje na činjenicu da ne obavljaju svoju djelatnost u razdoblju dužem od godinu dana, čime su, sukladno Zakonu o političkim organizacijama, stečeni uvjeti za njihovo brisanje iz sudskoga registra. Za te političke stranke Središnje izborno povjerenstvo BiH je u prosincu 2020. godine mjerodavnim sudovima uputilo prijedlog za njihovo brisanje iz sudskoga registra.

Tablica 42. *Političke stranke koje nisu podnijele financijsko izvješće za 2020. godinu, te su na prijedlog Središnjega izbornog povjerenstva BiH brisane iz sudskoga registra*

Red. br.	Kod	Politička stranka	Sudovi	Rješenje o brisanju iz sudskog registra
1.	370	Kongresna narodna stranka zaštite prava boraca i građana - pravde i morala BiH	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000019 od 7. 1. 2021.
2.	408	Ujedinjena hrvatska stranka prava BiH	Općinski sud u Mostaru	R/2-20 od 11. 3. 2021.
3.	518	Hrvatski pravaški blok BiH	Općinski sud u Širokom Brijegu	064 0 F1 20 000 003 od 5. 5. 2021.
4.	730	Socijaldemokratska unija Bosne i Hercegovine	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000015 od 5. 1. 2021.

Red. br.	Kod	Politička stranka	Sudovi	Rješenje o brisanju iz sudskog registra
5.	761	Nezavisna demokratska stranka	Osnovni sud u Bijeljini	080-0-F1-20-000 088 od 15. 2. 2021.
6.	1007	Politička organizacija građana "Snaga Bosne"	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000013 od 12. 1. 2021.
7.	1184	Tvoja i moja stranka u Bosni i Hercegovini	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000017 od 5. 1. 2021.
8.	1254	Novi pokret Bosne i Hercegovine	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000020 od 5. 1. 2021.
9.	1268	Stranka evropske socijaldemokratije	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000019 od 7. 1. 2021.
10.	1276	Komunistička partija	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000018 od 12. 1. 2021.
11.	1707	Regionalni demokratski savez Tuzla	Općinski sud u Tuzli	032-0-Reg-20-001710 od 24. 12. 2020
12.	1721	Stranka pravde i povjerenja	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000016 od 12. 1. 2021.
13.	1875	Nova bosanskohercegovačka patriotska stranka	Općinski sud u Tuzli	032-0-Reg-20-001723 od 5. 1. 2021.
14.	2069	"Snaga nove generacije" Bijeljina	Osnovni sud u Bijeljini	080-0-F1-20-000 089 od 15. 2. 2021.
15.	2315	Komunistička narodna partija BiH	Općinski sud u Tuzli	032-0-Reg-20-001740 od 4. 1. 2021.
16.	983	Pokret za Prnjavor	Osnovni sud u Banjoj Luci	- Sud odbio prijedlog SIP-a BiH za brisanje političkih stranaka iz sudskog registra - SIP BiH uložio žalbe Okružnom sudu u Banjoj Luci - Obaviješteno VSTV BiH o postupanju Osnovnog suda u Banjoj Luci
17.	1986	Slobodna Srpska	Osnovni sud u Banjoj Luci	
18.	2008	Povratak otpisanih	Osnovni sud u Banjoj Luci	
19.	2092	Nova partija	Osnovni sud u Banjoj Luci	
20.	2318	Srpska tradicionalna oslobodilačka partija	Osnovni sud u Banjoj Luci	

584. Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka, u kome je propisalo da pregled, kontrolu i reviziju financijskih izvješća političkih stranaka čiji su ukupni prihodi iskazani u godišnjim financijskim izvješćima manji od 10.000,00 KM Služba za reviziju obavlja najmanje jedanput u četiri godine, a sukladno svojem planu, koji odobrava Središnje izborno povjerenstvo BiH.

585. Uvidom u financijska izvješća utvrđeno je da je 80 političkih stranaka u svom financijskom izvješću za 2020. godinu iskazalo prihod manji od 10.000,00 KM.

586. Sukladno navedenoj odredbi Pravilnika, a na temelju zaključka Središnjega izbornog povjerenstva BiH Služba za reviziju je izvršila pregled kontrolu i reviziju kod 100 političkih stranaka (67 stranaka čiji je prihod veći od 10.000,00 KM i 33 političke stranke s prihodom ispod 10.000,00 KM).

587. Kod 88 stranaka izvršeni su pregled i kontrola finansijskih izvješća i dodatne finansijske dokumentacije koju su političke stranke dostavile Središnjem izbornom povjerenstvu BiH. Također, u svrhu kontrole zakonitosti financiranja političkih stranka, pribavljeni su revizijski dokazi i iz izvanjskih izvora (tijela izvršne vlasti, Centralne banke BiH i drugih osoba koje se dovode u svezu s financiranjem političkih stranaka).
588. Kod 12 političkih stranaka pored kontrole finansijskih izvješća, prethodno spomenute dokumentacije i revizijskih dokaza iz izvanjskih izvora, izvršena je revizija u prostorijama stranaka.
589. Za 88 političkih stranaka Služba za reviziju financiranja političkih stranaka, na bazi kontrole finansijskih izvješća, dodatne finansijske dokumentacije i dokaza prikupljenih iz izvanjskih izvora, izdala je Izvješće o pregledu godišnjega finansijskog izvješća za 2020. godinu s nalazima revizije i mišljenjem revizora o financiranju sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka i financiranju izborne kampanje, sukladno odredbama poglavlja 15. Izbornoga zakona BiH.
590. Za 12 političkih stranaka, kod kojih je sukladno odredbi iz članka 10. stavak (8) Zakona o financiranju izvršena revizija u prostorijama stranaka, izdana su Izvješća o reviziji godišnjega finansijskog izvješća za 2020. godinu i Postizborno finansijsko izvješće – Lokalni izbori 2020. godine, s nalazima revizije i mišljenjem revizora o financiranju sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka i financiranju izborne kampanje, sukladno odredbama poglavlja 15. Izbornoga zakona BiH.
591. Jedna politička stranka je uskratila pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije njenoga finansijskog izvješća za 2020. godinu.
592. Izvješća revizije za 100 političkih stranka, s nalazima i mišljenjem revizora o financiranju političkih stranaka, sukladno Zakonu o financiranju političkih stranka, dana su na uvid javnosti putem službene mrežne stranice Središnjega izbornog povjerenstva BiH, www.izbori.ba, a revizijska mišljenja su objavljena i u Službenom glasniku BiH.

2.2.1. Nalazi revizije

593. Pregledom, kontrolom i revizijom finansijskih izvješća političkih stranaka za 2020. godinu, utvrđeno je sljedeće:
- Kod 30% kontroliranih političkih stranka utvrđeni su manji prekršaji: isplate malih iznosa sredstava bez programa utroška, neprijavljivanje nenovčanih donacija male vrijednosti, neizdavanje potvrda o primljenim članarinama i priložima u malim iznosima, neuplaćivanje istih na transakcijski račun središnjice stranke, manja kršenja računovodstvenih propisa, nevođenje ili pogrešno vođenje evidencija o prihodima i rashodima u manjim iznosima, greške u popunjavanju finansijskih izvješća i dostavljanje izvješća nakon zakonom propisanog roka.

Također, veći broj političkih stranka je sukladno odredbi iz članka 14. stavak (3) Zakona o financiranju političkih stranka dobrovoljno otklonio

nedostatke, nakon što im je dostavljeno preliminarno izvješće revizije. Stranke su uglavnom ispravljale financijska izvješća, prijavile priloge i vratile zabranjene priloge.

- Kod 70% kontroliranih političkih stranaka utvrđena su kršenja odredaba Zakona o financiranju i odredaba Poglavlja 15 Izbornoga zakona BiH, za koja sukladno ovom Zakonu postoji temelj za utvrđivanje odgovornosti te sankcioniranje nakon provedenoga postupka.
594. Političke stranke su kršile odredbe Zakona o financiranju političkih stranaka na način:
- financijska sredstva osigurana za financiranje političkih stranaka, uglavnom sredstva iz proračuna, nisu rabile isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom, čime su prekršile odredbe članka 4. stavak (1) Zakona o financiranju,
 - stranke nisu vodile evidenciju o prijemu članarina i dobrovoljnih priloga, nisu izdavale potvrde o prijemu članarina i dobrovoljnih priloga, te priloge nisu prijavile u financijskim izvješćima, čime su prekršile odredbe članka 5. stavak (4) Zakona o financiranju,
 - sredstva od članarina i dobrovoljnih priloga, koja su primana u gotovini, nisu uplaćivana na transakcijski račun političke stranke, iako je Zakonom o financiranju propisano da ovlaštena osoba u političkoj stranci uplaćuje članarinu i dobrovoljne priloge neposredno na transakcijski račun središnjice političke stranke najkasnije u roku od 10 dana od dana prijema uplate, čime su prekršile odredbe članka 5. stavak (4) i članka 6. stavak (2) Zakona o financiranju,
 - jedna politička stranka ostvarila je priloge iznad limita utvrđenog u članku 6. stavci (4) i (5) Zakona o financiranju,
 - znatan broj stranaka, suprotno odredbama članka 8. Zakona o financiranju, financirao se iz zabranjenih izvora,
 - dio troškova izborne kampanje u svojim financijskim izvješćima nije prijavilo 28 političkih stranaka, čime su prekršile odredbe članka 15.1 stavak (1) Izbornog zakona BiH,
 - sedam političkih stranaka nije podnijelo postizborno financijsko izvješće za Lokalne izbore 2020. godine, čime su prekršile odredbe članka 15.1 stavak (1) Izbornoga zakona BiH,
 - dvije političke stranke su prekoračile limit na troškove izborne kampanje, propisan člankom 15.10 Izbornoga zakona BiH,
 - poslovne knjige političke stranke nisu vodile sukladno važećim propisima, nisu uspostavile pravovremene i točne evidencije o svojim prihodima, rashodima, obvezama i novčanim tokovima putem transakcijskih računa i blagajne, financijska izvješća nisu podnijele u zakonom propisanim rokovima i na način kako je propisala Središnje izborno povjerenstvo BiH, čime su prekršile odredbe članka 11. i članka 12. Zakona o financiranju,

- znatan je broj političkih stranaka koje nisu prijavile transakcijske račune kod poslovnih banaka, putem kojih su obavljale financijske transakcije,
 - kod pet političkih stranka postoje indicije da su prekršile porezne propise, dok kod jedne političke stranke postoji indicija da je prekršila financijske propise kojima je uređeno raspolaganje i plaćanje gotovim novcem,
 - postoje indicije da je pravna osoba, prilikom pružanja usluga za dvije političke stranke u 2020. godini prekršila propise iz područja neizravnih poreza.
595. Služba za reviziju je, sukladno odredbama članka 15. stavak (1) Zakona o financiranju političkih stranaka, a u svezi s člankom 12. stavak (6) i člankom 18. stavak (6) Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka, Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijela informaciju o nepravilnostima koje su utvrđene kontrolom i revizijom financijskih izvješća političkih stranaka, a koje su navedene u izvješćima o pregledu i izvješćima o reviziji političkih stranaka za 2020. godinu.
596. Središnje izorno povjerenstvo BiH je na temelju nalaza revizije, a u okviru svojih mjerodavnosti i ovlasti iz članka 14. stavci (1) i (2) Zakona o financiranju, članka 19.9 Izbornoga zakona BiH i odredaba članka 115. stavak (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), te članka 18. Poslovnika Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 29/18 i 25/20), pokrenulo postupak protiv 70 političkih stranaka, za koje je pregledom i revizijom njihovih financijskih izvješća utvrđeno da postoji utemeljena sumnja da su u 2020. godini počinile prekršaje za koje su Zakonom o financiranju političkih stranaka i Izbornim zakonom BiH propisane novčane sankcije i jedne političke stranke koja je uskratila pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije.
597. Središnje izorno povjerenstvo BiH je, sukladno odredbama članka 14. stavak (4) Zakona o financiranju političkih stranaka, obavijestilo entitetske porezne uprave da kod šest političkih stranaka postoje indicije kako su prekršile porezne i financijske propise. Uprava za neizravno oporezivanje BiH obaviještena je o indicijama da je pravna osoba, prilikom pružanja usluga za dvije političke stranke u 2020. godini, prekršila propise iz područja neizravnih poreza.
598. Sukladno članku 17. Zakona o financiranju političkih stranaka, Parlamentarnoj skupštini BiH podneseno je Izvješće o pregledanom stanju financijskoga poslovanja političkih stranaka u 2020. godini, broj: 03-07-6-153-2/23 od 9. 2. 2023. godine, koji se dijeli kao skupštinski tiskani materijal. U izvješću su navedeni izvori financiranja, navedeni nalazi revizije i prezentirana kršenja odredaba Zakona o financiranju političkih stranaka, za svaku stranku pojedinačno.
599. Služba za reviziju je, sukladno odredbama Pravilnika o godišnjim financijskim izvješćima političkih stranaka i odredbama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka provela procedure na godišnjim financijskim izvješćima za 2021. godinu kod 70 političkih stranaka.

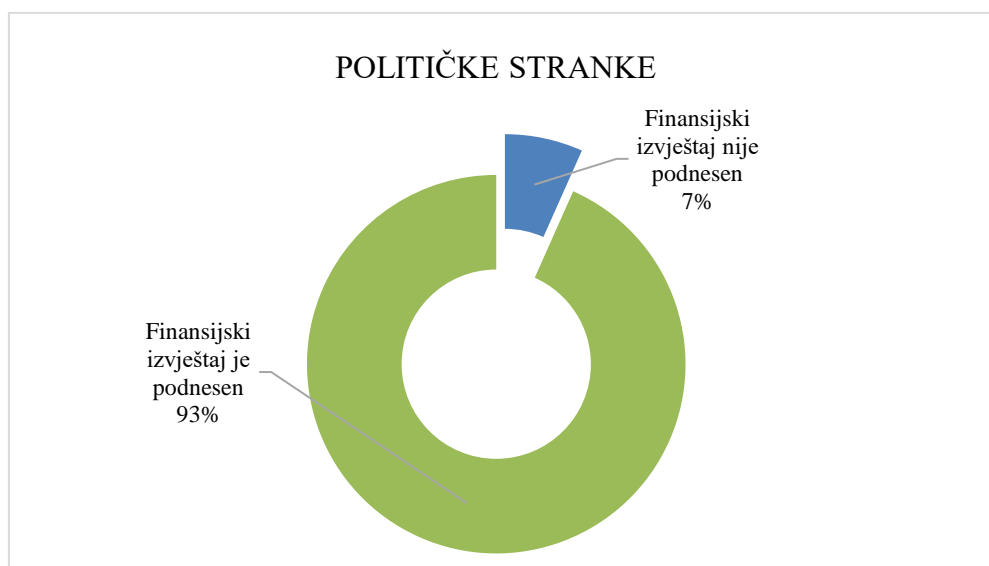
- Pored podataka iz finansijskih izvješća političkih stranaka i dodatne finansijske dokumentacije političkih stranaka, Služba za reviziju je iz izvanjskih izvora pribavila: podatke o financiranju stranaka iz proračuna svih razina vlasti, podatke o prostorima koje su općine dodijelile političkim strankama na uporabu, podatke o ugovorima sklopljenim između tijela izvršne vlasti i donatora političkih stranaka, podatke iz jedinstvenoga registra računa kod Centralne banke BiH i druge relevantne dokaze za izdavanje izvješća revizije za 2021. godinu.
- Nakon izvršenoga pregleda i kontrole godišnjega finansijskog izvješća za 2021. godinu, te Informacije o preliminarnim nalazima kontrole, Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je zaključak da se kod šest političkih stranaka, koje su podnijele finansijsko izvješće, izvrši revizija na terenu (u prostorijama stranaka), sukladno članku 10. stavak (8) Zakona o financiranju političkih stranaka, kako bi se izrazilo mišljenje je li financiranje tih stranaka sukladno Zakonu.
- Na temelju pribavljenih relevantnih revizijskih dokaza, Služba za reviziju će izdati izvješća o pregledu za 64 političke stranke, u kojima će biti izraženo mišljenje revizora jesu li se političke stranke financirale sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka.
- Nakon što su podnesena finansijska izvješća za 2021. godinu iz sudskog registra su, na zahtjev tijela stranke, izbrisane četiri političke stranke.

2.2.2. Prijem i kontrola postizbornih finansijskih izvješća Opći izbori 2022. godine

600. Sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka i Izbornom zakonu BiH, izvršena je preliminarna kontrola finansijskih izvješća za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana objave rezultata izbora (postizbornih finansijskih izvješća) za Opće izbore 2022. godine i izdana je Informacija o dostavljenim postizbornim finansijskim izvješćima s: pregledom troškova izborne kampanje, analizom troškova koje su politički subjekti mogli ostvariti u sukladno odredbama članka 15.1 stavak (2) i članka 15.10 Izbornoga zakona BiH i pregledom izvora financiranja političkih subjekata u vrijeme izborne kampanje.
601. Sukladno odredbama članka 15.1 stavak (1) Izbornoga zakona BiH i članka 12. stavak (2) Zakona o financiranju političkih stranaka, sve političke stranke i neovisni kandidati koji su sudjelovali na Općim izborima 2022. godine imali su obvezu u roku od trideset dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u “Službenom glasniku BiH” Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijeti finansijsko izvješće za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora (postizborno finansijsko izvješće), koje obuhvaća razdoblje od 1. 5. 2022. godine do 2. 11. 2022. godine.
602. Postizborno finansijsko izvješće sadrži sljedeće podatke: a) raspoloživu gotovinu političkoga subjekta; b) sve prihode i rashode, utemeljene na članarini, transparentnim priložima iz inozemstva, priložima fizičkih i pravnih osoba, priložima u obliku robe i usluga, prihodima na vlastitu imovinu i poduzetničke

aktivnosti, sukladno odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, kreditima, pozajmicama, donacijama, olakšicama, povratu novca, ostalim materijalnim troškovima i ostalim izvorima prihoda; c) identitet osobe ili izvora uplate i doprinosa u naturi, kao i identitet osobe koja je primila takvu uplatu koja premašuje iznos od stotinu (100) konvertibilnih maraka, zajedno s nadnevkom i iznosom takve uplate; d) ukupan iznos svih dospjelih dugovanja i ukupan iznos isplata po sljedećim osnovama: troškovi tiskanja plakata i plakatiranja, troškovi tiskanja predizbornih oglasa, proglašenja, priopćenja i sl. u javnim glasilima, troškovi organizacije i održavanja predizbornih skupova i troškovi tiskanja, reprodukcije i slanja predizbornoga materijala koji se šalje biračima; e) iznos i vrstu neizmirenih dugova i obveza koje duguje podnositelj izvješća ili koje treće osobe duguju podnositelju izvješća, a u slučaju da su takvi dugovi i obveze izmireni za manji iznos od njihovoga prijavljenog iznosa ili vrijednosti, i izjavu koja se odnosi na okolnosti i uvjete pod kojima su takvi dugovi ili obveze otpisani.

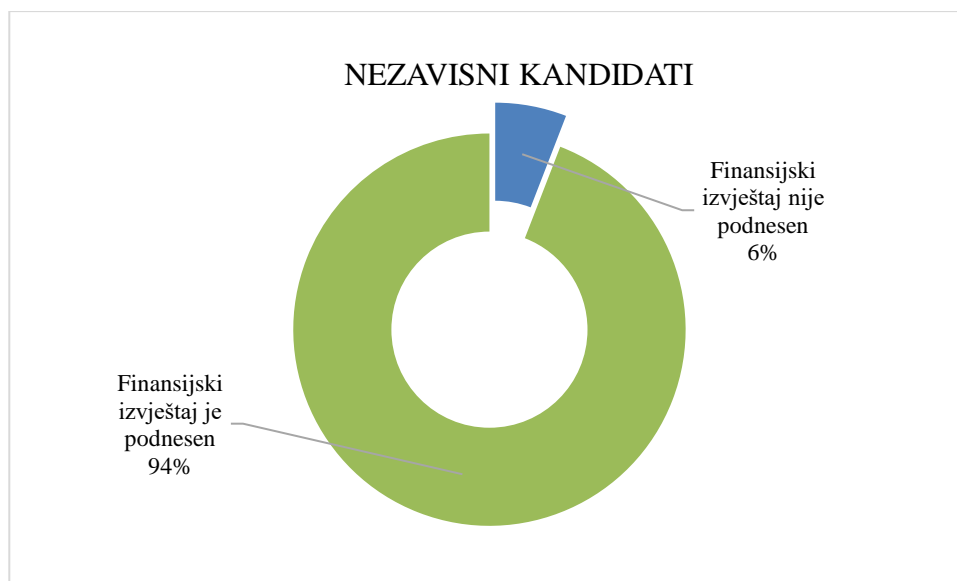
603. Na Općim izborima 2022. godine sudjelovalo je 90 političkih stranaka samostalno ili u koalicijama s drugim političkim strankama i 17 neovisnih kandidata.
604. Središnjem izbornom povjerenstvu BiH postizborno financijsko izvješće podnijele su 84 političke strane, što čini 93,33% od ukupnoga broja političkih stranaka koje su sudjelovale na izborima.¹⁴¹
605. Financijsko izvješće nije podnijelo 6 političkih stranaka ili 6,67%.
606. U roku, propisanom Izbornim zakonom BiH, izvješće je podnijelo 80% političkih stranaka, dok je 13,33% političkih stranaka izvješće podnijelo sa zakašnjenjem od tri do 18 dana.

Grafikon 7. Prikaz podnesenih financijskih izvješća političkih stranaka

¹⁴¹ Podatci zaključno s 20. 1. 2023. godine

607. Od ukupno 17 neovisnih kandidata, koji su sudjelovali na izborima, postizborno finansijski izvješće podnijelo je 16 kandidata, dok izvješće nije podnio samo jedan kandidat.¹⁴²

Grafikon 8. Prikaz podnesenih finansijskih izvješća neovisnih kandidata

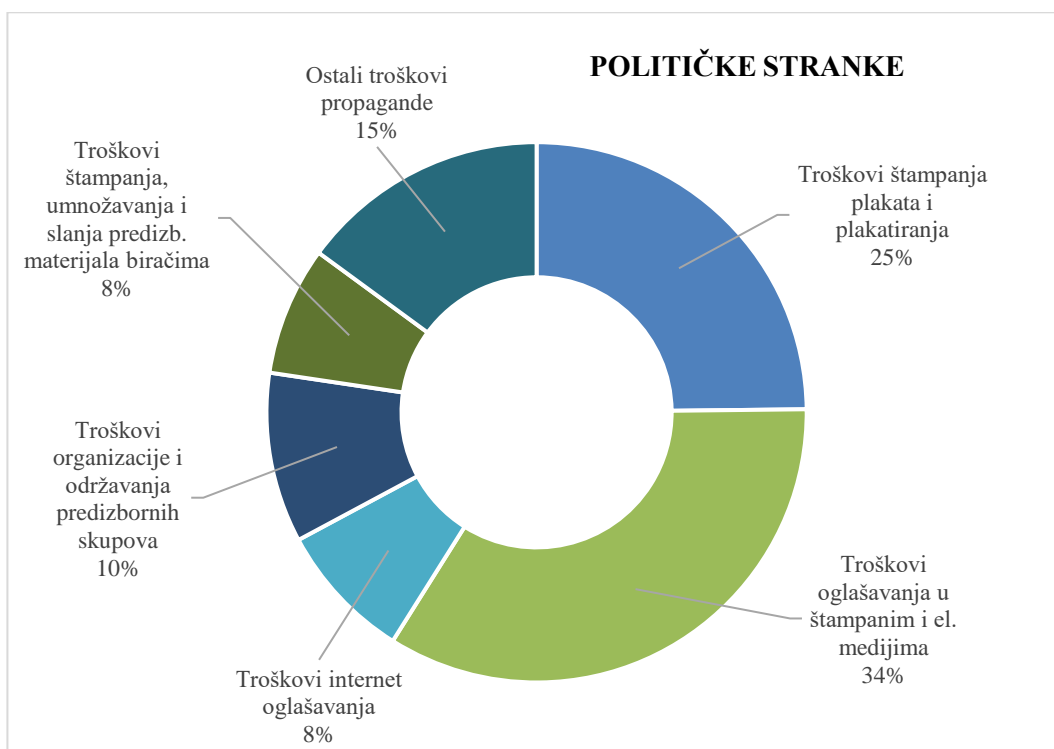
608. Sukladno odredbama iz članka 23. stavak (1) točka b) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvješćima političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH", broj: 96/13, 89/16 i 5/22), a u svezi s odredbom iz članka 15.1 stavak (1) točka 4. Izbornoga zakona BiH, troškovi izborne kampanje su klasificirani na: troškove tiskanja plakata i plakatiranja; troškove oglašavanja u tiskanim i elektroničkim medijima; troškovi internetskog oglašavanja; troškove organizacije i održavanja predizbornih skupova; troškove tiskanja, umnažanja i slanja predizbornoga materijala biračima i ostale troškove propagande.
609. Za financiranje izborne kampanje, sukladno članku 15.10 Izbornoga zakona BiH, politički subjekti u okviru zakonom propisanog limita mogli su potrošiti 68.390.242,30 KM, od čega političke stranke 61.967.700,10 KM (48.135.716,20 KM samostalno i 13.831.983,90 KM u okviru koalicija) i neovisni kandidati 6.422.542,20 KM.
610. Političke stranke, koje su Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijele postizborno finansijsko izvješće, prijavile su troškove izborne kampanje u iznosu od 11,422,813.91 KM.
611. Prema podacima o troškovima izborne kampanje, koje su političke stranke i neovisni kandidati prijavili u postizbornim finansijskim izvješćima, jedna politička stranka je za iznos od 10.141,10 KM prekoračila limit propisan u članku 15.10 Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine.

¹⁴² Isto kao prethodno

612. Strukturu troškova izborne kampanje političkih stranaka, koje su podnijele postizborno financijsko izvješće, čine:

Tablica 43. *Struktura troškova izborne kampanje*

Vrsta troška	Iznos	Struktura
Troškovi tiskanja plakata i plakatiranja	2,820,033.18	24,69 %
Troškovi oglašavanja u tiskanim i elektroničkim medijima	3,928,296.19	34,33 %
Troškovi internetskoga oglašavanja	933,800.39	8,17 %
Troškovi organizacije i održavanja predizbornih skupova	1,154,854.10	10,11 %
Troškovi tiskanja, umnažanja i slanja predizbornoga materijala biračima	874,289.86	7,65 %
Ostali troškovi propagande	1,711,540.19	14,98 %
UKUPNO	11,422,813.91	100,00%

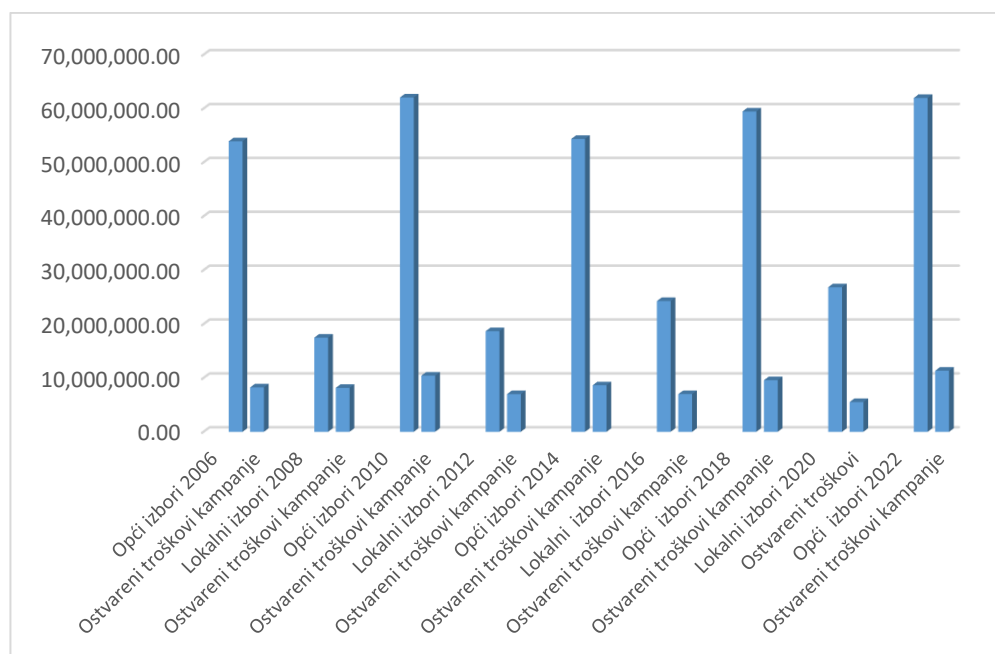
Grafikon 9. *Prikaz strukture troškova izborne kampanje političkih stranaka*

613. U svom financijskom izvješću 26 političkih stranaka nije iskazalo troškove izborne kampanje, četiri stranke su iskazale troškove manje od 1.000,00 KM, 17 stranaka troškove je iskazalo u iznosima do 10.000,00 KM, 18 stranaka u iznosima do 100.000,00 KM, 11 stranaka u iznosima do 500.000,00 KM, šest stranaka u iznosima do milijun KM i dvije stranke 1,5 milijuna KM.

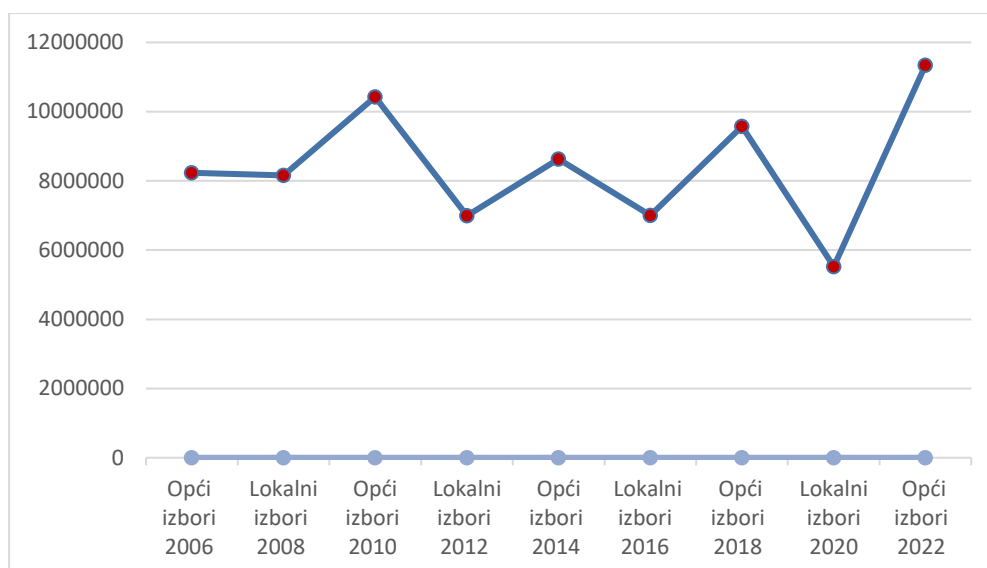
614. Troškove izborne kampanje, u svojim finansijskim izvješćima, prijavila su samo dva neovisna kandidata i to u ukupnom iznosu od 1,902,80 KM.
615. Za financiranje troškova izborne kampanje, za izbore koji su provedeni u razdoblju od 2006. do 2022. godine, političke stranke su utrošile sredstva u iznosu od 75.885.998,99 KM, kako slijedi:

Tablica 44. Troškovi izborne kampanje u razdoblju od 2006. do 2022. godine

IZBORI	Dozvoljeni troškovi izborne kampanje – sukladno članku 15.10. Izbornoga zakona BiH	Ostvareni troškovi izborne kampanje
Opći izbori 2006.	53.921.265,49	8.236.564,58
Lokalni izbori 2008.	17.471.224,39	8.156.606,92
Opći izbori 2010.	62.056.017,60	10.423.425,31
Lokalni izbori 2012.	18.675.372,71	6.994.309,42
Opći izbori 2014.	54.370.031,43	8.632.256,37
Lokalni izbori 2016.	24.273.008,14	7.004.404,78
Opći izbori 2018.	59.455.478,60	9.577.347,57
Lokalni izbori 2020.	26.818.297,20	5.522.686,13
Opći izbori 2022.	61.967.700,30	11.422.813,91

Grafikon 10. Prikaz troškova izborne kampanje u razdoblju 2006. – 2022. godine

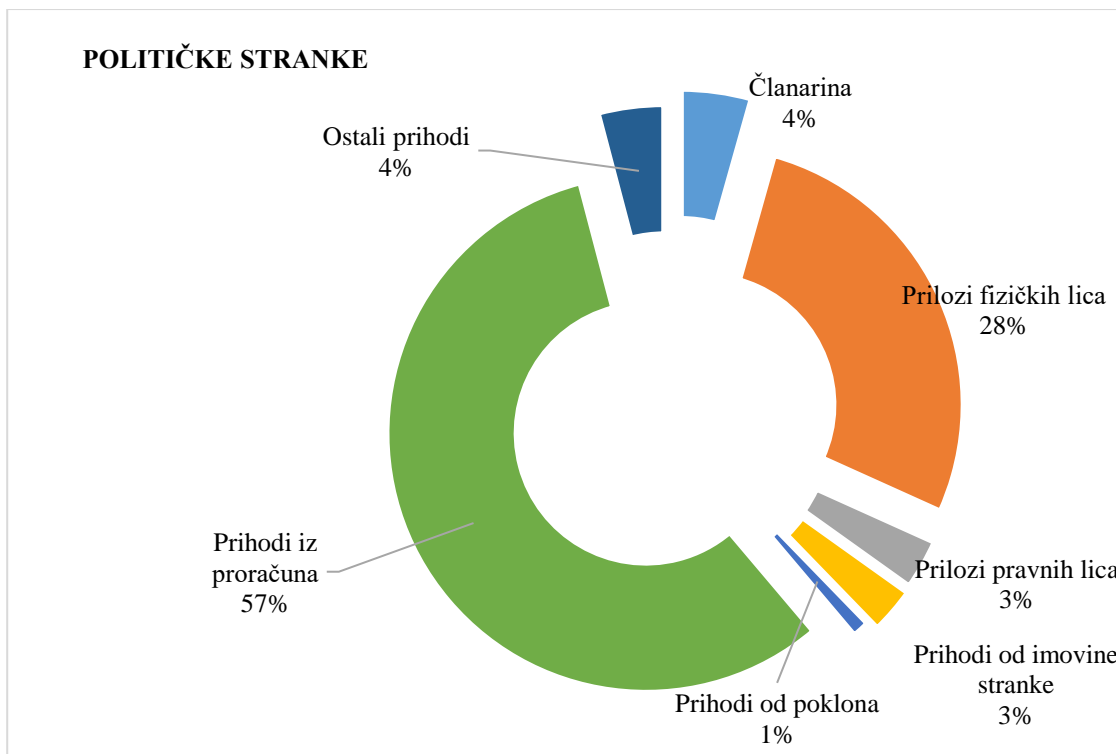

Grafikon 11. Trend troškova izborne kampanje u razdoblju 2006. – 2022. godine

616. U razdoblju od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora 2022. godine političke stranke su u financijskim izvješćima iskazale ukupne prihode u iznosu od 17,666,066.00 KM, čiju strukturu čine:

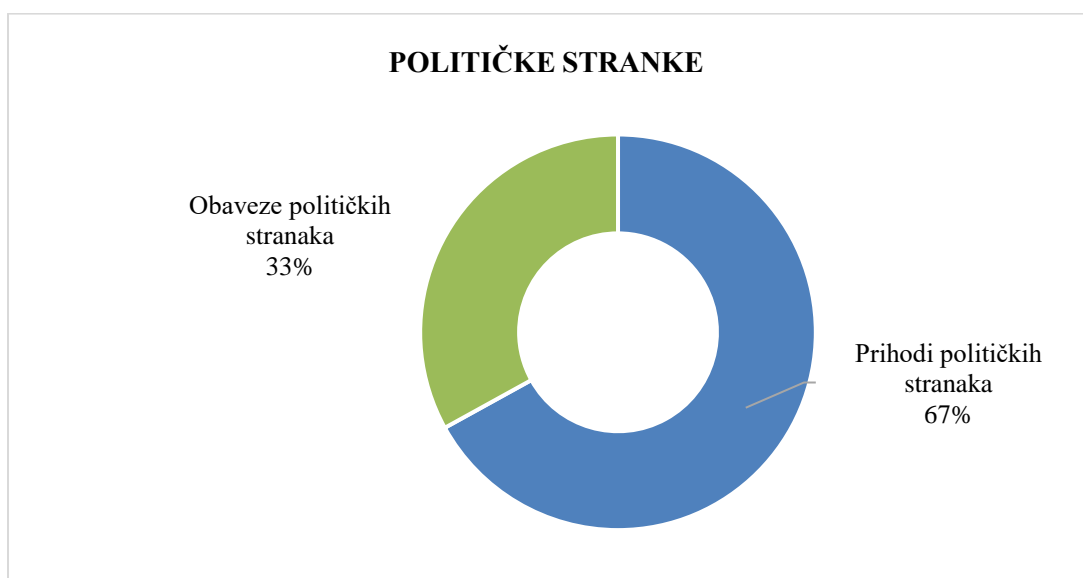
Tablica 45. Izvori financiranja političkih stranaka

Vrsta prihoda	Iznos	Struktura
Članarina	771,786.59	4,37 %
Prilozi fizičkih osoba	4,835,444.51	27,37 %
Prilozi pravnih osoba	552,510.00	3,13 %
Prihodi od imovine stranke	507,477.09	2,87 %
Dobit od pravnih osoba u vlasništvu stranke	0,00	0,00 %
Prihodi od darova	191,094.07	1,08 %
Prihodi iz proračuna	10,083,876.41	57,08 %
Prihodi od izd. djelatnosti, prodaje prop. materijala i org. stranačkih manifestacija	0,00	0,00 %
Ostali prihodi	723,877.33	4,10 %
UKUPNO	17,666,066.00	100,00%

Grafikon 12. Prikaz izvora financiranja političkih stranaka

617. Političke stranke su na dan razdoblja izvješća (2. 11. 2022. godine) iskazale obaveze u iznosu od 8.618.929,63 KM.
618. Na temelju podataka iz financijskih izvješća političkih stranaka, u ovom razdoblju izvješća stranke su se financirale iz vlastitih izvora (prihoda političkih stranaka) u postotku od 67,21%, dok su za financiranje rabile tuđe izvore (obaveze političkih stranaka – zajmovi, lizing, dobavljači, obaveze prema uposlenim i sl.) u postotku od 32,79%, kao što je predstavljeno na sljedećem grafikonu.

Grafikon 13. Odnos prihoda i dugova političkih stranaka

619. Političke stranke i neovisni kandidati su, na temelju odredbe iz članka 4. stavak (2) Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine¹⁴³, a sukladno Naputku o postupku otvaranja i uporabe posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje,¹⁴⁴ otvorili posebne transakcijske račune s kojih su uplatili pristojbu za ovjeru za sudjelovanje na izborima i putem istih su financirali troškove izborne kampanje.
620. Sukladno odredbi iz članka 5. stavak (1) Naputka o postupku otvaranja i uporabe posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje, političke stranke i neovisni kandidati, koji su sudjelovali na izborima za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini na svim razinama, bili su dužni prilikom podnošenja financijskoga izvješća za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru do dana potvrđivanja rezultata izbora, podnijeti i izvješće (izvod) o prometu posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje.

2.3. Sankcioniranje političkih stranaka¹⁴⁵

621. U slučaju da politička stranka ne postupi prema odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, Središnje izborno povjerenstvo BiH mjerodavno je za izricanje novčane kazne sukladno ovom Zakonu i Izbornom zakonu Bosne i Hercegovine (članak 15. stavak (2) Zakona o financiranju političkih stranaka).
622. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, sukladno članku 14. stavak (2) Zakona o financiranju političkih stranaka, na svojoj 28. sjednici, održanoj 16. 6. 2022. godine, novčano sankcioniralo 51 političku stranku zbog kršenja Zakona o financiranju političkih stranaka u 2019. godini. Sankcije su izrečene radi kršenja odredaba Zakona koje uređuju: izvore financiranja, trošenje sredstva sukladno programu utroška, zabranjene priloge, obvezu prijavljivanja priloga, obvezu vođenja poslovnih knjiga, uspostavu evidencija o prihodima, rashodima i obvezama i obvezu podnošenja financijskih izvješća za svaku kalendarsku godinu.
623. Pravosnažnim odlukama političkim strankama su izrečene novčane sankcije u iznosu 333.300,00 KM i kretale su se u iznosima od 1.000,00 KM do 27.000,00 KM.
624. Središnje izborno povjerenstvo BiH je 11. svibnja 2022. godine pokrenulo postupak protiv 29 političkih stranaka, koje ni nakon njegove urgencije nisu podnijele godišnje financijsko izvješće za 2021. godinu i revizorima Službe za reviziju su uskratile pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije. Središnje izborno povjerenstvo BiH provodi postupak utvrđivanja odgovornosti i sankcioniranja administrativnom mjerom, kojom se tim političkim strankama uskraćuje pravo kandidiranja za sudjelovanje na sljedećim izborima.
625. Središnje izborno povjerenstvo BiH je 21. travnja 2022. godine pokrenulo postupak utvrđivanja odgovornosti 292 neovisna kandidata, koji nisu podnijeli postizborno financijsko izvješće za Lokalne izbore 2020. godine (izvješće koje obuhvaća

¹⁴³ „Službeni glasnik BiH“, broj 27/22

¹⁴⁴ „Službeni glasnik BiH“, br. 5/22 i 27/22

¹⁴⁵ Prilog br. 5 - Pregled sankcioniranih političkih stranaka

razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora).

626. U razdoblju od 2005. do 2022. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH je donijelo 667 odluka o sankcioniranju političkih stranaka i pet odluka o sankcioniranju fizičkih osoba (ukupno 672 odluke). Od navedenoga broja sankcija 541 je novčana kazna, 129 administrativnih mjera uskraćivanja prava političkim strankama da se kandidiraju na sljedećim izborima i dvije administrativne mjere kojima je političkim strankama naloženo da dio svojih sredstava uplate u dobrotvorne svrhe.

2.4. Prijave Središnjega izbornog povjerenstva BiH mjerodavnom tužiteljstvu i drugim tijelima mjerodavnim za provedbu zakona

627. Sukladno odredbama članka 14. stavak (4) Zakona o financiranju političkih stranaka, svaku sumnju o kaznenom djelu, koja se može dovesti u svezu s financiranjem političkih stranaka i financiranjem izborne kampanje, Središnje izborno povjerenstvo BiH obvezno je prijaviti mjerodavnom tužiteljstvu i drugim tijelima mjerodavnim za provedbu zakona.
628. Središnje izborno povjerenstvo BiH je 2022. godine mjerodavnoj poreznoj upravi uputilo dvije prijave radi indicija da su političke stranke izvršile porezne utaje, po jednu prijavu Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH i Tužiteljstvu BiH radi indicija na zlouporabu javnih sredstava, te prijavu Tužiteljstvu BiH protiv 14 političkih stranka koje Središnjem izbornom povjerenstvu BiH nisu podnijele svoja financijska izvješća i revizorima Službe za reviziju financiranja političkih stranaka su uskratile pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije.
629. Središnje izborno povjerenstvo BiH je mjerodavnim tužiteljstvima i drugim tijelima mjerodavnim za provedbu zakona prijavilo 126 slučajeva, u kojima je kontrolom i revizijom financijskih izvješća političkih stranaka potvrđena sumnja na izvršena kaznena djela, koja se mogu dovesti u svezu s financiranjem političkih stranaka i financiranjem izborne kampanje, te porezne utaje, što je navedeno u sljedećoj tablici.

Tablica 46. Pregled prijava mjerodavnim tijelima

Godina prijave	Prijave poreznim upravama	Prijave SIPI	Prijave tužiteljstvu	Prijave uredima za reviziju
2009.	1	1		
2013.			1	
2014.	13	2	12	
2015.	19	1	1	
2016.		5	1	
2017.				8
2018.	7	1		
2019.	9			

Godina prijave	Prijave poreznim upravama	Prijave SIPI	Prijave tužiteljstvu	Prijave uredima za reviziju
2020.	11	8	1 (prijavom obuhvaćeno 45 političkih stranaka)	
2021.	7	6	6	
2022.	2	1	2 (jednom od prijava obuhvaćeno 14 političkih stranaka)	
UKUPNO	69	25	24	8

2.5. Osnivanje i upis političkih stranaka u sudski registar, prestanak rada političkih stranaka i brisanje iz sudskog registra

630. U Bosni i Hercegovini ne postoji jedinstven zakon o političkim organizacijama na razini države, kao ni jedinstveni i ujednačeni kriteriji kod entitetskih zakona i zakona Brčko distrikta BiH, prema kojima se registrišu političke stranke.
631. Političke stranke se registrišu na 5 osnovnih sudova i jednom okružnom-privrednom sudu (Istočno Sarajevo) u Republici Srpskoj, 10 općinskih sudova u Federaciji BiH i na Osnovnom sudu u Brčko distriktu BiH.
632. Registracija političkih stranaka se vrši sukladno sljedećim zakonima: u Federaciji BiH se primjenjuje Zakon o političkim organizacijama ("Službeni list SR BiH" broj 27/91) koji je preuzet iz Socijalističke Republike BiH, u Republici Srpskoj se primjenjuje Zakon o političkim organizacijama ("Službeni glasnik RS" broj 15/96 i 17/02) i Brčko distriktu BiH Zakon o političkim organizacijama („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 12/02, 19/07 i 2/08).
633. Kriterij za osnivanje političke organizacije je različit kod sva tri spomenuta zakona.
634. U Federaciji BiH političku organizaciju može osnovati najmanje 50 punoljetnih građana, državljana Bosne i Hercegovine, u Republici Srpskoj političku organizaciju može osnovati najmanje 500 punoljetnih građana, samo državljana Republike Srpske, dok u Brčko distriktu BiH političku organizaciju može osnovati najmanje 300 punoljetnih građana, državljana Bosne i Hercegovine.
Sva tri zakona sadrže odredbu prema kojoj svaki punoljetni građanin može pod jednakim uvjetima, sukladno statutu postati član političke organizacije.
Sudovi imaju obvezu da rješenje suda, kojim je odlučeno o prijavi za upis u registar političke stranke, dostaviti mjerodavnom tužiteljstvu. Protiv rješenja javni tužitelj može, u roku od 15 dana od dana prijema rješenja, izjaviti žalbu mjerodavnom sudu u Republici Srpskoj, a u Federaciji BiH žalba se izjavljuje Vrhovnom sudu Bosne i Hercegovine.

635. Središnje izborno povjerenstvo BiH obratilo se mjerodavnim tužiteljstvima, s upitom jesu li im sudovi, sukladno odredbama članka 22. važećih Zakona o političkim organizacijama u Federaciji BiH i Republici Srpskoj i odredbama članka 20. važećega Zakona o političkim organizacijama u Brčko distriktu BiH, dostavili rješenja kojima je odlučeno o prijavi za upis političkih organizacija u registar. Na temelju odgovora tužiteljstava utvrđeno je da, sukladno spomenutoj odredbi Zakona o političkim organizacijama ne postupaju tri suda: Osnovni sud u Banjoj Luci, Općinski sud u Travniku i Općinski sud u Goraždu. Na temelju navedenoga, doveden je u pitanje pravni legitimitet svih političkih stranka koje su registrirane kod Osnovnoga suda u Banjoj Luci, Općinskoga suda u Travniku i Općinskoga suda u Goraždu.
636. Sukladno različitim zakonskim propisima o političkim organizacijama, ne postoji ni jedinstveni registar političkih stranaka na razini države Bosne i Hercegovine. Entitetskim zakonima o političkim organizacijama propisano je da mjerodavni sudovi vode registar o političkim organizacijama, prema sjedištu političke organizacije, dok je Zakonom o političkim organizacijama Brčko distrikta BiH propisano da će Pravosudno povjerenstvo Distrikta donijeti detaljne propise o načinu vođenja registra političkih organizacija. U Federaciji BiH jedan broj političkih stranaka je upisan u registar političkih organizacija, a jedan broj u Odjel Registra poslovnih subjekata, u Republici Srpskoj jedan broj političkih stranaka je upisan u registar političkih organizacija, a jedan broj u Registar udruga i fondacija, te u Brčko distriktu BiH političke stranke su upisane sukladno Zakonu o registraciji poslovnih subjekata Brčko distrikta BiH, kao firme. U Zakon o političkim organizacijama Brčko distrikta BiH ugrađena je odredba da se u postupku registracije političkih organizacija shodno primjenjuju odredbe Zakona o registru poduzeća i poduzetnika, ne uvažavajući sve ostale propisane uvjete za osnivanje političkih organizacija.
637. Provodeći odredbe Izbornoga zakona BiH i Zakona o financiranju političkih stranaka Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrdilo je da veći broj političkih stranaka, upisanih u registar kod mjerodavnih sudova, duže razdoblje ne izvršava obveze propisane navedenim zakonima, te da postoji osnovana sumnja kako te političke stranke ne obavljaju svoju djelatnost.
638. Odredbama članka 24. stavak 1. točka 4. Zakona o političkim organizacijama koji se primjenjuje u Federaciji BiH, odredbama članka 24. stavak 1. točka 5. Zakona o političkim organizacijama u Republici Srpskoj i odredbama članka 23. stavak 1. točka 3. Zakona o političkim organizacijama u Brčko distriktu BiH propisano je da **„politička organizacija prestaje s radom ako ne obavlja djelatnosti utvrđene statutom u razdoblju dužem od jedne godine“**. Spomenutim entitetskim zakonima propisano je da okolnosti iz članka 24. stavak 1. utvrđuje sud i nakon toga političku organizaciju briše iz registra. Sukladno odredbama Zakona o političkim organizacijama u Brčko distriktu BiH, zahtjev za brisanje političke organizacije, zbog razloga iz članka 23. stavak 1. točka 3. podnosi javni tužitelj. Stoga, Središnje izborno povjerenstvo BiH smatra kako su za političke stranke koje ne dostavljaju financijska izvješća propisana Zakonom o financiranju političkih stranaka i ne prijavljuju se za sudjelovanje na izborima za tijela vlasti, tj. ne

obavljaju djelatnost, ispunjeni uvjeti za brisanje iz sudskoga registra po službenoj dužnosti.

639. Središnje izborno povjerenstvo BiH je u razdoblju od srpnja 2009. godine do kraja 2022. godine mjerodavnim sudovima u Bosni i Hercegovinu uputilo prijedloge za brisanje 202 političke stranke iz sudskoga registra zbog sumnje da ne obavljaju svoju djelatnost te da duže razdoblje ne izvršavaju svoje obveze, i to: 2009. godine za 136 političkih stranaka, 2011. godine za 4 političke stranke, 2012. godine za 5 političkih stranaka, 2015. godine za 13 političkih stranaka, 2017. godine za 9 političkih stranaka, 2018. godine za 9 političkih stranaka i 2020. godine za 26 političkih stranaka.
640. Prema službenim evidencijama Središnjega izbornog povjerenstva BiH, mjerodavni sudovi su na njegov zahtjev, iz registra izbrisali ukupno 181 političku stranku. U istom razdoblju, neke od političkih stranaka su prestale s radom na temelju odluke tijela stranke, te su same donijele odluku o njihovom brisanju iz sudskoga registra. Mjerodavni sudovi su, na zahtjev političkih stranaka, iz registra izbrisali 33 političke stranke. Osnovni sud u Banjoj Luci je u razdoblju od 2009. godine do 2014. godine na prijedlog Središnjega izbornog povjerenstva BiH iz sudskoga registra izbrisao 67 političkih stranaka. Za razliku od svoje ranije prakse, kao i prakse drugih sudova u Bosni i Hercegovini, Osnovni sud u Banjoj Luci je 20. 9. 2022. godine donio rješenja kojim se kao neutemeljeni odbijaju prijedlozi Središnjega izbornog povjerenstva BiH za brisanje 13 političkih stranaka iz sudskog registra.

Tablica 47. Političke stranke čije brisanje je odbio Osnovni sud u Banjoj Luci

Red. Br.	Kod stranke	Naziv političke stranke	Sud kod koga je stranka registrirana	Nadnevak prijedloga SIP-a BiH za brisanje stranke	Rješenje suda
1.	575	Demokratska stranka Srpske	Osnovni sud Banja Luka	26. 1. 2015.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-1/04 od 20. 9. 2022.
2.	1261	Socijaldemokratska partija RS	Osnovni sud Banja Luka	26. 1. 2015.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-2/12 od 20. 9. 2022.
3.	577	Građanska partija napretka	Osnovni sud Banja Luka	26. 1. 2015.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-2/04 od 20. 9. 2022.
4.	1273	HNZ 1908 - Kotor Varoš	Osnovni sud Banja Luka	6. 2. 2017.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-1/12 od 20. 9. 2022.
5.	1717	Partija ekonomske i socijalne pravde	Osnovni sud Banja Luka	6. 2. 2017.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-2/13 od 20. 9. 2022..
6.	1708	Stranka pravedne politike	Osnovni sud Banja Luka	22. 2. 2018.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-5/13 od 20. 9. 2022.
7.	1006	Partija socijalne pravde	Osnovni sud Banja Luka	22. 2. 2018.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-2/06 od 20. 9. 2022.
8.	516	Stranka deviznih štediša RS	Osnovni sud Banja Luka	24. 12. 2018.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-2/01 od 20. 9. 2022.
9.	2290	Srpska alternativa	Osnovni sud Banja Luka	24. 12. 2018.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-4/13 od 20. 9. 2022.

Red. Br.	Kod stranke	Naziv političke stranke	Sud kod koga je stranka registrirana	Nadnevak prijedloga SIP-a BiH za brisanje stranke	Rješenje suda
10.	983	Pokret za Prnjavor	Osnovni sud Banja Luka	17. 12. 2020.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-3/08 od 20. 9. 2022.
11.	1986	Slobodna Srpska	Osnovni sud Banja Luka	17. 12. 2020.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-1/16 od 20. 9. 2022.
12.	2008	Povratak otpisanih	Osnovni sud Banja Luka	17. 12. 2020.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-3/16 od 20. 9. 2022.
13.	2318	Srpska tradicionalna oslobodilačka partija	Osnovni sud Banja Luka	17. 12. 2020.	Sud odbio prijedlog SIP-a Rješenje Rp-3/18 od 20. 9. 2022.

641. Iako nije donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o političkim organizacijama, Osnovni sud u Banjoj Luci je promijenio praksu, te 2022. godine ocijenio kako prijedlozi za brisanje političkih stranka, koje je Središnje izborno povjerenstvo BiH podnijelo ovom Sudu u razdoblju od 2015. do 2020. godine, nisu utemeljeni, ističući da to što politička organizacija nije sudjelovala na izborima nije samo po sebi temelj za primjenu članka 24. Zakona o političkim organizacijama jer i bojkot izbora može biti čin političkoga aktivizma i slobode političkoga opredjeljenja.

Također, Sud navodi i da nepodnošenje godišnjih financijskih izvješća, propisanih člankom 12. Zakona o financiranju političkih stranka nije dovoljan razlog za brisanje političke stranke iz registra.

642. Na navedena rješenja Središnje izborno povjerenstvo BiH uputilo je žalbu Okružnom sudu u Banjoj Luci, te o postupanju ovog suda obavijestilo predsjednika suda i Visoko tužiteljsko vijeće BiH.

2.6. Ostale aktivnosti

643. Osim provedbe ključnih aktivnosti iz djelokruga Zakona o financiranju političkih stranaka (prijem i kontrola godišnjih financijskih izvješća političkih stranaka, uredske revizije, terenske revizije i sankcioniranje političkih stranaka), Središnje izborno povjerenstvo BiH je u 2022. godini provodilo i druge aktivnosti i radnje, koje također definiraju područje financiranja političkih stranaka, kao što su: stalna koordinacija s političkim strankama i davanje pismenih odgovora na njihove upite, uz nastojanje da se u potpunosti ispoštuju načela informiranja javnosti o financiranju političkih stranaka; suradnja s NVO i drugim organizacijama koje prate primjenu Zakona o financiranju političkih stranaka, kao i suradnja s međunarodnim stručnjacima.

644. Središnje izborno povjerenstvo BiH je u suradnji s Transparency International u BiH 2022. godine izdalo Vodič za političke stranke o financiranju i financijskom izvješćivanju (vidjeti Dio IV. Aktivnosti Centra za edukaciju SIP-a BiH – edukativni materijali).

645. Također, Središnje izborno povjerenstvo BiH je tijekom 2022 godine nastojalo pismeno odgovoriti na sve upite političkih stranaka, koji su se odnosili na primjenu odredbi Zakona o financiranju političkih stranaka i odredbi Poglavlja 15 Izbornoga

zakona BiH – Financiranje izborne kampanje, kao i na upite svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini, otklanjajući time nedoumice u svezi s primjenom navedenih zakona.

646. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, poštujući ključna načela informiranja javnosti, a posebno načelo otvorenosti, kada su u pitanju modaliteti financiranja političkih stranaka, ostvarilo dobru suradnju i s medijima u Bosni i Hercegovini, u pogledu davanja relevantnih informacija koje definiraju područje financiranja političkih stranaka i financiranja izborne kampanje.

2.6.1. Međunarodna suradnja

647. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, nastojeći stvoriti zakonske i institucionalne pretpostavke za uređenje tzv. političkoga financiranja, u 2022. godini, ostvarilo suradnju i s međunarodnim organizacijama iz područja antikorupcijskih zakona u koje spada i Zakon o financiranju političkih stranaka.
648. U okviru međunarodne suradnje, Središnje izborno povjerenstvo BiH je izradilo informaciju o svim do sada poduzetim i realiziranim aktivnostima, iz svoje mjerodavnosti, na implementaciji preporuka Skupine zemalja Vijeća Europe za borbu protiv korupcije – GRECO, iz Evaluacijskoga izvješća za Bosnu i Hercegovinu iz trećeg kruga evaluacije Bosne i Hercegovine – Transparentnost financiranja političkih stranaka.
649. U okviru trećega kruga evaluacije za Bosnu i Hercegovinu – područje Transparentnost financiranja političkih stranaka, nakon Evaluacijskoga izvješća za Bosnu i Hercegovinu “Transparentnost financiranja političkih stranaka (usvojeno na 51. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strassbourg, 23. – 27. svibnja 2011. godine, GRECO je donio četiri privremena izvješća o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a, dva izvješća o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO i dva dodatka Drugom izvješću o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a.¹⁴⁶

U Drugom dodatku Drugom izvješću o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojeno na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strassbourgu, 21. – 25. ožujka 2022. g.) GRECO navodi kako je proces reformi potrebno energično provoditi kako bi se

¹⁴⁶ Izvješće o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu “Transparentnost financiranja političkih stranaka (usvojeno na 61. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strassbourg, 14. – 18. listopada 2013. godine), Privremeno izvješće o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu “Transparentnost financiranja političkih stranaka (usvojeno na 64. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strassbourg, 16. – 20. lipnja 2014.), Drugo privremeno izvješće o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a “Transparentnost financiranja političkih stranaka” (usvojeno na 68. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strassbourg, 15. – 19. lipnja 2015.), Treće privremeno izvješće o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a (usvojeno na 72. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strassbourgu, 27. lipnja – 1. srpnja 2016.), Četvrto privremeno izvješće o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a (usvojeno na 76. plenarnoj sjednici u Strassbourgu, 19. – 23. lipnja 2017.), Drugo izvješće o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a (usvojeno na 81. plenarnoj sjednici u Strassbourgu, 3. – 7. prosinca 2018.), i Dodatak Drugom izvješću o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojeno na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strassbourgu, 21. – 25. rujna 2020. godine) i Drugi dodatak Drugom izvješću o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojen na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strassbourgu, 21. – 25. ožujka 2022. g.)

dodatno povećala transparentnost političkoga financiranja i uloga političkih stranaka kao temeljnoga elementa demokratskoga sustava. GRECO još jednom pozvao Bosnu i Hercegovinu da u potpunosti provede osam (od devet) preporuka.

650. Središnje izborno povjerenstvo BiH je kroz pisani dokument dalo Prilog za izradu Dokumenta za diskusiju na 6. sastanku Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, koji je održan 8. – 9. prosinca 2022. godine, u dijelu koji se odnosi na borbu protiv korupcije, a vezan je za realizaciju preporuka ODIHR-a i GRECO-a o financiranju političkih stranaka, poboljšanju kapaciteta Službe za reviziju Središnjega izbornog povjerenstva BiH kako bi se učinkovitije pratilo poštivanje propisa o financiranju političkih stranaka. Predstavnica Središnjega izbornog povjerenstva BiH je sudjelovala u radu Pododbora, koji je održan *online*, putem ZOOM platforme. Preporuka iz izvješća Europske unije sa Šestog sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, održanog 8. – 9. prosinca 2022. godine je da se *usvoji Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza BiH za 2023. godinu, kojim će se osigurati neophodna sredstva za Središnje izborno povjerenstvo BiH za upošljavanje novih kadrova u Službi za reviziju, za praćenje poštivanja propisa o financiranju političkih stranaka, sukladno preporukama ODIHR-a/GRECO-a (rok 3. kvartal 2023. godine).*
651. U razdoblju od 26. 9. do 27. 9. 2022. godine u Pragu, Republika Češka, održana je radionica o digitalnim rješenjima u službenom nadzoru financiranja političkih stranaka, na kojoj su sudjelovali predstavnici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, odnosno dvije osobe iz Službe za reviziju. Radionicu je organizirala Međunarodna fondacija za izborne sustave (IFES). Na radionici su sudjelovali predstavnici iz zemalja Zapadnog Balkana, Gruzije, Moldavije, Armenije i Ukrajine te stručnjaci za tehnička rješenja iz Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije.
652. U razdoblju od 29. 11. do 1. 12. 2022. godine u Pragu, Republika Češka, IFES je organizirao radionicu na kojoj su predstavljene prakse o transparentnosti *online* vođenja izborne kampanje, izazovi u vršenju nadzora nad financiranjem izborne kampanje i kontroli *online* kampanje, te objavljivanju podataka o troškovima *online* kampanje u financijskim izvješćima političkih stranaka. Na radionici je sudjelovao državni službenik iz Službe za reviziju. Na radionici su sudjelovali predstavnici institucija koje vrše nadzor nad financiranjem izborne kampanje zemalja Zapadnog Balkana, Gruzije, Moldavije, Češke Republike, Litvanije, Latvije i Ukrajine, predstavnici akademske zajednice i organizacija civilnoga društva te promatrači izbornoga procesa.

2.6.2. Reforme izbornoga zakonodavstva

653. Središnje izborno povjerenstvo BiH pripremlilo je Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju političkih stranaka koji će uputiti Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Interesornoj radnoj skupini za izmjene izbornoga zakonodavstva, radi upućivanja u zakonodavnu procedure na razmatranje i usvajanje. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o financiranju političkih stranaka unaprjeđuje se pravni okvir koji omogućava implementaciju preporuka GRECO-a i OESS/ODIHR-a.

654. Središnje izborno povjerenstvo BiH donijelo je podzakonske akte: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim financijskim izvješćima političkih stranaka, Pravilnik o izmjenama i dopuna Pravilnika o predizbornim i postizbornim financijskim izvješćima političkih stranaka, Pravilnik o izmjenama i dopuna Pravilnika o predizbornim i postizbornim financijskim izvješćima neovisnih kandidata, Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka, Naputak o postupku otvaranja i uporabe posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje i Naputak o donošenju financijskoga plana i programa utroška sredstava političke stranke, kojima se unaprjeđuje transparentnost financiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, promovira uporabu bankovnog sustava za prijem donacija i sredstava iz drugih izvora sukladno Zakonu, te uvodi načelo jednoga računa za financiranje izborne kampanje, kako preporučuju GRECO i OESS/ODIHR.
655. Središnje izborno povjerenstvo BiH uputilo je Ministarstvu financija BiH inicijativu za izmjene i dopune Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, kako bi se revizorima Službe za reviziju financiranja političkih stranaka, koji obavljaju specifične i složene poslove za koje treba osigurati funkcionalnu neovisnost prilikom obavljanja poslova revizije financiranja političkih stranaka, propisao dodatak na plaću, a sve s namjerom da se ispoštuju preporuke GRECO-a, OESS/ODIHR-a i Europske unije, iznesene u Izvješću sa 6. sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, održanoga 8. – 9. prosinca 2022. godine.

3. Zaključna razmatranja

656. Središnje izborno povjerenstvo BiH je, sukladno odredbama članka 14. stavak 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, mjerodavno za provedbu odredbi Zakona o financiranju političkih stranaka. U 2022. godini Središnje izborno povjerenstvo BiH provodilo je sve aktivnosti koje su propisane odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka i odredbama poglavlja 15. Izbornoga zakona BiH, koje se mogu grupirati na sljedeći način: prijem godišnjih financijskih izvješća političkih stranaka, prikupljanje podataka o sredstvima koja su iz proračuna svih razina isplaćena političkim subjektima, prikupljanje podataka od Centralne banke BiH o transakcijskim računima svih političkih stranaka, prikupljanje podataka o općinskim prostorima koje političke stranke rabe uglavnom bez naknade, kontrola i revizija financijskih izvješća, izdavanje revizijskih izvješća s nalazima revizije i mišljenjem revizora o financiranju političkih stranaka sukladno odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, sankcioniranje političkih stranaka, prijave političkih stranaka mjerodavnim tijelima u svim slučajevima kada su utvrđene indicije na izvršena kaznena djela i ostale aktivnosti.
657. Središnje izborno povjerenstvo BiH je putem svoje službene mrežne stranice dalo na uvid javnosti godišnja financijska izvješća svih političkih stranaka, kao i brojne informacije i izvješća o izvorima financiranja političkih stranaka, podatke o sredstvima koja su političkim strankama isplaćena iz proračuna svih razina vlasti, izvješća revizije svih političkih stranaka, s nalazima i mišljenjem revizora o

financiranju političkih stranaka sukladno Zakonu o financiranju političkih stranaka. Revizijska mišljenja iz izvješća o pregledu i izvješća o reviziji financijskih izvješća političkih stranaka objavljena su u Službenom glasniku BiH.

PRILOZI

Prilog 1. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz proračuna općina i gradova osnovnih izbornih jedinica.....	194
Prilog 2. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna gradova političkim subjektima u 2021. godini.....	199
Prilog 3. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna kantona političkim subjektima u 2021. godini.....	201
Prilog 4. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz proračuna BiH, entitetskih proračuna i proračuna Brčko distrikta BiH.....	205
Prilog 5. Pregled sankcioniranih političkih stranaka u 2022. godini	208

Prilog 1. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz proračuna općina i gradova osnovnih izbornih jedinica

Općine i gradovi osnovne izborne jedinice u Federaciji Bosne i Hercegovine

Red. br.	Kod	Naziv općine/grada	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	50	TUZLA*	600,000.00	512,771.34	-87,228.66	85.46%
2	91	TRAVNIK	298,600.08	298,600.08	0.00	100.00%
3	133	NOVI GRAD SARAJEVO	0.00	290,523.77	290,523.77	
4	131	ILIDŽA	182,280.00	179,340.00	-2,940.00	98.39%
5	136	CENTAR SARAJEVO	175,159.84	175,160.20	0.36	100.00%
6	137	STARI GRAD SARAJEVO	171,870.00	171,870.00	0.00	100.00%
7	127	KONJIC	159,457.16	159,457.16	0.00	100.00%
8	32	SANSKI MOST	155,989.00	155,737.64	-251.36	99.84%
9	1	VELIKA KLADUŠA	149,999.99	146,785.73	-3,214.26	97.86%
10	112	VITEZ	141,000.00	141,000.00	0.00	100.00%
11	115	KISELJAK	140,000.12	140,000.12	0.00	100.00%
12	126	JABLANICA	121,799.69	121,799.64	-0.05	100.00%
13	79	ŽIVINICE*	160,000.80	120,000.60	-40,000.20	75.00%
14	125	PROZOR – RAMA	120,000.00	120,000.00	0.00	100.00%
15	135	VOGOŠĆA	113,400.43	112,836.05	-564.38	99.50%
16	65	JAJCE	105,000.00	105,000.00	0.00	100.00%
17	110	GORNJI VAKUF – USKOPLJE	96,600.00	96,600.00	0.00	100.00%
18	109	BUGOJNO	99,000.00	91,663.00	-7,337.00	92.59%
19	130	HADŽIĆI	90,000.00	89,999.84	-0.16	100.00%
20	111	NOVI TRAVNIK	89,100.00	89,100.00	0.00	100.00%
21	139	NOVO SARAJEVO	89,100.00	88,875.00	-225.00	99.75%
22	75	ŽEPČE	80,000.00	80,000.00	0.00	100.00%
23	2	CAZIN*	100,000.00	78,500.00	-21,500.00	78.50%
24	118	ILIJAS	78,000.00	78,000.00	0.00	100.00%
25	22	ORAŠJE	76,000.08	76,000.08	0.00	100.00%
26	172	ČITLUK	74,456.63	74,456.63	0.00	100.00%
27	49	SREBRENİK*	90,000.00	67,500.00	-22,500.00	75.00%
28	39	TEŠANJ	67,379.70	67,379.70	0.00	100.00%
29	77	ZAVIDOVIĆI	69,600.00	65,699.85	-3,900.15	94.40%
30	42	MAGLAJ	62,499.89	62,499.99	0.10	100.00%
31	124	TOMISLAVGRAD	49,800.00	49,800.00	0.00	100.00%
32	94	KAKANJ	50,000.00	46,857.12	-3,142.88	93.71%

33	4	BOSANSKA KRUPA	60,000.00	42,849.75	-17,150.25	71.42%
34	113	BUSOVAČA	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
35	171	LJUBUŠKI*	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
36	44	GRAČANICA*	39,999.00	39,871.00	-128.00	99.68%
37	47	LUKAVAC	35,000.00	35,000.00	0.00	100.00%
38	141	TRNOVO (FBIH)	35,199.78	34,635.50	-564.28	98.40%
39	17	ODŽAK	36,000.00	33,786.00	-2,214.00	93.85%
40	129	KREŠEVO	30,780.00	30,780.00	0.00	100.00%
41	114	FOJNICA	50,000.00	30,276.78	-19,723.22	60.55%
42	25	GRADAČAC*	35,399.95	29,499.97	-5,899.98	83.33%
43	150	ŠIROKI BRIJEG*	30,000.00	29,100.00	-900.00	97.00%
44	3	BIHAĆ*	63,329.54	26,416.01	-36,913.53	41.71%
45	176	STOLAC	25,000.00	25,000.00	0.00	100.00%
46	149	GRUDE	25,000.00	25,000.00	0.00	100.00%
47	148	POSUŠJE	25,000.00	25,000.00	0.00	100.00%
48	106	LIVNO*	24,000.00	24,000.00	0.00	100.00%
49	59	KLJUČ	25,000.00	22,716.67	-2,283.33	90.87%
50	173	ČAPLJINA*	30,000.00	22,500.00	-7,500.00	75.00%
51	36	DOBOJ ISTOK	14,280.00	14,280.00	0.00	100.00%
52	20	DOMALJEVAC – ŠAMAC	11,000.00	11,000.00	0.00	100.00%
53	174	NEUM	11,000.00	11,000.00	0.00	100.00%
54	167	GORAŽDE*	10,000.00	8,749.97	-1,250.03	87.50%
55	183	USORA	7,999.99	7,999.99	0.00	100.00%
56	52	ČELIĆ	7,000.00	7,000.00	0.00	100.00%
57	67	DOBRETIĆI	3,000.00	3,000.00	0.00	100.00%
58	55	TEOČAK	2,600.00	2,600.00	0.00	100.00%
59	117	BREZA	17,766.67	0.00	-17,766.67	0.00%
60	107	KUPRES (FBIH)	10,000.00	0.00	-10,000.00	0.00%
61	95	VAREŠ	5,326.03	0.00	-5,326.03	0.00%
62	37	DOBOJ JUG	0.00	0.00	0.00	
63	93	ZENICA*	1.50	0.00	-1.50	
64	78	BANOVIĆI	0.00	0.00	0.00	
65	30	BOSANSKI PETROVAC	0.00	0.00	0.00	
66	84	BOSANSKO GRAHOVO	0.00	0.00	0.00	
67	5	BUŽIM	0.00	0.00	0.00	
68	165	FOČA (FBIH)	0.00	0.00	0.00	
69	98	KLADANJ	0.00	0.00	0.00	
70	80	KALESIJA	0.00	0.00	0.00	
71	96	OLOVO	0.00	0.00	0.00	

72	89	DONJI VAKUF	0.00	0.00	0.00	
73	57	DRVAR	0.00	0.00	0.00	
74	85	GLAMOČ	0.00	0.00	0.00	
75	82	SAPNA	0.00	0.00	0.00	
76	116	VISOKO*	0.00	0.00	0.00	
77	181	RAVNO	np	np		
78	143	PALE (FBIH)	np	np		
UKUPNO OPĆINE I GRADOVI OSNOVNE IZBORNE JEDINICE U FEDERACIJI BIH:			4,805,775.87	4,775,875.18	-29,900.69	99.38%

* Gradovi osnovne izborne jedinice

Općine i gradovi osnovne izborne jedinice u Republici Srpskoj

Red. br.	Kod	Naziv općine/grada	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	29	BIJELJINA*	259,998.88	259,998.88	0.00	100.00%
2	034B	BANJA LUKA*	256,573.49	255,373.49	-1,200.00	99.53%
3	9	PRIJEDOR*	99,000.00	98,737.04	-262.96	99.73%
4	14	DERVENTA*	64,999.90	64,995.90	-4.00	99.99%
5	38	DOBOJ*	80,000.00	57,548.40	-22,451.60	71.94%
6	64	MRKONJIĆ GRAD	48,600.00	48,600.00	0.00	100.00%
7	185	MILIĆI	32,532.59	46,290.22	13,757.63	142.29%
8	83	ZVORNIK*	56,250.14	45,378.17	-10,871.97	80.67%
9	182	TREBINJE*	42,206.06	40,572.80	-1,633.26	96.13%
10	11	LAKTAŠI	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
11	21	ŠAMAC	33,047.22	39,886.24	6,839.02	120.69%
12	166	FOČA (RS)	30,000.03	30,000.03	0.00	100.00%
13	74	TESLIĆ	90,000.00	27,937.00	-62,063.00	31.04%
14	70	KOTOR VAROŠ	37,205.00	37,205.00	0.00	100.00%
15	7	NOVI GRAD	18,240.00	25,180.68	6,940.68	138.05%
16	88	ŠIPOVO	22,797.00	22,797.00	0.00	100.00%
17	16	BROD	25,999.93	21,479.00	-4,520.93	82.61%
18	146	ROGATICA	20,000.04	20,421.08	421.04	102.11%
19	10	GRADIŠKA*	60,000.00	20,000.04	-39,999.96	33.33%
20	164	GACKO	21,100.00	19,608.00	-1,492.00	92.93%

21	132	ISTOČNA ILIDŽA	23,919.02	19,374.42	-4,544.60	81.00%
22	35	ČELINAC	18,958.64	18,958.64	0.00	100.00%
23	24	MODRIČA	18,000.00	18,000.00	0.00	100.00%
24	144	PALE (RS)	15,000.00	17,500.00	2,500.00	116.67%
25	161	NEVESINJE	15,000.00	15,000.00	0.00	100.00%
26	8	KOZARSKA DUBICA	15,000.00	15,000.00	0.00	100.00%
27	56	UGLJEVIK	76,000.90	12,130.36	-63,870.54	15.96%
28	40	STANARI	22,000.00	11,656.40	-10,343.60	52.98%
29	170	RUDO	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
30	61	RIBNIK	11,000.00	9,999.97	-1,000.03	90.91%
31	13	PRNJAVOR	0.00	8,999.91	8,999.91	
32	103	VLASENICA	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
33	101	ŠEKOVIĆI	6,999.92	6,999.92	0.00	100.00%
34	12	SRBAC	15,000.00	6,870.00	-8,130.00	45.80%
35	68	KNEŽEVO	9,999.23	6,254.86	-3,744.37	62.55%
36	177	BERKOVIĆI	3,000.00	6,000.00	3,000.00	200.00%
37	123	HAN PIJESAK	6,999.98	5,323.86	-1,676.12	76.06%
38	45	PETROVO	5,100.00	5,100.00	0.00	100.00%
39	104	BRATUNAC	10,000.00	5,000.00	-5,000.00	50.00%
40	121	SOKOLAC	16,867.00	4,146.00	-12,721.00	
41	142	TRNOVO (RS)	4,099.68	4,099.68	0.00	100.00%
42	179	LJUBINJE	3,000.00	3,000.00	0.00	100.00%
43	169	ČAJNIČE	5,949.84	2,974.92	-2,974.92	50.00%
44	33	OŠTRA LUKA	1,980.00	2,002.00	22.00	101.11%
45	26	PELAGIĆEVO	7,500.00	1,500.00	-6,000.00	20.00%
46	54	LOPARE	9,000.00	926.09	-8,073.91	10.29%
47	58	ISTOČNI DRVAR	1,000.00	483.63	-516.37	48.36%
48	163	KALINOVIK	2,000.00	203.00	-1,797.00	10.15%
49	140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	15,999.96	178.94	-15,821.02	1.12%
50	180	BILEĆA	14,000.00	0.00	-14,000.00	0.00%
51	105	SREBRENICA	20,000.00	0.00	-20,000.00	0.00%
52	18	VUKOSAVLJE	6,000.00	0.00	-6,000.00	0.00%
53	31	PETROVAC	0.00	0.00	0.00	
54	158	ISTOČNI MOSTAR	0.00	0.00	0.00	
55	184	KOSTAJNICA	0.00	0.00	0.00	

56	6	KRUPA NA UNI	0.00	0.00	0.00	
57	168	NOVO GORAŽĐE	0.00	0.00	0.00	
58	66	JEZERO	0.00	0.00	0.00	
59	108	KUPRES (RS)	0.00	0.00	0.00	
60	81	OSMACI	0.00	0.00		
61	23	DONJI ŽABAR	0.00	0.00		
62	147	VIŠEGRAD	np	np		
63	138	ISTOČNI STARI GRAD	0.00	0.00		
UKUPNO OPĆINE I GRADOVI OSNOVNE IZBORNE JEDINICE U REPUBLICI SRPSKOJ:			1,735,924.45	1,447,691.57	-288,232.88	83.40%

* Gradovi osnovne izborne jedinice

Prilog 2. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna gradova političkim subjektima u 2021. godini

Kod	Naziv grada	Kod pol. subj.	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirano	Ukupno uplaćeno	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
199 A	GRAD MOSTAR	1	BOSANSKOHERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA-SEFER HALILOVIĆ	520,000.00	3,276.16	-659.45	99.87%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE		56,175.09		
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE		152,833.05		
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE		70,977.12		
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA		56,175.09		
		2292	PRVA MOSTARSKA PARTIJA		47,173.79		
		80000	FIZIČKA OSOBA – NEOVISNI KANDIDAT		9,492.36		
		80000	FIZIČKA OSOBA – NEOVISNI KANDIDAT		9,492.36		
		90063	BH BLOK-SDP BIH I NS BIH		53,558.75		
		90068	OSTAJTE OVDJE - ZAJEDNO ZA NAŠ MOSTAR		25,832.97		
		90069	KOALICIJA ZA MOSTAR 2020		34,353.81		
UKUPNO GRAD MOSTAR				520,000.00	519,340.55	-659.45	99.87%
666	GRAD SARAJEVO	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	19,839.36	19,839.36	0.00	100.00%
		36	BOSS - BOSANSKA STRANKA-MIRNES AJANOVIĆ	13,766.57	13,766.57	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	40,578.82	40,578.82	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	38,464.75	38,464.75	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	5,751.98	5,751.98	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	17,093.96	9,707.04	-7,386.92	56.79%
		1971	SAVEZ ZA STARI GRAD	2,600.00	2,600.00	0.00	100.00%
		1989	UNIJA SOCIJALDEMOKRATA BH USD BH	11,178.61	11,178.61	0.00	100.00%
		2072	GRAĐANSKI SAVEZ (GS)	1,625.00	1,625.00	0.00	100.00%
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	44,666.70	44,666.70	0.00	100.00%
		2325	SAVEZ MLADIH SNAGA	11,785.59	11,785.59	0.00	100.00%
UKUPNO GRAD SARAJEVO				207,351.34	199,964.42	-7,386.92	96.44%
888	GRAD ISTOČNO SARAJEVO	18	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	11,067.00	11,067.00	0.00	100.00%
		74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	3,841.00	3,841.00	0.00	100.00%

	461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	6,336.00	6,336.00	0.00	100.00%
	515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	12,228.00	12,228.00	0.00	100.00%
	1698	DEMOKRATSKA FRONTA	768.00	768.00	0.00	100.00%
	1972	UJEDINJENA SRPSKA	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
	2420	DEMOKRATSKI SAVEZ	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
	2803	SOCIJALISTI – SPS	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
UKUPNO ISTOČNO SARAJEVO			40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ PRORAČUNA GRADOVA:			767,351.34	759,304.97	-8,046.37	98.95%

Prilog 3. Pregled isplaćenih sredstava iz proračuna kantona političkim subjektima u 2021. godini

Kod	Naziv razine vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirano	Ukupno uplaćeno	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
206	SREDNJOBOSANSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	126,594.00	126,593.40	-0.60	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	225,055.00	225,054.96	-0.04	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	72,440.00	72,439.56	-0.44	100.00%
		1270	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA STJEPANA RADIĆA	22,522.00	22,522.08	0.08	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	72,440.00	72,439.56	-0.44	100.00%
		2314	NEOVISNI BLOK	50,285.00	50,285.76	0.76	100.00%
		90043	HRVATSKI POKRET ZA SREDIŠNJU BOSNU HDZ 1990-HSP BIH	50,285.00	50,285.76	0.76	100.00%
		90074	HDZ BIH, HSS, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HSS SR	180,379.00	180,379.08	0.08	100.00%
UKUPNO SREDNJOBOSANSKI KANTON:				800,000.00	800,000.16	0.16	100.00%
209	KANTON SARAJEVO	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	750,000.00	73,822.87	108,386.09	85.55%
		36	BOSS - BOSANSKA STRANKA-MIRNES AJANOVIĆ		41,431.00		
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE		145,651.17		
		877	NAŠA STRANKA		79,602.79		
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH		71,532.08		
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA		71,210.25		
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA		119,520.70		
		2328	NEZAVISNA BOSANSKOHERCEGOVAČKA LISTA		28,125.04		
		80002	FIZIČKA OSOBA – SAMOSTALNI VIJEĆNIK		10,718.01		
UKUPNO KANTON SARAJEVO:				750,000.00	641,613.91	108,386.09	85.55%
207	HERCEGOVAČKO - NERETVANSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	46,344.00	45,572.00	-772.00	98.33%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	142,164.00	139,795.00	-2,369.00	98.33%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	94,260.00	92,689.00	-1,571.00	98.33%
		734	HRVATSKA STRANKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE	8,364.00	8,225.00	-139.00	98.34%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	28,392.00	27,919.00	-473.00	98.33%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	20,786.00	21,770.00	984.00	104.73%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	17,592.00	17,938.00	346.00	101.97%
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	27,180.00	26,727.00	-453.00	98.33%
		80000	FIZIČKO OSOBA – NEOVISNI KANDIDAT	9,576.00	8,778.00	-798.00	91.67%

		80000	FIZIČKO OSOBA – NEOVISNI KANDIDAT	7,980.00	7,182.00	-798.00	90.00%
		80000	FIZIČKO OSOBA – NEOVISNI KANDIDAT	7,980.00	7,182.00	-798.00	90.00%
UKUPNO HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON:				410,618.00	403,777.00	-6,841.00	98.33%
204	ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	20,190.59	20,190.59	0.00	100.00%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	59,895.07	59,895.07	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	105,018.55	105,018.55	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	20,190.59	20,190.59	0.00	100.00%
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	29,757.19	29,757.19	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	36,614.27	36,614.27	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	38,680.94	38,680.94	0.00	100.00%
		90041	KOALICIJA HDZ BIH, HSS, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HDU BIH, HSS SR	36,614.27	36,614.27	0.00	100.00%
90042	KOALICIJA NEOVISNI BLOK, SNAGA CENTRA, HS BIH I PRVA STRANKA	53,038.13	53,038.13	0.00	100.00%		
UKUPNO ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON:				399,999.60	399,999.60	0.00	100.00%
203	TUZLANSKI KANTON	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	26,914.00	26,600.00	-314.00	98.83%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	77,739.00	76,835.00	-904.00	98.84%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	69,861.00	69,543.00	-318.00	99.54%
		877	NAŠA STRANKA	26,913.00	26,600.00	-313.00	98.84%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	26,914.00	26,600.00	-314.00	98.83%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	32,351.00	31,974.00	-377.00	98.83%
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	56,545.00	55,888.00	-657.00	98.84%
UKUPNO TUZLANSKI KANTON:				317,237.00	314,040.00	-3,197.00	98.99%
208	ZAPADNOHERCEGOVAČ KI KANTON	17	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH (017)	9,000.00	9,000.00	0.00	100.00%
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	18,000.00	18,000.00	0.00	100.00%
		90046	HDZ BIH, HKDU BIH	144,000.00	144,000.00	0.00	100.00%
		90061	HSP DR. A.STARČEVIĆ-HDU	9,000.00	9,000.00	0.00	100.00%
		90062	HRVATSKO ZAJEDNIŠTVO- HDZ 1990-HS-HKDU- HRAST-HNL	27,000.00	27,000.00	0.00	100.00%
UKUPNO ZAPADNOHERCEGOVAČKI KANTON:				207,000.00	207,000.00	0.00	100.00%
210	KANTON 10	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	32,000.00	32,000.00		
		1703	HRVATSKA NEOVISNA LISTA	32,000.00	32,000.00	0.00	100.00%

		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		2322	ŽUPANIJSKA NEOVISNA LISTA	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		2802	HRVATSKI NACIONALNI POMAK	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKA OSOBA – SAMOSTALNI VIJEĆNIK	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKA OSOBA – SAMOSTALNI VIJEĆNIK	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKA OSOBA – SAMOSTALNI VIJEĆNIK	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
UKUPNO KANTON 10:				200,000.00	200,000.00	0.00	100.00%
201	UNSKO - SANSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	20,134.95	20,134.95	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	38,931.75	38,931.75	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	10,591.35	10,591.35	0.00	100.00%
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	37,195.95	37,195.95	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	13,772.55	13,772.55	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	12,327.15	12,327.15	0.00	100.00%
		1701	LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	16,953.75	16,953.75	0.00	100.00%
		2314	NEZAVISNI BLOK	9,145.95	9,145.95	0.00	100.00%
UKUPNO UNSKO - SANSKI KANTON:				159,053.40	159,053.40	0.00	100.00%
203	POSAVSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	53,244.00	53,244.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	16,800.00	16,800.00	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	18,000.00	18,000.00	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		1188	POSAVSKA STRANKA	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKA OSOBA – SAMOSTALNI VIJEĆNIK	4,000.00	4,000.00	0.00	100.00%
		90058	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH-HNS	7,956.00	7,956.00	0.00	100.00%
UKUPNO POSAVSKI KANTON:				140,000.00	140,000.00	0.00	100.00%
205	BOSANSKO - PODRINJSKI KANTON	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	2,880.00	2,880.00	0.00	100.00%
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	2,880.00	2,880.00	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	8,960.00	8,960.00	0.00	100.00%
		1728	LIBERALNA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	13,120.00	13,120.00	0.00	100.00%
		2314	NEOVISNI BLOK	2,880.00	2,880.00	0.00	100.00%

		2328	NEZAVISNA BOSANSKOHERCEGOVAČK A LISTA	10,240.00	10,240.00	0.00	100.00%
		90044	GORAŽDANSKA PRIČA (BNS, KP, LDS BIH I NS RZB)	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
UKUPNO BOSANSKO - PODRINJSKI KANTON:				80,000.00	80,000.00	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ PRORAČUNA KANTONA:				3,463,908.0 0	3,345,484.0 7	- 118,423.9 3	96.58%

Prilog 4. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz proračuna BiH, entitetskih proračuna i proračuna Brčko distrikta BiH

Bosna i Hercegovina

Kod	Naziv razine vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno isplaćena sredstva iz proračuna	Ukupno uplaćena sredstva na račun stranke	Utrošena sredstva za rad kluba
1	2	3	4	5	6	7	8
1000	DRŽAVA	090	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	117,142.86	117,091.88	84,257.15	32,834.73
		515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	100,714.28	100,448.67	34,457.15	58,491.52
		1972	UJEDINJENA SRPSKA			7,500.00	
		027	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BIH	83,928.57	82,948.60	23,947.15	59,001.45
		018	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	97,500.01	97,106.24	20,357.15	44,891.94
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA			31,857.15	
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	50,357.15	49,858.52	20,357.15	29,501.37
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH - FAHRUDIN RADONČIĆ	77,500.01	77,500.01	46,507.15	635.71
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE			30,357.15	
		008	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	77,142.86	76,978.14	64,657.16	12,320.98
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	30,357.15	30,314.16	27,757.16	2,557.00
		877	NAŠA STRANKA I NEZAVISNI BLOK	84,285.72	78,973.04	46,357.15	8,258.74
		2314	NEZAVISNI BLOK			24,357.15	
		80017	SRPSKI KLUB U PD PSBIH DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	60,714.30	60,587.00	20,357.15	19,872.70
			SRPSKI KLUB U PD PSBIH SOCIJALISTIČKA PARTIJA			20,357.15	
		80014	KLUB IZASLANIKA HRVATSKOG NARODA U DN PSBIH HDZ BIH	63,571.42	62,644.19	16,000.00	46,644.19
		80012	KLUB IZASLANIKA SRPSKOG NARODA U DN PSBIH SDS	56,785.71	56,250.89	0.00	44,250.89
			KLUB IZASLANIKA SRPSKOG NARODA U DN PSBIH SNSD			12,000.00	
		80013	KLUB IZASLANIKA BOŠNJAČKOG NARODA U DN PSBIH SDA	50,000.00	49,365.42	25,200.00	7,365.42
			KLUB IZASLANIKA BOŠNJAČKOG NARODA U DN PSBIH SBB BIH			8,400.00	
	KLUB IZASLANIKA BOŠNJAČKOG NARODA U DN PSBIH SDP BIH	8,400.00					
UKUPNA SREDSTVA IZ PRORAČUNA BOSNE I HERCEGOVINE				950,000.04	940,066.76	573,440.12	366,626.64

Federacija Bosne i Hercegovine

Kod	Naziv razine vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
A	ENTITET FBiH	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	86,174.00	86,174.00	0.00	100.00%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	477,136.00	477,136.00	0.00	100.00%
		17	HRVATSKA STRANKA PRAVA BiH (017)	23,854.00	23,854.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	597,713.00	597,713.00	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	53,082.00	53,082.00	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	203,097.00	203,097.00	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	217,713.00	217,713.00	0.00	100.00%
		1188	POSAVSKA STRANKA	20,927.00	20,927.00	0.00	100.00%
		1200	SRPSKA NAPREDNA STRANKA	86,174.00	43,498.00	-42,676.00	50.48%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	100,789.00	100,789.00	0.00	100.00%
		1701	LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	115,402.00	115,402.00	0.00	100.00%
		1703	HRVATSKA NEOVISNA LISTA	23,854.00	23,854.00	0.00	100.00%
		1728	LIBERALNA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	100,789.00	100,789.00	0.00	100.00%
		2314	NEZAVISNI BLOK	130,021.00	130,021.00	0.00	100.00%
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	144,631.00	144,631.00	0.00	100.00%
		90041	KOALICIJA HDZ BIH, HSS, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HDU BIH, HSS SR	422,329.00	422,329.00	0.00	100.00%
		90044	GORAŽDANSKA PRIČA (BNS, KP, LDS BIH I NS RZB)	100,789.00	100,789.00	0.00	100.00%
		90045	HDZ BIH, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HDU BIH	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
		90046	HDZ BIH, HKDU BIH	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
		90047	BIH POBJEĐUJE (DF-GS)	217,713.00	217,713.00	0.00	100.00%
		90048	SRPSKA LISTA (SNSD, DNS, SP)	130,018.00	130,018.00	0.00	100.00%
		90049	A-SDA ZA EVROPSKU BIH (A-SDA I SAVEZ ZA STARI GRAD)	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
90050	A-SDA-POMAK-ZAJEDNO (A-SDA I SAVEZ MLADIH SNAGA)	86,174.00	86,174.00	0.00	100.00%		
UKUPNA SREDSTVA IZ PRORAČUNA FEDERACIJE BIH:				3,799,999.00	3,757,323.00	-42,676.00	98.88%

Republika Srpska

Kod	Naziv razine vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
B	ENTITET RS	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	58,310.40	58,310.40	0.00	100.00%
		74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	339,363.36	339,363.36	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	116,620.80	116,620.80	0.00	100.00%
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	410,112.24	410,112.24	0.00	100.00%
		461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	516,231.00	516,231.00	0.00	100.00%
		515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	1,082,206.68	1,082,206.68	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	58,310.40	58,310.40	0.00	100.00%
		1718	NARODNI DEMOKRATSKI POKRET	233,241.72	233,241.72	0.00	100.00%
		1972	UJEDINJENA SRPSKA	197,877.60	197,877.60	0.00	100.00%
		90070	SDS-SRSRS-SRS	657,725.64	657,725.64	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ PRORAČUNA REPUBLIKE SRPSKE:				3,669,999.84	3,669,999.84	0.00	100.00%

Brčko distrikt BiH

Kod	Naziv razine vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
200C	BRČKO DISTRIKT BIH	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		18	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	19,002.93	19,002.93	0.00	100.00%
		74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	23,519.05	23,519.05	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	28,035.17	28,035.17	0.00	100.00%
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		1972	UJEDINJENA SRPSKA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		90071	SDP, NS I ALIJA DENJAGIĆ	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		90071	SNSD-DEMOS	28,035.17	28,035.17	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ PRORAČUNA BRČKO DISTRIKTA BIH				199,999.99	199,999.99	0.00	100.00%

Prilog 5 – Pregled sankcioniranih političkih stranaka u 2022. godini

Novčane kazne za političke stranke

Red. br.	Kod	Naziv političke stranke	Broj i nadnevak odluke	Iznos kazne (KM)
1	440	Partija demokratskog progresa	05-1-07-6-1191/21 od 16. 6. 2022.	27,000.00
2	74	Socijalistička partija	05-1-07-6-1189/21 od 16. 6. 2022.	20,200.00
3	4	Stranka za Bosnu i Hercegovinu	05-1-07-6-1180/21 od 16. 6. 2022.	20,000.00
4	769	Hrvatska demokratska zajednica 1990	05-1-07-6-1197/21 od 16. 6. 2022.	17,100.00
5	2320	Platforma za progres	05-1-07-6-1228/21 od 16. 6. 2022.	17,000.00
6	8	Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1182/21 od 16. 6. 2022.	15,500.00
7	1728	Liberalna stranka Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1217/21 od 16. 6. 2022.	12,500.00
8	90	Stranka demokratske akcije	05-1-07-5-1190/21 od 16. 6. 2022.	10,500.00
9	18	Srpska demokratska stranka	05-1-07-6-1185/21 od 16. 6. 2022.	10,000.00
10	20	Građanska demokratska stranka BiH	05-1-07-6-1186/21 od 16. 6. 2022.	8,500.00
11	27	Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1187/21 od 16. 6. 2022.	8,000.00
12	1972	Ujedinjena Srpska	05-1-07-6-1221/21 od 16. 6. 2022.	7,500.00
13	5	Hrvatska kršćanska demokratska unija Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1181/21 od 16. 6. 2022.	7,000.00
14	461	Demokratski narodni savez	05-1-07-6-1193/21 od 16. 6. 2022.	6,800.00
15	1698	Demokratska fronta	05-1-07-6-1211/21 od 16. 6. 2022.	6,500.00
16	1701	Laburistička stranka Bosne i Hercegovine - Laburisti BiH	05-1-07-6-1212/21 od 16. 6. 2022.	6,500.00
17	1	Bosanskohercegovačka patriotska stranka - Sefer Halilović	05-1-07-6-1179/21 od 16. 6. 2022.	6,000.00
18	882	Stranka demokratske aktivnosti	05-1-07-6-1200/21 od 16. 6. 2022.	6,000.00
19	1270	Hrvatska seljačka stranka Stjepana Radića - HSS Stjepana Radića	05-1-07-6-1208/21 od 16. 6. 2022.	6,000.00
20	515	Savez nezavisnih socijaldemokrata - SNSD	05-1-07-6-1195/21 od 16. 6. 2022.	5,700.00
21	1182	Savez za bolju budućnost BiH	05-1-07-6-1202/21 od 16. 6. 2022.	5,700.00

22	513	Stranka penzionera - umirovljenika Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1194/21 od 16. 6. 2022.	5,500.00
23	455	Liberalno demokratska stranka BiH	05-1-07-6-1192/21 od 16. 6. 2022.	5,400.00
24	2319	Bosanska narodna stranka	05-1-07-6-1227/21 od 16. 6. 2022.	5,000.00
25	16	Srpska radikalna stranka Republike Srpske	05-1-07-6-1183/21 od 16. 6. 2022.	4,900.00
26	1200	Srpska napredna stranka	05-1-07-6-1205/21 od 16. 6. 2022.	4,500.00
27	1290	Hrvatska seljačka stranka	05-1-07-6-1209/21 od 16. 6. 2022.	4,500.00
28	1694	Napredna srpska	05-1-07-6-1210/21 od 16. 6. 2022.	4,500.00
29	1705	Hrvatska republika stranka	05-1-07-6-1214/21 od 16. 6. 2022.	4,500.00
30	1714	Hrvatski savez HKDU - Hrast	05-1-07-6-1215/21 od 16. 6. 2022.	4,500.00
31	2314	Nezavisni blok - NB	05-1-07-6-1226/21 od 16. 6. 2022.	4,500.00
32	1882	Tuzlanska alternativa	05-1-07-6-1220/21 od 16. 6. 2022.	4,000.00
33	1989	Unija socijaldemokrata BH	05-1-07-6-1222/21 od 16. 6. 2022.	4,000.00
34	2010	Hrvatska seljačka stranka - Braća Radić - Brčko distrikt BiH	05-1-07-6-1223/21 od 16. 6. 2022.	4,000.00
35	4000	Prva mostarska partija	05-1-07-6-1225/21 od 16. 6. 2022.	4,000.00
36	2321	Pokret demokratske akcije	05-1-07-6-1229/21 od 16. 6. 2022.	4,000.00
37	1190	Stranka dijaspore Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1204/21 od 16. 6. 2022.	3,500.00
38	17	Hrvatska stranka prava BiH	05-1-07-6-1184/21 od 16. 6. 2022.	3,000.00
39	36	BOSS- Bosanska stranka - Mirnes Ajanović	05-1-07-6-1188/21 od 16. 6. 2022.	3,000.00
40	1730	Srpska radikalna stranka dr Vojislav Šešelj – SRS	05-1-07-6-1218/21 od 16. 6. 2022.	3,000.00
41	2317	Narod i pravda	05-1-07-6-1233/21 od 16. 6. 2022.	3,000.00
42	1264	Politička organizacija "Napredna srpska"	05-1-07-6-1206/21 od 16. 6. 2022.	2,500.00
43	1718	Narodni demokratski pokret	05-1-07-6-1216/21 od 16. 6. 2022.	2,500.00
44	2328	Nezavisna bosanskohercegovačka lista	05-1-07-6-1230/21 od 16. 6. 2022.	2,500.00
45	1178	Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević BiH	05-1-07-6-1201/21 od 16. 6. 2022.	2,000.00
46	1188	Posavska stranka S	05-1-07-6-1203/21 od 16. 6. 2022.	2,000.00

47	1703	Hrvatska neovisna lista	05-1-07-6-1213/21 od 16. 6. 2022.	2,000.00
48	1872	Politička organizacija "Pokret ujedinjena srpska"	05-1-07-6-1219/21 od 16. 6. 2022.	2,000.00
49	2420	Demokratski savez - DEMOS	05-1-07-6-2420/21 od 16. 6. 2022.	2,000.00
50	2072	Građanski savez-GS	05-1-07-6-1224/21 od 16. 6. 2022.	1,500.00
51	877	Politička organizacija Naša stranka	05-1-07-6-1198/21 od 16. 6. 2022.	1,000.00
		UKUPNO		333,300.00

III. DIO - PROVEDBA ZAKONA O VIJEĆU MINISTARA BiH

1. Provjera kandidata za Vijeće ministara BiH

658. Sukladno Zakonu o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine,¹⁴⁷ Središnje izborno povjerenstvo BiH mjerodavno je za ocjenjivanje, na temelju dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, ispunjava li kandidat za predsjedatelja, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine uvjete za imenovanje i potvrdu o tome dostavlja tijelu mjerodavnom za imenovanje.
659. Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 12. prosinca 2022. godine, primilo akt Tajništva Predsjedništva Bosne i Hercegovine, kojim je dostavljen popunjen obrazac propisan od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH, za kandidata za funkciju predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.
660. Na temelju članka 10c. i 10d. točka b) Zakona o Vijeću ministara BiH, i članaka 1.6, 1.7, 1.8 stavak (4) i 4.2 Izbornoga zakona BiH Središnje izborno povjerenstvo BiH izvršilo je provjere predložene kandidatkinje Borjane Krišto za funkciju predsjedateljice Vijeća ministara BiH. Nakon izvršenih provjera predložene kandidatkinje, utvrđeno da kandidatkinja ispunjava zakonom propisane uvjete, o čemu je Središnje izborno povjerenstvo BiH dana 14. prosinca 2022. godine na 97. sjednici izdalo odgovarajuću potvrdu.
661. Nadalje, Središnje izborno povjerenstvo BiH je dana 6. siječnja 2023. i 12. siječnja 2023. godine, primilo akte predsjedateljice Vijeća ministara BiH, kojim su dostavljeni popunjeni obrasci, propisani od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH, za kandidate za funkciju ministra ili zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH, sukladno članku 10c. i 10d. točka b) Zakona o Vijeću ministara BiH. Kandidati za funkciju ministra ili zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH su sljedeći:
1. DAVOR BUNOZA – kandidat za funkciju ministra pravde BiH
 2. DUBRAVKA BOŠNJAK – kandidatkinja za funkciju ministrice civilnih poslova BiH
 3. STAŠA KOŠARAC – kandidat za funkciju ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
 4. NENAD NEŠIĆ – kandidat za funkciju ministra sigurnosti BiH
 5. ZORAN TEGELTIJA – kandidat za funkciju ministra financija i trezora BiH
 6. LJILJANA LOVRIĆ – kandidatkinja za funkciju zamjenice ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
 7. IVICA BOŠNJAK – kandidat za funkciju zamjenika ministra sigurnosti BiH
 8. SLAVEN GALIĆ - kandidat za funkciju zamjenika ministra odbrane BiH
 9. JOSIP BRKIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra vanjskih poslova BiH

¹⁴⁷ „Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 i 24/08

10. ALEKSANDAR GOGANOVIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra odbrane BiH
11. OGNJEN JANJIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra komunikacija i prometa BiH
12. MARIJANA MOJIĆ – kandidatkinja za funkciju zamjenice ministra civilnih poslova BiH.
13. ELMEDIN KONAKOVIĆ – kandidat za funkciju ministra vanjskih poslova BiH
14. ZUKAN HELEZ – kandidat za funkciju ministra odbrane BiH
15. ELVIR MAHMUZIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra pravde BiH
16. MUHAMED HASANOVIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra financija i trezora BiH
17. EDIN FORTO – kandidat za funkciju ministra komunikacija i prometa BiH
18. DUŠKA JURIŠIĆ – kandidatkinja za funkciju zamjenice ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH
19. SEVLID HURIĆ – kandidat za funkciju ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH.

662. Nakon izvršenih provjera predloženoga kandidata, utvrđeno je da svi kandidati ispunjavaju zakonom propisane uvjete, o čemu je Središnje izborno povjerenstvo BiH izdalo odgovarajuću potvrdu.

2. Provjera kandidata za pozicije ravnatelja i zamjenika ravnatelja Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

663. Sukladno člancima 10c. i 10d. točka b) Zakona o Vijeću ministara BiH, a u svezi s člankom 13. stavak (1) Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Središnje izborno povjerenstvo BiH vrši provjeru kandidata za ravnatelja i zamjenika ravnatelja Agencije.

664. U razdoblju izvješća nije bilo provjera kandidata za funkciju ravnatelja i zamjenika ravnatelja Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

3. Zaključna razmatranja

665. Tijekom 2022. godine izvršene su provjere za 19 kandidata za funkciju ministara ili zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH.

666. U razdoblju izvješća nije bio provjera kandidata sukladno Zakonu o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

IV. DIO – AKTIVNOSTI CENTRA ZA EDUKACIJU SIP-A BiH

1. Aktivnosti Centra za edukaciju

667. Centar za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstva BiH utemeljen je odlukom Središnjega izbornog povjerenstva BiH (“Službeni glasnik BiH“, broj 103/13) s ciljem edukacije tijela za provedbu izbora i svih sudionika iz područja izbora i financiranja političkih stranaka, kako na razini Bosne i Hercegovine, tako i na regionalnoj i međunarodnoj razini.
668. Osnivanjem Centra za edukaciju Središnje izborne povjerenstvo BiH osiguralo je stalan i primjeren prostor za ispunjenje zakonom utvrđene obveze kontinuirane obuke članova tijela za provedbu izbora. Organiziranjem edukativnih radionica, seminara i predavanja istaknutih izbornih, domaćih i međunarodnih stručnjaka, kako za članove izborne administracije tako i za predstavnike političkih subjekata, medije, nevladine organizacije i sl., omogućit će se kvalitetnija i kontinuirana obuka, trening i profesionalno usavršavanje svih sudionika u izbornom procesu u BiH.
669. Centar za edukaciju, koji je otvoren 9. listopada 2017. godine, raspolaže konferencijskom dvoranom kapaciteta 110 mjesta, opremom za videoprojekcije i ozvučenje, opremom za simultano prevođenje, bežičnim pristupom internetu, kafeterijom i pogodan je za organiziranje konferencija, seminara, okruglih stolova, radionica i predavanja.
670. Nastavni plan i program Centra za edukaciju pripremljen je u okviru projekta podrške Vijeća Europe aktivnostima Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a predviđen je program obveznih i fakultativnih obuka, te katalogizacija tema i oblasti edukacije, prilagođenih specifičnim potrebama i namjeni ovoga centra, među kojima su:
- usko specijalizirane obuke i treninzi za članove izbornih povjerenstava u BiH, prilagođene vremenskom planu izbornih aktivnosti,
 - obuke predstavnika političkih subjekata iz područja primjene Zakona o financiranju političkih stranaka i područja financiranja izborne kampanje,
 - obuke za predstavnike političkih stranaka iz područja prijave i ovjere za sudjelovanje na izborima,
 - obuke za predstavnike elektroničkih i tiskanih medija o izbornom procesu u BiH,
 - treninzi trenera za predstavnike nevladinoga sektora iz područja edukacije birača,
 - održavanje postizbornih konferencija.
671. U cilju boljeg razumijevanja i primjene Plana i programa edukacije članova tijela za provedbu izbora, koji je donijelo Središnje izborne povjerenstvo BiH u prosincu 2017. godine, kao i olakšanu izradu operativnoga plana i programa edukacije tijela za provedbu izbora u BiH, kao obveznog dijela dokumentacije svakoga predavača u 2018. godini, uz podršku OESS-a BiH pripremljena je Jedinствена metodologija za izradu nastavnog plana i programa obuke članova biračkih odbora u Bosni i Hercegovini koja je namijenjena najprije predavačima/trenerima.

672. U razdoblju izvješća provedene su sljedeće aktivnosti iz djelokruga Centra za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

1.1. Promoviranje inicijative za obilježavanje Svjetskog dana izbora

673. Na konferenciji Udruge europskih izbornih zvaničnika (Association of European Election Officials – ACEEEO) održanoj 2005. godine, više od 20 zemalja članica dogovorilo se o pokretanju inicijative da se prvi četvrtak u mjesecu veljači utemelji kao dan, koji bi u cijelom svijetu predstavljao zaštitni znak demokratskih izbora, odnosno kao Svjetski dan izbora (Global Election Day – GED).

674. Tim povodom, Središnje izorno povjerenstvo BiH je 3. veljače 2022. godine šesnaestu godinu promoviralo tu inicijativu i u kontinuitetu dalo snažnu podršku Inicijativi ACEEEO-a da se prvi četvrtak u veljači obilježava kao Svjetski dan izbora. Održana je svečana sjednica Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u BiH pozvana su da u svojim općinama/gradovima na pogodan način promoviraju inicijativu za obilježavanje Svjetskog dana izbora,

Sjednica SIP-a BiH

675. Općinska/gradska izborna povjerenstva su se odazvala na poziv Središnjega izbornog povjerenstva BiH i upriličila prigodne događaje s ciljem promocije ove inicijative.

Predsjednik i članovi **Općinskog izbornog povjerenstva općine Ribnik** su održali predavanje učenicima završnih odjela u Srednjoškolskom centru "Lazar Đukić" u Ribniku.

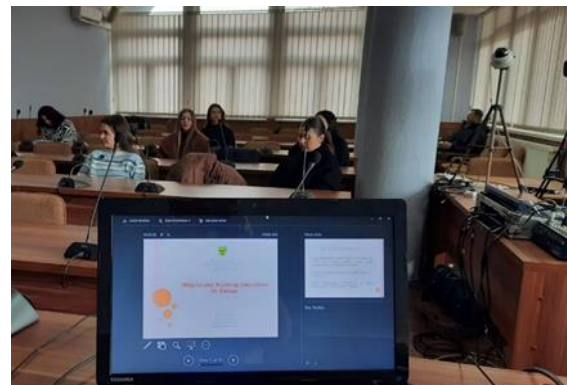
Općinsko izborno povjerenstvo Srebrenica je u sklopu svojih redovitih aktivnosti, a u suradnji sa Srednjoškolskim školskim centru (SŠC) Srebrenica organiziralo edukaciju za mlade birače, učenike završnih razreda, s ciljem buđenja svijesti mladih o važnosti izbora, upoznavanja istih o biračkim pravima, izbornom procesu, i izazovima koje izborni proces nosi, ali s posebnim naglaskom na važnost profesionalnog i nepristranog odnosa izborne administracije. Svi zainteresirani su pozvani da se prijave na edukaciju koju će OIP provoditi u ovoj godini u cilju osposobljavanja kadrova za rad u biračkim odborima i formiranja

rezervne liste OIP-a Srebrenica za potrebe angažiranja u biračke odbore.

Općinsko izborno povjerenstva Ilijaš održalo je svečanu sjednicu i na istoj donijelo Odluku da se obilježavanje Svjetskog dana izbora obilježi gostovanjem predsjednika OIP-a Ilijaš na lokalnom Radio Ilijašu, da se putem radija promovira izlazak većega broja birača na izbore, promocija demokracije izbora, izlazak mladih na izbore, uloga aktivnoga i pasivnoga sudjelovanja na izborima, budući da se radi o izbornoj godini.

Gradsko izborno povjerenstvo Goražde obilježilo je Svjetski dan izbora u Velikoj sali Gradske uprave Grada Goražda s predstavnicima Vijeća učenika trećih i četvrtih razreda srednjih škola s područja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde. Važnost obilježavanja spomenutog nadnevnika s učenicima završnih razreda srednjih škola jest uključivanje mladih birača u izborni proces i ukazivanje na važnost njihovoga glasa u demokratskom društvu. Kroz druženje i prezentaciju budući mladi birači mogli su se upoznati s povijesnim razvojem izbornoga procesa, prvim izborima u Bosni i Hercegovini kao neovisnoj državi, načinom registracije birača i procesa glasovanja.

Gradsko izborno povjerenstvo Visoko je organiziralo svečanu sjednicu.

Gradsko izborno povjerenstvo Tuzla i Grad Tuzla u suradnji s Gimnazijom „Meša Selimović“ su u Gradskoj vijećnici obilježili Svjetski dan izbora.¹⁴⁸ Nazočnima se obratila Nataša Perić, predsjedateljica Gradskog vijeća Tuzla, Smiljana Vovna, profesorica Gimnazije „Meša Selimović“, predsjednica i članovi Gradskog izbornog povjerenstva Tuzla. Na obilježavanje Svjetskog dana izbora ove godine Gradsko izborno povjerenstvo Tuzla je pozvalo učenike završnih razreda, koji su punoljetni, odnosno koji će do listopada 2022. godine biti punoljetni. Učenicima se kroz obilježavanje ovoga nadnevak pokušao približiti cjelokupni izborni proces, koji uključuje mjerodavnosti SIP-a, OIP-a/GIP-a, Centra za birački popis – njihova prava, dužnosti, obveze,

imenovanje biračkih odbora, obuke biračkih odbora, formiranje mobilnih timova, i sl., a isti su imali priliku aktivno sudjelovati u diskusiji i postavljati pitanja članovima Gradskog izbornog povjerenstva Tuzla. Također, učenici su upoznati s provedbom Lokalnih izbora održanih 2020. godine koji su provedeni pod specifičnim uvjetima izazvanim koronavirusom.

Članovi Gradskog izbornog povjerenstva Zvornik održali su seminar za mlade birače, učenike završnih razreda u Gimnaziji i Srednjoj stručnoj školi „Petar Kočić“ u Zvorniku koji će u 2022. godini prvi put ostvariti svoje biračko pravo.

Mladi birači su imali priliku upoznati se s radom izborne administracije, odvijanjem izbornoga procesa i njihovim pravom da biraju i budu birani. Učenici su pokazali veliko zanimanje za informacije koje su im pružene i

¹⁴⁸ <https://grad.tuzla.ba/vijesti/gradska-izborna-komisija-tuzla-obiljezila-svjetski-dan-izbora/>

potaknuta je njihova motivacija za sudjelovanjem u izbornom procesu.

Općinsko izborno povjerenstvo Breza je povodom Svjetskog izbora upriličilo druženje s ciljanom grupom na temu "Jačanje svijesti o izbornom procesu kod mladih".

Općinska izborno povjerenstvo Kalesija je dana 3. 2. 2022. godine u prostorijama tijela uprave Općine Kalesija prigodnim predavanjem obilježilo Svjetski dan izbora. Obilježavanju Svjetskog dana izbora nazočili su uposlenici Općine Kalesija koji su u dosadašnjim izbornim ciklusima bili dio izborne administracije u svojstvu predsjednika ili članova biračkih odbora. Od strane predsjednika i članova Općinskog izbornog povjerenstva Kalesija nazočni su upoznati s osnovama izbornoga procesa, te mogućnostima za unaprjeđenje izbornoga procesa, kao i na važnost sudjelovanje žena i mladih u izbornim procesima. Istaknuta je neophodnost kontinuiteta rada na unaprjeđenju izbornoga zakonodavstva i izbornoga procesa. Poseban naglasak je dan na potrebu unaprjeđenja izbornoga procesa uvodeći tehničke inovacije u isti, kao i unapređenje kroz normativno drugačiji način imenovanja predsjednika, članova biračkih odbora i njihovih zamjenika. Istaknuta je važnost sudjelovanja žena i mladih osoba u izbornim procesima i to kao članovi izborne administracije, kao kandidati na listama za sudjelovanje u zakonodavnim i zastupničkim tijelima u Bosni i Hercegovini, a kasnije, izborom u status izabranih dužnosnika, kao aktivni sudionici, kreatori i implementatori donesenih politika.

OIP Novi Grad - Predstavnicima OIP-a Novi Grad održali su okrugli stol na temu "Birački odbori" s predstavnicima političkih stranaka koji imaju općinske odbore na području Općine Novi Grad. Uvodnu riječ dao je Ljuban Knežević, predsjednik OIP-a Novi Grad, te je upoznao sudionike okrugloga stola s problemima vezanim za formiranje i rad biračkih odbora, s posebnim osvrtom na probleme vezane za Lokalne izbore 2020. godine. Nakon uvodne riječi razvila se diskusija vezana za problematiku u radu biračkih odbora.

Gradsko izborno povjerenstvo Bijeljina je dana 3. veljače 2022. godine održalo konferenciju povodom Svjetskog dana izbora, kao i prethodne dvije godine. Konferenciji su nazočili, osim članova GIP-a i gradonačelnik Grada Bijeljine, predsjednik Skupštine Grada Bijeljine, predstavnici pravosuđa, zastupnici, predstavnici javnih ustanova, politički subjekti, birači i mediji. Govornici su bili predsjednica GIP-a Bijeljina doc. dr. Dijana Savić Božić, gradonačelnik Ljubiša Petrović, predsjednik Skupštine Aleksandar Đurđević, predsjednik Osnovnog suda Aid Hanušić i zastupnik Zlatan Lazarević, koji su istaknuli značaj promoviranja izbora u cilju animiranja mladih glasača za glasovanje po svojoj svijesti i volji, jer je demokratska volja građana temelj državne vlasti, a izbori stub demokratskoga društva.

Plan aktivnosti **Općinskog izbornog povjerenstva Sapna** za obilježavanje i promociju Svjetskog dana izbora, 3. veljače 2022. godine obuhvaćao je: sjednicu OIP-a Sapna zajedno s centrom za birački popis, službom računovodstva i koordinatorima; svečani prijem i zajednički ručak za članove OIP-a zajedno s predstavnicima zakonodavne i izvršne vlasti lokalne i viših razina; anketu za učenike četvrtih razreda Mješovite srednje škole Sapna; predavanje za dvije skupine, dva razreda na temu **“SVJETSKI DAN IZBORA sudjelovanje mladih u izbornom procesu”**; osvježenje i ručak za sudionike edukacije.

U povodu promocije inicijative za obilježavanje Svjetskog dana izbora / izbornih zvaničnika za dva razreda učenika četvrtih razreda JU MSŠ Sapna je u četvrtak, 3. veljače 2022. godine upriličeno prigodno predavanje u dvorani Općinskoga vijeća Sapna. Predavanje su održali članovi OIP-a Sapna Muzijet Kahrmanović i Ljubinka Bodiroga zajedno sa suradnicima OIP-a, Midhatom Mujčinović, Fadilom Poljaković i Munirom Kahrmanović.

Učenici su se kroz ankete, prezentaciju, predavanja i razmjenu iskustava imali priliku upoznati s poviješću ove inicijative, kao i izbornim zakonom, razinama vlasti za koje se biraju dužnosnici i ponajviše o njihovim pravima kao biračima, potencijalnim kandidatima i nekome tko vrši provedbu ili promatra regularnost izbora. Ova aktivnost vođena je, između ostaloga, i zbog toga što učenici četvrtih razreda

postaju punoljetni i mogu ostvariti spomenuta prava na općim izborima koji će se održati 2022. godine. Učenici su postavljali pitanja koja se uglavnom tiču nepovjerenja u valjanost izbora, eventualne nedosljednosti i sl., a na koje su im nazočni predavači odgovarali. Cilj je bio podići svijest kod učenika da ostvaruju svoje biračko pravo, izlaze

na izbore i tako sudjeluju u kreiranju vlasti, jer je svaki glas važan i može doprinijeti napretku i prosperitetu. Prije predavanja, učenici su popunili anketu koja je pomogla u usmjeravanju predavanja.

Općinsko izborno povjerenstvo Vogošća je u suradnji sa Srednjoškolskim centrom Vogošća, obilježilo Svjetski dan izbora. Nazočnima su se obratili profesorica demokracije Zineta Krluš i članovi Općinskoga izbornog povjerenstva Vogošća Andreja Mehmedović i Smajo Alić. Na obilježavanje Svjetskog dana izbora ove godine OIP Vogošća je posjetio IV.-2 razred i učenike završnih razreda, koji su punoljetni, odnosno koji su do listopada 2022. godine postali punoljetni.

Učenicima se pokušao približiti cjelokupni izborni proces, koji uključuje mjerodavnosti SIP-a, OIP-a/GIP-a, Centra za birački popis – njihova prava, dužnosti, obveze, imenovanje biračkih odbora, obuke biračkih odbora, formiranje mobilnih timova, i sl., a isti su imali priliku aktivno sudjelovati u diskusiji i postavljati pitanja članovima Općinskog izbornog povjerenstva Vogošća. Također, učenici su upoznati s provedbom Lokalnih izbora održanih 2020. godine koji su provedeni pod specifičnim uvjetima izazvanim koronavirusom.

1.2. Obuke izborne administracije

676. Središnje izborno povjerenstvo BiH, sukladno članku 2.2 stavak (5) Izbornoga zakona BiH, ima obvezu i potrebu educirati članove tijela za provedbu izbora i sve sudionike iz područja izbora.
677. Planom i programom edukacije tijela za provedbu izbora za 2022. godinu su definirane teme, nadnevc i mjesta održavanja obuka tijela za provedbu izbora. Edukacije obuhvaćene Planom i programom su: "Opći izbori 2022.", "Edukacija uposlenih u centrima za birački popis", "Procedure glasovanja i brojanja na dan izbora – Opći izbori 2022.", "Obuka kontrolora izbornih rezultata."

Obuka predsjednika izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini

678. Sukladno Planu i programu edukacije članova tijela za provedbu izbora za 2022. godinu 12. svibnja 2022. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH je u Velikoj dvorani Parlamentarne skupštine BiH održalo obuku predsjednika izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini. Cilj obuke je bio stručno usavršavanje za provedbu Općih izbora 2022. godine s fokusom na izmjene normi u podzakonskim aktima, promjene pojedinih procedura i uvođenje novih procedura. Tematske cjeline koje su obrađene na obuci su bile: Pravilnik o provedbi izbora u BiH, Pravilnik o uporabi i izradi izvoda iz Središnjega biračkog popisa, Naputak o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta, Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja biračkih odbora, Naputak o uvjetima i procedurama za

Obuka predsjednika izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica u BiH

Radionice o podizanju svijesti o kibernetičkoj higijeni za članove osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini

679. Pored navedenoga, u suradnji s Međunarodnom fondacijom za izborne sustave (IFES) održane su radionice o podizanju svijesti o kibernetičkoj higijeni za članove osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini. Ukupno je održano 5 dvodnevni radionica u razdoblju od 10. do 25. siječnja 2022. godine. Radionicama su nazočili članovi iz 70 izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica, ukupno 91 sudionik. Radionice su vodili, kao glavni edukatori i voditelji skupnog rada službenici Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a koji su prethodno pohađali višednevnu obuku od strane IFES-ovog stručnjaka. Radionica je održana uz interaktivnu metodologiju učenja odraslih, uključujući rad u skupinama (*break-out* sobe) i uporabu nekoliko *online* alata za obuku kao što su Mentimeter, Miro online flipcharts i Google Forms. Sudionici su visoko cijenili uporabu interaktivnih metoda obuke tijekom *online* obuke.

Trening trenera izbornih povjerenstava

680. U razdoblju od 12. studenoga 2021. do 20. veljače 2022. godine proveden je projekt „Trening trenera izbornih povjerenstava“, uz podršku Vijeća Europe. Projekt je podrazumijevao obuku 300 članova izbornih povjerenstava, iz svakog od 143 izborna povjerenstva najmanje po dva člana, koji po završenoj obuci stječu status trenera predsjednika biračkih odbora i njihovih zamjenika. Tako obučeni treneri bi bili osposobljeni da za provedbu Općih izbora 2022. godine, u svojoj osnovnoj izbornoj jedinici, obučavaju predsjednike biračkih odbora i njihove zamjenike.

681. Prilikom nominiranja članova izbornih povjerenstava za obuku određen broj izbornih povjerenstava nije nominirao dva kandidata nego samo jednog, dok iz 6 izbornih povjerenstava: Prijedor, Sokolac, Ravno, Tomislavgrad, Gacko i Konjic, nije bilo prijavljenih članova izbornih povjerenstava.

682. Tijekom obuke obrađene su sljedeće teme: Međunarodni standardi i dobra praksa; Prekršajna i kaznena odgovornost u izbornom procesu; Određivanje biračkih mjesta i procedure imenovanja članova biračkih odbora; Mjerodavnosti biračkog odbora i rukovođenje radom na biračkom mjestu; Identifikacija, mogućnost autentifikacije birača i proces glasovanja na biračkom mjestu; Brojanje glasačkih listića, utvrđivanje rezultata glasovanja, procedure povrata izbornoga materijala izbornom povjerenstvu; Metodologija edukacije članova biračkih odbora. Teme su prezentirali članovi Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Merce Castels, stručnjakinja Vijeća Europe, Zekerija Mujkanović, glavni tužitelj Tužiteljstva Brčko distrikta BiH, te uposlenici Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Projekt se realizirao u 6 regionalnih centara. Termini, lokacije i broj obučanih trenera su navedeni u sljedećoj tablici.

Tablica 48. Obuke po regionalnim centrima i podatci o polaznicima obuka
“Trening trenera izbornih povjerenstava”

R.B	Regionalni centar	Termin obuke	Pozvano članova	Obuku prošlo
1.	Sarajevo	12. – 14. 11. 2021.	53	39
2.	Teslić	17. – 19. 12. 2021.	40	21
3.	Banja Luka	21. – 23. 1. 2022.	60	48
4.	Tuzla	28. – 30. 1. 2022.	56	38
5.	Mostar	11. – 13. 2. 2022.	54	49
6.	Zenica	18. – 20. 2. 2022.	62	56
7.	Sarajevo (dodatni)	25. – 27. 3. 2022.	50	42
		Ukupno	375	293

Obuka „Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora“ i „Prekršajna i kaznena odgovornost u izbornom procesu“

683. U razdoblju od 4 do 15. srpnja 2022. održana je obuka članova općinskih i gradskih izbornih povjerenstava. Cilj obuke bio je upoznavanje članova izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica s izmjenama izbornoga zakonodavstva, mjerodavnostima izbornih povjerenstava, kao i upoznavanje s propisima iz područja izbornoga i kaznenoga zakonodavstva. Teme koje su obrađene tijekom obuke su „Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora“ i „Prekršajna i kaznena odgovornost u izbornom procesu“.

Tablica 49. Pregled obuka – Određivanje biračkog mjesta i kaznena i prekršajna odgovornost

R.B	Regionalni centar	Termin obuke	Broj prisutnih članova OIK/GIK
1.	Bihać	4. 7. 2022.	54
2.	Banja Luka	5. 7. 2022.	53
3.	Teslić	6. 7. 2022.	52
4.	Tuzla	7. – 8. 7. 2022.	105
5.	Mostar	11. – 12. 7. 2022.	85
6.	Sarajevo	13. – 15. 7. 2022.	123
		Ukupno	472

684. Predavači na obuci su bili članovi Središnjega izbornog povjerenstva te uposlenici Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Članovi Središnjega izbornog povjerenstva BiH izlagali su temu „Prekršajna i kaznena odgovornost u izbornom procesu“ u kojoj su sudjelovanje uzeli i tužitelji kantonalnih tužiteljstava iz Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zapadnohercegovačkog kantona, Srednjobosanskog kantona, Kantona Sarajevo, Kantona 10, Okružnog tužiteljstva iz Doboja, te iz Brčko distrikta BiH. Službenici Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH su predstavili temu „Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora“.

Obuka „Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora“ i „Prekršajna i kaznena odgovornost u izbornom procesu“

Obuka „Procedure rada na dan izbora i način izvješćivanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH“

685. U razdoblju od 29. 8. 2022. do 2. 9. 2022. godine, sukladno Planu i programu obvezne edukacije za provedbu Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, održana je obuka općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i Izbornoga povjerenstva Brčko distrikta BiH na temu „Procedure rada na dan izbora i način izvješćivanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH“. Predavači na obuci su bili članovi Središnjega izbornog povjerenstva BiH: Vanja Bjelica-Prutina, Željko Bakalar, Jovan Kalaba i dr. Ahmet Šantić, te uposlenici Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH: Mustafa Laković, Veljko Petrović, Mladen Vičević i Uma Isić. Obuka je realizirana regionalno, a sastojala se od teorijske i praktične obuke o procedurama glasovanja i brojanja glasova, te o načinu izvješćivanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Tablica 50. Pregled obuka „Procedure rada na dan izbora i način izvješćivanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH“

R.B	Regionalni centar	Termin obuke	Broj nazočnih članova OIP-a/GIP-a
1.	Bihać	29. 8. 2022.	48
2.	Banja Luka	30. 8. 2022.	56
3.	Teslić	31. 8. 2022.	48
4.	Tuzla	31. 8 – 2. 9. 2022.	103
5.	Mostar	29. – 30. 8. 2022.	80
6.	Sarajevo	31. 8. – 2. 9. 2022.	137
		Ukupno	472

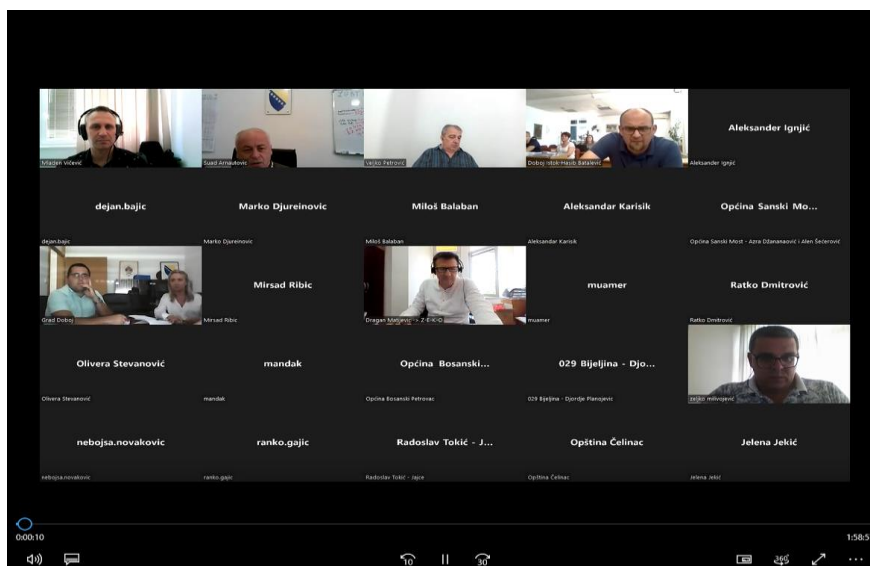
*Obuka „Procedure rada na dan izbora i način izvješćivanja
Središnjega izbornog povjerenstva BiH“*

Obuka kontrolora izbornih rezultata

686. Obuka kontrolora izbornih rezultata je provedena u suradnji s Misijom OESS-a BiH i provedena je u nekoliko etapa, a prije same obuke izrađeni su i potrebni podzakonski akti koji reguliraju navedeno područje: Instrukcija o obuci, testiranju i certificiranju kontrolora izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica,¹⁴⁹ Plan i program obuke kontrolora, kao i Priručnik za rad kontrolora izbornih povjerenstava.
687. Prvi dio obuke je proveden u razdoblju 5. – 7. 9. 2022. godine putem Zoom platforme. U navedenom terminu kontrolori izbornih rezultata su prošli obuku vezanu za procedure unosa i obrade izbornih rezultata, kao i procedure kod rješavanja validacijskih grešaka i generiranja zahtjeva za pravilno sjedinjavanje izbornih rezultata. Obuke su izvođene u skupinama od 37 do 39 sudionika u ukupno osam sesija. Svaka od ovih obuka je snimljena i jedan snimak je postavljen na YouTube kanal Središnjega izbornog povjerenstva BiH, u slučaju da je kontrolorima bilo potrebno podsjećanje na obrađenu materiju.¹⁵⁰
688. Drugi dio obuke je bio praktičan rad kontrolora. U razdoblju od 12. do 13. 9. 2022. godine kontrolori su putem aplikacija za unos izbornih rezultata trebali unijeti izborne rezultate za dva biračka mjesta, s obrazaca koji su im prethodno dostavljeni. Nakon unosa rezultata, kontrolori su trebali validirati rezultate i generirati zahtjeve za pravilno sjedinjavanje izbornih rezultata.
689. Treći dio obuke je bilo pismeno testiranje koje je provedeno regionalno u razdoblju od 19 do 23. 9. 2022. godine u Banjoj Luci, Tuzli, Mostaru i Sarajevu. Kako bi položili test, kontrolori su trebali točno odgovoriti na 7 od 10 pitanja.
690. Finalna faza ove obuke je bilo certificiranje kontrolora izbornih rezultata i ukupan broj certificiranih kontrolora izbornih rezultata je 279. Obuku su u cjelini proveli koordinatori za rad s OIP-om/GIP-om i Središnji birački popis (SBP) i koordinator za obuku i trening.

¹⁴⁹ „Službeni glasnik BiH“, broj 41/22

¹⁵⁰ Snimak dostupan na poveznici <https://www.youtube.com/watch?v=wtGyvr-dNsU>

Slika 15. Obuka kontrolora izbornih rezultata

Obuka osoblja Centara za birački popis

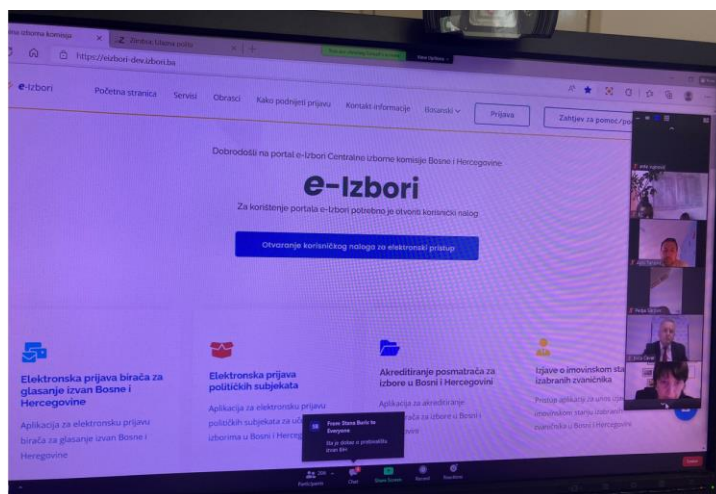
691. Od 5. do 14. 4. 2022. godine izvršena je obuka uposlenika centara za birački popis, koja je podrazumijevala organizacijsko-tehničku pripremu i provedbu obuke. Edukacijom su obuhvaćeni i obrađeni sljedeći sadržaji: Upoznavanje s važećim podzakonskim aktima i obvezama uposlenika centra za birački popis, te praktičan rad na aplikacijama koje se rabe u radu centra za birački popis. Aplikacija za pasivnu registraciju birača podrazumijeva obuku iz sljedećih tematskih područja: pretraga po registru birača; izlistavanje statističkih izvješća; rad na određivanju biračkih mjesta; ispis odluka o određivanju biračkih mjesta; raspoređivanje neraspoređenih birača; unos i obrada zahtjeva za određivanje biračke opcije raseljenih osoba; ažuriranje Središnjega biračkog popisa i dodjela biračkim mjestima (update base). Aplikacija za konsolidaciju Središnjega biračkog popisa (SBP) podrazumijeva obuku na temu označavanje umrlih na SBP-u (“*”); formiranje mobilnih timova; potpodjela biračkih mjesta. Također, obrađena je i tema uporabe programa za razmjenu elektroničke pošte – Webmail. Edukaciji je, iz 51 općine, nazočilo 65 polaznika, i to: 55 uposlenika Centra (37 pozvanih i 18 naknadno prijavljenih), 5 uposlenika Centra koji su iskazali potrebu za nazočnost obuci, i 5 članova OIP-a/GIP-a (3 predsjednika i 2 člana).

1.3. Ostale aktivnosti

Edukaciju o načinu elektroničkoga podnošenja prijave birača za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala „e-Izbori“

692. Dana 28. 4. 2022. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH je putem Zoom platforme održalo edukaciju o načinu elektroničkoga podnošenja prijave birača za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala „e-Izbori“. Zabilježeno je 216 pojedinačnih prijava za praćenje edukacije. Središnje izborno povjerenstvo BiH je putem obavijesti pozvalo udruge građana Bosne i Hercegovine u inozemstvu, osoblje diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine u inozemstvu, političke stranke i pojedince, medije i sve druge zainteresirane sudionike izbornoga procesa, koji se žele

upoznati s načinom podnošenja prijave za glasovanje birača izvan Bosne i Hercegovine putem portala „**e-Izbori**“ da se prijave za edukaciju. Elektronički način prijavljivanja birača za glasovanje izvan BiH je bio u primjeni od dana raspisivanja Općih izbora 2022. godine. Mrežna aplikacija „e-Izbori“ je razvijena uz podršku Misije OEES-a u Bosni i Hercegovini.

Slika 16. Portal "e-Izbori"

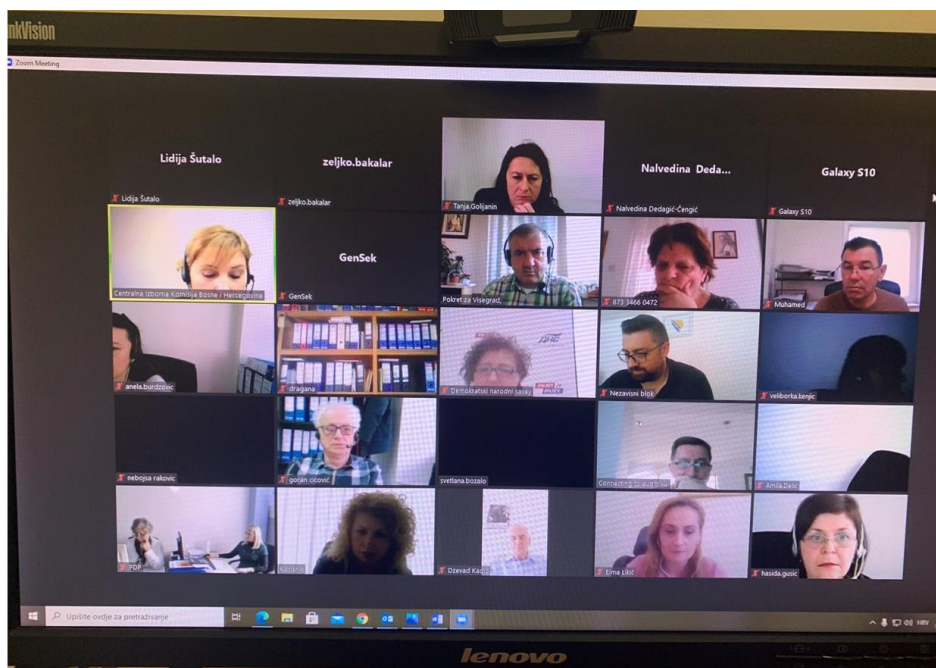
Edukacija za političke stranke

693. „**Financiranje političkih stranaka – izmjene i dopune podzakonskih akata**“ naziv je edukacije koju je Središnje izborno povjerenstvo BiH putem ZOOM platforme održalo 15. 3. 2022. godine za osobe odgovorne za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvješća i koja su ovlaštene za kontaktiranje sa Središnjim izbornim povjerenstvom BiH.

Središnje izborno povjerenstvo BiH je u siječnju 2022. godine usvojilo podzakonske akte iz područja financiranja političkih stranaka, kojim su izmijenjeni obrasci finansijskih izvješća, uređen postupak donošenja programa utroška sredstava i njegov sadržaj, te otvaranje posebnoga računa za financiranje izborne kampanje. Također, Središnje izborno povjerenstvo BiH je tijekom kontrole i revizije finansijskih izvješća, koje političke stranke podnose sukladno članku 12. Zakona o financiranju političkih stranaka i njenim podzakonskim aktima, utvrdilo da veliki broj stranaka prilikom izrade i podnošenja finansijskih izvješća pravi greške.

Cilj edukacije je bio da se osobama odgovornim za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvješća i koje su ovlaštene za kontaktiranje sa Središnjim izbornim povjerenstvom BiH omogući stjecanje, odnosno proširenje znanja o rokovima, sadržaju i načinu podnošenja finansijskih izvješća, izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvješćima političkih stranaka i Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvješćima političkih stranaka, načinu donošenja finansijskoga plana i programa utroška sredstava političke stranke, te postupku otvaranja i uporabe posebnoga računa za financiranje troškova izborne kampanje.

Edukaciji je nazočilo 59 osoba iz 43 političke stranke.

Slika 17. Edukacija osoba odgovornih za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvješća i koje su ovlaštene za kontaktiranje sa SIP-om BiH

Edukacija predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih promatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi

694. Središnje izborno povjerenstvo BiH je 8. i 9. kolovoza 2022. godine, u okviru priprema za održavanje Općih izbora, održalo edukaciju predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih promatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi. Tijekom edukacije detaljno je predstavljen način rada članova biračkih odbora i u tom smislu prava izbornih promatrača, kao i ispravan način podnošenja prigovora i žalbi, te uvjeti koji moraju biti ispunjeni kako bi se odobrio zahtjev za ponovno otvaranje vreća i brojanje glasova.

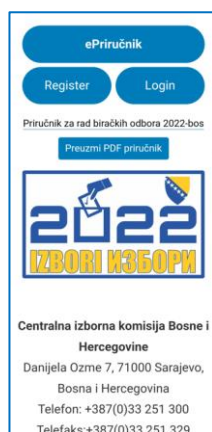
Ova dvodnevna edukacija 90 predstavnika ovjerenih političkih subjekata je bila prilika da se predstavi i nova aplikacija e-promatrači koja je kreirana u okviru portala e-Izbori. Aplikacija za registraciju promatrača je omogućila podnošenje, provjeru i ispis zahtjeva za akreditaciju promatrača uključujući učitavanje odgovarajuće dokumentacije podnositelja zahtjeva u elektroničkom obliku, čuvanje podataka i elektroničkih dokumenata u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, te obavještanje podnositelja zahtjeva putem portala e-Izbori i e-pošte.

Edukacija predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih promatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi

Edukativni materijali

695. U suradnji s Udrugom izbornih dužnosnika u BiH (UIDBiH) Središnje izborno povjerenstvo BiH je razvilo aplikaciju „eBirackiOdbor“ koja OIP-u/GIP-u može pomoći prilikom obuka biračkih odbora. Aplikacija koja je dostupna u Play store (trgovini) na mobilnim uređajima, namijenjena je prvenstveno članovima biračkih odbora, ali i svim ostalim sudionicima u izbornom procesu i služi kao podsjetnik na radnje koje birački odbor treba provoditi na dan uoči izbora i na dan izbora. Osmišljena je kao kombinacija videomaterijala i priručnika za rad biračkih odbora. Aplikacija je multimedijalna, i u njoj se nalazi službeni videomaterijal Središnjega izbornog povjerenstva BiH koji je uz kratka pojašnjenja dostupan prema kronološkim aktivnostima članova biračkih odbora.

Slika 18. Mobilna aplikacija „eBirackiOdbor“

696. Uz financijsku podršku Vijeća Europe tiskano je 10.000 primjeraka Priručnika za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku. “Priručnik za rad biračkih odbora sadrži detaljan opis i prikaz biračkog odbora na biračkom mjestu, te objašnjava ulogu, dužnosti i odgovornosti predsjednika i članova biračkih odbora i njihovih zamjenika, promatrača i drugih sudionika izbornog procesa, dan uoči izbora, na dan izbora i noć nakon izbora.”¹⁵¹ Priručnik se rabio za obuku biračkih odbora.

Slika 19. Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022.

¹⁵¹ Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022., Središnje izborno povjerenstvo BiH, 2022., str. 5.

697. Praktikum za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmijenjeno i dopunjeno izdanje) je tiskan u nakladi od 600 primjeraka na jezicima u službenoj uporabi u BiH uz financijsku podršku Međunarodne fondacije za izborne sustave (IFES). „Praktikum obrađuje postupak izbora, imenovanja i razrješenja izbornoga povjerenstva osnovne izborne jedinice, pa preko mjerodavnosti izbornoga povjerenstva, zaštite izbornoga prava, dolazi do izbornoga dana i unosa obrade i kontrole izbornih rezultata.“¹⁵²

Slika 20. Praktikum za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmijenjeno i dopunjeno izdanje)

698. Uz podršku Ambasade Republike Turske tiskan je Priručnik za izborne promatrače – Opći izbori 2022. godine, u nakladi od 2.000 primjeraka na jezicima u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku. Svrha Priručnika je zainteresiranim izbornim promatračima političkih subjekata, udruga građana i predstavnicima međunarodnih promatrača omogućiti da se upoznaju s postupkom akreditacije, kao uvjetom da bi pristupili i pratili rad tijela za provedbu izbora, te biračkim i drugim mjestima čiji rad žele promatrati. Nadalje, Priručnik sadrži najvažnije informacije o Općim izborima 2022. godine i dokumente, kao i upute za izborne promatrače za njihov rad, pristup informacijama i rezultatima izbora.¹⁵³

Slika 21. Priručnik za izborne promatrače – Opći izbori 2022.

699. Uz financijsku podršku Međunarodne fondacije za izborne sustave (IFES) tiskano je 600 primjeraka Priručnika za rad kontrolora izbornih rezultata na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku. Priručnik sadrži sve važne aspekte mjerodavnosti i opsega rada kontrolora izbornih rezultata, sukladno pozitivnom zakonodavstvu, tj. podzakonskim propisima Središnjega izbornog povjerenstva BiH. U njemu su opisane i

¹⁵² Praktikum za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmijenjeno i dopunjeno izdanje), Središnje izborno povjerenstvo BiH, 2022., str. 5.

¹⁵³ Priručnik za izborne promatrače – Opći izbori 2022., Središnje izborno povjerenstvo BiH, 2022., str. 3.

praktično prikazane funkcije kontrolora izbornih rezultata koji čine dio organizacijske strukture i mjerodavnosti tijela za provedbu izbora na lokalnoj razini (općinska i gradska izborna povjerenstva), kao i kontrolora u Glavnom centru za brojanje.

Slika 22. Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata

700. Uz financijsku podršku Ambasade Republike Turske tiskano je 2000 primjeraka Priručnika o radu Glavnog centra za brojanje na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku, srpskom jeziku i engleskom jeziku. Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje u Bosni i Hercegovini je namijenjen osoblju angažiranom u Glavnom centru za brojanje, akreditiranim promatračima političkih subjekata, udruga i međunarodnim promatračima, te predstavnicima medija, s ciljem da na sažet i pristupačan način omogući bolje razumijevanje složenih procesa koji se provode u različitim fazama rada u Glavnom centru za brojanje, kao i učinkovitijeg i efektivnijeg promatranja izbornih aktivnosti u Glavnom centru za brojanje¹⁵⁴.

Slika 23. Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje

701. Uz podršku Ambasade Republike Turske tiskano je 300 primjeraka Priručnika za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH koji su distribuirani u DKP BiH gdje je organizirano glasovanje birača za Opće izbore 2022. godine. “Priručnik sadrži detaljan prikaz rada biračkoga odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine, te objašnjava ulogu, dužnosti i odgovornosti predsjednika i članova biračkih odbora, njihovih zamjenika i promatrača na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine, s posebnim naglaskom na utvrđivanje broja omotnica s glasačkim listićima i načinom pakiranja izbornoga materijala.”¹⁵⁵

¹⁵⁴ Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje, Središnje izorno povjerenstvo BiH, 2022., str. 3.

¹⁵⁵ Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH, Središnje izorno povjerenstvo BiH, 2022., str. 5.

Slika 24. Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH

702. Pripremljen je videomaterijal „Rad biračkog odbora“ koji se rabi za obuku članova biračkih odbora; videomaterijal „Prava i obveze promatrača“ koji je namijenjen promatračima, kao podsjetnik na njihova prava i obveze tijekom promatranja izbornoga procesa. Pripremljen je videomaterijal „Najbitniji aspekti izbornoga procesa“ i upute za birača koji je slijep, nepismen, fizički nesposoban.¹⁵⁶
703. Središnje izborno povjerenstvo BiH izradilo je „Vodič za političke stranke o financiranju i financijskom izvješćivanju“ koji je namijenjen osobama odgovornim za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje financijskih izvješća i koje su ovlaštene za kontaktiranje sa Središnjim izbornim povjerenstvom BiH o podnošenju financijskih izvješća.¹⁵⁷ Vodič o financiranju i financijskom izvješćivanju političkih stranaka ima za cilj da političkim strankama pruži relevantne informacije o dozvoljenim i nedozvoljenim izvorima financiranja, načinu donošenja programa utroška sredstava za ostvarivanje ciljeva utvrđenih programom i statutom, načinima financiranja izborne kampanje, načinu podnošenja financijskih izvješća Središnjem izbornom povjerenstvu BiH i ustupanju financijskih izvješća na uvid javnosti. Vodič za političke stranke o financiranju i financijskom izvješćivanju” izrađen je u suradnji s Udrugom za borbu protiv korupcije „Transparency International u BiH“. Prilikom promocije Vodič je distribuiran političkim strankama, a održana je i edukacija za političke stranke.

Slika 25. Vodič za političke stranke o financiranju i financijskom izvješćivanju

¹⁵⁶ Videomaterijali dostupni na <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=3&CategoryID=1247>

¹⁵⁷ Gušić, H., Tošović, S., Zukić, D. (2022) *Vodič za političke stranke o financiranju i financijskom izvješćivanju*. Sarajevo: Središnje izborno povjerenstvo BiH.

Edukacije i izgradnja kapaciteta mladih pravnika angažiranih u radnoj skupini „Mladi pravnici za bolje izbore u BiH” koalicije „Pod lupom”

704. U svrhu edukacije i izgradnje kapaciteta mladih pravnika angažiranih u radnoj skupini „Mladi pravnici za bolje izbore u BiH” su u studijskoj posjeti Središnjem izbornom povjerenstvu BiH bili mladi pravnici koalicije „Pod lupom”. Cilj posjete je bio upoznavanje s organizacijom rada i mjerodavnostima Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Kroz prezentaciju je predstavljeno Središnje izborni povjerenstvo BiH, njegova povijest, način imenovanja, organizacija rada i mjerodavnosti s fokusom na područje zaštite izbornoga prava. Središnje izborni povjerenstvo BiH je studijskom posjetom i predavanjem dalo punu podršku koaliciji „Pod lupom“ i njenim nastojanjima da osim promatranja izbora provodi i aktivnost izgradnje kapaciteta mladih u područja izbora. Opredjeljenje Središnjega izbornog povjerenstva BiH je da suradnju s nevladinim organizacijama podigne na višu razinu i da je konkretizira kroz razne aktivnosti kao što je bila i ova.

Edukacija mladih pravnika

Studijska posjeta mladih političkih vođa Središnjem izbornom povjerenstvu BiH

705. U okviru obuke „Uči, misli i djeluj!” za omladinske političke vođe koju provodi Institut za razvoj mladih KULT dana 6. travnja 2022. godine organizirana je studijska posjeta mladih političkih lidera Središnjem izbornom povjerenstvu BiH. Cilj posjete je bio upoznavanje s organizacijom rada i mjerodavnostima Središnjega izbornog povjerenstva BiH s naglaskom na izborni proces. Kroz prezentaciju je predstavljeno Središnje izborni povjerenstvo BiH, njegova povijest, način imenovanja, organizacija rada i mjerodavnosti s fokusom na aktualno izborni zakonodavstvo u BiH. Središnje izborni povjerenstvo BiH je ovom studijskom posjetom i predavanjem dalo punu podršku organizaciji Instituta za razvoj mladih KULT i njenim nastojanjima u izgradnji kapaciteta mladih u područja izbora. Opredjeljenje Središnjega izbornog povjerenstva BiH je da dosadašnju suradnju s nevladinim organizacijama podigne na višu razinu i da je konkretizira kroz razne aktivnosti.

Studijska posjeta mladih političkih lidera SIP BiH

Predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici

706. Dana, 15. 12. 2022. godine u Centru za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstva BiH održano je interaktivno predavanje za skupinu od 40 studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici predvođene izvanrednom profesoricom i predstojnicom Katedre za državno i međunarodno javno pravo prof. dr. Mašom Alijević. Tema predavanja je bila “Izbori: zakonodavstvo, proces, institucije”. Uvodno izlaganje je održala dr. Irena Hadžiabdić, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH, a Marijana Žuljević, voditeljica Odsjeka za izbore je prezentirala karakteristike izbornog sustava i procesa u Bosni i Hercegovini. Bila je ovo i prilika da Središnje izborno povjerenstvo BiH i na ovaj način promovira značaj učešća mladih na izborima. Središnje izborno povjerenstvo BiH uvijek sa zadovoljstvom organizira prigodne događaje za mlade iz BiH koji žele stjecati znanja i iskustva u svezi s izbornim sustavom i izbornim procesom u Bosni i Hercegovini.

Predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici

1.4. Postizborna konferencija “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”, Sarajevo, 15. – 16. lipnja 2023. godine

707. Središnje izborno povjerenstvo BiH je uz financijsku podršku Vijeća Europe i Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini, a uz logističku podršku Udruga izbornih dužnosnika u Bosni i

Hercegovini (UIDBiH) organiziralo Postizbornu konferenciju “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije” koja je održana 15. i 16. lipnja 2023. godine u Sarajevu.

708. Konferencija koja je imala za cilj analizu svih aspekta izbornoga procesa 2022. godine i diskusija o trenutnim izazovima i budućim koracima za unaprjeđenje izbornoga procesa je okupila više od 200 sudionika – predstavnika općinskih/gradskih izbornih povjerenstava iz 143 općine/grada u BiH, izborne stručnjake iz zemlje i inozemstva uključujući predstavnike Vijeća Europe, OESS-a BiH, OESS-a/ODIHR-a, Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (PACE), Izaslanstva Europske unije, Međunarodne fondacije za izborne sustave (IFES), Ureda Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu (OHR), ambasada akreditiranih u BiH, predstavnike nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini i medija.
709. Sudionici Konferencije su prihvatili izvješće dr. Suada Arnautovića, predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva BiH, u svezi s analizom izbornoga procesa „Opći izbori 2022. godine“ i ocjenu da su protekli Opći izbori koji su održani u listopadu 2022. godine u tehničkom smislu dobro organizirani i uspješno provedeni sukladno Izbornom zakonu BiH i podzakonskim aktima.
710. Tijekom konferencije predstavljena je edicija “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022.” koja obuhvaća: Izvještaj o radu Glavnog centra za brojanje, Analizu nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori, Praksa Suda BiH po izjavljenim žalbama na odluke SIP-a BiH, Izvještaj o radu Glavne kontrole izbornih rezultata i pripremu i provedbu izbora od strane izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica. Sve publikacije koje su objavljene u okviru edicije su dostupne na mrežnoj stranici www.izbori.ba.¹⁵⁸
711. Nadalje, prezentirani su nalazi monitoringa Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini u pogledu odgovora kaznenopravnog sustava na slučajeve izborne prevare u svezi s Općim izborima u BiH u 2022. godini kao i preporuke s održanih radionica za tužitelje i ovlaštene službene osobe policijskih agencija u BiH pod nazivom “Učinkovite istrage i procesuiranje kaznenih djela koja ugrožavaju ispravnost i integritet izbora”.
712. Sudionicima konferencije su prezentirane preporuke Završnog izvješća ODIHR-ove izborne promatračke misije za Opće izbore 2022. godine u BiH kao i preporuke Izvješća o promatranju Općih izbora u BiH 2022. godine promatračke misije Parlamentarne skupštine Vijeća Europe.
713. Drugog dana konferencije održane su radionice s fokusom na konkretne teme i to: prijedlozi za izmjene izbornoga zakonodavstva, prijedlozi za usvajanje paketa integriteta izbornoga procesa (uvođenje novih tehnologija u izborni proces) i rješavanje izbornih sporova – prijedlozi za unaprjeđenje.
714. Kao završni dokument konferencije “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije” su usvojeni Zaključci koje će Središnje izorno povjerenstvo BiH naknadno objaviti kroz posebnu publikaciju posvećenu postizbornoj konferenciji “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”.
715. Na konferenciji su uručena i priznanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH članovima i uposlenicima izborne administracije, zaslužnim pojedincima iz međunarodnih i domaćih

¹⁵⁸ <https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

organizacija, državnim institucijama za njihov dosadašnji angažman kao i angažman prilikom provedbe Općih izbora 2022. godine.

716. Video snimak postizborne konferencije je dostupan na YouTube kanalu Središnjega izbornog povjerenstva BiH https://www.youtube.com/watch?v=7_RPm2eTOYA.

Sudionici postizborne konferencije "Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije"

717. U sklopu konferencije tvrtka Smartmatic je predstavila i demonstrirala tehničku opremu koja se rabi na izborima: uređaj za elektroničku identifikaciju birača; skener i stroj za elektroničko glasovanje. Javni poziv je bio upućen svim zainteresiranim tvrtkama, a izravno je pozvano 7 tvrtki, međutim na poziv se odazvala samo tvrtka Smartmatic.

Oprema za elektroničku identifikaciju birača, elektroničko glasovanje i skeniranje glasačkih listića

Postizborna konferencija "Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije"

2. Zaključna razmatranja

718. Aktivnosti iz djelokruga rada Centra za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstva BiH obuhvatile su: promociju inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora, redovite obuke izborne administracije sukladno Planu i programu edukacije tijela za provedbu izbora za 2022. godinu, "Obuka novoimenovanih članova izbornih povjerenstava", "Obuka kontrolora izbornih rezultata", obuku izborne administracije iz područja cyber sigurnosti te trening trenera biračkih odbora čija organizacija je započeta u 2021. godini i nastavljena u 2022. godini; obuka „Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora“ i „Prekršajna i kaznena odgovornost u izbornom procesu“, obuka „Procedure rada na dan izbora i način izvješćivanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH“, edukacija uposlenih u centrima za birački popis, edukaciju o načinu elektroničkog podnošenja prijava birača za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala „e-Izbori“, edukacija predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih promatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi, edukacije i izgradnja kapaciteta mladih pravnika angažiranih u radnoj skupini „Mladi pravници za bolje izbore u BiH“ koalicije „Pod lupom“, studijsku posjetu mladih političkih vođa Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici i organizaciju postizborne konferencije "Opći izbori 2022. – izazovi i naučene lekcije".

V. DIO - MEĐUNARODNA SURADNJA, SEMINARI I EDUKACIJE

1. Sudjelovanje u promatračkim misijama, međunarodnim konferencijama i seminarima

719. Na poziv Državnog ureda za izbore Mađarske predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH dr. Suad Arnautović je u svojstvu promatrača promatrao izborni proces na parlamentarnim izborima u Mađarskoj održanim u nedjelju, 3. travnja 2022. godine. Promatranje izbora je imalo za cilj povećanje razumijevanja različitih izbornih sustava i primjenjivanje najboljih praksi na izborima u Bosni i Hercegovini. Tijekom boravka u Mađarskoj predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH se sastao s dr. Attila Nagy, predsjednikom Državnog izbornog ureda Mađarske i dr. Téglási András, predsjedateljem Državnoga izbornog povjerenstva Mađarske.

Delegacija SIP BiH sa predstavnicima Državnog izbornog ureda Mađarske

720. Na poziv Republičkog izbornog povjerenstva Republike Srbije u razdoblju od 1. – 4. travnja 2022. godine članice Središnjega izbornog povjerenstvo BiH dr. Irena Hadžiabdić i gđa. Vanja Bjelica-Prutina, promatrale su izbore u Republici Srbiji za izbor predsjednika Republike, narodne poslanike i lokalne odbornike održane u nedjelju, 3. travnja 2022. godine. Promatranje izbora je imalo za cilj povećanje razumijevanja različitih izbornih sustava i primjenjivanje najboljih praksi na izborima u Bosni i Hercegovini. Članice Središnjega izbornog povjerenstva BiH su se sastale s predstavnicima Republičkoga izbornog povjerenstva Srbije: predsjednikom Vladimirom Dimitrijevićem, zamjenikom predsjednika Markom Jankovićem i članicom Draganom Odović kao i s gospođom Marijom Drobnjak, predstavnicom Tajništva. Također, održan je i sastanak sa Nj. E. Aidom Smajić, ambasadoricom Bosne i Hercegovine u Republici Srbiji i prvim savjetnikom Oliverom Marićem.

Članice SIP-a BiH u posjeti Republičkom izbornom povjerenstvu Srbije i Ambasadi BiH u Beogradu

721. Na poziv Državnog izbornog povjerenstva Republike Slovenije tročlano izaslanstvo Središnjega izbornog povjerenstva BiH u sastavu: dr. Irena Hadžiabdić, Vlado Rogić i Jovan Kalaba promatralo je parlamentarne izbore u Republici Sloveniji koji su održani 24. travnja 2022. godine, što je bila prilika za razumijevanje različitih izbornih sustava i primjenjivanje najboljih praksi na izborima u Bosni i Hercegovini. Promatračko izaslanstvo iz BiH je posebno bilo zainteresirano za organizaciju prijevremenog (ranog) glasovanja, obzirom da takva mogućnost postoji u Republici Sloveniji. Izaslanstvo Središnjega izbornog povjerenstva BiH nazočilo je u Brdu kod Kranja radnom sastanku predstavnika državnih izbornih povjerenstava Republike Hrvatske, Republike Sjeverne Makedonije i Republike Latvije s Državnim izbornim povjerenstvom Republike Slovenije.

Na temelju odluke Središnjega izbornog povjerenstva BiH od 10. 3. 2022. godine, dana 25. travnja 2022. godine članovi SIP-a BiH dr. Hadžiabdić, gosp. Rogić i gosp. Kalaba nazočili su uništavanju sita koje sadrži vodeni žig uporabljen za proizvodnju papira za tiskanje glasačkih listića za Opće izbore 2018. godine, a koje je čuvano kod „Radeče papir nova“ d.o.o. Radeče. Sito je uništeno žarenjem pomoću otvorenoga plamena, o tome je izrađen zapisnik i osigurana je video i fotografska dokumentacija uništenja sita.

Izaslanstvo SIP-a BiH u Sloveniji

Uništenje sita u fabrici „Radeče papir nova“

722. Na poziv Središnjega izbornog povjerenstva Gruzije uposleni Tajništva SIP-a BiH su 26. i 27. listopada 2022. godine sudjelovali na 10. godišnjem sastanku tijela za provedbu izbora, koji je održan u Kakheti regiji, Gruzija.
723. Na poziv bivše Udruge izbornih dužnosnika Europe (ACEEEO), Središnje izorno povjerenstvo BiH je sudjelovalo na prvom sastanku o uspostavi nove Europske izborne organizaciji, koji je održan 19. listopada 2022. godine u online okruženju.

2. Suradnja s Vijećem Europe

724. U razdoblju 5. – 6. svibnja 2022 u Tarčinu, Hadžići je održana dvodnevna tematska diskusija po pitanju razmjene informacija o uzrocima, manifestacijama i posljedicama govora mržnje u Bosni i Hercegovini koju je implementiralo Vijeće Europe, a zajednički su financirali Europska unija i Vijeća Europe. Ovoj tematskoj diskusiji je u ime Središnjega izbornog povjerenstva BiH nazočila gđa. Vanja Bjelica-Prutina, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Definicija i fenomenologija “govora mržnje” na međunarodnoj razini s posebnim fokusom na Europsko povjerenstvo protiv rasizma i netolerancije (ECRI), zakonodavstvo i postojeće prakse o govoru mržnje u Bosni i Hercegovini, ključni akteri i prilike za djelovanje u područja suzbijanja govora, bile su samo neke od tema diskusije. Predstavljena je i metodologija Vijeća Europe za mapiranje govora mržnje.

Članica SIP-a BiH na radionici u Tarčinu

Konferencija “Odgovor sektora kaznenoga pravosuđa na prijetnje ispravnosti i integritetu izbora”

725. U organizaciji Ureda Vijeća Europe u Sarajevu i Misije OEES-a u BiH na Ilidži je 24. – 25. lipnja 2022. godine održana dvodnevna konferencija “Odgovor sektora kaznenoga pravosuđa na prijetnje ispravnosti i integritetu izbora”. Prvi put u Bosni i Hercegovini raspravu o “izbornim prevarama” su vodili stručnjaci iz pravosudnih institucija, policijskih agencija i Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Cilj konferencije je bio

rasprava o funkcionalnoj koordinaciji između pravosudnih institucija, policijskih agencija i tijela za provedbu izbora, kao i rasprava o istragama i kaznenim gonjenjima u svezi sa izbornim prevarama.

Kao rezultat konferencije usvojeni su zaključci od kojih izdvajamo: potrebno je imenovati kontakt osobe u svim tužiteljstvima i policijskim agencijama za komunikaciju i suradnju sa Središnjim izbornim povjerenstvom BiH, tužiteljstva u BiH će sa mjerodavnim policijskim agencijama, a kroz rad operativnih foruma za suradnju održati sastanak i napraviti plan proaktivnog djelovanja i aktivnosti koje će se provoditi kako bi se osigurao adekvatan odgovor na eventualne zlouporabe tijekom izbornoga procesa, predlaže se i održavanje posebnog sastanka Strateškog foruma za suradnju tužiteljstava i policijskih agencija na kojem će se razmatrati sva aktualna pitanja iz ovoga područja i predložiti konkretne mjere i aktivnosti na strateškoj razini.

Središnje izborno povjerenstvo BiH predstavljali su dr. Suad Arnautović, predsjednik i Vanja Bjelica-Prutina, članica.

Konferencija "Odgovor sektora kaznenog pravosuđa na prijetnje ispravnosti i integritetu izbora"

Trening trenera izbornih povjerenstvo

726. U okviru zajedničkog projekta Vijeća Europe i Središnjega izborne povjerenstva BiH pod nazivom "Trening trenera izbornih povjerenstvo" u Sarajevu, Tesliću, Banjoj Luci, Brčko distriktu BiH, Mostaru i Zenici organizirane su obuke za članove općinskih/gradskih izbornih povjerenstvo u BiH. Vijeće Europe je ovu aktivnost realiziralo u okviru svog projekta "Podrška jačanju integriteta i inkluzivnosti izbornoga procesa", a konkretna obuka je rezultirala uvećanjem fonda visokostručnih kadrova odnosno trenera izborne administracije u Bosni i Hercegovini, prije svega biračkih odbora (*vidjeti više u IV. DIO – Aktivnosti Centra za edukaciju Središnjega izbornog povjerenstvo BiH*).

3. Suradnja s Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS BiH) i OESS/ODIHR

727. Dana, 27. 4. 2022. godine potpisan je Memorandum o razumijevanju između Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Misije OESS-a u Bosni i Hercegovini. Memorandum su potpisali dr. Suad Arnautović, predsjednik SIP-a BiH, i ambasadorica Kathleen Kavalec, voditeljica Misije OESS-a u BiH. Potpisivanjem Memoranduma, Misija OESS-a u BiH nastavlja pružati pomoć Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u pribavljanju stručnih mišljenja i stavova relevantnih međunarodnih organizacija (uključujući Venecijansko povjerenstvo Vijeća Europe i Ured OESS-a za demokratske institucije i ljudska prava)

o svim pitanjima koja su u mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Memorandum omogućava i provedbu projekata u cilju unaprjeđenja izbornoga procesa kao i unaprjeđenja u domeni ispunjenja ostalih odgovornosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Suradnja Središnjega izbornog povjerenstva BiH i Misije OESS-a u BiH faktički postoji sve vrijeme od uspostavljanja Središnjega izbornog povjerenstva BiH do danas.

Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju s Misijom OESS-a u BiH

728. Na poziv OESS/ODIHR-a u razdoblju 17. – 18. svibnja 2022. godine članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH nazočila je regionalnoj radionici “Regionalna perspektiva o online izornoj kampanji – Izazovi i mogućnosti za izborni integritet (A Regional Perspective on Online Election Campaigning - Challenges and Opportunities for Electoral Integrity)”. Radionica je održana u Podgorici, a domaćini su bili OESS/ODIHR i Misija OESS –a u Crnoj Gori. Konferencija je okupila predstavnike relevantnih državnih Institucija i tijela za provedbu izbora, članove radnih skupina za reformu izbornoga zakonodavstva, medija i regulatora zaštite podataka i organizacija civilnoga društva iz Zapadnog Balkana, izborne stručnjake iz ODIHR-a kako bi podijelili znanje o utjecaju *online* kampanje na izborni integritet i pristupe za reguliranje i opservaciju *online* kampanje.

Članica Središnjega izbornog povjerenstvo BiH dr. Irena Hadžiabdić je, na sesiji posvećenj slobodi govora nasuprot netolerantnog jezika i diskriminacije tijekom izbora, govorila o zakonskim rješenjima u BiH koja se odnose na jezik mržnje, sankcijama i izazovima u implementaciji Izbornoga zakona BiH.

Radionica “Regionalna perspektiva o online izornoj kampanji – Izazovi i mogućnosti za izborni integritet”

729. Dana, 28. srpnja 2022. godine dr. Irena Hadžiabdić, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH, sudjelovala je na manifestaciji “Validacijska radionica za procjenu ravnopravnosti spolova u političkom životu BiH” koju su u sklopu procesa izrade procjene rodne ravnopravnosti u političkom životu u BiH, sprovele Agencija za ravnopravnost spolova BiH i Misija OESS-a u BiH, uz tehničku i stručnu podršku ODIHR-a. Radionica je održana u Sarajevu.
730. Predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH dr. Suad Arnautović i članica dr. Irena Hadžiabdić su na poziv eksternog evaluatora projekta Podrška izbornim reformama na Zapadnom Balkanu sudjelovali u procjeni projekta. Sastanak s evaluatorom održan je 28. listopada 2022. godine u *online* okruženju.
731. U razdoblju 20. – 21. rujna 2022. izaslanstvo Središnjega izbornog povjerenstva BiH, kojeg su činili predsjednik dr. Suad Arnautović i članovi dr. Irena Hadžiabdić i Željko Bakalar, boravilo je u Tirani na dvodnevnoj radionici „Regionalne perspektive za elektroničku identifikaciju birača – izazovi i dobre prakse“ koju je organizirao OESS-ov Ured za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) u okviru OESS/ODIHR-ovog projekta „Podrška izbornim reformama na Zapadnom Balkanu“. Izaslanstvo Središnjega izbornog povjerenstva BiH je boravak u Tirani iskoristilo za održavanje sastanaka s predsjednicima državnih izbornih povjerenstava iz zemalja Zapadnog Balkana kao i sa stručnjacima OESS/ODIHR-a za izbore. Na poziv predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva Albanije Ilirjana Celibashija izaslanstvo Središnjega izbornog povjerenstva BiH obišlo je i sjedište Središnjega izbornog povjerenstva Albanije.

Radionica

“Regionalne perspektive za elektroničku identifikaciju birača – izazovi i dobre prakse“

4. Suradnja s Međunarodnom fondacijom za izborne sustave (IFES)

732. U razdoblju 19. – 20. svibnja 2022. godine dvije predstavnice Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH su na poziv Međunarodne fondacije za izborne sustave (IFES), nazočile događaju pokretanja „Regionalne europske mreže za osnaživanje žena na izborima (RENEWÉ)“, koji se održao u Pragu, Republika Češka. Ovaj događaj dio je programa jačanja regionalne izborne administracije i političkih procesa (REAPPS II), osmišljenog uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), kako bi se

pozabavili zajedničkim izazovima demokratskoj otpornosti u društvima srednje i istočne Europe i Euroazije.

RENEWWE je nova mreža koju je pokrenuo Regionalni ured za Europu kako bi promovirao osnaživanje žena u izbornoj administraciji kroz razmjenu iskustava, mentorstvo i radionice vođene potražnjom o temama kao što su jačanje ženskih leaderskih vještina, zaštita od rodnih napada na internetu i borba protiv rodno pristranih stereotipa. Dvodnevni događaj bio je posvećen rješavanju ključnih izazova s kojima se žene na razini Tajništva tijela za provedbu izbora suočavaju, kao i komponentama izgradnje kapaciteta i vještina.

733. Na poziv Međunarodne fondacije za izborne sustave (IFES) ureda za Europu u razdoblju 26. – 27. rujna 2022. godine uposleni Službe za reviziju financiranja političkih stranaka sudjelovali su na Radionici o digitalnim rješenjima u financijskom izvješćivanju, reviziji i objavi, koja je održana u Pragu, Republika Češka.
734. Uposleni Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH su na poziv IFES-a sudjelovali na radionici o alatima društvenih medija i strategijama za upravljanje izborima, koja je održana 28. rujna 2022. godine u *online* okruženju.
735. Dana 14. lipnja 2022. godine Međunarodna fondacije za izborne sustave (IFES) sa sjedištem u Washingtonu DC je dr. Ireni Hadžiabdić, članici Središnjega izbornog povjerenstva BiH dodijelila godišnje priznanje Joe C. Baxter za izuzetnu posvećenost: svakom segmentu izbornoga procesa, transparentnosti izbornoga procesa i unaprjeđenju izbornoga procesa. Prema ocjeni IFES-a dr. Hadžiabdić je svojim osobnim i profesionalnim angažmanom i odnosom bila primjer izornoj administraciji u svojoj zemlji i cijelom svijetu. Ranije su, pored ostalih, priznanje Joe C. Baxter dobili: Tamar Zhvania, predsjedateljica Središnjega izbornog povjerenstva Gruzije, Chafik Sarsar, predsjednik Izbornoga povjerenstva Tunisa, dr. Christiana Thorpe, bivša članica izbornoga povjerenstva i predsjedateljica Državnog izbornog povjerenstva Sjeverne Sjeverne Leone i dr. Kwadwo Afari-Gyan, bivši predsjedatelj Izbornoga povjerenstva Gane. IFES je 2022. godine obilježio 35 godina postojanja, u kojima je gradila kapacitete državnih izbornih povjerenstava u više od 145 država svijeta u segmentu edukacije birača.

Dr. Irena Hadžiabdić na dodjeli nagrade Joe C. Baxter

5. Suradnja sa Svjetskim udrugom izbornih tijela (Association of World Election Bodies, A-WEB)

736. Središnje izborno povjerenstvo BiH je član Svjetske udruge izbornih tijela od njenoga utemeljenja 2013. godine.
- Deseti sastanak Izvršnog odbora Svjetske udruge izbornih tijela (A-WEB) održan je u pisanoj formi od 3. ožujka do 29. travnja 2022. godine uz nazočnost većine članova. Sastanci se održavaju u pisanom formatu od 2020. zbog pandemije COVID-19. Dnevni red je obuhvatio 18 tema uključujući plan za 5. sastanak Generalne skupštine, odobravanje privremenog članstva Državnog izbornog ureda Mađarske; procedure za imenovanje sljedećeg generalnog tajnika i procedure apliciranja za sljedećeg potpredsjednika i nove članove Izvršnog odbora. Zbog pandemije COVID-19 svi članovi trenutnog Izvršnog odbora su služili jednu dodatnu godinu.
737. U razdoblju 18. – 20. listopada 2022. u Cape Town (Južna Afrika) održan je izvanredni sastanak Izvršnog odbora A-WEB –a; 19. listopada održana je 5. Generalna skupština A-WEB, a 20. listopada 2022. godine organizirana je međunarodna konferencija na temu „Zaštita tijela za upravljanje izborima u doba globalne demokratske recesije“ (Safeguarding Election Management Bodies in the Age of Global Democratic Recession). Domaćin navedenih događaja bilo je Izborno povjerenstvo Južne Afrike. U ime Središnjega izbornog povjerenstva BiH na ovim manifestacijama je sudjelovala dr. Irena Hadžiabdić, članica.

Suradnja s Europskom udrugom izbornih dužnosnika (ACEEEO)

738. Europska udruga izbornih dužnosnika (Association of European Election Officials - ACEEEO) je nakon 31 godinu rada i postojanja raspuštena i prestala s radom 17. ožujka 2022. godine iz razloga što se članovi ove Udruge nisu mogli usuglasiti o isključenju ili o suspenziji članova Rusije i Bjelorusije, odnosno središnjih izbornih povjerenstava ove dvije države, a u svezi s ratom u Ukrajini.
- Prema povelji ACEEEO-a dvotrećinska većina je potrebna za isključenje, odnosno suspenziju. Prva runda glasovanja o isključenju je bila nevažeća jer je samo polovina članica mogla glasovati. U drugoj rundi glasovanja za suspenziju očekivana većina ponovno nije osigurana stoga je raspuštanje Udruge bilo jedina opcija.¹⁵⁹

6. Testni projekt podrške EU Središnjem izbornom povjerenstvu BiH

739. Tijekom 2022. godine nastavljene su aktivnosti na pripremi testnog projekta koji će biti realiziran u 2023. godine u 10 općina/gradova na 165 biračkih mjesta. Pilot projekt se realizira u suradnji s Izaslanstvom Europske unije u BiH (DEU) i Agencijom za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA). Stručnjaci EU su pripremili opis projekta i tehničke specifikacije na koji je Središnje izborno povjerenstvo BiH dalo suglasnost. Tijekom provedbe pilot projekta na biračkim mjestima će biti testirana uporaba elektroničkoga sustava za identifikaciju birača putem

¹⁵⁹ Poruka Zsolt Szolnoki, generalnog tajnika ACEEEO <https://aceeeo.org/en/news/message-aceeeo-secretary-general-zsolt-szolnoki>

otiska prsta i brzi prijenos rezultata izbora s biračkoga mjesta do Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

740. Dana, 27. veljače 2023. godine ozvaničen je početak “Testnog projekta podrške EU Središnjem izbornom povjerenstvu BiH”.

Ovaj testni projekt predstavlja značajnu novinu u izbornom procesu jer državljani Bosne i Hercegovine još od 2009. godine imaju biometrijske dokumente što znači da baze podataka koje održava Agencija za identifikacijske dokumente, evidencije i razmjenu podataka (IDDEEA) mogu biti uporabljene za identifikaciju birača na biračkom mjestu prije procesa glasovanja čime bi se spriječile zlouporabe identiteta birača i glasovanje u ime drugih osoba.

741. Na dan testnih izbora putem elektroničkoga sustava identifikacije birača vršit će se brza i učinkovita pretraga zapisa otisaka prstiju, odnosno biometrijskih predložaka koji se kreiraju iz dobivenih otisaka prstiju čime je onemogućeno da jedan birač glasuje dva puta ili glasuje umjesto nekog drugog birača.

Druga novina u izbornom procesu, koja će biti testirana na testnim izborima, je *online* unos i brzi prijenos izbornih rezultata s biračkog mjesta do Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Izravan (*online*) unos rezultata s pojedinih biračkih mjesta putem *online* mrežne aplikacije bio bi vrlo značajan novi korak u uporabi digitalnih tehnologija u radu SIP-a BiH. Ovaj pristup bi ubrzao način na koji OIP/GIP prikuplja rezultate i dostavlja ih SIP-u BiH, čime će biti ubrzana objava prvih neslužbenih podataka o izbornim rezultatima s biračkih mjesta koja su *online* povezana s glavnim centrom za brojanje SIP-a BiH u Sarajevo čime bi ih SIP BiH mogao objaviti u najkraćem roku. Istovremeno, smanjit će se broj pogrešaka pri validaciji unesenih podataka.

742. Izaslanstvo Europske unije u BiH provelo je tendersku proceduru nabavke usluga hardvera i softvera za ovaj projekt te nabavka opreme i izrada odgovarajućih programa je tijeku.

7. Suradnja s WEM-International

743. Na zahtjev WEM-International (Žene u izbornim tijelima – International) dva državna službenika Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH imenovana su kao kontakt osobe s WEM-International.¹⁶⁰

744. WEM-International koji su utemeljila izborna tijela u cijelom svijetu ima za cilj uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca na svim razinama tijela za provedbu izbora, a posebno na vodećim pozicijama. WEM obrazuje i stvara prilike; osnažuje žene i izaziva stereotipove; olakšava pristup najboljoj praksi, istraživanju i tehnologiji, a tijelima za provedbu izbora, poslovanje i akademiju olakšava umrežavanje, unaprjeđuje promjene kroz zakone i politike, razvija i održava jedinstveni resursni centar.

¹⁶⁰ <http://wem.international>

8. Ostale aktivnosti

Radionice, konferencije, seminari

745. Na poziv NVO „Akademija za žene“ tadašnji predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH Željko Bakalar je sudjelovao u radu konferencije „Politička pismenost mladih u BiH“ koja je održana 2. veljače 2022. godine u Sarajevu.
746. Dana 8. veljače 2022. godine dr. Suad Arnautović i stručni savjetnik za odnose s javnošću sudjelovali su u radu radionice o dezinformacijama koju su organizirali Ured Vlade Velike Britanije i Britanska ambasada.
747. Na poziv NVO Perpetum mobile – Institut za razvoj mladih i zajednice, dr. Irena Hadžiabdić, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH je 12. veljače 2022. godine u Tuzli održala predavanje na Akademiji za političke vođe u BiH na temu „Uloga Središnjega izbornog povjerenstva BiH u izmjeni izbornoga zakonodavstva.“
748. Na poziv UN Women GEF projekta predstavnica Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH je dana 15. studenoga 2022. godine sudjelovala na događaju “Predstavljanje EU Indeksa: Zajedno prema punoj ravnopravnosti žena i muškaraca u BiH”, na kojem je predstavljeno izvješće “*Na putu ka Indeksu rodne ravnopravnosti, Bosna i Hercegovina 2022.*”
749. Dana, 21. lipnja 2022. godine, po ovlaštenju predsjednika, Vanja Bjelica-Prutina, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH, u Domu Ujedinjenih naroda u Sarajevu u ime Središnjega izbornog povjerenstva BiH potpisala je zajedničku izjavu “**Zajedno protiv govora mržnje**”. Osim Središnjega izbornog povjerenstva BiH izjavu su potpisali predstavnici Regulatorne agencije za komunikacije BiH, Agencije za ravnopravnost spolova BiH i Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH. Institucije potpisnice izjave su potvrdile predanost i odlučnost da se bore i osude sve oblike govora mržnje, na bilo kojem temelju, sukladno njihovim mjerodavnostima i međunarodnim normama i standardima ljudskih prava. U izjavi je izražena predanost jačanju međusobne suradnje, te je istaknuto opredjeljenje za suradnju sa organizacijama civilnog društva, kako bi se podigla svijest o govoru mržnje i njegovim posljedicama i kako bi se ujedinile snage u sprečavanju i borbi protiv govora mržnje.
750. Dana, 1. rujna 2022. godine članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH dr. Irena Hadžiabdić je sudjelovala na Konzultativnom sastanku s predstavnicima Udruge osoba sa invaliditetom (OSI) koji je organizirala Misija OESS-a u BiH u suradnji s Caritasom Bosne i Hercegovine. Teme sastanka su bile ravnopravan pristup izborima za osobe s invaliditetom. Razgovarano je o nekoliko važnih pitanja koja su ključna za osobe s invaliditetom u svezi s potrebom imenovanja odgovorne osobe u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH koja bi počela na sustavan način pristupati smanjenju prepreka i barijera s kojima se osoba s invaliditetom suočavaju. Skupina je također objasnila zašto u pozivima na izbore treba koristiti termin „osobe s invaliditetom“, umjesto „slijepe“ ili „fizički nesposobne osobe“ kako je to sada u Zakonu, kako bi se izbjegla diskriminacija svih drugih kategorija osoba s invaliditetom, te razmotriti uključivanje organizacija osoba s invaliditetom u predstojeće izmjene Izbornoga zakona BiH i procedura. Izborni zakon i podzakonski akti sada definiraju pomoć druge osobe na biračkom mjestu „za slijepe, fizički nesposobne osobe i nepismene“, pristupačnost biračkih mjesta, te obvezu medija da neposredna obraćanja političkih subjekata moraju biti prilagođena osobama oštećenog vida ili sluha.

751. Dana 9. i 10. ožujka 2022. godine predstavnica Tajništva SIP-a BiH sudjelovala je na Regionalnoj radionici na temu “IPA III Prozor 1” putem ZOOM-a. Događaj su organizirali Njemačka razvojna agencija (GiZ) u suradnji s ReSPA (Regionalna škola za javnu administraciju).¹⁶¹ Radionica je održana u Petrovcu, Crna Gora. Fokus radionice je bio Prozor 1 “Vladavina prava, Osnovna prava i demokracija, koji se sastoji od sljedećih indikativnih tematskih prioriteta: Pravosuđe; Borba protiv korupcije; Borba protiv organiziranog kriminala; Upravljanje migracijama i granicama; Osnovna prava; Demokracija; Civilno društvo.
752. Predstavnice SIP-a BiH, članice Koordinacijskog odbora za provedbu Gender akcijskoga plana BiH nazočile su putem *webinara* tematskoj konferenciji “Žene i muškarci u Bosni i Hercegovini 2021.” koja je održana 15. veljače 2022. godine. Konferencija je organizirana u okviru projekta “EU podrška rodnoj ravnopravnosti“ koji financira Europska unija, a implementira UN Women. Pored UN Women domaćini konferencije su bili Agencija za statistiku BiH i Agencija za ravnopravnost spolova BiH. Cilj konferencije je bio predstavljanje publikacije i statističkih pokazatelja, podizanje svijesti u institucijama i široj javnosti o važnosti rodne statistike u kreiranju politika uz primjere institucija koje sudjeluju.
753. Dana, 8. ožujka 2022. godine predstavnica Središnjega izbornog povjerenstva BiH i članica Koordinacijskoga odbora za provedbu Gender akcijskoga plana 2018. – 2022. nazočila je Konferenciji povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena “**Ravnopravnost spolova u kontekstu zaštite okoliša i klimatskih promjena**” koju je organizirala Agencija za ravnopravnost spolova BiH/Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH u suradnji s Povjerenstvom za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Misijom OESS u Bosni i Hercegovini i UN Women. Ovom konferencijom željelo se “ukazati na potrebu uključivanja perspektive ravnopravnosti spolova u mjere za nadilaženja uzroka i posljedica ugrožavanja životne sredine, ublažavanja rizika od katastrofa i klimatskih promjena. Postavljanje u centar interesiranja tema kao što su: zaštita životne sredine, klimatske promjene i prirodne nesreće u kontekstu različitog utjecaja na položaj, interese i potrebe žena i muškaraca ima za cilj postizanje sigurnijeg, prosperitetnijeg i inkluzivnijeg društva kroz nadilaženje diskriminacije na temelju spola, te daljnje unaprjeđenje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.” Konferencija je održana u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Plava dvorana) od 11:30 do 14:00 sati. Predstavljajući su bili prisutni osobno, dok su sudionici sudjelovali u radu konferencije putem Zoom platforme.

Suradnja s nevladinim organizacijama

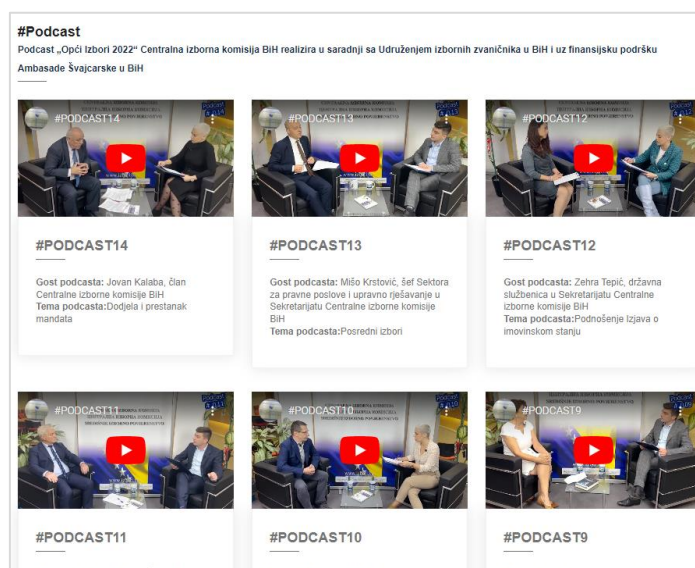
Suradnja s Udrugom izbornih dužnosnika u BiH (UIDBiH)

754. Središnje izorno povjerenstvo BiH je u 2022. godini u suradnji s Udrugom izbornih dužnosnika u BiH (UIDBiH) implementiralo tri projekta: projekt izrade sigurnosnih ekoloških pečata za svako biračko mjesto koji je financiran sredstvima Ambasade Velike Britanije; zatim projekt izrade mobilne aplikacije s priručnikom za biračke odbore koji

¹⁶¹ Ovom organizacijom upravljaju i predsjedavaju pet članica ReSPA: Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Sjeverna Makedonija, Crna Gora i Srbija, dok je Kosovo korisnik

je financiran i sredstava OPA i projekt „Podcast Središnjega izbornog povjerenstva BiH“ koji je financirala Ambasada Švicarske u BiH.

755. U cilju povećanja povjerenja javnosti u integritet i pravednost izbornoga procesa, uvedena je još jedna novina – sigurnosni pečat. Izrađeno je 6.090 sigurnosnih ekoloških pečata za svako biračko mjesto. Sigurnosni pečat se rabio za ovjeru glasačkih listića, a što za cilj ima onemogućavanje izbornih manipulacija i prevara. Sigurnosnim pečatom se utvrđivala autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkog listića. Pečat se otiskivao na prednjoj strani glasačkog listića, u donjem lijevom uglu, ispod upute za glasovanje. Pored sigurnosnoga pečata s desne strane potpisivala se ovlaštena osoba, tj. član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića. Ukoliko pored pečata nije bilo potpisa ovlaštene osobe glasački listić je smatran nevažećim.
756. Projekt „Podcast“ je trajao od svibnja do kraja studenoga 2022. godine. Snimljeno je i objavljeno 14 epizoda (dvije epizode mjesečno) koje su pored mrežne stranice www.izbori.ba objavljene i na YouTube kanalu SIP BiH <https://bit.ly/3l3Zd11> i Twitteru https://twitter.com/IZBORI_BA. Cilj ovoga projekta je jačanje transparentnosti rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH kao i pružanje točnih i pravovremenih informacija svim sudionicima u izbornom procesu (politički subjekti, kandidati, birači, izborni promatrači, članovi izborne administracije, mediji). Svaki od 14 podcasta se fokusirao na konkretan segment izbornoga procesa u kojima su dani odgovori na najčešće postavljena pitanja.

Podcast

Suradnja s Nacionalnim demokratskim institutom u BiH (NDI)

757. Središnje izorno povjerenstvo BiH je 23. rujna 2022. godine potpisalo Memorandum o suradnji s Nacionalnim demokratskim institutom u BiH (NDI) čime je Središnje izorno povjerenstvo BiH podržalo uporabu aplikacije za mobilne telefone „Priručnik za promatranje Općih izbora 2022.“ koju su mogli rabiti promatrači i građani na Općim izborima 2022. godine. Ovu aplikaciju su NDI i Koalicija Pod lupom izradili uz podršku Nacionalne fondacije za demokratizaciju (NED).¹⁶² Na ovaj način Središnje izorno

¹⁶² Aplikacija je dostupna na poveznicama: <https://play.google.com/store/apps/details...> (Android), <https://appho.st/d/Wyt1g0dG> (iOS) ili <https://appho.st/d/Wyt1g0dG> (za sve uređaje).

povjerenstvo BiH još jednom izražava svoju odlučnost da izborni proces u BiH bude otvoren za javnost i spremnost za reagiranje na sve nepravilnosti za koje sazna.

Panel diskusija “U susret izborima: Opći izbori u BiH – izazovi i prilike”

758. Na panel diskusiji koju je 2. srpnja 2022. godine u Neumu organizirao Međunarodni republikanski institut (IRI) na temu “U susret izborima: Opći izbori u BiH – izazovi i prilike”, kao jedan od panelista sudjelovao je i dr. Suad Arnautović, predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Panel diskusija je održana u okviru IRI-evog Instituta za napredno liderstvo u politici (Advanced Leadership in Politics Institute – ALPI) koji okuplja mlade političare iz 12 političkih stranaka s ciljem uspostavljanja platforme za njihovu suradnju. Kroz ovaj interaktivan, dinamičan i sadržajno kvalitetan program nastojalo se osnažiti mlade da budu u mogućnosti jasno definirati svoje stavove, argumentirano diskutirati s kolegama iz drugih političkih stranaka te voditi konstruktivan dijalog i kritički promišljati o različitim temama.

*Panel diskusija
“U susret izborima: Opći izbori u BiH – izazovi i prilike”*

Konferencija „U susret Izborima 2022: Jesu li pravila ista za sve?“

759. U organizaciji Westminster fondacije za demokraciju na Jahorini je 2. i 3. srpnja 2022. godine održana konferencija pod nazivom „U susret Izborima 2022.: Jesu li pravila ista za sve?“ Vanja Bjelica Prutina, članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH je sudjelovala u otvaranju konferencije na kojoj je vođena diskusija o tome imaju li žene i muškarci imaju startne pozicije i jednake prilike tijekom predizborne kampanje, te s kojima se izazovima žene susreću u politici, ali i na koji način muškarci mogu biti saveznici u tom procesu.

Vanja Bjelica - Prutina

Konferencija „U susret Izborima 2022.: Jesu li pravila ista za sve?“

Obuka za promatrače Transparency International u BiH

760. Transparency International u BiH (TI BiH) održao je u Sarajevu 28. i 29. lipnja 2022. godine obuku za 76 promatrača koji su trebali pratiti predizborne aktivnosti u razdoblju od tri mjeseca prije održavanja Općih izbora u BiH 2022. godine. Pored predstavnika TI BiH-a, koji su promatrače detaljnije upoznali s metodologijom monitoringa, promatrači su imali priliku čuti više o zakonskom okviru i primjerima iz prakse od članica Središnjega izbornog povjerenstva BiH dr. Irene Hadžiabdić i Vanje Bjelica-Prutine. Promatrači su vršili praćenje institucija i obrazaca ponašanja kandidata i dužnosnika prije i tijekom izborne kampanje, s ciljem da uoče i dokumentiraju potencijalno uporabu javnih sredstava i pozicija na vlasti u svrhu izborne promocije, ali i ostale vidove zlouporaba i kršenja izbornoga zakonodavstva. Prethodno navedene aktivnosti potvrđuju opredijeljenost Središnjega izbornog povjerenstva BiH da suradnji s nevladinim organizacijama posveti značajnu pažnju i tu suradnju podigne na višu razinu.

Obuka za promatrače Transparency International u BiH

9. Obuka i stručno usavršavanje uposlenih

761. Središnje izborno povjerenstvo BiH donošenjem godišnjeg Programa obuke uposlenih u Tajništvu Središnjega izbornog povjerenstva BiH nastoji osigurati daljnje

usavršavanje kako bi njihove vještine i znanje pratili napredak u relevantnim područjima rada.

762. Obuke uposlenih u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH usklađene su sa strateškim ciljevima institucije, kao i individualnim i timskim ciljevima proisteklim iz operativnih zadataka. Dinamika realizacije stručnoga obrazovanja uposlenih je bila usklađena s dinamikom aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH i raspoloživim proračunom.
763. Osoblje Tajništva Središnjega izbornog povjerenstva BiH je tijekom 2022. godine sudjelovalo na specijalističkim seminarima i obukama od kojih izdvajamo: sprječavanje zlouporabe javnih resursa u izborne svrhe (*) mobing (e-tečaj), upravljanje stresom, upravljanje rizicima u javnoj upravi (webinar), prevencija i suzbijanje korupcije (webinar), obuka za novouposlene državne službenike, Praktična primjena Excela I (webinar); Primjena Zakona o zaštiti osobnih podataka (webinar), Priprema, pisanje i vođenje projekata, Regional Europe Network for Empowering Women i Elections (*), Pisanje akata i jezik u javnoj upravi, (webinar), Upravljanje ljudskim potencijalima (za rukovodeće državne službenike); Digitalna transformacija (za rukovodeće državne službenike); E- konzultacije (obuka koordinatora, zamjenika koordinatora i voditelja konsultacija putem mrežne platforme e-Konzultacije) – webinar, EU integracije (za rukovodeće državne službenike); Strateško planiranje i izvješćivanje (za rukovodeće državne službenike); Planiranje proračuna institucija BiH – Instrukcija za proračunske korisnike broj 1; Etika u javnoj upravi (za rukovodeće državne službenike); Specijalistički tečaj engleskog jezika B2/C1.¹⁶³

10. Zaključna razmatranja

764. Središnje izborni povjerenstvo BiH je i u 2022. godini značajan dio svojih aktivnosti usmjerilo na uspostavljanje međunarodne suradnje i razmjenu iskustava kroz aktivno sudjelovanje na konferencijama, seminarima i raznim oblicima edukacija, što omogućava upoznavanje s najaktualnijim trendovima u razvoju izbornih sustava i primjene zakona iz područja financiranja političkih stranaka. Sudjelovanjem u međunarodnim aktivnostima Središnje izborni povjerenstvo BiH nastoji dati puni doprinos u afirmaciji Bosne i Hercegovine kroz uspostavljanje suradnje s tijelima za provedbu izbora drugih zemalja, nastavak suradnje s EU, IFES-om, OESS-om, OESS/ODIHR-om, Vijećem Europe, kao i aktivnim sudjelovanjem na konferencijama i sastancima i Svjetske udruge izbornih tijela (A-WEB) i drugih međunarodnih organizacija.
765. Državni službenici Središnjega izbornog povjerenstva BiH su tijekom 2022. godine sudjelovali na obvezujućim edukacijama koje su organizirale Agencija za državnu službu BiH, međunarodne organizacije, kao i obukama koje su organizirale specijalističke tvrtke.
766. Kao i dosada za Središnje izborni povjerenstvo BiH međunarodna suradnja predstavlja vrlo važan segment u radu, jer omogućava iznalaženje financijskih sredstava, kao i razvijanje projekata za unaprjeđenje izbornoga procesa. Stoga će Središnje izborni povjerenstvo BiH i ubuduće nastaviti intenzivno ostvarivati međunarodne kontakte.

¹⁶³ Godišnje izvješće o obukama Agencije za državnu službu BiH za 2022. godinu, akt broj 04-34-7-15-52/23 od 9. 1. 2023. godine. (napomena * - Kreditirana obuka pohađana mimo sustava obuka ADS BIH i dostavljen zahtjev Agenciji za dodjelu kredita)

VI. DIO - JAVNOST RADA SREDIŠNJEGA IZBORNOG POVJERENSTVA BIH

1. Javnost rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH u 2022. godini

767. Potpuna transparentnost u radu je kontinuirano nastojanje Središnjega izbornog povjerenstva BiH da svoju zakonsku obvezu, kada je u pitanju javnost rada ispunjava kroz dosljednu primjenu osnovnih načela javnog informiranja, kao što su: otvorenost, istinitost i odgovornost, koordinacija, blagovremenost i korisnost. U informiranju javnosti Središnje izbornog povjerenstvo BiH uglavnom rabi brojna sredstva informiranja, kao što su: internet, konferencije za novinare, izjave za medije, priopćenja za javnost, društvene mreže, bilten i podcast.
768. Transparentnost Središnjega izbornog povjerenstva BiH se posebno ogleda u činjenici da od travnja 2020. godine javnost u BiH ima mogućnost UŽIVO pratiti sjednice Središnjega izbornog povjerenstva BiH putem *live streaminga*, press konferencije Središnjega izbornog povjerenstva BiH i druge značajne aktivnosti kao što je i ždrijebanje političkih subjekata za utvrđivanje redoslijeda na glasačkom listiću.

Press konferencija SIP-a BiH

769. Središnje izbornog povjerenstvo BiH je prisutno i na društvenim mrežama: Twitteru, Facebooku, Instagramu, LinkedInu, a ima i svoj YouTube kanal.
770. U okviru projekta kojeg je Središnje izbornog povjerenstvo BiH realiziralo uz podršku Udruga izbornih dužnosnika u BiH i ambasade Švicarske u BiH u razdoblju od svibnja

do studenoga 2022. godine objavljeno je 14 podcasta “Opći izbori 2022. godine”. Svaki od 14 podcasta je imao fokus na konkretan segment izbornoga procesa u kojima se daju odgovori na najčešće postavljena pitanja.

Podcast

771. Sjednice Središnjega izbornog povjerenstva BiH su javne.
772. Sve relevantne informacije i odluke koje donosi Središnje izborno povjerenstvo BiH mogu se dobiti na:
1. *Mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, www.izbori.ba, koja svojim sadržajem informira javnost o aktivnostima Središnjega izbornog povjerenstva BiH, uključujući zakonsku i podzakonsku regulativu i baze podataka za koje ne postoje zakonske prepreke objavljivanja.*
 2. *Konferencijama za novinare i u priopćenjima za javnost.* Središnje izborno povjerenstvo BiH je u 2022. godini održalo 15 konferencija za novinare i objavilo 340 priopćenja za javnost.
 3. *Društvenim mrežama* Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn i YouTube kanalu Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
773. Pisani mediji u BiH su u 2022. godini objavili više od 2.000 članaka o radu Središnjega izbornog povjerenstva BiH, što potvrđuje visok stupanj otvorenosti i transparentnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH prema javnosti.
774. Mediji, politički subjekti i nevladine organizacije su u najvećoj mjeri zainteresirani za rad Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Javnost rada Središnje izbornog povjerenstva BiH uglavnom osigurava na sljedeće načine:
- obavještanjem javnosti o održavanju sjednica,
 - *live stream* sjednica Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
 - davanjem obavijesti o aktivnostima Središnjega izbornog povjerenstva BiH na društvenim mrežama,
 - izjavama za javnost predsjednika i članova Središnjega izbornog povjerenstva BiH,
 - održavanjem konferencija za medije,

- omogućavanjem promatračima političkih subjekata, udrugama građana i međunarodnim promatračima nazočnost sjednicama, promatranje drugih aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH, kao i da imaju pristup svim relevantnim dokumentima sukladno zakonu,
- objavljivanjem donesenih odluka, putem mrežne stranice Središnjega izbornog povjerenstva BiH, i “Službenim glasnicima”,
- na drugi način koji odredi Središnje izborna povjerenstvo BiH.

775. U 2022. godini Središnje izborna povjerenstvo BiH je kontinuirano informiralo javnost o svojim aktivnostima. Sve relevantne informacije su blagovremeno bile dostupne javnosti na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH i društvenim mrežama.

Predsjednik SIP-a BiH – početak tiskanja glasačkih listića

2. Zaključna razmatranja

776. Središnje izborna povjerenstvo BiH javnost rada smatra važnom pretpostavkom za vjerodostojnost svog djelovanja. Stoga, posebna pažnja se posvećuje što potpunijem i razumljivijem informiranju domaće i međunarodne javnosti o svojim ciljevima i mjerama za njihovo ostvarivanje, kao i o rezultatima svojih aktivnosti.
777. Na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH www.izbori.ba omogućen je uvid u zakonsku i podzakonsku regulativu koja se odnosi na djelovanje Središnjega izbornog povjerenstva BiH, te upute i obrasci za primjenu važećih propisa poštujući ključna načela informiranja javnosti.

778. Središnje izborno povjerenstvo BiH će nastaviti praksu objektivnog i pravovremenog informiranja javnosti o svom radu. U dosadašnjem radu nije bilo primjedbi na transparentnost i javnost rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH.
779. Prijenos uživo sjednica Središnjega izbornog povjerenstva BiH, press konferencija i drugih aktivnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH će biti omogućeno kontinuirano kao i prisustvo Središnjega izbornog povjerenstva BiH na društvenim mrežama.

VII. DIO - PREPORUKE

1. Preporuke

780. Središnje izborno povjerenstvo BiH raspisuje izbore najmanje 150 dana prije održavanja izbora, (članak 1.14 stavak (2) Izbornoga zakona) osim ako odredbama Poglavlja 14 ovog Zakona nije drugačije određeno, izbori se raspisuju u mjesecu svibnju i izmjene izbornoga zakonodavstva bi trebale biti donesene do svibnja 2024. godine.

Na temelju dosadašnjih iskustava u primjeni zakona iz mjerodavnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH, predlažemo da Parlamentarna skupština BiH prihvati sljedeće preporuke:

781. Središnje izborna povjerenstvo BiH preporučuje da je u sljedećem razdoblju neophodno ubrzati aktivnosti na daljnjem unaprjeđenju izbornoga zakonodavstva uz aktivan angažman njenih članova, prije svega u radu Interresorne radne skupine za izmjenu i dopunu izbornoga zakonodavstva.

782. U okviru Interresorne radne skupine za izmjenu izbornoga zakonodavstva u BiH nastaviti s radom na izmjenama izbornoga zakonodavstva i intenzivirati rad na izmjenama i dopunama Zakona ili usvojiti novi tekst Izbornoga zakona BiH u koji bi bile ugrađene preporuke Središnjega izbornog povjerenstva BiH kako slijedi:

782.1. Razmotriti Inicijativu za izmjenu i dopunu Izbornoga zakona BiH¹⁶⁴ koju je Središnje izborno povjerenstvo BiH aktom, broj 05-1-02-2-1218-2/21 od 16. 9. 2021. godine, dostavilo Parlamentarnoj skupštini BiH, svim parlamentarnim klubovima u Zastupničkom domu i Domu naroda PS BiH i Interresornoj radnoj skupini za izmjenu izbornoga zakonodavstva.

782.2. Parlamentarna skupština BiH treba se jasno opredijeliti u pristupu digitalizaciji izbornoga procesa. Polazišta za navedena opredjeljenja su sadržana u Strategiji i Akcijskom planu za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornoga procesa u Bosni i Hercegovini, koja je pripremljena u okviru projekta "Podrška EU u izradi Strategije i Akcijskoga plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornoga procesa"¹⁶⁵ i odobrena Zaključkom¹⁶⁶ usvojenim na 67. sjednici Središnjega izbornog povjerenstva BiH, održanoj 15. 10. 2020. godine i dostavljena u Parlamentarnu skupštinu BiH na razmatranje i usvajanje.¹⁶⁷

Posebno ističemo ukoliko se postigne konsenzus o uvođenju novih tehnologija u izborni proces neophodno je ŽURNO usvojiti normativni okvir uz osiguranje financijskih sredstava kako bi se ostavilo potrebno vrijeme za provedbu javnih nabavki, educiranje izborne administracije i testiranje tehnologija.

¹⁶⁴ Akt broj 05-1-02-2-1218-2/21 usvojen od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH na 64. sjednici, održanoj 15. 9. 2021. godine.

¹⁶⁵ Akt broj 04-2-50-4-1192-1/20

¹⁶⁶ Akt broj 04-2-50-4-1192-2/20

¹⁶⁷ Akt broj 04-2-50-4-1192- 9 /20 od 12. 11. 2020. godine

783. Unaprijediti zakonodavni okvir u područja financiranja političkih stranaka i financiranja izborne kampanje kako bi se provele sve preporuke Skupine zemalja za borbu protiv korupcije Vijeća Europe (GRECO).
784. Parlamentarna skupština BiH potvrđuje opredjeljenje da podržava rad i čuva neovisnost Središnjega izbornog povjerenstva BiH kao tijela čije mjerodavnosti proizlaze iz mjerodavnosti Parlamentarne skupštine BiH, a u smislu daljnjeg osiguranja financijske, kadrovske i normativno-pravne stabilnosti Središnjega izbornog povjerenstva BiH.

Broj 04-2-07-10 -886-1/23

Predsjednik

Sarajevo, 3. 8. 2023. godine

dr. Suad Arnautović

PRILOG 1 – POPIS NORMATIVNIH AKATA DONESENIH U 2022. GODINI

Akti Središnjega izbornog povjerenstva BiH objavljeni u Službenim glasilima

1.	Odluka o izmjeni Odluke o broju članova izbornoga povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 1/22)
2.	Odluka o potvrđivanju i objavljivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Prijedor („Službeni glasnik BiH“, broj 1/22)
3.	Odluka o izmjenama Odluke o broju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 8/22)
4.	Odluka o raspisivanju i održavanju Općih izbora 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
5.	Odluka o zaključivanju Središnjega biračkog popisa sa stanjem na dan 3. 5. 2022. godine u 24:00 sata („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
6.	Odluka o logu Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine koji će se koristiti za Opće izbore 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
7.	Odluka o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u kojima se planira organiziranje glasovanja za Opće izbore 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
8.	Odluka o dopuni Odluke o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u kojima se planira organiziranje glasovanja za Opće izbore 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 41/22)
9.	Odluka o dopuni Odluke o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u kojima se planira organiziranje glasovanja za Opće izbore 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 46/22)
10.	Odluka o određivanju biračkih mjesta za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 55/22)
11.	Odluka o izmjeni Odluke o određivanju biračkih mjesta za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 59/22)
12.	Odluka o broju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
13.	Odluka o izmjenama Odluke o broju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/22)
14.	Odluka o izmjenama Odluke o broju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 23/22)
15.	Odluka o izmjeni Odluke o broju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 44/22)
16.	Odluka o izmjeni Odluke o broju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 77/22)
17.	Odluka o nazivima i oznakama osnovnih izbornih jedinica i izbornih jedinica Gradskog područja Grada Mostara („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
18.	Odluka o visini naknade za rad članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)

19.	Odluka o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Središnjega biračkog popisa, za Opće izbore 2022. godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu („Službeni glasnik BiH“, broj 59/22)
20.	Odluka o utvrđivanju izvoda iz Središnjega biračkog popisa za birače koji će glasovati putem mobilnog tima za Opće izbore 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 64/22)
21.	Odluka o odgađanju i raspisivanju izbora za biračko mjesto 007B051 "Hozići" („Službeni glasnik BiH“, broj 67/22)
22.	Odluka o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 73/22)
23.	Odluka o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik, i načelnika Općine Bratunac i Vogošća („Službeni glasnik BiH“, broj 81/22)
24.	Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Vijeću naroda Republike Srpske – Opći izbori 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 81/22)
25.	Odluka o zaključivanju i potvrđivanju broja upisanih birača u Središnji birački popis za prijevremene izbore za gradonačelnike Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika općina Bratunac i Vogošća, koji će se održati u nedjelju 5. 2. 2023. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 5/23)
26.	Odluka o izboru predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 19/22)
27.	Odluka o razrješenju predsjednika Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 19/22)
28.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim financijskim izvješćima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 5/22)
29.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o predizbornim i postizbornim financijskim izvješćima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 5/22)
30.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o predizbornim i postizbornim financijskim izvješćima neovisnih kandidata („Službeni glasnik BiH“, broj 5/22)
31.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije financijskih izvješća političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 5/22)
32.	Pravilnik o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
33.	Pravilnik o medijskom predstavljanju političkih subjekata u razdoblju od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
34.	Pravilnik o uporabi i izradi izvoda iz Središnjega biračkog popisa („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
35.	Pravilnik o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasovanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. Godine („Službeni glasnik BiH“, broj 64/22)
36.	Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
37.	Pravilnik o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
38.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 66/22)
39.	Naputak o utvrđivanju kvalifikacija, broju, imenovanju, obuci i razrješenju članova izborne povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 1/22) – Prečišćeni tekst
40.	Naputak o postupku otvaranja i uporabe posebnog računa za financiranje troškova izborne kampanje („Službeni glasnik BiH“, broj 5/22)

41.	Naputak o donošenju financijskog plana i programa utroška sredstava političke stranke („Službeni glasnik BiH“, broj 5/22)
42.	Naputak o izmjeni Naputka o postupku otvaranja i uporabi posebnog računa za financiranje troškova izborne kampanje („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
43.	Naputak o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
44.	Naputak o izmjenama i dopunama Naputka o utvrđivanju kvalifikacija, broju, imenovanju, obuci i razrješenju članova izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 13/22)
45.	Naputak o postupku slanja, primanja, obrade, arhiviranja i zaštite elektroničkih prijava i dokumenata državljana Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
46.	Naputak o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih promatrača u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
47.	Naputak o dodjeli i prestanku mandata („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
48.	Naputak o dopunama Naputka o dodjeli i prestanku mandata („Službeni glasnik BiH“, broj 77/22)
49.	Naputak o izmjenama i dopunama Naputka o dodjeli i prestanku mandata („Službeni glasnik BiH“, broj 78/22)
50.	Naputak o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim povjerenstvima („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
51.	Naputak o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine koji će se održati u nedjelju 2. listopada 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 27/22)
52.	Naputak o postupku provedbe posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 75/22)
53.	Naputak o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća („Službeni glasnik BiH“, broj 81/22)
54.	Naputak o dopunama i izmjenama Naputka o postupku provedbi posrednih izbora za tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih izbornim zakonom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 83/22)
55.	Instrukcija o obuci, testiranju i certificiranju kontrolora izbornih rezultata izbornih povjerenstava („Službeni glasnik BiH“, broj 41/22)
56.	Ovjerene kandidacijske liste za sudjelovanje na Općim izborima koji se održavaju 2. listopada 2022. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 55/22)
57.	Kriteriji i postupak popune nedostajućih mandata u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 75/22)
58.	Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Opći izbori 2022. godine, („Službeni glasnik BiH“, broj 1/23)
59.	Odluka o potvrđivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik, te za načelnika Općine Bratunac i Vogošća održanih 05.02.2023. godine („Službeni glasnik BiH“ broj 12/23)

**Akti Središnjega izbornog povjerenstva BiH objavljeni na mrežnoj stranici
www.izbori.ba**

1.	Odluka o određivanju redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću za Opće izbore 2022. godine, broj: 06-1-07-3-1253-2/22 od 22. 7. 2022. godine.
2.	Odluka o uspostavljanju Glavnog centra za brojanje i imenovanju ravnatelja i zamjenika ravnatelja Glavnog centra za brojanje za provedbu Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-1291-1/22 od 28. 7. 2022. godine.
3.	Odluka o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine, broj: 06-1-07-1-608-953/22 od 18. 8. 2022. godine.
4.	Odluka o izmjeni Odluke broj 06-1-07-1-608-3/22 od 4. 8. 2022. godine
5.	Odluka o izmjeni Odluke broj 06-1-07-1-1340-1/22 od 4. 8. 2022. godine
6.	Odluka o izmjeni Odluke broj 06-1-07-1-1341-1/22 od 4. 8. 2022. godine
7.	Odluka o imenovanju glavnog kontrolora, zamjenika glavnog kontrolora, kontrolora za obradu, unos i potvrdu rezultata glasovanja i kontrolora za transport, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i drugog izbornog materijala na Općim izborima u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-1545-1/22 od 31. 8. 2022. godine.
8.	Odluka o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-1/22 od 22. 10. 2022. godine.
9.	Odluka o izmjeni Odluke broj: 05-1-07-1-2317-1/22 od 22. 10. 2022. godine o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-13/22 od 25. 10. 2022. godine.
10.	Dopunska Odluka o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-22/22 od 27. 10. 2022. godine.
11.	Odluka o prestanku mandata načelnika Općine Bratunac, broj: 06-1-07-2-1182/22 od 4. 11. 2022. godine.
12.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Zapadnohercegovačkog kantona, broj: 06-1-07-3-4759/22 od 30. 11. 2022. godine.
13.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Tuzlanskog kantona, broj: 06-1-07-3-4755/22 od 30. 11. 2022. godine.
14.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske, broj: 06-1-07-1-4815/22 od 5. 12. 2022. godine.
15.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Posavskog kantona, broj: 06-1-07-1-4735/22 od 5. 12. 2022. godine.
16.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Zeničko-dobojskog kantona, broj: 06-1-07-1-4782/22 od 7. 12. 2022. godine.
17.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Unsko-sanskog kantona, broj: 06-1-07-1-4809/22 od 7. 12. 2022. godine.

18.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Srednjobosanskog kantona, broj: 06-1-07-3-4805/22 od 8. 12. 2022. godine.
19.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Hercegovačko-neretvanskog kantona, broj: 06-1-07-3-4758/22 od 8. 12. 2022. godine.
20.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Kantona Sarajevo, broj: 06-1-07-1-4793/22 od 8. 12. 2022. godine.
21.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Vijeću naroda Republike Srpske iz reda srpskog naroda, broj: 06-1-07-1-4781/22 od 8. 12. 2022. godine.
22.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Kantona 10, broj: 06-1-07-1-4783/22 od 8. 12. 2022. godine.
23.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata zastupnicima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Bosansko-podrinjskog kantona – Goražde, broj: 06-1-07-3-4795/22 od 9. 12. 2022. godine.
24.	Odluka o primjeni članka 10.16 stavak (2) Izbornog zakona BiH u ponovnoj raspodjeli mandata zastupniku iz reda srpskog naroda u Domu naroda Parlamenta FBiH, broj: 06-1-07-1-4903/22 od 13. 12. 2022. godine.
25.	Odluka o primjeni članka 10.16 stavak (2) Izbornog zakona BiH i ponovnoj raspodjeli mandata zastupniku iz reda bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamenta FBiH, broj: 06-1-07-1-4896/22 od 13. 12. 2022. godine.
26.	Odluka o primjeni članka 10.16 stavak (2) Izbornog zakona BiH i ponovnoj raspodjeli mandata zastupniku iz reda Ostalih u Domu naroda Parlamenta FBiH, broj: 06-1-07-1-4899/22 od 13. 12. 2022. godine.
27.	Odluka o dodjeli mandata zastupniku u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Halil Selimbašić, broj: 06-1-07-1-4938/22 od 20. 12. 2022. godine.
28.	Odluka o dodjeli mandata zastupniku u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Kristina Petrović, broj: 06-1-07-1-4935/22 od 20. 7. 2022. godine.
29.	Odluka o dodjeli mandata zastupniku u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Almir Babajić, broj: 06-1-07-1-4939/22 od 20. 12. 2022. godine.
30.	Odluka o dodjeli mandata zastupniku u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Belma Kapo, broj: 06-1-07-1-4937/22 od 20. 12. 2022. godine.
31.	Odluka o određivanju redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću za Prijevremene izbore 2023. godine, broj: 06-1-07-1-2687-3/22 od 29. 12. 2022. godine.

Akti Središnjega izbornog povjerenstva BiH koji se ne objavljuju u službenim glasilima i mrežnoj stranici www.izbori.ba

1.	Odluka o načinu izrade, obliku, sadržaju, čuvanju, uporabi i uništavanju pečata kojim se otiskuju glasački listići broj: 05-1-02-3-631-1/22 od 4. 5. 2022. godine
2.	Odluka o izmjeni Odluke načinu izrade, obliku, sadržaju, čuvanju, uporabi i uništavanju pečata kojim se otiskuju glasački listići broj: 05-1-02-3-631-2/22 od 22. 7. 2022. godine

3.	Odluka o formi, sadržaju glasačkog listića za razine vlasti na Općim izborima 2022. godine broj: 05-1-02-2-629-1/22 od 4. 5. 2022. godine
4.	Odluka o uspostavljanju Redakcije za službenu mrežnu stranicu i društvene mreže koje rabi Središnje izborno povjerenstvo BiH 05-2-02-1516-2/21 od 10. 3. 2022. godine

PRILOG 2 – POPIS MATERIJALNIH PROPISA KOJE SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BiH PRIMJENJUJE U PROVEDBI SVOJIH MJERODAVNOSTI

- 1) Izborni zakon Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22 i 67/22)
- 2) Zakon o financiranju političkih stranaka (“Službeni glasnik BiH“, br. 95/12 i 41/16)
- 3) Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH“, br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13)
- 4) Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20 i 65/20 i 59/22)
- 5) Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17)
- 6) Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13, 93/17 i 59/22)
- 7) Zakon o upravnom postupku (“Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13 i 53/16)
- 8) Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10)
- 9) Zakon o upravi (“Službeni glasnik BiH“, br. 32/02, 102/09 i 72/17)
- 10) Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08)
- 11) Zakon o obligacijskim odnosima (Preuzet od SFRJ „Sl. glasnik RBiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94)
- 12) Zakon o izvršnom postupku pred Sudom BiH („Sl. glasnik“ BiH, broj 18/03)
- 13) Zakon o proračunu institucija i međunarodnih obveza BiH (donosi se za svaku fiskalnu godinu)
- 14) Zakon o zaštiti osobe koja prijavljuje korupciju u institucijama BiH („Sl. glasnik“ BiH, broj 100/13)

- 15) Zakon o uplatama na JRT i raspodjeli prihoda („Sl. glasnik“ BiH, br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17)
- 16) Izborni zakon Republike Srpske (“Službeni glasnik RS“, br. 34/02, 35/02, 24/04, 19/05, 24/12 i 109/12, 45/18 i 18/20)
- 17) Izborni zakon Brčko distrikta BiH (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 17/08, 43/08 i 49/18)
- 18) Zakon o agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (“Službeni glasnik BiH“, br. 103/09 i 58/13)
- 19) Zakon o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika u općinama Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH“, br. 19/08)
- 20) Zakon o načelima lokalne samouprave u FBiH (“Službene novine Federacije BiH“, br. 49/06 i 51/09)
- 21) Zakon o lokalnoj samoupravi (“Službeni glasnik RS“, br. 97/16, 36/19 i 61/21)
- 22) Statuti općina i gradova
- 23) Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 2/10)
- 24) Zakon o Agenciji za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, broj 56/08)
- 25) Zakon o jedinstvenom matičnom broju (“Službeni glasnik BiH“, br. 32/01, 63/08, 103/11, 87/13 i 84/15)
- 26) Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 32/01, 56/08, i 58/15)
- 27) Zakon o osobnoj iskaznici državljana Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 32/01, 16/02, 53/07, 56/08 i 18/12)
- 28) Zakon o političkim organizacijama (“Službeni list SRBiH“, broj 27/91 – preuzet u Federaciji BiH)
- 29) Zakon o političkim organizacijama (“Službeni glasnik RS“, br. 15/96 i 17/02)
- 30) Zakon o političkim organizacijama (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 12/02, 19/07 i 2/08)
- 31) Zakon o izvršenju proračuna Federacije BiH (donosi se svake godine)
- 32) Zakon o financiranju političkih stranaka iz proračuna Republike, grada i općine (“Službeni glasnik RS“, broj 65/08)

- 33) Zakon o financiranju političkih stranaka iz proračuna Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 29/04, 14/07 i 19/07)
- 34) Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, broj 42/04)
- 35) Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 15/21)
- 36) Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (“Službeni glasnik RS”, br. 94/15 i 78/20)
- 37) Zakon o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 22/16 i 50/18)
- 38) Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službeni glasnik BiH”, br. 47/14 i 46/16)
- 39) Zakon o zaštiti osobnih podataka (“Službeni glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11 i 89/11)
- 40) Zakon o Pravobraniteljstvu Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 8/02, 10/02, 44/04, 102/09 i 47/14).
- 41) Kazneni zakoni u BiH
- 42) Zakoni o kaznenom postupku u BiH
- 43) Zakon o javnim nabavkama (“Službeni glasnik BiH”, br. 39/14 i 59/22)